

- 22. Zakon o ratifikaciji Priloge I k Dopolnilnemu protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) z dne 8. junija 1977, kot je bila spremenjena 30. novembra 1993 (MPŽKMOS)**

Na podlagi druge alineje prvega odstavka 107. člena in prvega odstavka 91. člena Ustave Republike Slovenije izdajam

U K A Z

o razglasitvi Zakona o ratifikaciji Priloge I k Dopolnilnemu protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) z dne 8. junija 1977, kot je bila spremenjena 30. novembra 1993 (MPŽKMOS)

Razlašam Zakon o ratifikaciji Priloge I k Dopolnilnemu protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) z dne 8. junija 1977, kot je bila spremenjena 30. novembra 1993 (MPŽKMOS), ki ga je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 16. aprila 2019.

Št. 003-02-4/2019-4
Ljubljana, dne 24. aprila 2019

Borut Pahor
predsednik
Republike Slovenije

Z A K O N

O RATIFIKACIJI PRILOGE I K DOPOLNILNEMU PROTOKOLU K ŽENEVSKIM KONVENCIJAM Z DNE 12. AVGUSTA 1949 O ZAŠČITI ŽRTEV MEDNARODNIH OBOROŽENIH SPOPADOV (PROTOKOL I) Z DNE 8. JUNIJA 1977, KOT JE BILA SPREMENJENA 30. NOVEMBRA 1993 (MPŽKMOS)

1. člen

Ratificira se Priloga I k Dopolnilnemu protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) z dne 8. junija 1977, kot je bila spremenjena 30. novembra 1993.

2. člen

Besedilo Priloge I se v izvorniku v angleškem jeziku in prevodu v slovenskem jeziku glasi:¹

¹ Besedilo Priloge I v izvorniku v francoskem jeziku je na vpogled v Sektorju za mednarodno pravo Ministrstva za zunanje zadeve.

**PROTOCOL ADDITIONAL TO THE GENEVA
CONVENTIONS OF 12 AUGUST 1949, AND
RELATING TO THE PROTECTION OF VICTIMS
OF INTERNATIONAL ARMED CONFLICTS
(PROTOCOL I)**

ANNEX I

REGULATIONS CONCERNING IDENTIFICATION

(as amended on 30 November 1993)

Article 1 – General provisions

1. The regulations concerning identification in this Annex implement the relevant provisions of the Geneva Conventions and the Protocol; they are intended to facilitate the identification of personnel, material, units, transports and installations protected under the Geneva Conventions and the Protocol.

2. These rules do not in and of themselves establish the right to protection. This right is governed by the relevant articles in the Conventions and the Protocol.

3. The competent authorities may, subject to the relevant provisions of the Geneva Conventions and the Protocol, at all times regulate the use, display, illumination and detectability of the distinctive emblems and signals.

4. The High Contracting Parties and in particular the Parties to the conflict are invited at all times to agree upon additional or other signals, means or systems which enhance the possibility of identification and take full advantage of technological developments in this field.

CHAPTER I – IDENTITY CARDS

Article 2 – Identity card for permanent civilian medical and religious personnel

1. The identity card for permanent civilian medical and religious personnel referred to in Article 18, paragraph 3, of the Protocol should:

- a) bear the distinctive emblem and be of such size that it can be carried in the pocket;
- b) be as durable as practicable;
- c) be worded in the national or official language and, in addition and when appropriate, in the local language of the region concerned;
- d) mention the name, the date of birth (or, if that date is not available, the age at the time of issue) and the identity number, if any, of the holder;
- e) state in what capacity the holder is entitled to the protection of the Conventions and of the Protocol;
- f) bear the photograph of the holder as well as his signature or his thumbprint, or both;
- g) bear the stamp and signature of the competent authority;
- h) state the date of issue and date of expiry of the card;

i) indicate, whenever possible, the holder's blood group, on the reverse side of the card.

2. The identity card shall be uniform throughout the territory of each High Contracting Party and, as far as possible, of the same type for all Parties to the conflict. The Parties to the conflict may be guided by the single-language model shown in Figure 1. At the outbreak of hostilities, they shall transmit to each other a specimen of the model they are using, if such model differs from that shown in Figure 1. The identity card shall be made out, if possible, in duplicate, one copy being kept by the issuing authority, which should maintain control of the cards which it has issued.

**DOPOLNILNI PROTOKOL K ŽENEVSKIM
KONVENCIJAM Z DNE 12. AVGUSTA 1949
O ZAŠČITI ŽRTEV MEDNARODNIH
OBOROŽENIH SPOPADOV
(PROTOKOL I)**

PRILOGA I

PRAVILNIK O IDENTIFIKACIJI

(kot je bila spremenjena 30. novembra 1993)

1. člen – Splošne določbe

1. S pravilnikom o identifikaciji v tej prilogi se izvajajo določbe ženevskih konvencij in protokola; namenjen je zagotavljanju lažje identifikacije osebja, materiala, enot, prevoznih sredstev in objektov, ki so zaščiteni po ženevskih konvencijah in tem protokolu.

2. Ta pravila sama po sebi ne dajejo pravice do zaščite. To pravico urejajo ustrezni členi v konvencijah in tem protokolu.

3. Pristojne oblasti lahko ob upoštevanju ustreznih določb ženevskih konvencij in tega protokola vedno uredijo uporabo, razkazovanje, osvetlitev in opaznost razpoznavnih znakov in znamenj.

4. Visoke pogodbenice in zlasti strani v spopadu se vedno lahko dogovorijo o dodatnih ali drugih znamenjih, sredstvih ali sistemih, ki omogočajo lažjo identifikacijo in v celoti izkoriščajo tehnološki razvoj na tem področju.

I. POGLAVJE – IDENTIFIKACIJSKE IZKAZNICE

2. člen – Identifikacijska izkaznica za stalno civilno zdravstveno in versko osebje

1. Identifikacijska izkaznica za stalno civilno zdravstveno in versko osebje iz tretjega odstavka 18. člena tega protokola:

- a) vsebuje razpoznavni znak in je take velikosti, da jo je mogoče nositi v žepu;
- b) je čim bolj trpežna;
- c) je napisana v državnem ali uradnem jeziku, poleg tega in po potrebi pa tudi v krajevem jeziku ustrezne regije;
- d) vsebuje ime, datum rojstva (ali če ta datum ni na voljo, starost ob izdaji) in morebitno identifikacijsko številko imetnika;
- e) vsebuje navedbo, v kakšni vlogi je imetnik upravičen do zaščite po konvencijah in tem protokolu;
- f) vsebuje fotografijo imetnika in njegov podpis ali palčni odtis ali oboje;
- g) ima žig in podpis pristojnega organa;

h) vsebuje datum izdaje in datum poteka veljavnosti izkaznice;

i) če je le mogoče, na zadnji strani vsebuje navedbo imetnikove krvne skupine.

2. Identifikacijska izkaznica je enotna za celotno ozemlje vsake visoke pogodbenice in kolikor je le mogoče enaka za vse strani v spopadu. Strani v spopadu lahko vzamejo za zgled vzorec v enem jeziku, prikazan na sliki 1. Ob začetku sovražnosti pošljejo druga drugi vzorec, ki ga uporabljajo, če se ta vzorec razlikuje od tistega na sliki 1. Identifikacijska izkaznica je, če je le mogoče, izdana v dveh izvodih, od katerih enega hrani organ, ki je izkaznico izdal in ima nadzor nad izkaznicami, ki jih je izdal.

3. In no circumstances may permanent civilian medical and religious personnel be deprived of their identity cards. In the event of the loss of a card, they shall be entitled to obtain a duplicate copy.

Article 3 – Identity card for temporary civilian medical and religious personnel

1. The identity card for temporary civilian medical and religious personnel should, whenever possible, be similar to that provided for in Article 2 of these Regulations. The Parties to the conflict may be guided by the model shown in Figure 1.

2. When circumstances preclude the provision to temporary civilian medical and religious personnel of identity cards similar to those described in Article 2 of these Regulations, the said personnel may be provided with a certificate signed by the competent authority certifying that the person to whom it is issued is assigned to duty as temporary personnel and stating, if possible, the duration of such assignment and his right to wear the distinctive emblem. The certificate should mention the holder's name and date of birth (or if that is not available, his age at the time when the certificate was issued), his function and identity number, if any. It shall bear his signature or his thumbprint, or both.

3. Stalnemu civilnemu zdravstvenemu in verskemu osebju se nikakor ne smejo odvzeti njihove identifikacijske izkaznice. Če izgubijo izkaznico, imajo pravico do drugega izvoda izkaznice.

3. člen – Identifikacijska izkaznica za začasno civilno zdravstveno in versko osebje

1. Identifikacijska izkaznica za začasno civilno zdravstveno in versko osebje je, če je le mogoče, podobna tisti iz 2. člena tega pravilnika. Strani v spopadu lahko vzamejo za zgled vzorec, prikazan na sliki 1.

2. Kadar okoliščine preprečujejo, da se začasnemu civilnemu zdravstvenemu in verskemu osebju zagotovijo identifikacijske izkaznice, podobne tistim iz 2. člena tega pravilnika, se temu osebju lahko zagotovi potrdilo, ki ga podpiše pristojni organ, ki potrjuje, da je oseba, ki ji je potrdilo izdano, določena kot začasno osebje, in če je mogoče, navede trajanje te določitve in pravico te osebe, da nosi razpoznavni znak. Potrdilo mora vsebovati ime in priimek ter datum rojstva imetnika (ali če ta datum ni na voljo, njegovo starost ob izdaji potrdila), njegovo funkcijo in morebitno identifikacijsko številko. Vsebuje tudi podpis ali palčni odtis imetnika ali oboje.

FRONT

	(space reserved for the name of the country and authority issuing this card) IDENTITY CARD for PERMANENT civilian medical personnel TEMPORARY religious		
Name Date of birth (or age). Identity No. (if any). The holder of this card is protected by the Geneva Conventions of 12 August 1949 and by the Protocol Additional to the Geneva conventions of 12 August 1949, and relating to the protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I) in his capacity as Date of issue No. of card Signature of issuing authority Date of expiry			

REVERSE SIDE

Height	Eyes	Hair	
Other distinguishing marks or information:			PHOTO OF HOLDER
Stamp		Signature of holder or thumbprint or both	

Figure 1: Model of identity card (format: 74 mm X 105 mm)

SPREDNJA STRAN

	
<p>(prostor za ime države in organa, ki je kartico izdal)</p> <p>IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA</p> <p>za STALNO civilno zdravstveno oseboje Z AČASNO versko</p>	
<p>Ime in Priimek</p> <p>Datum rojstva (ali starost)</p> <p>(Morebitna) identifikacijska št.</p> <p>Imetnik te izkaznice po ženevskih konvencijah z dne 12. avgusta 1949 in Dopolnilnem protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (protokol I v vlogi)</p> <p>Datum izdaje Št. izkaznice.</p> <p>Datum poteka veljavnosti</p>	
<p>Podpis organa, ki je izkaznico izdal</p>	

ZADNJA STRAN

<p>Višina</p>	<p>Oči</p>	<p>Lasje</p>
<p>Druge razpoznavna znamenja ali informacije: </p>		
<p>FOTOGRAFIJA IMETNIKA</p>		
<p>Žig</p>	<p>Podpis ali palčni odtis imetnika ali oboje</p>	

Slika 1: Vzorec identifikacijske izkaznice (velikost 74 x 105 mm)

CHAPTER II – THE DISTINCTIVE EMBLEM

Article 4 – Shape

The distinctive emblem (red on a white ground) shall be as large as appropriate under the circumstances. For the shapes of the cross, the crescent or the lion and sun*, the High Contracting Parties may be guided by the models shown in Figure 2.

Figure 2: Distinctive emblems in red on a white ground

Article 5 – Use

1. The distinctive emblem shall, whenever possible, be displayed on a flat surface, on flags or in any other way appropriate to the lay of the land, so that it is visible from as many directions and from as far away as possible, and in particular from the air.

2. At night or when visibility is reduced, the distinctive emblem may be lighted or illuminated.

3. The distinctive emblem may be made of materials which make it recognizable by technical means of detection. The red part should be painted on top of black primer paint in order to facilitate its identification, in particular by infrared instruments.

4. Medical and religious personnel carrying out their duties in the battle area shall, as far as possible, wear headgear and clothing bearing the distinctive emblem.

CHAPTER III – DISTINCTIVE SIGNALS

Article 6 – Use

1. All distinctive signals specified in this Chapter may be used by medical units or transports.

2. These signals, at the exclusive disposal of medical units and transports, shall not be used for any other purpose, the use of the light signal being reserved (see paragraph 3 below).

3. In the absence of a special agreement between the Parties to the conflict reserving the use of flashing blue lights for the identification of medical vehicles, ships and craft, the use of such signals for other vehicles, ships and craft is not prohibited.

4. Temporary medical aircraft which cannot, either for lack of time or because of their characteristics, be marked with the distinctive emblem, may use the distinctive signals authorized in this Chapter.

Article 7 – Light signal

1. The light signal, consisting of a flashing blue light as defined in the Airworthiness Technical Manual of the International Civil Aviation Organization (ICAO) Doc. 9051, is established for the use of medical aircraft to signal their identity. No other aircraft shall use this signal. Medical aircraft using the flashing blue light should exhibit such lights as may be necessary to make the light signal visible from as many directions as possible.

2. In accordance with the provisions of Chapter XIV, para. 4 of the International Maritime Organization (IMO) International Code of Signals, vessels protected by the Geneva Conventions of 1949 and the Protocol should exhibit one or more flashing blue lights visible from any direction.

* No state has used the emblem of lion and sun since 1980.

II. POGLAVJE – RAZPOZNAVNI ZNAK

4. člen – Oblika

Razpoznavni znak (rdeč na beli podlagi) je tako velik, kot je primerno v danih okoliščinah. Visoke pogodbenice za oblike križa, polmeseca ali leva in sonca* lahko vzamejo za zgled vzorce, prikazane na sliki 2.

Slika 2: Rdeči razpoznavni znaki na beli podlagi

5. člen – Uporaba

1. Razpoznavni znak se, kadar koli je to mogoče, namesti na ravni površini, zastavah ali na drug način, ki je primeren razmeram, tako da je viden iz čim več smeri in čim večje oddaljenosti, zlasti iz zraka.

2. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti razpoznavni znak lahko sveti ali je osvetljen.

3. Razpoznavni znak je lahko narejen iz materialov, ki omogočajo njegovo prepoznavanje s tehničnimi sredstvi za odkrivanje. Rdeča barva se nanese čez temeljno črno barvo, da omogoča lažjo identifikacijo, zlasti z infrardečimi instrumenti.

4. Zdravstveno in versko osebje, ki opravlja svoje dolžnosti na območju bojevanja, nosi, kolikor je le mogoče, pokrivala in oblačila z razpoznavnim znakom.

III. POGLAVJE – RAZPOZNAVNA ZNAMENJA

6. člen – Uporaba

1. Zdravstvene enote ali zdravstvena prevozna sredstva lahko uporabljajo vsa razpoznavna znamenja iz tega poglavja.

2. Ta znamenja, ki so na voljo izključno zdravstvenim enotam in zdravstvenim prevoznim sredstvom, se ne uporabljajo za druge namene, razen svetlobnih znamenj (glej tretji odstavek spodaj).

3. Če med stranmi v sporu ni posebnega sporazuma, na podlagi katerega je uporaba modrih utripajočih luči dovoljena le za identifikacijo zdravstvenih vozil, ladij in plovil, uporaba teh znamenj za druga vozila, ladje in plovila ni prepovedana.

4. Začasni zdravstveni zrakoplovi, ki jih zaradi pomanjkanja časa ali njihovih značilnosti ni mogoče označiti z razpoznavnim znakom, lahko uporabljajo razpoznavna znamenja, ki so dovoljena po tem poglavju.

7. člen – Svetlobno znamenje

1. Svetlobno znamenje modre utripajoče luči, kot je opredeljeno v tehničnem priročniku o plovnosti Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO), Doc. 9051, se uporablja za sporočanje identitete zdravstvenih zrakoplovov. Tega znamenja ne uporablja noben drug zrakoplov. Zdravstveni zrakoplov uporablja modro utripajočo luč tako, da je svetlobno znamenje vidno iz čim več smeri.

2. V skladu z določbami četrtega odstavka XIV. poglavja Mednarodnega signalnega kodeksa Mednarodne pomorske organizacije (IMO) morajo imeti plovila, ki so zaščitena po ženevskih konvencijah iz leta 1949 in po tem protokolu, prižgano eno ali več modrih utripajočih luči, ki so vidne iz vseh smeri.

* Od leta 1980 nobena država ni uporabila znaka leva in sonca.

3. Medical vehicles should exhibit one or more flashing blue lights visible from as far away as possible. The High Contracting Parties and, in particular, the Parties to the conflict which use lights of other colours should give notification of this.

4. The recommended blue colour is obtained when its chromaticity is within the boundaries of the International Commission on Illumination (ICI) chromaticity diagram defined by the following equations:

$$\text{green boundary} \quad y = 0.065 + 0.805x$$

$$\text{white boundary} \quad y = 0.400 - x$$

$$\text{purple boundary} \quad x = 0.133 + 0.600y$$

The recommended flashing rate of the blue light is between sixty and one hundred flashes per minute.

Article 8 – Radio signal

1. The radio signal shall consist of the urgency signal and the distinctive signal as described in the International Telecommunication Union (ITU) Radio Regulations (RR Articles 40 and N 40).

2. The radio message preceded by the urgency and distinctive signals mentioned in paragraph 1 shall be transmitted in English at appropriate intervals on a frequency or frequencies specified for this purpose in the Radio Regulations, and shall convey the following data relating to the medical transports concerned:

- (a) call sign or other recognized means of identification;
- (b) position;
- (c) number of vehicles;
- (d) intended route;
- (e) estimated time en route and of departure and arrival, as appropriate;

(f) any other information, such as flight altitude, guarded radio frequencies, languages used and secondary surveillance radar modes and codes.

3. In order to facilitate the communications referred to in paragraphs 1 and 2, as well as the communications referred to in Articles 22, 23 and 25 to 31 of the Protocol, the High Contracting Parties, the Parties to a conflict, or one of the Parties to a conflict, acting in agreement or alone, may designate, in accordance with the Table of Frequency Allocations in the Radio Regulations annexed to the International Telecommunication Convention, and publish selected national frequencies to be used by them for such communications. The International Telecommunication Union shall be notified of these frequencies in accordance with procedures approved by a World Administrative Radio Conference.

Article 9 – Electronic identification

1. The Secondary Surveillance Radar (SSR) system, as specified in Annex 10 to the Chicago Convention on International Civil Aviation of 7 December 1944, as amended from time to time, may be used to identify and to follow the course of medical aircraft. The SSR mode and code to be reserved for the exclusive use of medical aircraft shall be established by the High Contracting Parties, the Parties to a conflict, or one of the Parties to a conflict, acting in agreement or alone, in accordance with procedures to be recommended by the International Civil Aviation Organization.

2. Protected medical transports may, for their identification and location, use standard aeronautical radar transponders and/or maritime search and rescue radar transponders.

It should be possible for protected medical transports to be identified by other vessels or aircraft equipped with secondary surveillance radar by means of a code transmitted by a radar transponder, e.g. in mode 3/A, fitted on the medical transports.

The code transmitted by the medical transport transponder should be assigned to that transport by the competent authorities and notified to all the Parties to the conflict.

3. Zdravstvena vozila morajo imeti prižgano eno ali več modrih utripajočih luči, ki so vidne iz čim večje oddaljenosti. Visoke pogodbenice in zlasti strani v spopadu, ki uporabljajo luči drugih barv, morajo o tem poslati uradno sporočilo.

4. Priporočena modra barva se pridobi, ko je njena kromatičnost v okviru mej diagrama kromatičnosti Mednarodne komisije za osvetlitev (ICI), ki ga opredeljujejo te enačbe:

$$\text{zelena meja} \quad y = 0,065 + 0,805x$$

$$\text{bela meja} \quad y = 0,400 - x$$

$$\text{vijoličastordeča meja} \quad x = 0,133 + 0,600y$$

Priporočena hitrost utripov modre luči je od šestdeset do sto utripov na minuto.

8. člen – Radijski signal

1. Radijski signal je sestavljen iz signala za nujnost in razpoznavnega znamenja, kot sta opisana v Pravilniku o radijskih komunikacijah (RR 40. in N 40. člen) Mednarodne telekomunikacijske zveze (ITU).

2. Radijsko sporočilo, ki sledi signalu za nujnost in razpoznavnemu znamenju iz prvega odstavka, se pošlje v angleškem jeziku v ustreznih presledkih na frekvenci ali frekvencah, ki so za ta namen določene v Pravilniku o radijskih komunikacijah, in vsebuje te podatke v zvezi z zdravstvenimi prevoznimi sredstvi:

- a) klicni znak ali drugo priznано sredstvo za identifikacijo;
- b) položaj;
- c) število vozil;
- d) načrtovano pot;
- e) pričakovani čas poti, pričakovani čas odhoda in pričakovani čas prihoda, če je to primerno;

f) katere koli druge informacije, kot so višina leta, varovane radijske frekvence, jeziki, ki se uporabljajo, ter načini in šifre sekundarnih opazovalnih radarskih sistemov.

3. Da bi visoke pogodbenice, strani v spopadu ali ena od strani v spopadu olajšale komunikacijo iz prvega in drugega odstavka ter komunikacijo iz 22., 23. in 25. do 31. člena tega protokola, lahko v skladu s tabelo o dodelitvi frekvenc iz Pravilnika o radijskih komunikacijah, ki je priloga Mednarodne konvencije o telekomunikacijah, sporazumno ali posamično določijo in objavijo izbrane nacionalne frekvence, ki jih uporabljajo za tako komunikacijo. Mednarodna telekomunikacijska zveza se uradno obvesti o teh frekvencah v skladu s postopki, ki jih odobri Svetovna konferenca o radijskih komunikacijah.

9. člen – Elektronska identifikacija

1. Sistem sekundarnega opazovalnega radarja (SSR), kot je določen v prilogi 10 h Konvenciji o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944, kot je bila občasno spremenjena, se lahko uporablja za identifikacijo in spremljanje smeri zdravstvenega zrakoplova. Visoke pogodbenice, strani v spopadu ali ena od strani v spopadu sporazumno ali posamično določijo način in šifre SSR, ki so dovoljene izključno za zdravstvene zrakoplove, v skladu s postopkom, ki ga priporoči Mednarodna organizacija civilnega letalstva.

2. Zaščiteni zdravstvena prevozna sredstva za svojo identifikacijo in lokacijo lahko uporabljajo standardni letalski radarski transponder in/ali radarske transponderje za iskanje in reševanje na morju.

Druga plovila ali zrakoplovi, ki so opremljeni s sekundarnim opazovalnim radarjem, zaščiteni zdravstvena prevozna sredstva lahko identificirajo s pomočjo šifre, ki jo pošilja radarski transponder, npr. v načinu 3/A, ki je nameščen v zdravstvenih prevoznih sredstvih.

Šifro, ki jo pošilja transponder zdravstvenega prevoznega sredstva, temu prevoznemu sredstvu dodelijo pristojne oblasti, uradno pa se sporoči vsem stranem v spopadu.

3. It should be possible for medical transports to be identified by submarines by the appropriate underwater acoustic signals transmitted by the medical transports.

The underwater acoustic signal shall consist of the call sign (or any other recognized means of identification of medical transport) of the ship preceded by the single group YYY transmitted in morse on an appropriate acoustic frequency, e.g. 5kHz.

Parties to a conflict wishing to use the underwater acoustic identification signal described above shall inform the Parties concerned of the signal as soon as possible, and shall, when notifying the use of their hospital ships, confirm the frequency to be employed.

4. Parties to a conflict may, by special agreement between them, establish for their use a similar electronic system for the identification of medical vehicles, and medical ships and craft.

3. Podmornice lahko identificirajo zdravstvena prevozna sredstva na podlagi ustreznih podvodnih zvočnih signalov, ki jih pošiljajo zdravstvena prevozna sredstva.

Podvodni zvočni signal sestavlja klicni znak (ali katero koli drugo priznano sredstvo za identifikacijo zdravstvenega prevoznega sredstva) ladje, ki sledi skupini YYY, poslani v Morsejevi abecedi na ustrezni zvočni frekvenci, npr. 5 kHz.

Strani v spopadu, ki želijo uporabljati navedeni podvodni zvočni signal za identifikacijo, o tem čim prej obvestijo strani, na katere se to nanaša, in takrat, ko pošljejo obvestilo o uporabi svojih bolnišničnih ladij, potrdijo frekvenco, ki se bo uporabljala.

4. Strani v spopadu lahko na podlagi posebnega medsebojnega sporazuma za svojo uporabo vzpostavijo podoben elektronski sistem za identifikacijo zdravstvenih vozil, ladij in plovil.

CHAPTER IV – COMMUNICATIONS

Article 10 – Radiocommunications

1. The urgency signal and the distinctive signal provided for in Article 8 may precede appropriate radiocommunications by medical units and transports in the application of the procedures carried out under Articles 22, 23 and 25 to 31 of the Protocol.

2. The medical transports referred to in Articles 40 (Section II, No. 3209) and N 40 (Section III, No. 3214) of the ITU Radio Regulations may also transmit their communications by satellite systems, in accordance with the provisions of Articles 37, N 37 and 59 of the ITU Radio Regulations for the Mobile-Satellite Services.

Article 11 – Use of international codes

Medical units and transports may also use the codes and signals laid down by the International Telecommunication Union, the International Civil Aviation Organization and the International Maritime Organization. These codes and signals shall be used in accordance with the standards, practices and procedures established by these Organizations.

Article 12 – Other means of communication

When two-way radiocommunication is not possible, the signals provided for in the International Code of Signals adopted by the International Maritime Organization or in the appropriate Annex to the Chicago Convention on International Civil Aviation of 7 December 1944, as amended from time to time, may be used.

Article 13 – Flight plans

The agreements and notifications relating to flight plans provided for in Article 29 of the Protocol shall as far as possible be formulated in accordance with procedures laid down by the International Civil Aviation Organization.

Article 14 – Signals and procedures for the interception of medical aircraft

If an intercepting aircraft is used to verify the identity of a medical aircraft in flight or to require it to land in accordance with Articles 30 and 31 of the Protocol, the standard visual and radio interception procedures prescribed by Annex 2 to the Chicago Convention on International Civil Aviation of 7 December 1944, as amended from time to time, should be used by the intercepting and the medical aircraft.

IV. POGLAVJE – KOMUNIKACIJA

10. člen – Radijska sporočila

1. Signal za nujnost in razpoznavno znamenje iz 8. člena se lahko pošljeta pred ustreznimi radijskimi sporočili zdravstvenih enot in zdravstvenih prevoznih sredstev pri uporabi postopkov, ki se izvedejo po 22., 23. in 25. do 31. členu protokola.

2. Zdravstvena prevozna sredstva iz 40. člena (II. oddelek, št. 3209) in N 40. člena (III. oddelek, št. 3214) Pravilnika o radijskih komunikacijah ITU lahko sporočila pošiljajo po satelitskih sistemih v skladu z določbami 37. člena, N 37. člena in 59. člena Pravilnika o radijskih komunikacijah ITU za mobilne satelitske storitve.

11. člen – Uporaba mednarodnih šifer

Zdravstvene enote in zdravstvena prevozna sredstva lahko uporabljajo tudi šifre in signale, ki jih določijo Mednarodna telekomunikacijska zveza, Mednarodna organizacija civilnega letalstva in Mednarodna pomorska organizacija. Te šifre in signali se uporabljajo v skladu s standardi, praksami in postopki teh organizacij.

12. člen – Druga komunikacijska sredstva

Kadar ni možna dvosmerna radijska komunikacija, se lahko uporabljajo signali iz Mednarodnega signalnega kodeksa, ki ga je sprejela Mednarodna pomorska organizacija, ali iz ustrezne priloge Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944, kot je bila občasno spremenjena.

13. člen – Načrti letov

Sporazumi in uradna obvestila v zvezi z načrti letov iz 29. člena protokola se, kolikor je le mogoče, oblikujejo v skladu s postopki, ki jih določa Mednarodna organizacija civilnega letalstva.

14. člen – Signali in postopki za prestrezanje zdravstvenih zrakoplovov

Če se uporablja prestrezni zrakoplov, da preveri identiteto zdravstvenega zrakoplova med letom ali da od njega zahteva, da pristane v skladu s 30. in 31. členom protokola, prestrezni in zdravstveni zrakoplov uporabljata uveljavljene vizualne in radijske postopke prestrezanja, ki jih določa priloga 2 Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944, kot je bila občasno spremenjena.

CHAPTER V – CIVIL DEFENCE

V. POGLAVJE – CIVILNA ZAŠČITA

Article 15 – Identity card

1. The identity card of the civil defence personnel provided for in Article 66, paragraph 3, of the Protocol is governed by the relevant provisions of Article 2 of these Regulations.

2. The identity card for civil defence personnel may follow the model shown in Figure 3.

3. If civil defence personnel are permitted to carry light individual weapons, an entry to that effect should be made on the card mentioned.

15. člen – Identifikacijska izkaznica

1. Identifikacijsko izkaznico osebja civilne zaščite iz tretjega odstavka 66. člena protokola urejajo ustrezne določbe 2. člena tega pravilnika.

2. Identifikacijska izkaznica za osebje civilne zaščite je lahko izdelana po vzorcu, ki je prikazan na sliki.

3. Če je osebju civilne zaščite dovoljeno, da nosi lahko osebno orožje, je treba to navesti v identifikacijski izkaznici.

IDENTIFICATION

REVERSE SIDE

Height	Eyes	Hair
Other distinguishing marks or information: Weapons		
PHOTO OF HOLDER		
Stamp		Signature of holder or thumbprint or both

FRONT

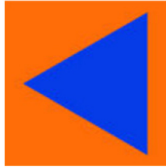
 (space reserved for the name of the country and authority issuing this card)	 IDENTITY CARD for civil defence personnel
Name Date of birth (or age). Identity No. (if any). The holder of this card is protected by the Geneva Conventions of 12 August 1949 and by the Protocol Additional to the Geneva conventions of 12 August 1949, and relating to the protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I) in his capacity as Date of issue No. of card Signature of issuing authority Date of expiry	

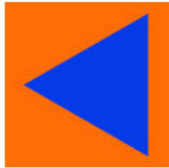
Figure 3: Model of identity card for civil defence personnel (format: 74 mm X 105

IDENTIFIKACIJA

ZADNJA STRAN

Višina	Oči	Lasje
Druga razpoznavna znamenja ali informacije: Orožje		
FOTOGRAFIJA IMETNIKA		
Žig	Podpis ali prlični odtis imetnika ali oboje	

SPREDNJA STRAN

	Prostor za ime države in organa, ki je to kartico izdal	
IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA za osebe civilne zaščite		
Ime in priimek		
Datum rojstva (ali starost) (Morebitna) identifikacijska št.		
Imetnik te izkaznice je zaščiten po Ženevskih konvencijah z dne 12. avgusta 1949 in Dopolnilnem protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (protokol I) v vlogi		
Datum izdaje	Št. izkaznice.	
Podpis organa, ki je izkaznico izdal		
Datum poteka veljavnosti.		

Slika 3: Vzorec identifikacijske izkaznice za osebe civilne zaščite (velikost: 74 x 105 mm)

Article 16 – International distinctive sign

1. The international distinctive sign of civil defence provided for in Article 66, paragraph 4, of the Protocol is an equilateral blue triangle on an orange ground. A model is shown in Figure 4:

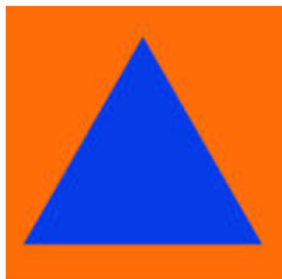

Figure 4: Blue triangle on an orange ground

2. It is recommended that:

(a) if the blue triangle is on a flag or armlet or tabard, the ground to the triangle be the orange flag, armlet or tabard;

(b) one of the angles of the triangle be pointed vertically upwards;

(c) no angle of the triangle touch the edge of the orange ground.

3. The international distinctive sign shall be as large as appropriate under the circumstances. The distinctive sign shall, whenever possible, be displayed on flat surfaces or on flags visible from as many directions and from as far away as possible. Subject to the instructions of the competent authority, civil defence personnel shall, as far as possible, wear headgear and clothing bearing the international distinctive sign. At night or when visibility is reduced, the sign may be lighted or illuminated; it may also be made of materials rendering it recognizable by technical means of detection.

CHAPTER VI – WORKS AND INSTALLATIONS CONTAINING DANGEROUS FORCES

Article 17 – International special sign

1. The international special sign for works and installations containing dangerous forces, as provided for in Article 56, paragraph 7, of the Protocol, shall be a group of three bright orange circles of equal size, placed on the same axis, the distance between each circle being one radius, in accordance with Figure 5 illustrated below.

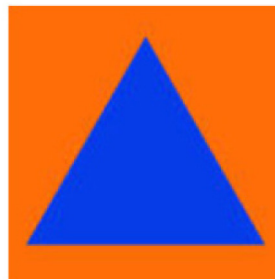
2. The sign shall be as large as appropriate under the circumstances. When displayed over an extended surface it may be repeated as often as appropriate under the circumstances. It shall, whenever possible, be displayed on flat surfaces or on flags so as to be visible from as many directions and from as far away as possible.

3. On a flag, the distance between the outer limits of the sign and the adjacent sides of the flag shall be one radius of a circle. The flag shall be rectangular and shall have a white ground.

4. At night or when visibility is reduced, the sign may be lighted or illuminated. It may also be made of materials rendering it recognizable by technical means of detection.

16. člen – Mednarodni razpoznavni znak

1. Mednarodni razpoznavni znak civilne zaščite iz četrtega odstavka 66. člena protokola je enakokraki moder trikotnik na oranžni podlagi. Vzorec je prikazan na sliki 4.

Slika 4: Moder trikotnik na oranžni podlagi

2. Priporoča se:

a) če je moder trikotnik na zastavi ali rokavnem traku ali telovniku, naj bo podlaga trikotnika oranžna zastava, rokavni trak ali telovnik;

b) eden od kotov trikotnika naj bo usmerjen navpično navzgor;

c) noben kot trikotnika naj se ne dotika roba oranžne podlage.

3. Mednarodni razpoznavni znak je tako velik, kot je primerno v danih okoliščinah. Razpoznavni znak se, kadar koli je to mogoče, namesti na ravni površini ali zastavah, tako da je viden iz čim več smeri in čim večje oddaljenosti. Osebjem civilne zaščite ob upoštevanju navodil pristojnih oblasti nosi, kolikor je le mogoče, pokrivala in oblačila z mednarodnim razpoznavnim znakom. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti znak lahko sveti ali je osvetljen; lahko je narejen iz materialov, ki omogočajo njegovo prepoznavanje s tehničnimi sredstvi za odkrivanje.

VI. POGLAVJE – GRADNJE IN OBJEKTI, V KATERIH SO NEVARNE SILE

17. člen – Mednarodni posebni znak

1. Mednarodni posebni znak za gradnje in objekte, v katerih so nevarne sile, iz sedmega odstavka 56. člena protokola je skupina treh živooranžnih krogov enake velikosti na isti osi, pri čemer je razdalja med vsakim krogom en polmer, v skladu s sliko 5, ki je prikazana spodaj.

2. Znak je tako velik, kot je primerno v danih okoliščinah. Če je prikazan na obsežni površini, se lahko ponovi tolikokrat, kot je primerno v danih okoliščinah. Kadar koli je to mogoče, se namesti na ravni površini ali zastavah, tako da je viden iz čim več smeri in čim večje oddaljenosti.

3. Na zastavi je razdalja med zunanji robovi znaka in stranmi zastave en polmer kroga. Zastava je pravokotna in ima belo podlago.

4. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti znak lahko sveti ali je osvetljen. Lahko je narejen iz materialov, ki omogočajo njegovo prepoznavanje s tehničnimi sredstvi za odkrivanje.

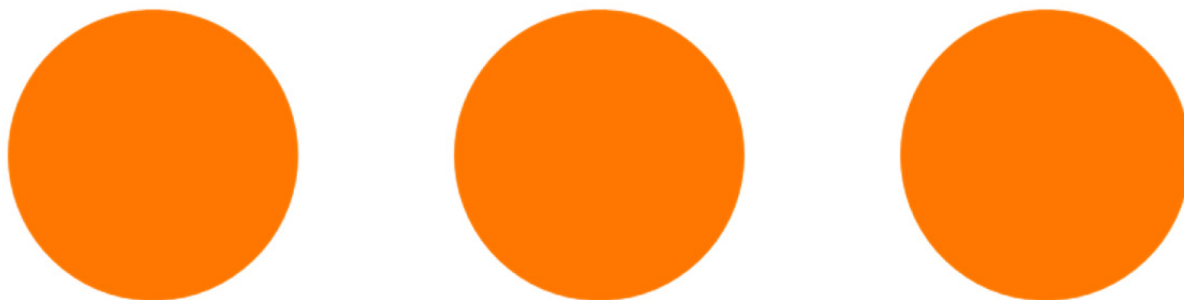
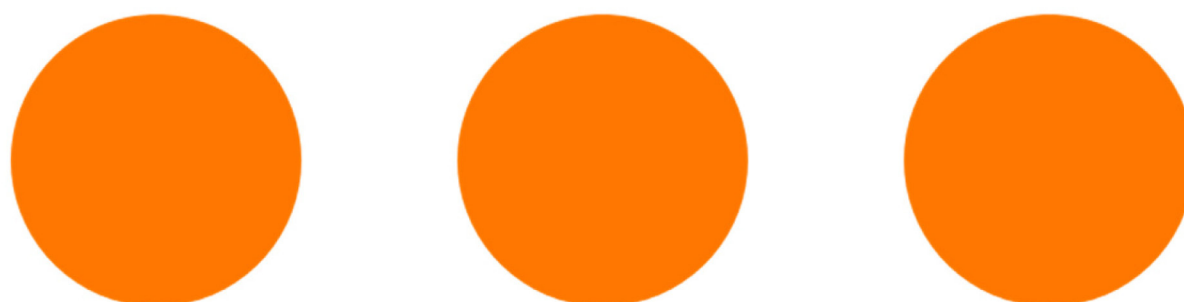

Figure 5: International special sign for works and installations containing dangerous forces

Slika 5: Mednarodni posebni znak za gradnje in objekte, v katerih so nevarne sile

3. člen

Za izvajanje Priloge I k Dopolnilnemu protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) z dne 8. junija 1977, kot je bila spremenjena 30. novembra 1993, skrbijo ministrstvo, pristojno za obrambo, ministrstvo, pristojno za zdravje, ministrstvo, pristojno za infrastrukturo, in ministrstvo, pristojno za okolje in prostor.

4. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe.

Št. 200-09/19-6/9
Ljubljana, dne 16. aprila 2019
EPA 487-VIII

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Dejan Židan
predsednik

- 23. Akt o dopolnitvah Akta o notifikaciji nasledstva glede konvencij Sveta Evrope, Ženevskih konvencij in dodatnih protokolov o zaščiti žrtev vojne in mednarodnih sporazumov s področja kontrole oborožitve, za katere so depozitarji tri glavne jedrske sile (MAŽŽV)**

A K T

O DOPOLNITVAH AKTA O NOTIFIKACIJI NASLEDSTVA GLEDE KONVENCIJ SVETA EVROPE, ŽENEVSKIH KONVENCIJ IN DODATNIH PROTOKOLOV O ZAŠČITI ŽRTEV VOJNE IN MEDNARODNIH SPORAZUMOV S PODROČJA KONTROLE OBOROŽITVE, ZA KATERE SO DEPOZITARJI TRI GLAVNE JEDRSKE SILE (MAŽŽV)

1. člen

Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Sveta Evrope, Ženevskih konvencij in dodatnih protokolov o zaščiti žrtev vojne in mednarodnih sporazumov s področja kontrole oborožitve, za katere so depozitarji tri glavne jedrske sile (Uradni list RS, št. 14/92), se dopolni tako, da se mu priložijo slovenski prevodi:

- konvencije, navedene v aktu o notifikaciji nasledstva v razdelku "B." pod številko 1,
- konvencije, navedene v aktu o notifikaciji nasledstva v razdelku "B." pod številko 2,
- konvencije, navedene v aktu o notifikaciji nasledstva v razdelku "B." pod številko 3,
- konvencije, navedene v aktu o notifikaciji nasledstva v razdelku "B." pod številko 4,
- protokola, navedenega v aktu o notifikaciji nasledstva v razdelku "B." pod številko 5,
- protokola, navedenega v aktu o notifikaciji nasledstva v razdelku "B." pod številko 6.

Slovenski prevodi konvencij in protokolov iz prejšnjega odstavka se skupaj s tem aktom objavijo v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe.

2. člen

Ta akt začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe.

Št. 200-09/19-7/7
Ljubljana, dne 16. aprila 2019
EPA 507-VIII

Državni zbor
Republike Slovenije
mag. Dejan Židan
predsednik

DOPOLNILNI PROTOKOL K ŽENEVSKIM KONVENCIJAM Z DNE 12. AVGUSTA 1949 O ZAŠČITI ŽRTEV MEDNARODNIH OBOROŽENIH SPOPADOV (PROTOKOL I) Z DNE 8. JUNIJA 1977

UVOD

Visoke pogodbenice so se ob izražanju svoje iskrene želje, da bi med narodi zavladal mir,

ob upoštevanju, da se je vsaka država v skladu z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov v svojih mednarodnih odnosih dolžna vzdržati groženj ali uporabe sile zoper suverenost, ozemeljsko celovitost ali politično neodvisnost katere koli države ali na kakršen koli drug način, ki ni v skladu s cilji Organizacije združenih narodov,

ob prepričanju, da je treba kljub temu znova potrditi in razviti določbe, ki ščitijo žrtve oboroženih spopadov, in dopolniti ukrepe za krepitev njihove uporabe,

ob izražanju svojega prepričanja, da se nobena določba tega protokola ali ženevskih konvencij z dne 12. avgusta 1949 ne sme razlagati tako, da upravičuje ali dovoljuje kakršno koli dejanje agresije ali drugo uporabo sile, ki ni v skladu z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov,

ob nadaljnji potrditvi, da se morajo določbe ženevskih konvencij z dne 12. avgusta 1949 in tega protokola vedno v celoti uporabljati za vse osebe, ki so zaščitene s temi akti, brez razlikovanja na podlagi narave ali izvora oboroženega spopada ali na podlagi ciljev, ki jih strani v spopadu podpirajo ali se jim pripisujejo,

dogovorile:

I. DEL

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen – Splošna načela in področje uporabe

1. Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale ta protokol in zagotavljale, da se upošteva v vseh okoliščinah.

2. V primerih, ki jih ne zajema ta protokol ali drugi mednarodni sporazumi, civilne osebe in borci še naprej ščitijo in zanje veljajo načela mednarodnega prava, ki temeljijo na ustaljenih običajih, načelih človečnosti in zapovedi javne vesti.

3. Ta protokol, s katerim se dopolnjujejo ženevske konvencije z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev vojne, se uporablja v razmerah iz 2. člena, ki je skupen tem konvencijam.

4. Razmere iz prejšnjega odstavka vključujejo oborožene spopade, v katerih se narodi borijo proti kolonialni prevladi in tuji okupaciji ter rasističnim režimom ob uveljavljanju svoje pravice do samoodločbe, ki je vsebovana v Ustanovni listini Organizacije združenih narodov in Deklaraciji o načelih mednarodnega prava o prijateljskih odnosih in sodelovanju med državami v skladu z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov.

2. člen – Opredelitve izrazov

V tem protokolu:

a) "I. konvencija", "II. konvencija", "III. konvencija" in "IV. konvencija" pomenijo v tem zaporedju Ženevsko konvencijo za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949, Ženevsko konvencijo za izboljšanje položaja ranjencev, bolnikov in brodolomcev v oboroženih silah na morju z dne 12. avgusta 1949, Ženevsko konvencijo o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949,

Ženevsko konvencijo o zaščiti civilnih oseb med vojno z dne 12. avgusta 1949; izraz "konvencije" pomeni štiri ženevske konvencije z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev vojne;

b) "pravila mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu" pomenijo pravila, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu in jih vsebujejo mednarodni sporazumi, katerih pogodbenice so strani v spopadu, ter splošno priznana načela in pravila mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu;

c) "sila zaščitnica" pomeni nevtralno ali drugo državo, ki ni stran v spopadu in jo je imenovala stran v spopadu in odobrila nasprotna stran ter je sprejela opravljanje nalog, dodeljenih sili zaščitnici po konvencijah in tem protokolu;

d) "nadomestna organizacija" pomeni organizacijo, ki nadomešča silo zaščitnico v skladu s 5. členom.

3. člen – Začetek in konec uporabe

Brez poseganja v določbe, ki se vedno uporabljajo:

a) se konvencije in ta protokol uporabljajo po nastanku katerih koli razmer iz 1. člena tega protokola;

b) se na ozemlju strani v spopadu konvencije in ta protokol prenehajo uporabljati po splošnem končanju vojaških operacij, na okupiranih ozemljih pa po končanju okupacije, razen, v obeh primerih, za osebe, ki bodo zatem dokončno osvobodjene, repatriirane ali znova nastanjene. Te osebe do svoje dokončne osvoboditve, repatriacije ali ponovne nastanitve še naprej uživajo ugodnosti po ustreznih določbah konvencij in tega protokola.

4. člen – Pravni položaj strani v spopadu

Uporaba konvencij in tega protokola ter tudi sklenitev sporazumov, ki jih določajo konvencije in ta protokol, ne vplivata na pravni položaj strani v spopadu. Niti okupacija ozemlja niti uporaba konvencij in tega protokola ne vplivata na pravni položaj tega ozemlja.

5. člen – Imenovanje sil zaščitnic in njihovih nadomestnih organizacij

1. Dolžnost strani v spopadu je, da od začetka spopada zagotovijo nadzor nad konvencijami in tem protokolom ter njihovo izvajanje s sistemom sil zaščitnic, vključno, med drugim, z imenovanjem in odobritvijo teh sil v skladu z naslednjimi odstavki. Sile zaščitnice so dolžne štiti interese strani v spopadu.

2. Ob nastanku razmer iz 1. člena vsaka stran v spopadu brez odlašanja imenuje silo zaščitnico zaradi uporabe konvencij in tega protokola ter prav tako brez odlašanja in za ta namen dovoli delovanje sile zaščitnice, ki jo je imenovala nasprotna stran in jo je tudi sama odobrila kot tako.

3. Če ob nastanku razmer iz 1. člena sila zaščitnica ni bila imenovana ali odobrena, Mednarodni odbor Rdečega križa brez poseganja v pravico katere koli druge nepristranske humanitarne organizacije, da stori enako, ponudi svoje dobre usluge stranem v spopadu, da se brez odlašanja imenuje sila zaščitnica, s katero strani v spopadu soglašajo. V ta namen lahko med drugim vsako stran zaprosi, da mu predloži seznam najmanj petih držav, ki so zanj sprejemljive, da v njenem imenu delujejo kot sile zaščitnice v odnosu do nasprotne strani, prav tako pa zaprosi tudi vsako nasprotno stran, da mu predloži seznam najmanj petih držav, ki bi jih odobrila kot sile zaščitnice prve navedene strani; ti sezname se sporočijo odboru v dveh tednih po prejemu zaprosila; odbor jih primerja in zaprosi za soglasje vsake predlagane države, ki je navedena na obeh seznamih.

4. Če kljub navedenemu ni sile zaščitnice, strani v spopadu brez odlašanja sprejmejo ponudbo, ki jo lahko da Mednarodni odbor Rdečega križa ali katera koli druga organizacija, ki zagotavlja vsa jamstva nepristranskosti in učinkovitosti, po posvetovanju s temi stranmi v spopadu in ob upoštevanju tega posvetovanja, da deluje kot nadomestna organizacija. Za delovanje take nadomestne organizacije je potrebno soglasje strani v spopadu; strani v spopadu si po najboljših močeh prizadevajo omogočiti nadomestni organizaciji opravljanje njenih nalog v skladu s konvencijami in tem protokolom.

5. V skladu s 4. členom imenovanje in odobritev sil zaščitnic zaradi uporabe konvencij in tega protokola ne vplivata na pravni položaj strani v spopadu ali katerega koli ozemlja, vključno z okupiranim ozemljem.

6. Vzdrževanje diplomatskih odnosov med stranmi v spopadu ali zadolžitev tretje države za zaščito interesov strani in njihovih državljanov v skladu s pravili mednarodnega prava o diplomatskih odnosih ne ovira imenovanja sil zaščitnic zaradi uporabe konvencij in tega protokola.

7. Vsaka nadaljnja navedba sile zaščitnice v tem protokolu se nanaša tudi na nadomestno organizacijo.

6. člen – Usposobljene osebe

1. Visoke pogodbenice si tudi v miru prizadevajo, da se s pomočjo nacionalnih društev Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) usposobi osebje, s čimer olajšajo uporabo konvencij in tega protokola ter zlasti dejavnosti sil zaščitnic.

2. Pridobivanje in usposabljanje takega osebja je v pristojnosti posameznih držav.

3. Pri Mednarodnem odboru Rdečega križa so visokim pogodbenicam na voljo sezname tako usposobljenih oseb, ki so jih same pripravile in predložile za ta namen.

4. Strani, na katere se to nanaša, za vsak primer posebej sklenejo poseben sporazum o pogojih za zaposlitev takega osebja izven državnega ozemlja.

7. člen – Sestanki

Depozitar tega protokola na zahtevo ene visoke pogodbenice ali več visokih pogodbenic in z odobritvijo večine visokih pogodbenic skliče sestanek visokih pogodbenic za obravnavo splošnih vprašanj v zvezi z uporabo konvencij in protokola.

II. DEL

RANJENCI, BOLNIKI IN BRODOLOMCI

I. ODDELEK

SPLOŠNA ZAŠČITA

8. člen – Opredelitve izrazov

V tem protokolu izraz:

a) "ranjenci" in "bolniki" pomenita vojaške ali civilne osebe, ki zaradi poškodbe, bolezni ali drugih telesnih ali duševnih motenj ali invalidnosti potrebujejo zdravstveno pomoč ali oskrbo ter se vzdržijo vsakega sovražnega dejanja. Ta izraza zajemata tudi porodnice, novorojenčke in druge osebe, ki bi lahko potrebovale takojšnjo zdravstveno pomoč ali oskrbo, kot so onemogli ali nosečnice, in ki se vzdržijo vsakega sovražnega dejanja;

b) "brodolomci" pomeni vojaške ali civilne osebe, ki so v nevarnosti na morju ali drugih vodah zaradi nesreče, ki jih je prizadela ali je prizadela plovilo ali zrakoplov, na katerem so, in ki se vzdržijo vsakega sovražnega dejanja. Te osebe se štejejo za brodolomce tudi med reševanjem, če se še naprej vzdržujejo vsakega sovražnega dejanja, in sicer dokler ne dobijo drugega statusa po konvencijah ali tem protokolu;

c) "zdravstveno osebje" pomeni osebe, ki jih stran v spopadu določi izključno za zdravstvene namene iz pododstavka e ali za upravljanje zdravstvenih enot ali vožnjo ali upravljanje zdravstvenih prevoznih sredstev. Taka določitev je lahko stalna aličasna. Ta izraz vključuje:

i) vojaško in civilno zdravstveno osebje strani v spopadu, vključno z osebjem iz I. in II. konvencije ter osebjem, ki je dodeljeno organizacijam civilne zaščite;

ii) zdravstveno osebje nacionalnih društev Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) in drugih nacionalnih prostovoljnih društev za pomoč, ki jih je stran v spopadu pravilno priznala in pooblastila;

iii) zdravstveno osebje zdravstvenih enot ali zdravstvenih prevoznih sredstev iz drugega odstavka 9. člena;
 d) "versko osebje" pomeni vojaške ali civilne osebe, kot so duhovniki, ki so zadolžene izključno za opravljanje verskih nalog in dodeljene:

- i) oboroženim silam strani v spopadu;
- ii) zdravstvenim enotam ali zdravstvenim prevoznim sredstvom strani v spopadu;
- iii) zdravstvenim enotam ali zdravstvenim prevoznim sredstvom iz drugega odstavka 9. člena ali
- iv) organizacijam civilne zaščite strani v spopadu.

Versko osebje je lahko dodeljeno za stalno ali začasno, zanj pa se uporabljajo ustrezne določbe iz pododstavka k;

e) "zdravstvene enote" pomeni vojaške ali civilne ustanove in druge enote, ki so organizirane za zdravstvene namene, in sicer za iskanje, zbiranje in prevoz ranjencev, bolnikov in brodolomcev, postavljanje diagnoz ranjencem, bolnikom ali brodolomcem ali za njihovo zdravljenje, vključno z zagotavljanjem prve pomoči ter preprečevanjem bolezni. Izraz zajema na primer bolnišnice in druge podobne enote, centre za transfuzijo krvi, centre in inštitute za preventivno medicino, skladišča zdravil in medicinskih pripomočkov ter zaloge medicinskega in farmacevtskega materiala teh enot. Zdravstvene enote so lahko nepremične ali premične, stalne ali začasne;

f) "zdravstveni prevoz" pomeni prevoz ranjencev, bolnikov, brodolomcev, zdravstvenega osebja, verskega osebja, zdravstvene opreme ali zdravil in medicinskih pripomočkov, ki so zaščiteni po konvencijah in tem protokolu, po kopnem, vodi ali zraku;

g) "zdravstveno prevozno sredstvo" pomeni katero koli vojaško ali civilno prevozno sredstvo, ki je za stalno ali začasno dodeljeno izključno za zdravstveni prevoz in je pod nadzorom pristojnih oblasti strani v spopadu;

h) "zdravstveno vozilo" pomeni katero koli zdravstveno prevozno sredstvo za prevoz po kopnem;

i) "zdravstvene ladje in plovila" pomeni katero koli zdravstveno prevozno sredstvo za prevoz po vodi;

j) "zdravstveni zrakoplov" pomeni katero koli zdravstveno prevozno sredstvo za prevoz po zraku;

k) "stalno zdravstveno osebje", "stalne zdravstvene enote" in "stalna zdravstvena prevozna sredstva" pomenijo zdravstveno osebje, enote in prevozna sredstva, ki so dodeljeni izključno za zdravstvene namene za nedoločen čas. "Začasno zdravstveno osebje", "začasne zdravstvene enote" in "začasna zdravstvena prevozna sredstva" pomenijo zdravstveno osebje, enote in prevozna sredstva, ki so dodeljeni izključno za zdravstvene namene za omejeno obdobje in za ves čas tega obdobja. Če ni drugače določeno, izrazi "zdravstveno osebje", "zdravstvene enote" in "zdravstvena prevozna sredstva" zajemajo stalno in začasno zdravstveno osebje, enote in prevozna sredstva;

l) "razpoznavni znak" pomeni razpoznavni znak rdeči križ, rdeči polmesec ali rdeči lev in sonce na beli podlagi, kadar se uporablja za zaščito zdravstvenih enot in zdravstvenih prevoznih sredstev ali zdravstvenega in verskega osebja, opreme ali sredstev za oskrbo;

m) "razpoznavno znamenje" pomeni katero koli znamenje ali sporočilo, namenjeno izključno identifikaciji zdravstvenih enot ali zdravstvenih prevoznih sredstev iz III. poglavja priloge I k temu protokolu.

9. člen – Področje uporabe

1. Določbe tega dela so namenjene izboljšanju položaja ranjencev, bolnikov in brodolomcev ter se uporabljajo za vse, na katere vplivajo razmere iz 1. člena, brez razlikovanja glede na raso, barvo, spol, jezik, vero ali versko prepričanje, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženjsko stanje, rojstvo ali drugo okoliščino ali kakršno koli drugo podobno merilo.

2. Ustrezne določbe 27. in 32. člena I. konvencije se uporabljajo za stalne zdravstvene enote in zdravstvena prevo-

zna sredstva (razen bolnišničnih ladij, za katere se uporablja 25. člen II. konvencije) ter njihovo osebje, ki ga je strani v spopadu za humanitarne namene dala (dalo) na voljo:

- a) nevtralna ali druga država, ki ni stran v tem spopadu;
- b) priznana in pooblaščen društvo za pomoč take države;
- c) nepristranska mednarodna humanitarna organizacija.

10. člen – Zaščita in oskrba

1. Vsi ranjenci, bolniki in brodolomci se ne glede na to, kateri strani pripadajo, spoštujejo in zaščitijo.

2. Z njimi se vedno ravna človeško in so v največjem možnem obsegu in najkrajšem možnem času deležni zdravstvene oskrbe in nege, ki ju zahteva njihovo zdravstveno stanje. Niso deležni različne obravnave, razen zaradi zdravstvenih razlogov.

11. člen – Zaščita oseb

1. Telesno in duševno zdravje ter integriteta oseb, ki so pod oblastjo nasprotne strani ali so internirane, pridržane ali jim je prostost kako drugače odvzeta zaradi razmer iz 1. člena, se ne smejo ogroziti s kakršnim koli neupravičenim dejanjem ali opustitvijo. V skladu s tem je na osebah iz tega člena prepovedano opravljati kakršne koli zdravstvene postopke, ki jih ne zahteva njihovo zdravstveno stanje in niso v skladu s splošno sprejetimi zdravstvenimi standardi, ki bi jih stran, ki tak postopek izvaja, v podobnih zdravstvenih okoliščinah uporabila za osebe, ki so njeni državljani in jim nikakor ni odvzeta prostost.

2. Na teh osebah, tudi če s tem soglašajo, je prepovedano opravljati:

- a) telesno pohabljenje,
 - b) medicinske ali znanstvene poskuse,
 - c) odvzem tkiva ali organov za presaditev,
- razen če so taka dejanja upravičena v skladu s pogoji iz prvega odstavka.

3. Izjeme od prepovedi iz točke c drugega odstavka so mogoče le, če se daruje kri za transfuzijo ali koža za presaditev, če je tako darovanje prostovoljno in brez prisile ali napeljevanja, in tudi tedaj le za terapevtske namene pod pogoji, ki so v skladu s splošno sprejetimi zdravstvenimi standardi in nadzorom, ki je v korist obeh, darovalca in prejemnika.

4. Vsako naklepno dejanje ali opustitev, ki resno ogrozi telesno ali duševno zdravje ali integriteto katere koli osebe, ki je pod oblastjo strani, ki ni stran, ki ji ta oseba pripada, in s katero se krši katera koli od prepovedi iz prvega in drugega odstavka ali se ne upoštevajo zahteve iz tretjega odstavka, pomeni hudo kršitev tega protokola.

5. Osebe iz prvega odstavka imajo pravico, da zavrnejo kakršen koli kirurški poseg. Ob zavrnitvi si zdravstveno osebje prizadeva pridobiti o tem pisno izjavo, ki jo pacient podpiše ali prizna.

6. Vsaka stran v spopadu vodi zdravstveno evidenco o vsakem darovanju krvi ali kože za presaditev, ki ga opravijo osebe iz prvega odstavka, če se to darovanje opravi pod odgovornostjo te strani. Poleg tega si vsaka stran v spopadu prizadeva voditi evidenco o vseh medicinskih postopkih, opravljenih v zvezi z vsako osebo, ki je internirana, pridržana ali ji je bila kako drugače odvzeta prostost zaradi razmer iz 1. člena. Ta evidenca je sili zaščitnici vedno na voljo za vpogled.

12. člen – Zaščita zdravstvenih enot

1. Zdravstvene enote se vedno spoštujejo in zaščitijo ter jih ni dovoljeno napadati.

2. Prvi odstavek se uporablja za civilne zdravstvene enote, če:

- a) pripadajo eni od strani v spopadu;
- b) jih priznajo in pooblastijo pristojne oblasti ene od strani v spopadu ali
- c) so pooblaščen v skladu z drugim odstavkom 9. člena tega protokola ali 27. členom I. konvencije.

3. Strani v spopadu so pozvane, da druga drugo obveščajo o položaju svojih zdravstvenih enot. Če takega obvestila ni,

to ne pomeni, da je katera od strani oproščena obveznosti, da ravna v skladu z določbami prvega odstavka.

4. Zdravstvene enote se nikakor ne uporabijo za to, da bi se z njimi poskusili zaščititi vojaški cilji pred napadom. Kadar koli je to mogoče, strani v spopadu zagotovijo, da so zdravstvene enote postavljene tako, da napadi na vojaške cilje ne ogrozijo njihove varnosti.

13. člen – Prenehanje zaščite civilnih zdravstvenih enot

1. Zaščita, do katere so upravičene civilne zdravstvene enote, ne preneha, razen če se poleg tega, da opravljajo humanitarne naloge, uporabljajo tudi za sovražniku škodljiva dejanja. Zaščita lahko preneha šele po tem, ko ni bilo upoštevano dano opozorilo, v katerem je v vseh ustreznih primerih določen razumen časovni rok.

2. Za sovražniku škodljivo dejanje se ne šteje:

a) če je osebje enote opremljeno z lahkim osebnim orožjem za lastno obrambo ali za obrambo ranjencev in bolnikov v njegovi oskrbi;

b) če enoto ščiti vojaška enota, straža ali oboroženo spremstvo;

c) če sta v enoti najdena lahko orožje in strelivo, ki sta bila odvzeta ranjencem in bolnikom ter še nista bila predana pristojni službi;

d) če so pripadniki oboroženih sil ali drugi borci v enoti zaradi zdravstvenih razlogov.

14. člen – Omejitve glede zasega civilnih zdravstvenih enot

1. Okupacijska sila je dolžna še naprej poskrbeti za zdravstvene potrebe civilnega prebivalstva na okupiranem ozemlju.

2. Okupacijska sila zato ne sme zaseči civilnih zdravstvenih enot, njihove opreme, materiala ali storitev njihovega osebja, dokler so ta sredstva potrebna za zagotavljanje ustreznih zdravstvenih storitev za civilno prebivalstvo in nadaljevanje zdravstvene oskrbe ranjencev in bolnikov, ki se zdravijo.

3. Če okupacijska sila še naprej spoštuje splošno pravilo iz drugega odstavka, sme zaseči navedena sredstva ob upoštevanju teh posebnih pogojev:

a) sredstva so potrebna za ustrezno in takojšnje zdravljenje ranjenih in bolnih pripadnikov oboroženih sil okupacijske sile ali vojnih ujetnikov;

b) zaseg je omejen le na čas trajanja take potrebe in

c) sprejmejo se takojšnji ukrepi, s katerimi se še naprej poskrbi za zdravstvene potrebe civilnega prebivalstva ter tudi ranjencev in bolnikov, ki se zdravijo in na katere ta zaseg vpliva.

15. člen – Zaščita civilnega zdravstvenega in verskega osebja

1. Civilno zdravstveno osebje se spoštuje in zaščiti.

2. Po potrebi se civilnemu zdravstvenemu osebju zagotovi vsa razpoložljiva pomoč na območju, na katerem je delovanje civilne zdravstvene službe prekinjeno zaradi bojevanja.

3. Okupacijska sila civilnemu zdravstvenemu osebju na okupiranih ozemljih zagotovi vso pomoč, da lahko po najboljših močeh opravlja svoje humanitarne naloge. Okupacijska sila od tega osebja ne sme zahtevati, da pri opravljanju teh nalog daje komur koli prednost, razen če to upravičujejo zdravstveni razlogi. To osebje se ne sme prisiliti k opravljanju nalog, ki niso v skladu z njegovimi humanitarnimi nalogami.

4. Civilno zdravstveno osebje ima dostop do vsakega kraja, kjer so njegove storitve nujno potrebne, ob upoštevanju nadzornih in varnostnih ukrepov, za katere ustrezná stran v spopadu meni, da so potrebni.

5. Civilno versko osebje se spoštuje in zaščiti. Tudi zanj se uporabljajo določbe konvencij in tega protokola, ki se nanašajo na zaščito in identifikacijo zdravstvenega osebja.

16. člen – Splošna zaščita zdravstvenih nalog

1. Nihče se nikakor ne kaznuje zaradi opravljanja zdravstvenih dejavnosti, ki so v skladu z medicinsko etiko, ne glede na osebo, ki ima od tega korist.

2. Osebe, ki opravljajo zdravstvene dejavnosti, se ne smejo prisiliti, da opravljajo dejanja ali delo, ki je v nasprotju s pravili medicinske etike ali drugimi pravili, ki ščitijo ranjence in bolnike, ali z določbami konvencij ali tega protokola, niti se ne smejo prisiliti, da se vzdržijo dejanj ali dela, ki ga zahtevajo ta pravila in določbe.

3. Nihče, ki opravlja zdravstvene dejavnosti, se ne sme prisiliti, da sporoči komur koli, ki pripada nasprotni ali njegovi strani, razen če to zahteva pravo zadnje, informacije o ranjenih in bolnikih, ki so ali so bili v njegovi oskrbi, če meni, da bi te informacije lahko škodile tem pacientom ali njihovim družinam. Kljub temu se spoštujejo predpisi o obveznem obveščanju o nalezljivih boleznih.

17. člen – Vloga civilnega prebivalstva in društev za pomoč

1. Civilno prebivalstvo spoštuje ranjence, bolnike in brodolomce, tudi če ti pripadajo nasprotni strani, in nad njimi ne izvaja nasilja. Civilno prebivalstvo in društva za pomoč, kot so nacionalna društva Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca), lahko tudi na lastno pobudo zbirajo in oskrbujejo ranjence, bolnike in brodolomce tudi na napadenih in okupiranih ozemljih. Nikogar ni dovoljeno poškodovati, preganjati, obsoditi ali kaznovati zaradi takih humanitarnih dejanj.

2. Strani v spopadu lahko pozovejo civilno prebivalstvo in društva za pomoč iz prvega odstavka, da zbirajo in oskrbijo ranjence, bolnike in brodolomce ter poiščejo mrtve in sporočijo njihov položaj; vsem, ki se temu pozivu odzovejo, zagotovijo zaščito in vse potrebne ugodnosti. Če nasprotna stran pridobi ali znova pridobi nadzor nad območjem, ta stran zagotavlja enako zaščito in ugodnosti, dokler so potrebne.

18. člen – Identifikacija

1. Vsaka stran v spopadu si prizadeva zagotoviti, da je mogoče prepoznati zdravstveno in versko osebje ter zdravstvene enote in zdravstvena prevozna sredstva.

2. Vsaka stran v spopadu si prizadeva za sprejetje in uporabo načinov in postopkov, ki omogočajo prepoznavanje zdravstvenih enot in zdravstvenih prevoznih sredstev, ki uporabljajo razpoznavni znak in razpoznavna znamenja.

3. Na okupiranem ozemlju in območjih, kjer poteka ali bo verjetno potekalo bojevanje, se civilno zdravstveno in versko osebje prepoznavna na podlagi razpoznavnega znaka in identifikacijske izkaznice, ki potrjuje njihov status.

4. S soglasjem pristojnih oblasti so zdravstvene enote in zdravstvena prevozna sredstva označeni z razpoznavnim znakom. Ladje in plovila iz 22. člena tega protokola so označeni v skladu z določbami II. konvencije.

5. Stran v spopadu lahko poleg razpoznavnega znaka dovoli uporabo razpoznavnih znamenj za identifikacijo zdravstvenih enot in zdravstvenih prevoznih sredstev, kot določa III. poglavje priloge I k temu protokolu. V posebnih primerih, ki so določeni v navedenem poglavju, smejo zdravstvena prevozna sredstva izjemoma uporabljati razpoznavna znamenja, ne da bi imela razpoznavni znak.

6. Uporabo določb prvega do petega odstavka tega člena urejata I. in III. poglavje priloge I k temu protokolu. Znamenja, ki so določena v III. poglavju priloge in jih lahko uporabljajo izključno zdravstvene enote in zdravstvena prevozna sredstva, se, razen v primerih, določenih v tem poglavju, uporabljajo samo za identifikacijo zdravstvenih enot in zdravstvenih prevoznih sredstev.

7. Ta člen ne dovoljuje širše uporabe razpoznavnega znaka v miru, kot jo določa 44. člen I. konvencije.

8. Določbe konvencij in tega protokola, ki se nanašajo na nadzor nad uporabo razpoznavnega znaka ter na preprečevanje in kaznovanje njegove zlorabe, se uporabljajo tudi za razpoznavna znamenja.

19. člen – Nevtralne države in druge države, ki niso strani v spopadu

Nevtralne države in druge države, ki niso strani v spopadu, uporabljajo ustrezne določbe tega protokola za osebe, ki

so zaščitene po tem delu in so lahko sprejete ali internirane na njihovem ozemlju, ter za najdene mrtve, ki so pripadali stranem v tem spopadu.

20. člen – Prepoved povračilnih ukrepov

Povračilni ukrepi proti osebam in objektom, ki so zaščiteni po tem delu, so prepovedani.

II. ODDELEK

ZDRAVSTVENI PREVOZI

21. člen – Zdravstvena vozila

Zdravstvena vozila se spoštujejo in zaščitijo enako kot mobilne zdravstvene enote po konvencijah in tem protokolu.

22. člen – Bolniške ladje in manjša plovila za reševanje

1. Določbe konvencij, ki se nanašajo na:

- a) plovila iz 22., 24., 25. in 27. člena II. konvencije,
- b) njihove reševalne čolne in manjša plovila,
- c) njihovo osebje in posadko ter
- d) ranjence, bolnike in brodolomce, ki so na njih,

se uporabljajo tudi, kadar ta plovila prevažajo civilne ranjence, bolnike in brodolomce, ki ne spadajo v nobeno od skupin iz 13. člena II. konvencije. Te civilne osebe se ne smejo predati nobeni strani, ki ni stran, ki ji pripadajo, niti se ne smejo zajeti na morju. Če se znajdejo pod oblastjo strani v spopadu, ki ni stran, ki ji pripadajo, se zanje uporabljata IV. konvencija in ta protokol.

2. Zaščita, ki jo konvencije zagotavljajo plovilom iz 25. člena II. konvencije, velja tudi za bolnišnične ladje, ki jih strani v spopadu da na voljo za humanitarne namene:

- a) nevtralna ali druga država, ki ni stran v tem spopadu, ali
- b) nepristranska mednarodna humanitarna organizacija, v obeh primerih pod pogojem, da se spoštujejo zahteve iz tega člena.

3. Manjša plovila iz 27. člena II. konvencije se zaščitijo tudi, če ni bila opravljena napoved, ki jo določa ta člen. Strani v spopadu se kljub temu pozovejo, da se zaradi lažje identifikacije in prepoznavanja medsebojno obvestijo o vseh podrobnostih, ki se nanašajo na ta plovila.

23. člen – Druge zdravstvene ladje in plovila

1. Zdravstvene ladje in plovila razen tistih iz 22. člena tega protokola in 38. člena II. konvencije se na morju ali drugih vodah spoštujejo in zaščitijo enako kot mobilne zdravstvene enote po konvencijah in tem protokolu. Ker je ta zaščita učinkovita le, če se te ladje in plovila lahko identificirajo in prepoznajo kot zdravstvene ladje in plovila, morajo biti označeni z razpoznavnim znakom in biti, kolikor je mogoče, v skladu z drugim odstavkom 43. člena II. konvencije.

2. Za ladje in plovila iz prvega odstavka še naprej velja vojno pravo. Vsaka vojna ladja, ki plove po površini in je sposobna zagotoviti, da se njen ukaz takoj izvrši, jim lahko ukaže, naj se ustavijo, odplovejo ali naj plovejo v določeni smeri, te ladje in plovila pa morajo upoštevati vsak tak ukaz. Dokler jih potrebujejo ranjenci, bolniki in brodolomci, ki so na njih, se te ladje in plovila nikakor ne smejo uporabiti za druge namene kot za opravljanje svojih zdravstvenih nalog.

3. Zaščita, ki jo zagotavlja prvi odstavek, preneha le v primerih iz 34. in 35. člena II. konvencije. Jasna zavrnitev upoštevanja ukaza, danega v skladu z drugim odstavkom, je sovražniku škodljivo dejanje po 34. členu II. konvencije.

4. Stran v spopadu lahko kateri koli nasprotni strani čim prej pred začetkom plovbe sporoči ime, opis, predvideni čas plovbe, smer plovbe in ocenjeno hitrost plovbe zdravstvene ladje ali plovila, zlasti pri ladjah z nosilnostjo nad 2000 bruto registrskih ton, ter sporoči tudi druge informacije za lažjo identifikacijo in prepoznavanje ladje ali plovila. Nasprotna stran potrdi prejem teh informacij.

5. Za zdravstveno in versko osebje na takih ladjah in plovilih se uporabljajo določbe 37. člena II. konvencije.

6. Za ranjence, bolnike in brodolomce, ki spadajo v skupino iz 13. člena II. konvencije in 44. člena tega protokola ter so na takih zdravstvenih ladjah in plovilih, se uporabljajo določbe II. konvencije. Civilni ranjenci, bolniki in brodolomci, ki ne spadajo v nobeno od skupin iz 13. člena II. konvencije, se na morju ne smejo predati nobeni strani, ki ni stran, ki ji pripadajo, niti se ne smejo odstraniti s takih ladij ali plovil; če se znajdejo pod oblastjo strani v spopadu, ki ni stran, ki ji pripadajo, se zanje uporabljata IV. konvencija in ta protokol.

24. člen – Zaščita zdravstvenih zrakoplovov

Zdravstveni zrakoplovi se spoštujejo in zaščitijo ob upoštevanju določb tega dela.

25. člen – Zdravstveni zrakoplovi na območjih, ki jih ne nadzoruje nasprotna stran

Spoštovanje in zaščita zdravstvenih zrakoplovov strani v spopadu na območjih na kopnem, ki so pod nadzorom prijateljske sile, in nad njimi ter na območjih na morju, ki niso pod nadzorom nasprotne strani, in nad njimi nista odvisna od nobenega dogovora z nasprotno stranjo. Stran v spopadu, ki uporablja svoje zdravstvene zrakoplove na teh območjih, zaradi večje varnosti lahko uradno obvesti nasprotno stran, kot določa 29. člen, zlasti kadar taki zrakoplovi letijo tako, da so v dometu raketnih sistemov zemlja-zrak nasprotne strani.

26. člen – Zdravstveni zrakoplovi v območjih stika ali podobnih območjih

1. Zaščita zdravstvenih zrakoplovov na delih območja stika, ki so pod nadzorom prijateljskih sil, in nad njimi ter na območjih, nad katerimi nadzor ni jasno določen, in nad njimi je lahko v celoti učinkovita le ob predhodnem dogovoru med pristojnimi vojaškimi oblastmi strani v spopadu, kot določa 29. člen. Če takega dogovora ni, zdravstveni zrakoplovi letijo na lastno odgovornost, kljub temu pa se spoštujejo, če so bili prepoznani kot taki.

2. "Območje stika" pomeni vsako območje na kopnem, na katerem so prednji deli nasprotnih sil v stiku, zlasti kjer so izpostavljeni neposrednemu streljanju z zemlje.

27. člen – Zdravstveni zrakoplovi na območjih, ki jih nadzoruje nasprotna stran

1. Zdravstveni zrakoplovi strani v spopadu so še naprej zaščiteni, ko letijo nad območjem kopnega ali morja, ki je pod nadzorom nasprotne strani, če se s pristojnimi oblastmi te nasprotne strani sklene vnaprejšnji dogovor o takih preletih.

2. Zdravstveni zrakoplov, ki leti nad območjem, je pod nadzorom nasprotne strani, nima pa sklenjenega dogovora iz prvega odstavka ali ne upošteva pogojev iz tega dogovora zaradi napake pri navigaciji ali nujnih razmer, ki ogrožajo varnost poleta, si po najboljših močeh prizadeva, da ga je mogoče identificirati in da o teh okoliščinah obvesti nasprotno stran. Takoj ko nasprotna stran prepozna tak zdravstveni zrakoplov, si po najboljših močeh prizadeva ukazati mu, naj pristane na kopnem ali vodi, kot določa prvi odstavek 30. člena, ali sprejeti druge ukrepe za zavarovanje svojih interesov, pri čemer v vsakem primeru omogoči zrakoplovu, da ta ukaz upošteva, preden ga napade.

28. člen – Omejitev uporabe zdravstvenih zrakoplovov

1. Stranem v spopadu je prepovedano uporabljati svoje zdravstvene zrakoplove, da bi poskusile pridobiti vojaško prednost pred nasprotno stranjo. Prisotnost zdravstvenih zrakoplovov se ne sme izkoriščati za zaščito vojaških ciljev pred napadom.

2. Zdravstveni zrakoplovi se ne smejo uporabljati za zbiranje ali pošiljanje obveščevalnih podatkov niti ne smejo prevažati opreme za ta namen. Ne smejo prevažati oseb ali tovara, ki ni zajet v opredelitvi iz pododstavka f 8. člena. Prevažanje

osebnih predmetov tistih, ki so v zrakoplovu, ali opreme, ki je namenjena izključno za omogočanje navigacije, komuniciranje ali identifikacijo, se ne šteje za prepovedano.

3. Zdravstveni zrakoplovi ne prevažajo nobenega orožja razen lahkega orožja in streliva, ki sta bila odvzeta ranjencem, bolnikom in brodolomcem, ki so na zrakoplovu, ter še nista bila predana pristojni službi, in lahkega osebnega orožja, ki ga zdravstveno osebje na zrakoplovu potrebuje za osebno obrambo in obrambo ranjencev, bolnikov in brodolomcev v njegovi oskrbi.

4. Zdravstveni zrakoplovi se med opravljanjem letov iz 26. in 27. člena ne uporabljajo za iskanje ranjencev, bolnikov in brodolomcev, razen ob predhodnem dogovoru z nasprotno stranjo.

29. člen – Uradna obvestila in dogovori v zvezi z zdravstvenimi zrakoplovi

1. Uradna obvestila v skladu s 25. členom ali prošnjem za sklenitev predhodnega dogovora v skladu s 26., 27., 28. (četrti odstavek) ali 31. členom vsebujejo predvideno številko zdravstvenega zrakoplova, načrt leta in sredstva za identifikacijo ter se razlagajo tako, da bo vsak let opravljen v skladu z 28. členom.

2. Stran, ki prejme uradno obvestilo iz 25. člena, takoj potrdi njegov prejem.

3. Stran, ki prejme prošnjo za predhodni dogovor v skladu s 26., 27., 28. (četrti odstavek) ali 31. členom, čim prej obvesti stran, ki je poslala prošnjo:

- a) da se strinja s prošnjo;
- b) da zavrača prošnjo ali
- c) da predlaga druge razumne možnosti v zvezi s prošnjo.

Predlaga lahko tudi prepoved ali omejitev drugih letov na tem območju v tem času. Če se stran, ki je poslala prošnjo, strinja s takimi drugimi predlogi, o tem uradno obvesti drugo stran.

4. Strani sprejmeta potrebne ukrepe, s katerimi omogočita hitro pošiljanje uradnih obvestil in sklepanje dogovorov.

5. Strani prav tako sprejmeta potrebne ukrepe za hitro obveščanje ustreznih vojaških enot o vsebini teh uradnih obvestil in dogovorov ter te enote poučita o sredstvih za identifikacijo, ki jih bo zdravstveni zrakoplov uporabljal.

30. člen – Pristajanje in pregled zdravstvenih zrakoplovov

1. Zdravstvenim zrakoplovom, ki letijo nad območji, ki so pod nadzorom nasprotni strani, ali nad območji, nad katerimi nadzor ni jasno določen, se lahko izreče ukaz, naj pristanejo na kopnem ali vodi, če je to primerno, ter dovolijo pregled v skladu z naslednjimi odstavki. Zdravstveni zrakoplovi upoštevajo vsak tak ukaz.

2. Če tak zrakoplov pristane na kopnem ali vodi na podlagi ukaza ali zaradi drugih razlogov, je lahko pregledan samo zaradi preverjanja dejstev iz tretjega in četrtega odstavka. Vsak tak pregled se opravi hitro in brez odlašanja. Stran, ki opravlja pregled, ne sme zahtevati, da se ranjenci in bolniki odstranijo iz zrakoplova, razen če je to nujno zaradi pregleda. Ta stran vsekakor zagotovi, da pregled ali odstranitev ne poslabša zdravstvenega stanja ranjencev in bolnikov.

3. Če se pri pregledu ugotovi:

- a) da je zrakoplov zdravstveni zrakoplov v smislu pododstavka j 8. člena,
 - b) da ne krši pogojev iz 28. člena in
 - c) da ni letel brez predhodnega dogovora ali ga kršil, kadar se tak dogovor zahteva,
- je zrakoplovu in tistim, ki so v njem in pripadajo nasprotni strani ali nevtralni ali drugi državi, ki ni stran v spopadu, dovoljeno, da brez odlašanja nadaljujejo polet.

4. Če se pri pregledu ugotovi:

- a) da zrakoplov ni zdravstveni zrakoplov v smislu pododstavka j 8. člena,
- b) da krši pogoje iz 28. člena ali
- c) da je letel brez predhodnega dogovora ali ga je kršil, kadar se tak dogovor zahteva,

se zrakoplov lahko zaseže. Tisti, ki jih je prevažal, se obravnavajo v skladu z ustreznimi določbami konvencij in tega protokola. Vsak zasežen zrakoplov, ki je bil za stalno določen kot zdravstveni zrakoplov, se nato lahko uporablja samo kot zdravstveni zrakoplov.

31. člen – Nevtralne ali druge države, ki niso strani v spopadu

1. Zdravstveni zrakoplovi ne smejo leteti nad ozemljem nevtralne ali druge države, ki ni stran v spopadu, ali na njem pristati, razen na podlagi predhodnega dogovora. Če je tak dogovor sklenjen, se zdravstveni zrakoplovi spoštujejo ves čas njihovega poleta in tudi med morebitnim pristankom na tem ozemlju. Kljub temu upoštevajo vsak ukaz, naj pristanejo na kopnem, ali če je primerno, na vodi.

2. Če zdravstveni zrakoplov leti nad ozemljem nevtralne ali druge države, ki ni stran v spopadu, nima pa sklenjenega dogovora ali ne upošteva pogojev iz dogovora zaradi napake pri navigaciji ali nujnih razmer, ki ogrožajo varnost poleta, si po najboljših močeh prizadeva poslati obvestilo o poletu in omogočiti svojo identifikacijo. Takoj ko država prepozna tak zdravstveni zrakoplov, si po najboljših močeh prizadeva ukazati mu, naj pristane na kopnem ali vodi, kot določa prvi odstavek 30. člena, ali sprejeti druge ukrepe za zavarovanje svojih interesov, pri čemer v vsakem primeru omogoči zrakoplovu, da ta ukaz upošteva, preden ga napade.

3. Če zdravstveni zrakoplov v skladu z dogovorom ali zaradi okoliščin iz drugega odstavka pristane na kopnem ali vodi na ozemlju nevtralne ali druge države, ki ni stran v spopadu, na podlagi ukaza ali zaradi drugih razlogov, se pregleda, da se ugotovi, ali je res zdravstveni zrakoplov. Pregled se opravi hitro in brez odlašanja. Stran, ki opravlja pregled, ne sme zahtevati, da se ranjenci in bolniki strani, ki uporablja zrakoplov, odstranijo iz zrakoplova, razen če je to nujno zaradi pregleda. Stran, ki opravlja pregled, vedno zagotovi, da pregled ali odstranitev ne poslabša zdravstvenega stanja ranjencev in bolnikov. Če se pri pregledu ugotovi, da je zrakoplov res zdravstveni zrakoplov, sme zrakoplov skupaj s tistimi, ki so v njem, razen tistih, ki se morajo pridržati v skladu s pravili mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu, nadaljevati polet in se mu zagotovi vse potrebno za nadaljevanje poleta. Če se pri pregledu ugotovi, da zrakoplov ni zdravstveni zrakoplov, se zrakoplov zaseže, tisti, ki jih je prevažal, pa se obravnavajo v skladu s četrtem odstavkom.

4. Ranjence, bolnike in brodolomce, ki se s soglasjem lokalnih oblasti izkrcajo iz zdravstvenega zrakoplova na ozemlju nevtralne ali druge države, ki ni stran v spopadu, razen tistih, ki se izkrcajo začasno, ta država pridržuje, kadar to zahtevajo pravila mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu, da ne bi mogli več sodelovati v sovražnostih, razen če se ta država in strani v spopadu ne dogovorijo drugače. Stroške njihove bolnišnične oskrbe in interniranja krije sila, ki ji pripadajo.

5. Nevtralne ali druge države, ki niso strani v spopadu, uporabljajo morebitne pogoje in omejitve za prelet zdravstvenega zrakoplova nad njihovim ozemljem ali njegov pristanek na njihovem ozemlju enako za vse strani v spopadu.

III. ODDELEK

POGREŠANE OSEBE IN MRTVI

32. člen – Splošno načelo

Pri izvajanju tega oddelka je vodilo za dejavnosti visokih pogodbenic, strani v spopadu in mednarodnih humanitarnih organizacij, navedenih v konvencijah in tem protokolu, predvsem pravica družin, da izvedo za usodo svojih sorodnikov.

33. člen – Pogrešane osebe

1. Takoj ko okoliščine to dopuščajo, najpozneje pa po koncu aktivnih sovražnosti vsaka stran v spopadu poišče

osebe, ki jih je nasprotna stran razglasila za pogrešane. Ta nasprotna stran pošlje vse ustrezne informacije o taki osebi, da olajša njeno iskanje.

2. Vsaka stran v spopadu zaradi omogočanja lažjega zbiranja informacij v skladu s prejšnjim odstavkom v zvezi z osebami, ki po konvencijah in tem protokolu ne bi bile ugodneje obravnavane:

a) zabeleži informacije iz 138. člena IV. konvencije o takih osebah, ki so bile pridržane, zaprte ali jim je bila kako drugače vzeta prostost za več kot dva tedna zaradi sovražnosti ali okupacije ali so umrle med pridržanjem;

b) kar najbolj olajša in po potrebi opravlja iskanje in beleženje informacij o takih osebah, če so umrle v drugih okoliščinah zaradi sovražnosti ali okupacije.

3. Informacije o osebah, ki so bile razglašene za pogrešane v skladu s prvim odstavkom, in prošnje za take informacije se pošljejo neposredno ali prek sile zaščitnice ali osrednje poizvedovalne agencije Mednarodnega odbora Rdečega križa ali nacionalnih društev Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca). Kadar se informacije ne pošiljajo prek Mednarodnega odbora Rdečega križa in osrednje poizvedovalne agencije, vsaka stran v spopadu zagotovi, da se te informacije pošljejo tudi osrednji poizvedovalni agenciji.

4. Strani v spopadu si prizadevajo za dogovor o ukrepih, ki ekipam omogočajo iskanje, identifikacijo in odstranjevanje mrtvih z bojišč, in po potrebi o tem, da te ekipe pri opravljanju teh nalog na območjih, ki jih nadzoruje nasprotna stran, spremlja osebje nasprotne strani. Osebje teh ekip se med opravljanjem izključno teh nalog spoštuje in zaščiti.

34. člen – Posmrtni ostanki umrlih oseb

1. Posmrtni ostanki oseb, ki so umrle zaradi razlogov, povezanih z okupacijo, ali med pridržanjem na podlagi okupacije ali sovražnosti, in posmrtni ostanki oseb, ki niso državljani države, v kateri so umrle zaradi sovražnosti, se spoštujejo, njihovi grobovi pa se spoštujejo, vzdržujejo in označijo, kot določa 130. člen IV. konvencije, kadar njihovi posmrtni ostanki ali grobovi po konvencijah in tem protokolu ne bi bili ugodneje obravnavani.

2. Takoj ko to dopuščajo okoliščine in odnosi med nasprotnimi stranmi, visoke pogodbenice, na ozemlju katerih se nahajajo grobovi in, odvisno od primera, druga mesta posmrtnih ostankov oseb, ki so umrle zaradi sovražnosti ali med okupacijo ali pridržanjem, sklenejo sporazume, da:

a) sorodnikom umrlih oseb in predstavnikom uradnih služb za popis grobov omogočijo dostop do grobov in uredijo vse potrebno za tak dostop;

b) zagotovijo stalno zaščito in vzdrževanje teh grobov;

c) zagotovijo vrnitev posmrtnih ostankov in osebnih predmetov umrlega v domovino na njeno zahtevo, ali če ta država temu ne nasprotuje, na zahtevo bližnjih sorodnikov.

3. Če ni sporazuma iz točke b ali c drugega odstavka in država umrlih ni pripravljena na svoje stroške zagotoviti vzdrževanja grobov, visoka pogodbenica, na ozemlju katere so grobovi, lahko ponudi, da bo omogočila vrnitev posmrtnih ostankov umrlega v domovino. Če taka ponudba ni sprejeta, visoka pogodbenica po poteku petih let od datuma ponudbe in potem ko je obvestila državo umrlega, lahko sprejme ukrepe, ki jih določa njena zakonodaja v zvezi s pokopališči in grobovi.

4. Visoka pogodbenica, na območju katere so grobovi iz tega člena, lahko posmrtno ostanke izkoplje le:

a) v skladu s točko c drugega odstavka in tretjim odstavkom ali

b) če je izkop nujen zaradi javnega interesa, vključno zaradi zdravstvenih ali preiskovalnih potreb; v takem primeru visoka pogodbenica posmrtno ostanke vedno spoštuje ter državo umrlega obvesti o nameravanem izkopu posmrtnih ostankov in podrobnostih o kraju ponovnega pokopa.

III. DEL

METODE IN SREDSTVA BOJEVANJA

STATUS BORCEV IN VOJNIH UJETNIKOV

I. ODDELEK

METODE IN SREDSTVA BOJEVANJA

35. člen – Osnovna pravila

1. Pravica strani v spopadu, da izbira metode ali sredstva bojevanja, ni v nobenem oboroženem spopadu neomejena.

2. Prepovedano je uporabljati orožje, izstrelke ter material in metode bojevanja, ki povzročajo nepotrebne poškodbe in trpljenje.

3. Prepovedano je uporabljati metode ali sredstva bojevanja, katerih namen je povzročiti obsežno, dolgoročno in veliko škodo naravnemu okolju ali za katera se lahko pričakuje, da bodo tako škodo povzročila.

36. člen – Nove vrste orožja

Visoka pogodbenica mora pri proučevanju, razvoju, pridobivanju ali sprejemanju novih vrst orožja, sredstev ali metod bojevanja ugotoviti, ali bi bila njihova uporaba v nekaterih ali vseh okoliščinah prepovedana po tem protokolu ali katerem koli drugem pravilu mednarodnega prava, ki se uporablja zanjo.

37. člen – Prepoved perfidnega ravnanja

1. Prepovedano je ubiti, raniti ali zajeti nasprotnika s perfidnim ravnanjem. Perfidno ravnanje so dejanja, ki pri nasprotniku vzbujajo zaupanje in ga napeljejo k prepričanju, da je upravičen do zaščite po pravilih mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu, ali da mora to zaščito podeliti, z namenom, da se to zaupanje izda. Primeri perfidnih ravnanj so ta dejanja:

a) hlinjenje namena pogajati se pod zastavo premirja ali predaje;

b) hlinjenje nesposobnosti zaradi ran ali bolezni;

c) hlinjenje statusa civilne osebe, neborca in

d) hlinjenje zaščitene statusa z uporabo znakov, znamenj ali uniform Organizacije združenih narodov ali nevtralne ali druge države, ki ni stran v spopadu.

2. Vojne zvijače niso prepovedane. Take zvijače so dejanja, katerih namen je zavesti nasprotnika ali ga napeljati, da ravna nepremišljeno, in ki ne kršijo nobenega pravila mednarodnega prava, ki se uporablja v oboroženem spopadu, ter niso perfidna, saj ne vzbujajo zaupanja pri nasprotniku glede zaščite po tem pravu. Primeri takih vojnih zvijač so: uporaba maskiranja, vab, izvajanje navideznih operacij in dajanje napačnih informacij.

38. člen – Priznani znaki

1. Prepovedano je nepravilno uporabljati razpoznavne znake rdeči križ, rdeči polmesec ali rdeči lev in sonce ali druge znake, označbe ali znamenja, ki jih določajo konvencije ali ta protokol. Prav tako je prepovedano v oboroženem spopadu namenoma zlorabiti druge mednarodno priznane zaščitne znake, označbe ali znamenja, vključno z zastavo premirja in znakom za zaščito kulturne dediščine.

2. Prepovedano je uporabljati razpoznavni znak Organizacije združenih narodov, razen kot to dovoli ta organizacija.

39. člen – Državna znamenja

1. V oboroženem spopadu je prepovedano uporabiti zastave ali vojaške znake, oznake ali uniforme nevtralne ali druge države, ki ni stran v spopadu.

2. Prepovedano je uporabiti zastave ali vojaške znake, oznake ali uniforme nasprotne strani med napadom ali zaradi prikrievanja, podpiranja, zaščite ali oviranja vojaških operacij.

3. Nobena določba tega člena ali točke d prvega odstavka 37. člena ne vpliva na veljavna splošno priznana pravila mednarodnega prava, ki se uporabljajo za vohunstvo ali uporabo zastav v oboroženem spopadu na morju.

40. člen – *Usmiljenje*

Prepovedano je ukazati, da ne sme biti preživelih, s tem groziti nasprotniku ali na podlagi tega voditi sovražnosti.

41. člen – *Zaščita sovražnika, ki ne sodeluje v boju*

1. Oseba, za katero se ugotovi ali bi se v danih okoliščinah moralo ugotoviti, da ne sodeluje v boju, se ne napada.

2. Oseba ne sodeluje v boju, če:

a) je pod oblastjo nasprotne strani;

b) jasno izrazi, da se namerava predati, ali

c) je zaradi ran ali bolezni postala nezavestna ali kako drugače onesposobljena in se zato ni sposobna braniti;

v vseh teh primerih pod pogojem, da se v vzdrži vsakega sovražnega dejanja in ne poskuša pobegniti.

3. Kadar osebe, ki so upravičene do zaščite kot vojni ujetniki, padejo v roke nasprotni strani v nenavadnih okoliščinah bojevanja, ki preprečujejo njihovo evakuacijo, kot jo določa III. del I. oddelka III. konvencije, se te osebe izpustijo, sprejmejo pa se vsi izvedljivi previdnostni ukrepi za zagotavljanje njihove varnosti.

42. člen – *Osebe, ki so v zrakoplovu*

1. Nihče, ki skoči s padalom iz zrakoplova v stiski, se med spustom ne sme napadati.

2. Osebi, ki je skočila s padalom iz zrakoplova v stiski in pristala na ozemlju, ki ga nadzoruje nasprotna stran, se pred napadom nanjo da možnost, da se preda, razen če je očitno, da je udeležena pri sovražnem dejanju.

3. Enote, ki se prevažajo po zraku, niso zaščitene po tem členu.

II. ODDELEK

STATUS BORCEV IN VOJNIH UJETNIKOV

43. člen – *Oborožene sile*

1. Oborožene sile strani v spopadu sestavljajo vse organizirane oborožene sile, skupine in enote, ki so pod poveljstvom, ki je tej strani odgovorno za vodenje svojih podrejenih, tudi če to stran zastopa vlada ali oblast, ki je nasprotna stran ne priznava. Za take oborožene sile velja notranji sistem discipline, ki med drugim zagotavlja spoštovanje pravil mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu.

2. Pripadniki oboroženih sil strani v spopadu (razen zdravstvenega in verskega osebja iz 33. člena III. konvencije) so borci, kar pomeni, da imajo pravico neposredno sodelovati v sovražnostih.

3. Kadar koli stran v spopadu v svoje oborožene sile vključi paravojaško organizacijo ali oborožen organ pregona, o tem obvesti druge strani v spopadu.

44. člen – *Borci in vojni ujetniki*

1. Vsak borec iz 43. člena, ki pade v roke nasprotni strani, je vojni ujetnik.

2. Čeprav morajo vsi borci spoštovati pravila mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu, se zaradi kršitve teh pravil borcu ne sme odvzeti pravica, da je borec, ali če pade v roke nasprotni strani, pravica, da je vojni ujetnik, razen v primerih iz tretjega in četrtega odstavka.

3. Zaradi boljše zaščite civilnega prebivalstva pred učinki sovražnosti se morajo borci med napadom ali vojaško operacijo pri pripravi za napad razlikovati od civilnega prebivalstva. Ob priznavanju, da se oboroženi borec v oboroženih spopadih zaradi narave sovražnosti včasih ne more razlikovati od civilnega prebivalstva, obdrži svoj status borca, če v takih primerih odkrito nosi orožje:

a) med vsako vojaško akcijo in

b) dokler ga nasprotnik lahko vidi med vojaško pripravo pred napadom, v katerem bo sodeloval.

Dejanja, ki so skladu z zahtevami tega odstavka, se ne štejejo za perfidno ravnanje v smislu točke c prvega odstavka 37. člena.

4. Če borec ne ravna v skladu z zahtevami iz drugega stavka tretjega odstavka in pade v roke nasprotni strani, izgubi pravico, da je vojni ujetnik, kljub temu pa uživa zaščito, ki je popolnoma enaka tisti, ki jo uživajo vojni ujetniki po III. konvenciji in tem protokolu. Ta zaščita vključuje zaščitne ukrepe, ki so enaki tistim, ki veljajo za vojne ujetnike po III. konvenciji, kadar se taki osebi sodi in je kaznovana za kršitve, ki jih je storila.

5. Borec, ki pade v roke nasprotni strani, kadar ne sodeluje v napadu ali vojaški operaciji pri pripravi za napad, zaradi svojih prejšnjih dejanj ne izgubi pravice, da je borec in vojni ujetnik.

6. Ta člen ne posega v pravico katere koli osebe, da je vojni ujetnik v skladu s 4. členom III. konvencije.

7. Namen tega člena ni, da bi se spremenila splošno sprejeta praksa držav v zvezi z nošenjem uniform borcev, ki so deljeni rednim uniformiranim oboroženim enotam sile v spopadu.

8. Poleg skupin oseb iz 13. člena I. in II. konvencije so vsi pripadniki oboroženih sil strani v spopadu, kot so določeni v 43. členu tega protokola, upravičeni do zaščite po teh konvencijah, če so ranjeni ali bolni ali, po II. konvenciji, če so doživeli brodolom na morju ali drugih vodah.

45. člen – *Zaščita oseb, ki so sodelovale v sovražnostih*

1. Domneva se, da je oseba, ki sodeluje v sovražnostih in pade v roke nasprotni strani, vojni ujetnik, in je zato zaščiten po III. konvenciji, če zahteva status vojnega ujetnika ali če se zdi, da je upravičena do takega statusa, ali če stran, ki ji pripada, zahteva tak status v njenem imenu z uradnim obvestilom sili, ki to osebo pridržuje, ali sili zaščitnici. Če nastane kakršen koli dvom, ali je taka oseba upravičena do statusa vojnega ujetnika, ima taka oseba še naprej tak status in je zato zaščiten po III. konvenciji in tem protokolu, dokler njenega statusa ne določi pristojno sodišče.

2. Če se oseba, ki je padla v roke nasprotni strani, ne pridržuje kot vojni ujetnik in ji bo ta stran sodila zaradi kršitve v zvezi s sovražnostmi, ima pravico, da svojo pravico do statusa vojnega ujetnika brani pred sodiščem in da se o tej zadevi razsodi. Kadar koli je to mogoče v skladu z veljavnim postopkom, se tako razsojanje opravi pred sojenjem zaradi kršitve. Predstavniki sile zaščitnice so upravičeni prisostvovati sodnemu postopku, v katerem se ta zadeva razsoja, razen če je postopek izjemoma zaprt za javnost zaradi državne varnosti. V takem primeru sila, ki to osebo pridržuje, o tem obvesti silo zaščitnico.

3. Vsaka oseba, ki je sodelovala v sovražnostih in ni upravičena do statusa vojnega ujetnika ter ni deležna ugodnejše obravnave v skladu s IV. konvencijo, ima vedno pravico do zaščite po 75. členu tega protokola. Na okupiranem ozemlju ima vsaka taka oseba, razen če je pridržana kot vohun, ne glede na 5. člen IV. konvencije pravico do komuniciranja po tej konvenciji.

46. člen – *Vohuni*

1. Ne glede na katero koli drugo določbo konvencij ali tega protokola pripadnik oboroženih sil strani v spopadu, ki pade v roke nasprotni strani med vohunjenjem, nima pravice do statusa vojnega ujetnika in se lahko obravnava kot vohun.

2. Če pripadnik oboroženih sil strani v spopadu v imenu te strani zbira ali poskuša zbirati informacije na ozemlju, ki ga nadzoruje nasprotna stran, in pri tem nosi uniformo svojih oboroženih sil, se to ne šteje za vohunjenje.

3. Če pripadnik oboroženih sil strani v spopadu, ki prebiva na ozemlju, ki ga je okupirala nasprotna stran, na tem ozemlju v imenu strani, ki ji pripada, zbira ali poskuša zbirati informacije vojaškega pomena, se to ne šteje za vohunjenje, razen če to počne pod lažno pretvezo ali namenoma v tajnosti. Taka oseba ne izgubi pravice do statusa vojnega ujetnika in se ne sme obravnavati kot vohun, razen če je zajeta med vohunjenjem.

4. Pripadnik oboroženih sil strani v spopadu, ki ne prebiva na ozemlju, ki ga je okupirala nasprotna stran, in se na tem ozemlju ukvarja z vohunjenjem, ne izgubi pravice do statusa vojnega ujetnika in se ne sme obravnavati kot vohun, razen če je zajet, preden se je pridružil oboroženim silam, ki jim pripada.

47. člen – Plačanci

1. Plačanec nima pravice biti borec ali vojni ujetnik.
2. Plačanec je vsaka oseba:
 - a) ki je posebej rekrutirana lokalno ali v tujini, da bi se borila v oboroženem spopadu;
 - b) ki dejansko neposredno sodeluje v sovražnostih;
 - c) ki je motivirana, da sodeluje v sovražnostih izključno zaradi osebne koristi, in ji stran v spopadu obljubi ali ji je v imenu strani v spopadu obljubljen znatno večje materialno plačilo od tistega, ki je obljubljen ali izplačano borcem s primerljivim činom in s podobnimi dolžnostmi v oboroženih silah te strani;
 - d) ki ni državljan strani v spopadu niti ne prebiva na ozemlju, ki ga nadzoruje stran v spopadu;
 - e) ki ni pripadnik oboroženih sil strani v spopadu in
 - f) ki je država, ki ni stran v spopadu, ni poslala po službeni dolžnosti kot pripadnika svojih oboroženih sil.

IV. DEL

CIVILNO PREBIVALSTVO

I. ODDELEK

SPLOŠNA ZAŠČITA PRED UČINKI SOVRAŽNOSTI

I. poglavje

OSNOVNO PRAVILO IN PODROČJE UPORABE

48. člen – Osnovno pravilo

Strani v spopadu za zagotovitev spoštovanja in zaščite civilnega prebivalstva in civilnih objektov vedno razlikujejo med civilnim prebivalstvom in borci ter med civilnimi objekti in vojaškimi cilji ter v skladu s tem usmerjajo svoje operacije le proti vojaškim ciljem.

49. člen – Opredelitev napadov in področje uporabe

1. "Napadi" pomenijo nasilna dejanja proti nasprotniku, storjena v napadu ali obrambi.
2. Določbe tega protokola v zvezi z napadi se uporabljajo za vse napade ne glede na to, na katerem ozemlju se izvajajo, vključno z državnim ozemljem strani v spopadu, ki je pod nadzorom nasprotne strani.
3. Določbe tega oddelka se uporabljajo za bojevanje na kopnem, v zraku ali na morju, ki lahko vpliva na civilno prebivalstvo, posamezne civilne osebe ali civilne objekte na kopnem. Poleg tega se uporabljajo za vse napade z morja ali iz zraka na cilje na kopnem, vendar ne vplivajo na pravila mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu na morju ali v zraku.
4. Določbe tega oddelka dopolnjujejo pravila o humanitarni zaščiti iz IV. konvencije, zlasti njenega II. dela, in drugih mednarodnih sporazumov, ki zavezujejo visoke pogodbenice, ter pravila mednarodnega prava, ki se nanašajo na zaščito civilnih oseb in civilnih objektov na kopnem, morju ali v zraku pred učinki sovražnosti.

II. poglavje

CIVILNE OSEBE IN CIVILNO PREBIVALSTVO

50. člen – Opredelitev civilnih oseb in civilnega prebivalstva

1. Civilna oseba je vsaka oseba, ki ne spada v eno od skupin oseb iz pododstavkov 1, 2, 3 in 6 odstavka A 4. člena

III. konvencije in 43. člena tega protokola. Ob dvomu, ali je oseba civilna oseba, se ta oseba šteje za civilno osebo.

2. Civilno prebivalstvo zajema vse osebe, ki so civilne osebe.

3. Tudi če so med civilnim prebivalstvom posamezniki, ki niso zajeti v opredelitvi civilne osebe, to civilno prebivalstvo ne izgubi civilnega značaja.

51. člen – Zaščita civilnega prebivalstva

1. Civilno prebivalstvo in posamezne civilne osebe uživajo splošno zaščito pred nevarnostmi zaradi vojaških operacij. Da je zaščita učinkovita, se vedno spoštujejo naslednja pravila, ki dopolnjujejo veljavna pravila mednarodnega prava.

2. Civilnega prebivalstva kot takega in posameznih civilnih oseb ni dovoljeno napadati. Prepovedana so nasilna dejanja ali grožnje z nasiljem, katerih glavni namen je širjenje strahu med civilnim prebivalstvom.

3. Civilne osebe uživajo zaščito po tem oddelku, razen če so in kadar so neposredno udeležene v sovražnostih.

4. Napadi brez izbire cilja so prepovedani. Napadi brez izbire cilja so:

- a) napadi, ki niso usmerjeni proti določenemu vojaškemu cilju;
- b) napadi, pri katerih se uporablja metoda ali sredstvo bojevanja, ki ga ni mogoče usmeriti proti določenemu vojaškemu cilju, ali
- c) napadi, pri katerih se uporablja metoda ali sredstvo bojevanja, katerega učinki se ne morejo omejiti, kot zahteva ta protokol;

in so zato v vsakem od teh primerov taki, da zadenejo vojaške cilje in civilne osebe ali civilne objekte brez razlikovanja.

5. Za napade brez izbire cilja se med drugim štejejo te vrste napadov:

- a) bombni napad s kakršno koli metodo ali sredstvi, ki več jasno ločenih in različnih vojaških ciljev v mestu, vasi ali na drugem območju s podobnim številom civilnih oseb ali civilnih objektov obravnava kot en sam vojaški cilj, in
- b) napad, za katerega se pričakuje, da bo povzročil naključno izgubo življenj med civilnim prebivalstvom, poškodbe civilnih oseb, škodo na civilnih objekti ali kombinacijo tega, in ki bi bil čezmeren glede na pričakovano določno in neposredno vojaško prednost.

6. Napadi na civilno prebivalstvo ali civilne osebe s povračilnimi ukrepi so prepovedani.

7. Prisotnost ali preselitev civilnega prebivalstva ali posameznih civilnih oseb se ne sme zlorabiti za zavarovanje posameznih mest ali območij pred vojaškimi operacijami, zlasti pri poskusih zaščite vojaških ciljev pred napadi ali zaradi zaščite, podpiranja ali oviranja vojaških operacij. Strani v spopadu ne smejo odrediti preselitve civilnega prebivalstva ali posameznih civilnih oseb, da bi poskusile zaščititi vojaške cilje pred napadi ali da bi prikrije vojaške operacije.

8. Nobena kršitev teh prepovedi ne odveže strani v spopadu njihovih pravnih obveznosti v zvezi s civilnim prebivalstvom in civilnimi osebami, vključno z obveznostmi, da sprejmejo previdnostne ukrepe iz 57. člena.

III. poglavje

CIVILNI OBJEKTI

52. člen – Splošna zaščita civilnih objektov

1. Civilni objekti se ne smejo napadati niti se ne smejo izvajati povračilni ukrepi proti njim. Civilni objekti so vsi objekti, ki niso vojaški cilji iz drugega odstavka.

2. Napadi so omejeni izključno na vojaške cilje. Pri objekti so vojaški cilji omejeni na objekte, ki zaradi svoje narave, lokacije, namena ali uporabe pomembno prispevajo k vojaškemu delovanju in katerih popolno ali delno uničenje, zavzetje ali nevtralizacija daje v danih okoliščinah jasno vojaško prednost.

3. Ob dvomu, ali se objekt, ki se običajno uporablja za civilne namene, kot je svetišče, hiša ali drugo stanovanje ali šola, uporablja, da bi pomembno prispeval k vojaškemu delovanju, se domneva, da se ne uporablja za ta namen.

53. člen – Zaščita kulturnih dobrin in svetišč

Brez poseganja v določbe Haške konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada z dne 14. maja 1954 in drugih ustreznih mednarodnih aktov je prepovedano:

- a) storiti kakršno koli sovražno dejanje proti zgodovinskim spomenikom, umetniškim delom ali svetiščem, ki so kulturna in duhovna dediščina naroda;
- b) uporabiti take dobrine za podporo vojaškemu delovanju;
- c) proti takim dobrinam izvajati povračilne ukrepe.

54. člen – Zaščita dobrin, ki so nujne za preživetje civilnega prebivalstva

1. Stradanje civilnega prebivalstva kot metoda bojevanja je prepovedano.

2. Prepovedano je napasti, uničiti, odstraniti ali onesposobiti dobrine, ki so nujne za preživetje civilnega prebivalstva, kot so živila, kmetijska območja za pridelovanje hrane, poljščine, živina, napeljave za pitno vodo in njene zaloge ter namakalne naprave, s posebnim namenom, da se odvezamejo civilnemu prebivalstvu ali nasprotni strani zaradi vrednosti, ki jo imajo za preživetje, zato da se civilno prebivalstvo izstrada, odseli ali s kakim drugim namenom.

3. Prepovedi iz drugega odstavka se ne uporabljajo za navedene dobrine, ki jih nasprotna stran uporablja:

- a) izključno za vzdrževanje pripadnikov svojih oboroženih sil ali
 - b) če ne za vzdrževanje, za neposredno pomoč vojaškemu delovanju, če se proti tem dobrinam nikakor ne stori nobeno dejanje, zaradi katerega bi civilno prebivalstvo lahko ostalo brez zadostne hrane ali vode, zaradi česar bi stradalo ali bilo prisiljeno, da se preseli.
4. Proti tem dobrinam se ne izvajajo povračilni ukrepi.
5. Stran v spopadu pri obrambi svojega državnega ozemlja pred invazijo ob upoštevanju ključnih potreb katere koli strani v spopadu lahko zaradi vojaške nujnosti ne upošteva prepovedi iz drugega odstavka na takem ozemlju, ki je pod njenim nadzorom.

55. člen – Zaščita naravnega okolja

1. Med bojevanjem je treba skrbeti za zaščito naravnega okolja pred obsežno, dolgoročno in veliko škodo. Ta zaščita vključuje prepoved metod ali sredstev bojevanja, katerih namen je povzročiti tako škodo naravnemu okolju ali za katere se lahko pričakuje, da bodo povzročila tako škodo in s tem ogrozila zdravje ali preživetje prebivalstva.

2. Napadi na naravno okolje z izvajanjem povračilnih ukrepov so prepovedani.

56. člen – Zaščita gradenj in objektov, v katerih so nevarne sile

1. Gradenj ali objektov, v katerih so nevarne sile, tj. jezovi, nasipi in jedrske elektrarne, ni dovoljeno napadati, niti če so to vojaški cilji, če bi tak napad lahko povzročil sprostitve nevarnih sil in s tem velike izgube med civilnim prebivalstvom. Drukih vojaških ciljev, ki so ob takih gradnjah ali objektih ali v njihovi bližini, ni dovoljeno napadati, če bi tak napad lahko povzročil sprostitve nevarnih sil iz teh gradenj ali objektov in s tem velike izgube med civilnim prebivalstvom.

2. Posebna zaščita pred napadom iz prvega odstavka preneha:

- a) pri jezu ali nasipu samo, če se uporablja za namen, ki ni njegov običajni namen, in za redno, pomembno in neposredno podporo vojaškim operacijam ter je tak napad edini možni način preprečitve take podpore;
- b) pri jedrski elektrarni samo, če zagotavlja elektriko za redno, pomembno in neposredno podporo vojaškim operacijam ter je tak napad edini možni način preprečitve take podpore;

c) pri drugih vojaških ciljih, ki so ob takih gradnjah ali objektih ali v njihovi bližini, samo, če se uporabljajo za redno, pomembno in neposredno podporo vojaškim operacijam ter je tak napad edini možni način preprečitve take podpore.

3. Civilno prebivalstvo in posamezne civilne osebe so vedno še naprej upravičeni do zaščite po mednarodnem pravu, vključno z zaščito s previdnostnimi ukrepi iz 57. člena. Če zaščita preneha in je gradnja, objekt ali vojaški cilj iz prvega odstavka napaden, se sprejmejo vsi izvedljivi previdnostni ukrepi, da se prepreči sprostitve nevarnih sil.

4. Povračilni ukrepi proti gradnjam, objektom ali vojaškim ciljem iz prvega odstavka so prepovedani.

5. Strani v spopadu si prizadevajo, da vojaških ciljev ne postavljajo v bližini gradenj ali objektov iz prvega odstavka. Objekti, ki so postavljeni izključno zaradi obrambe zaščitenih gradenj ali objektov pred napadom, so dovoljeni in se ne smejo napadati, če se ne uporabljajo v sovražnostih, razen za obrambna dejanja, ki so potrebna kot odgovor na napade na zaščiteni gradnje ali objekte, in če je njihova oboroženost omejena na orožje, ki omogoča le odvratanje sovražnih dejanj proti zaščitenim gradnjam ali objektom.

6. Visoke pogodbenice in strani v spopadu se pozovejo, naj med seboj sklenejo še druge sporazume za zagotovitev dodatne zaščite objektov, v katerih so nevarne sile.

7. Strani v spopadu objekte, ki so zaščiteni po tem členu, zaradi lažje identifikacije lahko označijo s posebnim znakom, ki ga sestavlja skupina treh živooranžnih krogov na isti osi, kot to določa 17. člen priloge 1 k temu protokolu. Če takega znaka ni, to ne odvezuje nobene strani v spopadu njenih obveznosti po tem členu.

IV. poglavje

PREVIDNOSTNI UKREPI

57. člen – Previdnostni ukrepi pri napadu

1. Pri izvajanju vojaških operacij je treba nenehno paziti, da se prizanese civilnemu prebivalstvu, civilnim osebam in civilnim objektom.

2. V zvezi z napadi se sprejmejo ti previdnostni ukrepi:

a) tisti, ki napad načrtujejo in se odločajo zanj:

i) storijo vse, kar je mogoče, da preverijo, da cilji, ki jih bodo napadli, niso ne civilne osebe ne civilni objekti in zanje ne velja posebna zaščita, ampak so vojaški cilji v smislu drugega odstavka 52. člena in jih po določbah tega protokola ni prepovedano napasti;

ii) sprejmejo vse izvedljive previdnostne ukrepe pri izbiri sredstev in načinov napada, da se izognejo naključni izgubi življenj med civilnim prebivalstvom, poškodbam civilnih oseb in škodi na civilnih objektih ter jih vedno kar najbolj zmanjšajo;

iii) se vzdržijo odločitve o izvedbi napada, za katerega se lahko pričakuje, da bo povzročil naključno izgubo življenj med civilnim prebivalstvom, poškodbe civilnih oseb, škodo na civilnih objektih ali kombinacijo tega, in ki bi bil čezmeren glede na pričakovano določno in neposredno vojaško prednost;

b) napad se odpove ali začasno opusti, če postane jasno, da cilj napada ni vojaški ali zanj velja posebna zaščita, ali se pričakuje, da bo napad povzročil naključno izgubo življenj med civilnim prebivalstvom, poškodbe civilnih oseb, škodo na civilnih objektih ali kombinacijo tega, in ki bi bil čezmeren glede na pričakovano določno in neposredno vojaško prednost;

c) pošlje se učinkovito vnaprejšnje opozorilo o napadih, ki lahko vplivajo na civilno prebivalstvo, razen če okoliščine tega ne dopuščajo.

3. Kadar je mogoče izbirati med več vojaškimi cilji za dosego podobne vojaške prednosti, se izbere cilj, za katerega se pričakuje, da bo napad nanj najmanj ogrožal življenja civilnih oseb in civilne objekte.

4. Vsaka stran v spopadu pri izvajanju vojaških operacij na morju ali v zraku v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi po pravilih mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu, sprejme vse razumne previdnostne ukrepe, da se izogne izgubi življenj civilnih oseb in škodi na civilnih objektih.

5. Nobena določba tega člena se ne sme razlagati tako, da dovoljuje napade na civilno prebivalstvo, civilne osebe ali civilne objekte.

58. člen – *Previdnostni ukrepi proti učinkom napadov*

Strani v spopadu:

a) si brez poseganja v 49. člen IV. konvencije kar najbolj prizadevajo, da se civilno prebivalstvo, posamezne civilne osebe in civilni objekti pod njihovim nadzorom umaknejo iz bližine vojaških ciljev;

b) se kar najbolj izogibajo postavljanju vojaških ciljev v gosto naseljenih območjih ali njihovi bližini;

c) sprejmejo druge potrebne previdnostne ukrepe za zaščito civilnega prebivalstva, posameznih civilnih oseb in civilnih objektov pod njihovim nadzorom pred nevarnostmi, ki so posledica vojaških operacij.

V. poglavje

KRAJI IN OBMOČJA POD POSEBNO ZAŠČITO

59. člen – *Nebranjeni kraji*

1. Stranem v spopadu je prepovedano s kakršnimi koli sredstvi napasti nebranjene kraje.

2. Ustrezne oblasti strani v spopadu lahko za nebranjen razglasijo vsak naseljen kraj blizu območja, na katerem so oborožene sile v stiku in ki ga nasprotna stran lahko okupira, ali na njem. Tak kraj izpolnjuje te pogoje:

a) vse borce, premično orožje in premično vojaško opremo je treba odstraniti;

b) nepremična vojaška infrastruktura ali objekti se ne uporabljajo za sovražnosti;

c) oblasti ali prebivalstvo ne storijo nobenega sovražnega dejanja in

d) ne izvajajo se nobene dejavnosti za podporo vojaškim operacijam.

3. Prisotnost oseb, ki so posebej zaščitene po konvencijah in tem protokolu, ter policijskih sil, ki ostanejo izključno zaradi vzdrževanja reda in miru, na takem kraju ni v nasprotju s pogoji iz drugega odstavka.

4. Razglasitev na podlagi drugega odstavka se pošlje nasprotni strani ter se v njej čim natančneje opredelijo in opišejo meje nebranjenega kraja. Stran v spopadu, ki se ji pošlje razglasitev, potrdi njen prejem in kraj obravnava kot nebranjeni kraj, razen če pogoji iz drugega odstavka dejansko niso izpolnjeni, o čemer takoj obvesti stran, ki je opravila razglasitev. Tudi če pogoji iz drugega odstavka niso izpolnjeni, tak kraj še naprej uživa zaščito po drugih določbah tega protokola in drugih pravilih mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu.

5. Strani v spopadu se lahko sporazumejo o ustanovitvi nebranjenih krajev, tudi če ti kraji ne izpolnjujejo pogojev iz drugega odstavka. Tak sporazum čim natančneje opredeli in opiše meje nebranjenega kraja ter po potrebi lahko določi načine nadzora.

6. Stran, ki nadzoruje kraj, ki ga ureja tak sporazum, ga, kolikor je to mogoče, označi z znaki, o katerih se dogovori z drugo stranjo in ki so nameščeni tam, kjer so jasno vidni, zlasti na območju, ki obdaja tak kraj, mejah tega kraja ter glavnih cestah.

7. Kraj izgubi svoj status nebranjenega kraja, ko preneha izpolnjevati pogoje iz drugega odstavka ali sporazuma iz petega odstavka. V takem primeru še naprej uživa zaščito po drugih določbah tega protokola in drugih pravilih mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu.

60. člen – *Demilitarizirana območja*

1. Stranem v spopadu je prepovedano svoje vojaške operacije razširiti na območja, ki so jim na podlagi sporazuma podelile status demilitariziranega območja, če je taka razširitev v nasprotju s pogoji tega sporazuma.

2. Sporazum je izrecen in se lahko sklene ustno ali pisno neposredno ali prek sile zaščitnice ali katere koli nepristranske humanitarne organizacije ter je lahko sestavljen iz vzajemnih in soglasnih izjav. Sporazum je lahko sklenjen v miru in tudi po začetku sovražnosti ter čim natančneje opredeljuje in opisuje meje demilitariziranega območja ter po potrebi določi načine nadzora.

3. Predmet takega sporazuma je običajno katero koli območje, ki izpolnjuje te pogoje:

a) vse borce, premično orožje in premično vojaško opremo je treba odstraniti;

b) nepremična vojaška infrastruktura ali objekti se ne uporabljajo za sovražnosti;

c) oblasti ali prebivalstvo ne storijo nobenega sovražnega dejanja in

d) kakršna koli dejavnost, povezana z vojaškim delovanjem, mora prenehati.

Strani v spopadu se dogovorijo o razlagi pogojev iz pododstavka d in o osebah, ki smejo v demilitarizirano območje, razen tistih iz četrtega odstavka.

4. Prisotnost oseb, ki so posebej zaščitene po konvencijah in tem protokolu, in policijskih sil, ki ostanejo izključno zaradi vzdrževanja reda in miru, na takem območju ni v nasprotju s pogoji iz tretjega odstavka.

5. Stran, ki tako območje nadzoruje, ga, kolikor je to mogoče, označi z znaki, o katerih se dogovori z drugo stranjo in ki so nameščeni tam, kjer so jasno vidni, zlasti na območju, ki obdaja tak kraj, mejah tega kraja ter glavnih cestah.

6. Če se bojevanje približuje demilitariziranemu območju in so se strani v spopadu tako dogovorile, nobena od njih ne sme tega območja uporabljati za namene, povezane z izvajanjem vojaških operacij, ali enostransko preklicati njegovega statusa.

7. Če ena od strani v spopadu bistveno krši določbe tretjega ali šestega odstavka, se druga stran odveže obveznosti po sporazumu, na podlagi katerega se območju podeljuje status demilitariziranega območja. V takem primeru območje izgubi svoj status, vendar še naprej uživa zaščito po drugih določbah tega protokola in drugih pravilih mednarodnega prava, ki se uporabljajo v oboroženem spopadu.

VI. poglavje

CIVILNA ZAŠČITA

61. člen – *Opredelitve in področje uporabe*

V tem protokolu izraz:

a) "civilna zaščita" pomeni opravljanje nekaterih ali vseh spodaj navedenih humanitarnih nalog z namenom zaščititi civilno prebivalstvo pred nevarnostmi sovražnosti ali nesreč, mu pomagati, da si opomore od njihovega neposrednega učinka, in zagotoviti pogoje, potrebne za njegovo preživetje. Te naloge so:

(i) opozarjanje;

(ii) evakuacija;

(iii) upravljanje zaklonišč;

(iv) izvajanje ukrepov zatemnitve;

(v) reševanje;

(vi) zdravstvene storitve, vključno s prvo pomočjo, in verska pomoč;

(vii) protipožarna obramba;

(viii) odkrivanje in označevanje območij nevarnosti;

(ix) dekontaminacija in podobni zaščitni ukrepi;

(x) zagotavljanje nastanitve in oskrbe v nujnih primerih;

(xi) pomoč pri ponovni vzpostavitvi in vzdrževanju reda na prizadetih območjih v nujnih primerih;

(xii) zagotavljanje nujno potrebnih javnih služb v nujnih primerih;

(xiii) pokop mrtvih v nujnih primerih;

(xiv) pomoč pri ohranjanju dobrin, ki so nujne za preživetje;

(xv) dopolnilne dejavnosti, ki so potrebne zaradi izvajanja katere koli od navedenih nalog, vključno z načrtovanjem in organizacijo, a ne omejeno nanju;

b) "organizacije civilne zaščite" pomeni ustanove in druge enote, ki so jih vzpostavile ali odobrile pristojne oblasti strani v spopadu, da opravljajo katero koli od nalog iz pododstavka a, in ki so dodeljene in namenjene izključno za opravljanje teh nalog;

c) "osebje" organizacij civilne zaščite pomeni osebe, ki jih stran v spopadu določi izključno za opravljanje nalog iz pododstavka a, vključno z osebjem, ki ga pristojne oblasti te strani določijo izključno za upravljanje teh organizacij;

d) "materialna sredstva" organizacij civilne zaščite pomeni opremo, sredstva za oskrbo in prevozna sredstva, ki jih uporabljajo te organizacije za opravljanje nalog iz pododstavka a.

62. člen – Splošna zaščita

1. Civilne organizacije civilne zaščite in njihovo osebje se spoštujejo in zaščitijo ob upoštevanju določb tega protokola, zlasti tega oddelka. Upravičeni so do opravljanja svojih nalog civilne zaščite, razen v primeru vojaške nujnosti.

2. Določbe prvega odstavka se uporabljajo tudi za civilne osebe, ki se odzovejo na poziv pristojnih oblasti in opravljajo naloge civilne zaščite pod njihovim vodstvom, čeprav niso člani civilnih organizacij civilne zaščite.

3. Zgradbe in materialna sredstva, ki se uporabljajo za namene civilne zaščite, in zaklonišča za civilno prebivalstvo ureja 52. člen. Dobrine, ki se uporabljajo za civilno zaščito, lahko uniči ali uporablja za druge namene samo stran, ki ji pripadajo.

63. člen – Civilna zaščita na okupiranih ozemljih

1. Civilne organizacije civilne zaščite na okupiranih ozemljih prejmejo od oblasti vse potrebno za opravljanje svojih nalog. Njihovo osebje se nikakor ne sme prisiliti, da opravlja dejavnosti, ki bi ovirale pravilno opravljanje teh nalog. Okupacijska sila ne sme tako spremeniti strukture ali osebja takih organizacij, da bi to lahko ogrozilo učinkovito opravljanje njihovih nalog. Od takih organizacij se ne zahteva, da dajo prednost državljanom ali interesom te sile.

2. Okupacijska sila ne sme priganjati, siliti ali napeljevati civilnih organizacij civilne zaščite, da opravljajo svoje naloge tako, da bi to škodovalo interesom civilnega prebivalstva.

3. Okupacijska sila lahko osebje civilne zaščite razoroži zaradi varnosti.

4. Okupacijska sila ne sme uporabljati za druge namene ali zaseči zgradb ali materialnih sredstev, ki pripadajo civilnim organizacijam civilne zaščite ali jih te uporabljajo, če bi to škodilo civilnemu prebivalstvu.

5. Če se splošno pravilo iz četrtega odstavka še naprej spoštuje, okupacijska sila lahko zaseže te vire ali jih uporablja za druge namene ob upoštevanju teh pogojev:

a) zgradbe ali materialna sredstva so potrebni za druge potrebe civilnega prebivalstva;

b) zaseg ali sprememba namena traja le, dokler je to nujno potrebno.

6. Okupacijska sila ne sme uporabiti za druge namene ali zaseči skladišč, ki so na voljo za uporabo civilnemu prebivalstvu ali jih civilno prebivalstvo potrebuje.

64. člen – Civilne organizacije civilne zaščite nevtralnih ali drugih držav, ki niso strani v spopadu, in mednarodne organizacije za usklajevanje

1. 62., 63., 65. in 66. člen se uporabljajo tudi za osebje in materialna sredstva civilnih organizacij civilne zaščite nevtralnih ali drugih držav, ki niso strani v spopadu, ki opravljajo naloge civilne zaščite iz 61. člena na ozemlju strani v spopadu z njenim soglasjem in pod njenim nadzorom. Uradno obvestilo

o taki pomoči se čim prej pošlje vsaki nasprotni strani, na katero se to nanaša. Taka dejavnost se nikakor ne šteje za vmešavanje v spopad. Opravlja se ob upoštevanju varnostnih interesov teh strani v spopadu.

2. Strani v spopadu, ki prejemajo pomoč iz prvega odstavka, in visoke pogodbenice, ki jo odobrijo, po potrebi omogočijo mednarodno usklajevanje takih dejavnosti civilne zaščite. V takih primerih se za ustrezne mednarodne organizacije uporabljajo določbe tega poglavja.

3. Okupacijska sila na okupiranih ozemljih ne dovoli dejavnosti civilnih organizacij civilne zaščite nevtralnih ali drugih držav, ki niso strani v spopadu, in mednarodnih organizacij za usklajevanje, ali jih omeji samo, če lahko zagotovi ustrezno opravljanje nalog civilne zaščite z lastnimi viri ali viri na okupiranem ozemlju.

65. člen – Prenehanje zaščite

1. Zaščita, do katere so upravičeni civilne organizacije civilne zaščite, njihovo osebje, zgradbe, zaklonišča in materialna sredstva, ne preneha, razen če poleg opravljanja svojih nalog storijo ali se uporabljajo za sovražniku škodljiva dejanja. Zaščita lahko preneha šele po tem, ko ni bilo upoštevano dano opozorilo, v katerem je v vseh ustreznih primerih določen razumen časovni rok.

2. Za sovražniku škodljivo dejanje se ne šteje:

a) če se naloge civilne zaščite opravljajo pod vodstvom ali nadzorom vojaških oblasti;

b) če civilno osebje civilne zaščite pri opravljanju nalog civilne zaščite sodeluje z vojaškim osebjem ali se nekaj vojaškega osebja dodeli civilnim organizacijam civilne zaščite;

c) če opravljanje nalog civilne zaščite naključno koristi vojaškim žrtvam, zlasti tistim, ki ne sodelujejo v boju.

3. Prav tako se za sovražniku škodljivo dejanje ne šteje, če civilno osebje civilne zaščite nosi lahko osebno orožje zaradi vzdrževanja reda ali zaradi samoobrambe. Strani v spopadu na območjih, kjer poteka ali bo verjetno potekalo kopensko bojevanje, izvedejo ustrezne ukrepe za omejitev orožja na kratkoceveno orožje, kot so pištole ali revolverji, in tako pomagajo pri razlikovanju med osebjem civilne zaščite in borci. Čeprav na takih območjih osebje civilne zaščite nosi drugo lahko osebno orožje, se kljub temu spoštuje in zaščiti, takoj ko se prepozna kot tako.

4. Dejstvo, da so civilne organizacije civilne zaščite organizirane po vojaškem zgledu in je služenje v njih obvezno, jim ne odvzema zaščite po tem poglavju.

66. člen – Identifikacija

1. Vsaka stran v spopadu si prizadeva zagotoviti, da je izključno med opravljanjem nalog civilne zaščite mogoče prepoznati njene organizacije civilne zaščite, njihovo osebje, zgradbe in materialna sredstva. Zaklonišča, ki se zagotovijo civilnemu prebivalstvu, morajo biti podobno prepoznavna.

2. Vsaka stran v spopadu si prizadeva tudi sprejeti in izvajati načine in postopke, ki bodo omogočili prepoznavanje civilnih zaklonišč, osebja civilne zaščite, zgradb in materialnih sredstev, na katerih je mednarodni razpoznavni znak civilne zaščite.

3. Na okupiranih ozemljih in območjih, kjer poteka ali bo verjetno potekalo bojevanje, se civilna osebje civilne zaščite prepoznavna na podlagi mednarodnega razpoznavnega znaka civilne zaščite in identifikacijske izkaznice, ki potrjuje njihov status.

4. Mednarodni razpoznavni znak civilne zaščite za zaščito organizacij civilne zaščite, njihovega osebja, zgradb in materialnih sredstev ter civilnih zaklonišč je enakokraki moder trikotnik na oranžni podlagi.

5. Strani v spopadu se lahko dogovorijo, da poleg razpoznavnega znaka uporabljajo razpoznavna znamenja za identifikacijo civilne zaščite.

6. Uporabo določb prvega do četrtega odstavka ureja V. poglavje priloge 1 k temu protokolu.

7. V miru se znak, opisan v četrtem odstavku, s soglasjem pristojnih državnih oblasti lahko uporablja za identifikacijo civilne zaščite.

8. Visoke pogodbenice in strani v spopadu sprejmejo potrebne ukrepe za nadzor nad uporabo mednarodnega razpoznavnega znaka civilne zaščite, da preprečijo in zatrejo njegovo zlorabo.

9. Identifikacijo zdravstvenega in verskega osebja civilne zaščite, zdravstvenih enot civilne zaščite in zdravstvenih prevozov civilne zaščite ureja 18. člen.

67. člen – Pripadniki oboroženih sil in vojaške enote, ki so dodeljeni organizacijam civilne zaščite

1. Pripadniki oboroženih sil in vojaške enote, ki so dodeljeni organizacijam civilne zaščite, se spoštujejo in zaščitijo pod pogojem:

a) da so tako osebje in take enote stalno dodeljeni in namenjeni izključno za opravljanje nalog iz 61. člena;

b) da tako osebje, če je tako dodeljeno, med spopadom ne opravlja nobenih drugih vojaških nalog;

c) da se tako osebje jasno razlikuje od drugih pripadnikov oboroženih sil tako, da nosi dobro viden mednarodni razpoznavni znak civilne zaščite, ki je primerno velik, in ima identifikacijsko izkaznico iz V. poglavja priloge 1 k temu protokolu, ki potrjuje njihov status;

d) da so tako osebje in take enote opremljeni le z lahkim osebnim orožjem zaradi vzdrževanja reda ali zaradi samobrambe. V takem primeru se uporabljajo določbe tretjega odstavka 65. člena;

e) da tako osebje neposredno ne sodeluje v sovražnostih in poleg opravljanja svojih nalog civilne zaščite ne opravlja nasprotni strani škodljivih dejanj ali se ne uporablja za opravljanje takih dejanj;

f) da tako osebje in take enote opravljajo svoje naloge civilne zaščite le na državnem ozemlju svoje strani.

Kateri koli pripadnik oboroženih sil, ki ga zavezujejo pogoji iz točk a in b, mora upoštevati pogoje iz točke e.

2. Pripadniki vojaškega osebja, ki služijo v organizacijah civilne zaščite in padejo v roke nasprotni strani, so vojni ujetniki. Na okupiranem ozemlju po potrebi opravljajo naloge civilne zaščite samo, če je to v korist civilnega prebivalstva na tem ozemlju, pod pogojem, da se sami prostovoljno javijo za opravljanje teh nalog, če je tako delo nevarno.

3. Zgradbe in večji deli opreme ter prevozna sredstva vojaških enot, ki so dodeljene organizacijam civilne zaščite, so jasno označeni z mednarodnim razpoznavnim znakom civilne zaščite. Ta znak naj bo primerno velik.

4. Če materialna sredstva in zgradbe vojaških enot, ki so stalno dodeljene organizacijam civilne zaščite in namenjene izključno za opravljanje nalog civilne zaščite, padejo v roke nasprotni strani, zanje velja vojno pravo. Dokler se potrebujejo za opravljanje nalog civilne zaščite, se ne smejo uporabiti za druge namene kot za namene civilne zaščite, razen zaradi vojaške nujnosti in če so bili prej sprejeti ukrepi za ustrezno zadovoljitev potreb civilnega prebivalstva.

II. ODDELEK

POMOČ ZA CIVILNO PREBIVALSTVO

68. člen – Področje uporabe

Določbe tega oddelka se uporabljajo za civilno prebivalstvo, kot je opredeljeno v tem protokolu, in dopolnjujejo 23., 55., 59., 60., 61. in 62. člen ter druge ustrezne določbe IV. konvencije.

69. člen – Osnovne potrebe na okupiranih ozemljih

1. Poleg nalog, navedenih v 55. členu IV. konvencije, v zvezi s hrano ter zdravili in medicinskimi pripomočki okupacijska sila z vsemi razpoložljivimi sredstvi in brez razlikovanja zagotavlja tudi oblačila, posteljnino, zaklonišča, druge

potrebščine, ki so nujne za preživetje civilnega prebivalstva na okupiranem ozemlju, in predmete, ki so potrebni za opravljanje verskih obredov.

2. Akcije pomoči za civilno prebivalstvo na okupiranih ozemljih, ki jih urejajo 59., 60., 61., 62., 108., 109., 110. in 111. člen IV. konvencije ter 71. člen tega protokola, se izvedejo brez odlašanja.

70. člen – Akcije pomoči

1. Če civilno prebivalstvo katerega koli ozemlja, ki je pod nadzorom strani v spopadu in ni okupirano ozemlje, ni ustrezno preskrbljeno s potrebščinami iz 69. člena, se izvedejo akcije pomoči, ki so humanitarne in nepristranske ter se vodijo brez razlikovanja ob upoštevanju dogovora med stranmi, ki so udeležene v takih akcijah pomoči. Ponudbe za tako pomoč se ne štejejo za vmešavanje v oboroženi spopad ali za dejanje, ki ni prijateljsko. Pri razdeljevanju pošiljk pomoči imajo prednost osebe, kot so otroci, nosečnice, porodnice in doječe matere, ki se jim po IV. konvenciji ali tem protokolu priznajo posebne ugodnosti ali posebna zaščita.

2. Strani v spopadu in vsaka visoka pogodbenica dovolijo in omogočijo hiter in nemoten prehod pošiljk pomoči, opreme in osebja, ki se zagotovijo v skladu s tem oddelkom, tudi če je taka pomoč namenjena civilnemu prebivalstvu nasprotni strani.

3. Strani v spopadu in vsaka visoka pogodbenica, ki dovolijo prehod pošiljk pomoči, opreme in osebja v skladu z drugim odstavkom:

a) imajo pravico predpisati tehnična pravila, v skladu s katerimi se prehod dovoli, vključno s pregledom;

b) lahko kot pogoj za tako dovolitev zahtevajo, da razdeljevanje te pomoči na kraju samem nadzoruje sila zaščitnica;

c) nikakor ne uporabijo pošiljk pomoči za druge namene niti jih ne zadržujejo, razen v nujnih primerih za korist civilnega prebivalstva.

4. Strani v spopadu zaščitijo pošiljke pomoči in omogočijo njihovo hitro razdelitev.

5. Strani v spopadu in vsaka visoka pogodbenica, na katero se to nanaša, spodbujajo in omogočajo učinkovito mednarodno usklajevanje akcij pomoči iz prvega odstavka.

71. člen – Osebje, ki sodeluje v akcijah pomoči

1. Osebje za pomoč je po potrebi lahko del pomoči, ki se zagotovi v vsaki akciji pomoči, zlasti pri prevozih in razdeljevanju pošiljk pomoči; sodelovanje takega osebja odobri stran v spopadu, na ozemlju katere bo opravljal svoje naloge.

2. Tako osebje se spoštuje in zaščititi.

3. Vsaka stran pri prejemu pošiljk pomoči v največjem možnem obsegu pomaga osebju za pomoč iz prvega odstavka pri opravljanju nalog pomoči. Dejavnosti osebja za pomoč se lahko omeji ali se njegovo gibanje začasno omeji le zaradi vojaške nujnosti.

4. Osebje za pomoč nikakor ne sme preseči svojih nalog po tem protokolu. Zlasti mora upoštevati varnostne zahteve strani, na ozemlju katere opravlja svoje naloge. Naloge katerega koli člana osebja, ki ne spoštuje teh pogojev, se lahko prekinajo.

III. ODDELEK

RAVNANJE Z OSEBAMI, KI SO V ROKAH STRANI V SPOPADU

I. poglavje

PODROČJE UPORABE TER ZAŠČITA OSEB IN OBJEKTOV

72. člen – Področje uporabe

Določbe tega oddelka dopolnjujejo pravila o humanitarni zaščiti civilnih oseb in civilnih objektov, ki so v rokah strani

v spopadu, iz IV. konvencije, zlasti njenega I. in III. dela, ter druga veljavna pravila mednarodnega prava v zvezi z zaščito temeljnih človekovih pravic med mednarodnim oboroženim spopadom.

73. člen – Begunci in osebe brez državljanstva

Osebe, ki so se pred začetkom sovražnosti šteje za osebe brez državljanstva ali za begunce v skladu z ustreznimi mednarodnimi akti, ki so jih sprejele strani, ali v skladu z notranjo zakonodajo države, v katero so pribežale, ali države, v kateri prebivajo, se vedno in brez razlikovanja štejejo za zaščitene osebe v smislu I. in III. dela IV. konvencije.

74. člen – Ponovno združenje razkropljenih družin

Visoke pogodbenice in strani v spopadu na vse možne načine olajšajo ponovno združenje družin, katerih člani so se razkropili zaradi oboroženih spopadov, in predvsem spodbujajo delo humanitarnih organizacij, ki opravljajo to nalogo, v skladu z določbami konvencij in tega protokola ter v skladu s svojimi predpisi o varnosti.

75. člen – Temeljna jamstva

1. Z osebami, na katere vplivajo razmere iz 1. člena tega protokola, so v rokah strani v spopadu in ne uživajo ugodnejše obravnave po konvencijah ali tem protokolu, se vedno ravna človeško in uživajo najmanj zaščito, ki jo zagotavlja ta člen, brez razlikovanja glede na raso, barvo, spol, jezik, vero ali versko prepričanje, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženjsko stanje, rojstvo ali drugo okoliščino ali kakršno koli drugo podobno merilo. Vsaka stran spoštuje osebnost, čast, prepričanja in verske običaje vsake take osebe.

2. Ta dejanja so vedno in povsod prepovedana ne glede na to, ali jih storijo civilne ali vojaške osebe:

a) nasilje nad življenjem, zdravjem ter telesnim in duševnim dobrim počutjem ljudi, zlasti:

- i) umor;
- ii) mučenje vseh vrst, telesno ali duševno;
- iii) telesno kaznovanje in
- iv) pohabljanje;

b) napad na osebno dostojanstvo, še posebej zaničevalno in poniževalno ravnanje, prisilna prostitucija in kakršno koli nespodobno dejanje;

c) jemanje talcev;

d) skupinsko kaznovanje in

e) grožnje s storitvijo katerega koli od navedenih dejanj.

3. Vsaka oseba, ki je prijeta, pridržana ali internirana zaradi dejanj, povezanih z oboroženim spopadom, je v jeziku, ki ga razume, takoj obveščena o razlogih za take ukrepe. Take osebe, razen če so prijete ali pridržane zaradi kaznivih ravnanj, se čim prej in vsekakor izpustijo takoj, ko prenehajo okoliščine, ki upravičujejo prijetje, pridržanje ali internacijo.

4. Oseba, za katero se ugotovi, da je kriva kaznivega ravnanja, povezanega z oboroženim spopadom, se obsodi in kaznuje samo na podlagi sodbe nepristranskega in pravilno ustanovljenega sodišča, ki spoštuje splošno priznana načela rednega sodnega postopka, ki vključujejo:

a) postopek zagotavlja, da je obdolženec brez odlašanja obveščen o podrobnostih kršitve, ki naj bi jo storil, in da se mu pred in med sojenjem zagotovijo vse potrebne pravice in sredstva za obrambo;

b) nihče ne sme biti obsojen za kršitev, razen na podlagi osebne kazenske odgovornosti;

c) nihče ne sme biti obtožen ali obsojen zaradi kaznivega dejanja ali opustitve, ki v času storitve po zanj veljavnem notranjem ali mednarodnem pravu nista pomenila kaznivega dejanja; prav tako se ne sme izreči hujša kazen od tiste, ki se je uporabljala v času storitve kršitve; če se po storitvi kršitve z zakonom predpiše milejša kazen, se storilcu izreče ta kazen;

d) vsakdo, ki je obdolžen kršitve, velja za nedolžnega, dokler se mu ne dokaže krivda v skladu z zakonom;

e) vsakdo, ki je obdolžen kršitve, ima pravico, da se mu sodi v njegovi prisotnosti;

f) nihče se ne sme prisiliti, da se izpove zoper samega sebe ali prizna krivdo;

g) vsakdo, ki je obdolžen kršitve, ima pravico zaslišati prič, ki pričajo proti njemu, ali zahtevati, da se te prič zasllišijo, in si zagotoviti navzočnost in zaslišanje prič, ki pričajo njemu v prid, pod enakimi pogoji kot pri pričah, ki pričajo proti njemu;

h) ista stran ne sme nikogar preganjati ali kaznovati zaradi kršitve, v zvezi s katero mu je bila prej po istem zakonu in istem postopku izrečena pravnomočna oprostilna ali obsodilna sodba;

i) vsakdo, ki je preganjan zaradi kršitve, ima pravico, da se mu sodba javno izreče, in

j) obsojena oseba je ob izreku sodbe poučena o pravnih in drugih sredstvih, ki so ji na voljo, in o rokih, v katerih lahko ta sredstva uporabi.

5. Ženske, ki jim je bila prostost omejena zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, so zaprte v prostorih, ki so ločeni od prostorov, v katerih so moški. So pod neposrednim nadzorom žensk. Priprte ali internirane družine so, kadar koli je to mogoče, zaprte v istem kraju in nastanjene kot družinske skupnosti.

6. Osebe, ki so prijete, pridržane ali internirane zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, uživajo zaščito po tem členu tudi po koncu oboroženega spopada, in sicer do svoje dokončne osvoboditve, repatriacije ali ponovne nastanitve.

7. Da bi se izognili vsakemu dvomu glede pregona oseb, ki so obdolžene vojnih hudodelstev ali hudodelstev zoper človečnost, in glede sojenja tem osebam, se uporabljajo ta načela:

a) osebe, ki so obdolžene takih hudodelstev, se morajo privedi zaradi pregona in sojenja v skladu z veljavnimi pravili mednarodnega prava in

b) vse take osebe, ki ne uživajo ugodnejše obravnave po konvencijah ali tem protokolu, so deležne obravnave, ki jo zagotavlja ta člen, ne glede na to, ali hudodelstva, ki so jih obdolžene, pomenijo hude kršitve konvencij ali tega protokola.

8. Nobena določba tega člena se ne sme razlagati tako, da omejuje ali posega v katero koli drugo ugodnejšo določbo, ki osebam iz prvega odstavka zagotavlja večjo zaščito, po katerih koli veljavnih pravilih mednarodnega prava.

II. poglavje

UKREPI ZA ZAŠČITO ŽENSK IN OTROK

76. člen – Zaščita žensk

1. Ženske se še posebej spoštujejo in zlasti zaščitijo pred posilstvom, prisilno prostitucijo in katero koli drugo obliko nespodobnega dejanja.

2. Nosečnice in matere z majhnimi, od njih odvisnimi otroki, ki so prijete, pridržane ali internirane zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, imajo pri obravnavi nedvomno prednost.

3. Strani v spopadu si kar najbolj prizadevajo, da se nosečnicam ali materam z majhnimi, od njih odvisnimi otroki za kršitev, povezano z oboroženim spopadom, ne izreče smrtna kazen. Smrtna kazen se pri teh ženskah, ki storijo tako kršitev, ne izvrši.

77. člen – Zaščita otrok

1. Otroci se še posebej spoštujejo in zaščitijo pred kakršnim koli nespodobnim dejanjem. Strani v spopadu jim zagotovijo oskrbo in pomoč, ki jo potrebujejo zaradi svoje starosti ali drugega razloga.

2. Strani v spopadu sprejmejo vse izvedljive ukrepe, da otroci, ki še niso dopolnili petnajst let, neposredno ne sodelujejo v sovražnostih, in se predvsem vzdržijo njihovega rekrutiranja v svoje oborožene sile. Strani v spopadu si pri rekrutiranju oseb, ki so dopolnile petnajst let, niso pa še dopolnile osemnajst let, prizadevajo najprej rekrutirati najstarejše med njimi.

3. Če otroci, ki še niso dopolnili petnajst let, kljub določbam drugega odstavka izjemoma neposredno sodelujejo v sovražnostih in padejo v roke nasprotni strani, še naprej uživajo posebno zaščito, ki jo zagotavlja ta člen, ne glede na to, ali so vojni ujetniki ali ne.

4. Če so otroci prijeti, pridržani ali internirani zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, so zaprti v prostorih, ki so ločeni od prostorov, v katerih so odrasli, razen kadar so družine nastanjene kot družinske skupnosti, kot določa peti odstavek 75. člena.

5. Za kršitev, povezano z oboroženim spopadom, se pri osebah, ki ob storitvi kršitve še niso dopolnile osemnajst let, smrtna kazen ne izvrši.

78. člen – Preselitev otrok

1. Nobena stran v spopadu ne sme organizirati preselitve otrok, ki niso njeni državljani, v tujo državo, razen začasno, kadar je to potrebno zaradi nujnih zdravstvenih razlogov ali zdravljenja otrok ali, razen na okupiranem ozemlju, njihove varnosti. Kadar je mogoče najti starše ali zakonite skrbnike, je za tako preselitev potrebno njihovo pisno soglasje. Če staršev ali skrbnikov ni mogoče najti, je za tako preselitev potrebno pisno soglasje oseb, ki so po zakonu ali običaju primarno odgovorne za oskrbo teh otrok. Vsako tako preselitev nadzoruje sila zaščitnica v soglasju s stranjo, ki organizira preselitev, stranjo, ki sprejema otroke, in stranmi, katerih državljani so preseljeni. V vsakem primeru vse strani v spopadu sprejmejo vse izvedljive previdnostne ukrepe, da preselitev ni ogrožena.

2. Ob vsaki preselitvi v skladu s prvim odstavkom se vsakemu otroku med njegovo odsotnostjo ob upoštevanju želja njegovih staršev zagotovita, kolikor je mogoče, nepretrgana vzgoja in izobraževanje, vključno z versko in moralno vzgojo.

3. Da bi omogočile lažjo vrnitev otrok, ki so preseljeni v skladu s tem členom, k njihovim družinam in v njihovo državo, oblasti strani, ki organizira preselitev, in po potrebi oblasti države sprejema za vsakega otroka izdelajo izkaznico s fotografijami, ki jo pošljejo osrednji poizvedovalni agenciji Mednarodnega odbora Rdečega križa. Kadar koli je le mogoče in kadar to ne pomeni tveganja za otroka ali mu škoduje, vsaka izkaznica vsebuje te informacije:

- a) otrokov priimek ali priimke;
- b) otrokovo ime ali imena;
- c) otrokov spol;
- d) kraj in datum rojstva (ali če ta datum ni znan, približno starost);
- e) ime in priimek očeta;
- f) ime in priimek ter dekliniški priimek matere;
- g) navedbo otrokovega bližnjega sorodnika;
- h) otrokovo državljanstvo;
- i) otrokov materni jezik in morebitne druge jezike, ki jih govori;
- j) naslov otrokove družine;
- k) otrokovo morebitno identifikacijsko številko;
- l) otrokovo zdravstveno stanje;
- m) otrokovo krvno skupino;
- n) morebitne posebne značilnosti;
- o) datum, ko je bil otrok najden, in kraj, kjer je bil najden;
- p) datum, ko je otrok zapustil državo, in kraj, od koder je zapustil državo;
- r) otrokovo morebitno veroizpoved;
- s) sedanji naslov otroka v državi sprejema;
- t) če otrok umre pred svojo vrnitvijo, datum, kraj in okoliščine smrti ter kraj interniranja.

III. poglavje

NOVINARJI

79. člen – Ukrepi za zaščito novinarjev

1. Novinarji, ki opravljajo nevarne poklicne naloge na območjih oboroženega spopada, se štejejo za civilne osebe v smislu prvega odstavka 50. člena.

2. Kot taki so zaščiteni po konvencijah in tem protokolu, če ne storijo ničesar, kar bi škodovalo njihovu statusu civilne osebe, in brez poseganja v pravico vojnih poročevalcev, akreditiranih pri oboroženih silah, do statusa, ki ga zagotavlja 4. točka odstavka A 4. člena III. konvencije.

3. Dobijo lahko identifikacijsko izkaznico, podobno vzorcu iz priloge II k temu protokolu. Ta izkaznica, ki jo izda vlada države, katere državljan je novinar ali na ozemlju katere prebiva ali v kateri je medij, pri katerem je zaposlen, potrjuje njegov status novinarja.

V. DEL

IZVAJANJE KONVENCIJ IN TEGA PROTOKOLA

I. ODDELEK

SPLOŠNE DOLOČBE

80. člen – Ukrepi za izvajanje

1. Visoke pogodbenice in strani v spopadu brez odlašanja sprejmejo vse potrebne ukrepe za izpolnjevanje svojih obveznosti po konvencijah in tem protokolu.

2. Visoke pogodbenice in strani v spopadu dajejo ukaze in navodila, da zagotovijo spoštovanje konvencij in tega protokola, in nadzorujejo njihovo izvajanje.

81. člen – Dejavnosti Rdečega križa in drugih humanitarnih organizacij

1. Strani v spopadu storijo vse, kar je v njihovi moči, da zagotovijo Mednarodnemu odboru Rdečega križa vse potrebno za opravljanje humanitarnih nalog, ki so mu dodeljene na podlagi konvencij in tega protokola, da zagotovijo zaščito in pomoč žrtvam spopadov; Mednarodni odbor Rdečega križa lahko opravlja tudi druge humanitarne dejavnosti za pomoč tem žrtvam ob soglasju teh strani v spopadu.

2. Strani v spopadu svojim organizacijam Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) zagotovijo vse potrebno za opravljanje njihovih humanitarnih nalog za pomoč žrtvam spopada v skladu z določbami konvencij in tega protokola ter temeljnimi načeli Rdečega križa, oblikovanimi na mednarodnih konferencah Rdečega križa.

3. Visoke pogodbenice in strani v spopadu na vse možne načine olajšajo zagotavljanje pomoči organizacij Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) in Lige društev Rdečega križa¹ žrtvam spopadov v skladu z določbami konvencij in tega protokola ter temeljnimi načeli Rdečega križa, oblikovanimi na mednarodnih konferencah Rdečega križa.

4. Visoke pogodbenice in strani v spopadu, kolikor je to mogoče, zagotavljajo podobne ugodnosti kot iz drugega in tretjega odstavka tudi drugim humanitarnim organizacijam iz konvencij in tega protokola, ki jih strani v spopadu pravilno pooblastijo in ki svoje humanitarne naloge opravljajo v skladu z določbami konvencij in tega protokola.

82. člen – Pravni svetovalci v oboroženih silah

Visoke pogodbenice vedno, strani v spopadu pa med oboroženim spopadom zagotovijo, da so po potrebi na voljo pravni svetovalci, ki svetujejo vojaškim poveljnikom na ustrezni ravni glede uporabe konvencij in tega protokola ter glede ustreznih navodil, ki jih je o tem treba dati oboroženim silah.

83. člen – Širjenje

1. Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v svojih državah v miru in med oboroženim spopadom čim bolj širile poznavanje besedil konvencij in tega protokola, zlasti da jih bodo vključile v programe vojaškega usposabljanja in spodbujale poznavanje teh besedil med civilnim prebivalstvom, tako da se z njimi lahko seznanijo oborožene sile in civilno prebivalstvo.

2. Vse vojaške in civilne oblasti, ki med oboroženim spopadom prevzamejo odgovornost v zvezi z uporabo konvencij in tega protokola, se v celoti seznanijo z njihovimi besedili.

84. člen – Pravila uporabe

Visoke pogodbenice si prek depozitarja, in če je to primerno, prek sil zaščitnic čim prej izmenjajo uradne prevode tega protokola ter zakone in predpise, ki jih lahko sprejmejo za zagotavljanje njegove uporabe.

II. ODDELEK

KAZNOVANJE KRŠITEV KONVENCIJ IN TEGA PROTOKOLA

85. člen – Kaznovanje kršitev tega protokola

1. Določbe konvencij, ki se nanašajo na kaznovanje kršitev in hudih kršitev ter jih dopolnjuje ta oddelek, se uporabljajo za kaznovanje kršitev in hudih kršitev tega protokola.

2. Dejanja, ki so v konvencijah opisana kot hude kršitve, so hude kršitve tega protokola, če so storjena zoper osebe, ki so v rokah nasprotne strani in so zaščitene po 44., 45. in 73. členu tega protokola, ali zoper ranjence, bolnike in brodolomce nasprotne strani, ki so zaščiteni po tem protokolu, ali zoper zdravstveno ali versko osebje, zdravstvene enote ali zdravstvena prevozna sredstva, ki so pod nadzorom nasprotne strani in so zaščiteni po tem protokolu.

3. Poleg hudih kršitev iz 11. člena se za hude kršitve tega protokola štejejo ta dejanja, kadar so storjena naklepno in v nasprotju z ustreznimi določbami tega protokola ter povzročijo smrt ali hudo telesno poškodbo ali okvaro zdravja:

a) napad na civilno prebivalstvo ali posamezne civilne osebe;

b) napad brez izbire cilja, ki prizadene civilno prebivalstvo ali civilne objekte, ob zavedanju, da bo tak napad povzročil čezmerno izgubo življenj, poškodbe civilnih oseb ali škodo na civilnih objektih, kot to določa točka iii pododstavka a drugega odstavka 57. člena;

c) napad na gradnje ali objekte, v katerih so nevarne sile, ob zavedanju, da bo tak napad povzročil čezmerno izgubo življenj, poškodbe civilnih oseb ali škodo na civilnih objektih, kot to določa točka iii pododstavka a drugega odstavka 57. člena;

d) napad na nebranjene kraje in demilitarizirana območja;

e) napad na osebo ob zavedanju, da ta oseba ne sodeluje v boju;

f) perfidna uporaba razpoznavnih znakov rdeči križ, rdeči polmesec ali rdeči lev in sonce ali drugih zaščitnih znakov, ki so priznani po konvencijah ali tem protokolu, v nasprotju s 37. členom.

4. Poleg hudih kršitev iz prejšnjih odstavkov in konvencij se za hude kršitve tega protokola štejejo ta dejanja, kadar so storjena naklepno ter v nasprotju s konvencijami in tem protokolom:

a) okupacijska sila premesti del svojega civilnega prebivalstva na ozemlje, ki ga okupira, ali deportira ali premesti znotraj ali zunaj okupiranega ozemlja vse prebivalstvo ali del prebivalstva tega ozemlja v nasprotju z 49. členom IV. konvencije;

b) nepravilno odlašanje repatriacije vojnih ujetnikov ali civilnih oseb;

c) rasno razlikovanje ter drugo nečloveško in poniževalno ravnanje, ki vključuje napad na osebno dostojanstvo, na podlagi rasne diskriminacije;

d) napad na jasno prepoznavne zgodovinske spomenike, umetniška dela ali svetišča, ki so kulturna in duhovna dediščina naroda in jim je bila podeljena posebna zaščita s posebnim sporazumom, na primer v okviru pristojne mednarodne organizacije, pri čemer tak napad povzroči njihovo obsežno uničenje, kadar ni dokazov o tem, da nasprotna stran krši pododstavek b 53. člena, in kadar taki zgodovinski spomeniki, umetniška dela in svetišča niso v neposredni bližini vojaških ciljev;

e) odvzem pravice do poštenega in rednega sojenja osebi, ki je zaščiten po konvencijah, ali osebi iz drugega odstavka tega člena.

5. Brez poseganja v uporabo konvencij in tega protokola se hude kršitve teh aktov štejejo za vojna hudodelstva.

86. člen – Neukrepanje

1. Visoke pogodbenice in strani v spopadu kaznujejo hude kršitve in sprejmejo potrebne ukrepe, da zatrejo vse druge kršitve konvencij ali tega protokola, ki nastanejo zaradi neukrepanja, kadar bi bilo po dolžnosti treba ukrepati.

2. Dejstvo, da je kršitev konvencij ali tega protokola storil podrejeni, njegovih nadrejenih ne odveže kazenske ali disciplinske odgovornosti, če so to vedeli ali imeli informacije, na podlagi katerih bi v takratnih okoliščinah lahko sklepali, da je podrejeni storil ali bo storil tako kršitev, in niso sprejeli vseh izvedljivih ukrepov, ki so v njihovi moči, da bi kršitev preprečili ali jo kaznovali.

87. člen – Dolžnost poveljnikov

1. Visoke pogodbenice in strani v spopadu od vojaških poveljnikov zahtevajo, da v zvezi s pripadniki oboroženih sil pod njihovim poveljstvom in drugimi osebami pod njihovim nadzorom preprečijo in po potrebi zatrejo kršitve konvencij in tega protokola ter jih prijavijo pristojnim oblastem.

2. Da bi preprečile in zatrle kršitve, visoke pogodbenice in strani v spopadu zahtevajo, da poveljniki v skladu s svojo ravnijo odgovornosti zagotovijo, da so pripadniki oboroženih sil, ki so pod njihovim poveljstvom, seznanjeni s svojimi obveznostmi po konvencijah in tem protokolu.

3. Visoke pogodbenice in strani v spopadu zahtevajo, da vsak poveljnik, ki ve, da bodo njegovi podrejeni ali osebe pod njegovim nadzorom storile ali so storile kršitev konvencij ali tega protokola, sprejme ukrepe, ki so potrebni za preprečitev teh kršitev konvencij ali protokola, in po potrebi disciplinsko ali kazensko ukrepa proti kršiteljem.

88. člen – Vzajemna pomoč v kazenskih zadevah

1. Visoke pogodbenice druga drugi kar najbolj pomagajo v zvezi s kazenskimi postopki, uvedenimi zaradi hudih kršitev konvencij ali tega protokola.

2. Visoke pogodbenice sodelujejo pri izročitvi oseb ob upoštevanju pravic in obveznosti, ki jih določajo konvencije in prvi odstavek 85. člena tega protokola, in kadar okoliščine to dopuščajo. Ustrezno upoštevajo prošnjo države, na ozemlju katere je bila storjena domnevna kršitev.

3. V vseh primerih se uporablja pravo zaprosene visoke pogodbenice.

Določbe prejšnjega odstavka ne vplivajo na obveznosti na podlagi določb katere koli druge dvostranske ali večstranske mednarodne pogodbe, ki v celoti ali delno ureja ali bo urejala področje vzajemne pomoči v kazenskih zadevah.

89. člen – Sodelovanje

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo pri hudih kršitvah konvencije ali tega protokola ukrepale skupaj ali posamično v sodelovanju z Organizacijo združenih narodov in v skladu z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov.

90. člen – Mednarodna komisija za ugotavljanje dejstev

1.

a) Ustanovi se mednarodna komisija za ugotavljanje dejstev (v nadaljnjem besedilu: komisija), ki jo sestavlja petnajst članov z velikim moralnim ugledom in priznana nepristransko-stjo.

b) Ko se najmanj dvajset visokih pogodbenic dogovori, da sprejemajo pristojnosti komisije v skladu z drugim odstavkom, depozitar skliče sestanek predstavnikov teh visokih pogodbenic, da izvolijo člane komisije; nato tak sestanek skliče vsakih pet let. Predstavniki na sestanku volijo člane komisije s tajnim glasovanjem o osebah s seznama, na katerega lahko vsaka od teh visokih pogodbenic imenuje po eno osebo.

c) Člani komisije delujejo v svojem imenu in opravljajo funkcijo do izvolitve novih članov na naslednjem sestanku.

d) Visoke pogodbenice pri volitvah zagotovijo, da so osebe, ki bodo izvoljene v komisijo, ustrezno usposobljene in da je v komisiji kot celoti zagotovljena pravična geografska zastopanost.

e) Če se kakšno mesto izprazni, ga zapolni komisija sama ob upoštevanju določb prejšnjih pododstavkov.

f) Depozitar da komisiji na voljo potrebne upravne zmogljivosti za opravljanje njenih nalog.

2.

a) Visoke pogodbenice lahko ob podpisu ali ratifikaciji tega protokola ali pristopu k njemu ali kadar koli pozneje izjavijo, da v zvezi s katero koli drugo visoko pogodbenico, ki sprejme enako obveznost, *ipso facto* in brez posebnega sporazuma priznavajo pristojnost komisije, da preveri obtožbe te druge pogodbenice, kot jo za to pooblašča ta člen.

b) Zgoraj navedene izjave se deponirajo pri depozitarju, ki pošlje kopije visokim pogodbenicam.

c) Komisija je pristojna, da:

i) razišče vsa dejstva, ki domnevno pomenijo hudo kršitev, kot jo določajo konvencije in ta protokol, ali drugo hudo kršitev konvencij ali tega protokola;

ii) s svojimi dobrimi uslugami spodbudi ponovno spoštovanje konvencij in tega protokola.

d) V drugih primerih komisija začne preiskavo na zahtevo strani v spopadu le s soglasjem druge strani ali drugih strani, na katere se to nanaša.

e) Ob upoštevanju navedenih določb tega odstavka se določbe 52. člena I. konvencije, 53. člena II. konvencije, 132. člena III. konvencije in 149. člena IV. konvencije še naprej uporabljajo za vsako domnevno kršitev konvencij, njihova uporaba pa se razširi tudi na vsako domnevno kršitev tega protokola.

3.

a) Če se strani ne dogovorijo drugače, vse preiskave opravi senat sedmih članov, ki ga sestavlja:

i) pet članov komisije, ki niso državljani nobene od strani v spopadu; imenuje jih predsednik komisije na podlagi pravične geografske zastopanosti po posvetovanju s stranmi v spopadu;

ii) dva *ad hoc* člana, ki nista državljana nobene od strani v spopadu, pri čemer vsaka stran imenuje po enega člana.

b) Predsednik komisije po prejemu zahteve za preiskavo določi ustrezen rok za vzpostavitev senata. Če kateri od *ad hoc* članov ni imenovan v tem roku, predsednik takoj imenuje dodatnega člana ali člane komisije, kot je potrebno, da se dopolni število članov senata.

4.

a) Senat, ki je vzpostavljen na podlagi tretjega odstavka, da opravi preiskavo, povabi strani v spopadu, da mu pomagajo in predložijo dokaze. Senat lahko poišče tudi druge dokaze, za katere meni, da so primerni, in opravi preiskavo na kraju samem.

b) Vsi dokazi se v celoti razkrijejo stranem, ki imajo pravico, da komisiji sporočijo svoje pripombe v zvezi z njimi.

c) Vsaka stran ima pravico izpodbijati take dokaze.

5.

a) Komisija stranem predloži poročilo senata o ugotovljenih dejstvih skupaj s priporočili, za katera meni, da so primerna.

b) Če senat ne more zagotoviti zadostnih dokazov za nepristransko ugotovitev dejstev, komisija navede razloge, zakaj to ni bilo mogoče.

c) Komisija svojih ugotovitev javno ne objavi, razen če so jo vse strani v spopadu zaprosile, naj to stori.

6. Komisija določi svoja pravila, vključno s pravili o predsedovanju komisiji in predsedovanju senatu. Ta pravila zagotavljajo, da se naloge predsednika komisije stalno opravljajo in da jih pri preiskavi opravlja oseba, ki ni državljan strani v spopadu.

7. Upravni stroški komisije se krijejo s prispevki visokih pogodbenic, ki so dale izjave v skladu z drugim odstavkom, in s prostovoljnimi prispevki. Stran ali strani v spopadu, ki zahtevajo preiskavo, vnaprej založijo potrebna sredstva za kritje stroškov, ki jih ima senat, stran ali strani, zoper katere so podane obtožbe, pa jim ta sredstva povrnejo v višini petdesetih odstotkov stroškov senata. Če so senatu podane nasprotno obtožbe, vsaka stran vnaprej založi petdeset odstotkov potrebnih sredstev.

91. člen – Odgovornost

Stran v spopadu, ki krši določbe konvencij ali tega protokola, mora plačati odškodnino, če je to potrebno. Odgovorna je za vsa dejanja, ki jih storijo osebe, ki so del njenih oboroženih sil.

VI. DEL

KONČNE DOLOČBE

92. člen – Podpis

Ta protokol je na voljo za podpis pogodbenicam konvencij šest mesecev po podpisu sklepne listine in ostaja na voljo za podpis 12 mesecev.

93. člen – Ratifikacija

Ta protokol se čim prej ratificira. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri Švicarskem zveznem svetu, depozitarju konvencij.

94. člen – Pristop

K temu protokolu lahko pristopi katera koli pogodbenica ženevskih konvencij, ki ga ni podpisala. Listine o pristopu se deponirajo pri depozitarju.

95. člen – Začetek veljavnosti

1. Ta protokol začne veljati šest mesecev po deponiranju dveh listin o ratifikaciji ali pristopu.

2. Za vsako pogodbenico konvencij, ki protokol ratificira ali k njemu pristopi pozneje, začne protokol veljati šest mesecev po tem, ko pogodbenica deponira svojo listino o ratifikaciji ali pristopu.

96. člen – Pogodbena razmerja po začetku veljavnosti tega protokola

1. Kadar so pogodbenice konvencij tudi pogodbenice tega protokola, se konvencije uporabljajo, kot jih dopolnjuje ta protokol.

2. Kadar ene od strani v spopadu ta protokol ne zavezuje, še naprej zavezuje pogodbenice protokola v medsebojnih odnosih. Poleg tega jih protokol zavezuje v razmerju do vsake strani, ki je protokol ne zavezuje, če ta stran sprejme in uporablja njegove določbe.

3. Oblast, ki predstavlja narod, ki v oboroženem spopadu iz četrtega odstavka 1. člena deluje proti visoki pogodbenici, se lahko z enostransko izjavo, ki jo naslovi na depozitarja, zaveže k uporabi konvencije in tega protokola v zvezi s tem spopadom. Ko tako izjavo prejme depozitar, ima v zvezi s tem spopadom te učinke:

a) konvencije in ta protokol za to oblast kot stran v spopadu začnejo veljati s takojšnjim učinkom;

b) navedena oblast prevzame enake pravice in obveznosti, kot so tiste, ki jih je prevzela visoka pogodbenica konvencij in tega protokola, ter

c) konvencije in ta protokol so za vse strani v spopadu enako zavezujoči.

97. člen – Spremembe

1. Vsaka visoka pogodbenica lahko predlaga spremembe tega protokola. Besedilo vsake predlagane spremembe se pošlje depozitarju, ki se po posvetovanju z vsemi visokimi pogodbenicami in Mednarodnim odborom Rdečega križa od-

loči, ali je treba sklicati konferenco za obravnavo predlagane spremembe.

2. Depozitar na konferenco povabi vse visoke pogodbenice in pogodbenice konvencij ne glede na to, ali so podpisnice tega protokola ali ne.

98. člen – Revizija priloge I

1. Mednarodni odbor Rdečega križa se najpozneje štiri leta po začetku veljavnosti tega protokola in potem v ne manj kot štiriletnih presledkih posvetuje z visokimi pogodbenicami o prilogi I k temu protokolu, in če meni, da je potrebno, predlaga sestanek tehničnih strokovnjakov, da proučijo prilogo I in predlagajo spremembe, ki se zdijo zaželene. Mednarodni odbor Rdečega križa skliče sestanek, na katerega povabi tudi opazovalce ustreznih mednarodnih organizacij, razen če v šestih mesecih po tem, ko so visoke pogodbenice obveščene o predlogu za sestanek, tretjina visokih pogodbenic sestanku ugovarja. Mednarodni odbor Rdečega križa skliče tak sestanek tudi, kadar koli ga za to zaprosi tretjina visokih pogodbenic.

2. Depozitar skliče konferenco visokih pogodbenic in pogodbenic konvencij, da obravnavajo spremembe, predlagane na sestanku tehničnih strokovnjakov, če po tem sestanku to zahteva Mednarodni odbor Rdečega križa ali tretjina visokih pogodbenic.

3. Na taki konferenci spremembe priloge I lahko sprejme dvotretjinska večina prisotnih in glasujočih visokih pogodbenic.

4. Depozitar sporoči vsako tako sprejeto spremembo visokim pogodbenicam in pogodbenicam konvencij. Sprememba se šteje za sprejeto po enem letu, ko je bila tako sporočena, razen če v tem obdobju najmanj tretjina visokih pogodbenic depozitarju pošlje izjavo, da spremembe ne sprejema.

5. Sprememba, ki se šteje za sprejeto v skladu s četrtem odstavkom, začne veljati tri mesece po njenem sprejetju za vse visoke pogodbenice, razen za tiste, ki so v skladu s tem odstavkom izjavile, da spremembe ne sprejemajo. Vsaka pogodbenica, ki da tako izjavo, jo lahko kadar koli umakne, pri čemer zanjo sprememba začne veljati tri mesece po umiku izjave.

6. Depozitar uradno obvesti visoke pogodbenice in pogodbenice konvencij o začetku veljavnosti vsake spremembe, pogodbenicah, ki jih ta sprememba zavezuje, dnevu njenega začetka veljavnosti za vsako pogodbenico, izjavah o nesprejetju spremembe, poslanih v skladu s četrtem odstavkom, in o umiku takih izjav.

99. člen – Odpoved

1. Če visoka pogodbenica odpove ta protokol, odpoved začne učinkovati šele eno leto po prejemu uradnega obvestila o odpovedi. Če je ob poteku enega leta pogodbenica, ki je protokol odpovedala, udeležena v razmerah iz 1. člena, odpoved ne začne učinkovati pred koncem oboroženega spopada ali okupacije, nikakor pa ne pred koncem operacij, povezanih z dokončno osvoboditvijo, repatriacijo ali ponovno nastanitvijo oseb, ki so zaščitene po konvencijah ali tem protokolu.

2. Uradno pisno obvestilo o odpovedi se pošlje depozitarju, ki ga pošlje vsem visokim pogodbenicam.

3. Odpoved velja samo za pogodbenico, ki jo sporoči.

4. Nobena odpoved v skladu s prvim odstavkom ne vpliva na obveznosti, ki jih pogodbenica, ki sporoči odpoved, zaradi oboroženega spopada že ima na podlagi tega protokola v zvezi s katerim koli dejanjem, storjenim pred začetkom veljavnosti te odpovedi.

100. člen – Uradna obvestila

Depozitar obvesti visoke pogodbenice in pogodbenice konvencij ne glede na to, ali so podpisnice tega protokola, o:

a) podpisih tega protokola in deponiranju listin o ratifikaciji ter pristopu po 93. in 94. členu;

b) dnevu začetka veljavnosti tega protokola po 95. členu;

c) obvestilih in izjavah, prejetih po 84., 90. in 97. členu;

d) izjavah, prejetih po tretjem odstavku 96. člena, ki se sporočijo po najhitrejši poti, in

e) odpovedih po 99. členu.

101. člen – Registracija

1. Ko ta protokol začne veljati, ga depozitar v skladu s 102. členom Ustanovne listine Organizacije združenih narodov pošlje Sekretariatu Organizacije združenih narodov v registracijo in objavo.

2. Depozitar obvesti Sekretariat Organizacije združenih narodov tudi o vseh ratifikacijah, pristopih in odpovedih, prejetih v zvezi s tem protokolom.

102. člen – Verodostojna besedila

Izvirnik tega protokola, katerega besedila v arabskem, kitajskem, angleškem, francoskem, ruskem in španskem jeziku so enako verodostojna, se hrani pri depozitarju, ki pošlje overjene kopije tega protokola vsem pogodbenicam konvencij.

**DOPOLNILNI PROTOKOL K ŽENEVSKIM
KONVENCIJAM Z DNE 12. AVGUSTA 1949
O ZAŠČITI ŽRTEV MEDNARODNIH
OBOROŽENIH SPOPADOV
(PROTOKOL I)**

PRILOGA I

PRAVILNIK O IDENTIFIKACIJI

(kot je bil spremenjen 30. novembra 1993)

1. člen – Splošne določbe

1. S pravilnikom o identifikaciji v tej prilogi se izvajajo določbe ženevskih konvencij in protokola; namenjen je zagotavljanju lažje identifikacije osebja, materiala, enot, prevoznih sredstev in objektov, ki so zaščiteni po ženevskih konvencijah in tem protokolu.

2. Ta pravila sama po sebi ne dajejo pravice do zaščite. To pravico urejajo ustrezni členi v konvencijah in tem protokolu.

3. Pristojne oblasti lahko ob upoštevanju ustreznih določb ženevskih konvencij in tega protokola vedno uredijo uporabo, razkazovanje, osvetlitev in opaznost razpoznavnih znakov in znamenj.

4. Visoke pogodbenice in zlasti strani v spopadu se vedno lahko dogovorijo o dodatnih ali drugih znamenjih, sredstvih ali sistemih, ki omogočajo lažjo identifikacijo in v celoti izkoriščajo tehnološki razvoj na tem področju.

I. POGlavJE – IDENTIFIKACIJSKE IZKAZNICE

2. člen – Identifikacijska izkaznica za stalno civilno zdravstveno in versko osebje

1. Identifikacijska izkaznica za stalno civilno zdravstveno in versko osebje iz tretjega odstavka 18. člena tega protokola:

a) vsebuje razpoznavni znak in je take velikosti, da jo je mogoče nositi v žepu;

b) je čim bolj trpežna;

c) je napisana v državnem ali uradnem jeziku, poleg tega in po potrebi pa tudi v krajevnem jeziku ustrezne regije;

d) vsebuje ime, datum rojstva (ali če ta datum ni na voljo, starost ob izdaji) in morebitno identifikacijsko številko imetnika;

e) vsebuje navedbo, v kakšni vlogi je imetnik upravičen do zaščite po konvencijah in tem protokolu;

f) vsebuje fotografijo imetnika in njegov podpis ali palčni odtis ali oboje;

g) ima žig in podpis pristojnega organa;

h) vsebuje datum izdaje in datum poteka veljavnosti izkaznice;

i) če je le mogoče, na zadnji strani vsebuje navedbo imetnikove krvne skupine.

2. Identifikacijska izkaznica je enotna za celotno ozemlje vsake visoke pogodbenice in kolikor je le mogoče enaka za vse strani v spopadu. Strani v spopadu lahko vzamejo za zgled vzorec v enem jeziku, prikazan na sliki 1. Ob začetku sovražnosti pošljejo druga drugi vzorec, ki ga uporabljajo, če se ta vzorec razlikuje od tistega na sliki 1. Identifikacijska izkaznica je, če je le mogoče, izdana v dveh izvodih, od katerih enega hrani organ, ki je izkaznico izdal in ima nadzor nad izkaznicami, ki jih je izdal.

3. Stalnemu civilnemu zdravstvenemu in verskemu osebju se nikakor ne smejo odvzeti njihove identifikacijske izkaznice. Če izgubijo izkaznico, imajo pravico do drugega izvoda izkaznice.

3. člen – Identifikacijska izkaznica za začasno civilno zdravstveno in versko osebje

1. Identifikacijska izkaznica za začasno civilno zdravstveno in versko osebje je, če je le mogoče, podobna tisti iz 2. člena tega pravilnika. Strani v spopadu lahko vzamejo za zgled vzorec, prikazan na sliki 1.

2. Kadar okoliščine preprečujejo, da se začasnemu civilnemu zdravstvenemu in verskemu osebju zagotovijo identifikacijske izkaznice, podobne tistim iz 2. člena tega pravilnika, se temu osebju lahko zagotovi potrdilo, ki ga podpiše pristojni organ, ki potrjuje, da je oseba, ki ji je potrdilo izdano, določena kot začasno osebje, in če je mogoče, navede trajanje te določitve in pravico te osebe, da nosi razpoznavni znak. Potrdilo mora vsebovati ime in priimek ter datum rojstva imetnika (ali če ta datum ni na voljo, njegovo starost ob izdaji potrdila), njegovo funkcijo in morebitno identifikacijsko številko. Vsebuje tudi podpis ali palčni odtis imetnika ali oboje.

ZADNJA STRAN

Višina	Oči	Lasje
Druga razpoznavna znamenja ali informacije:		
FOTOGRAFIJA IMETNIKA		
Žig		Podpis ali palčni odtis imetnika ali oboje

SPREDNJA STRAN

	
(prostor za ime države in organa, ki je kartico izdal) IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA za STALNO civilno zdravstveno oseboje ZAČASNO versko	
Ime in Priimek Datum rojstva (ali starost) (Morebitna) identifikacijska št.	
Imetnik te izkaznice po ženevskih konvencijah z dne 12. avgusta 1949 in Dopolnilnem protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (protokol I v vlogi)	
Datum izdaje	Št. izkaznice.
Podpis organa, ki je izkaznico izdal	
Datum poteka veljavnosti	

Slika 1: Vzorec identifikacijske izkaznice (velikost 74 x 105 mm)

II. POGLAVJE – RAZPOZNAVNI ZNAK

4. člen – Oblika

Razpoznavni znak (rdeč na beli podlagi) je tako velik, kot je primerno v danih okoliščinah. Visoke pogodbenice za oblike križa, polmeseca ali leva in sonca* lahko vzamejo za zgled vzorce, prikazane na sliki 2.

Slika 2: Rdeči razpoznavni znaki na beli podlagi

5. člen – Uporaba

1. Razpoznavni znak se, kadar koli je to mogoče, namesti na ravni površini, zastavah ali na drug način, ki je primeren razmeram, tako da je viden iz čim več smeri in čim večje oddaljenosti, zlasti iz zraka.

2. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti razpoznavni znak lahko sveti ali je osvetljen.

3. Razpoznavni znak je lahko narejen iz materialov, ki omogočajo njegovo prepoznavanje s tehničnimi sredstvi za odkrivanje. Rdeča barva se nanese čez temeljno črno barvo, da omogoča lažjo identifikacijo, zlasti z infrardečimi instrumenti.

4. Zdravstveno in versko osebje, ki opravlja svoje dolžnosti na območju bojevanja, nosi, kolikor je le mogoče, pokrivala in oblačila z razpoznavnim znakom.

III. POGLAVJE – RAZPOZNAVNA ZNAMENJA

6. člen – Uporaba

1. Zdravstvene enote ali zdravstvena prevozna sredstva lahko uporabljajo vsa razpoznavna znamenja iz tega poglavja.

2. Ta znamenja, ki so na voljo izključno zdravstvenim enotam in zdravstvenim prevoznim sredstvom, se ne uporabljajo za druge namene, razen svetlobnih znamenj (glej tretji odstavek spodaj).

3. Če med stranmi v spopadu ni posebnega sporazuma, na podlagi katerega je uporaba modrih utripajočih luči dovoljena le za identifikacijo zdravstvenih vozil, ladij in plovil, uporaba teh znamenj za druga vozila, ladje in plovila ni prepovedana.

4. Začasni zdravstveni zrakoplovi, ki jih zaradi pomanjkanja časa ali njihovih značilnosti ni mogoče označiti z razpoznavnim znakom, lahko uporabljajo razpoznavna znamenja, ki so dovoljena po tem poglavju.

7. člen – Svetlobno znamenje

1. Svetlobno znamenje modre utripajoče luči, kot je opredeljeno v tehničnem priročniku o plovnosti Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO), Doc. 9051, se uporablja za sporočanje identitete zdravstvenih zrakoplovov. Tega znamenja ne uporablja noben drug zrakoplov. Zdravstveni zrakoplov uporablja modro utripajočo luč tako, da je svetlobno znamenje vidno iz čim več smeri.

2. V skladu s določbami četrtega odstavka XIV. poglavja Mednarodnega signalnega kodeksa Mednarodne pomorske organizacije (IMO) morajo imeti plovila, ki so zaščitena po ženevskih konvencijah iz leta 1949 in po tem protokolu, prižgano eno ali več modrih utripajočih luči, ki so vidne iz vseh smeri.

3. Zdravstvena vozila morajo imeti prižgano eno ali več modrih utripajočih luči, ki so vidne iz čim večje oddaljenosti.

Visoke pogodbenice in zlasti strani v spopadu, ki uporabljajo luči drugih barv, morajo o tem poslati uradno sporočilo.

4. Priporočena modra barva se pridobi, ko je njena kromatičnost v okviru mej diagrama kromatičnosti Mednarodne komisije za osvetlitev (ICI), ki ga opredeljujejo te enačbe:

zelena meja	$y = 0,065 + 0,805x$
bela meja	$y = 0,400 - x$
vijoličastordeča meja	$x = 0,133 + 0,600y$

Priporočena hitrost utripov modre luči je od šestdeset do sto utripov na minuto.

8. člen – Radijski signal

1. Radijski signal je sestavljen iz signala za nujnost in razpoznavnega znamenja, kot sta opisana v Pravilniku o radijskih komunikacijah (RR 40. in N 40. člen) Mednarodne telekomunikacijske zveze (ITU).

2. Radijsko sporočilo, ki sledi signalu za nujnost in razpoznavnemu znamenju iz prvega odstavka, se pošlje v angleškem jeziku v ustreznih presledkih na frekvenci ali frekvencah, ki so za ta namen določene v Pravilniku o radijskih komunikacijah, in vsebuje te podatke v zvezi z zdravstvenimi prevoznimi sredstvi:

- klicni znak ali drugo priznано sredstvo za identifikacijo;
- položaj;
- število vozil;
- načrtovano pot;
- pričakovani čas poti, pričakovani čas odhoda in pričakovani čas prihoda, če je to primerno;

f) katere koli druge informacije, kot so višina leta, varovane radijske frekvence, jeziki, ki se uporabljajo, ter načini in šifre sekundarnih opazovalnih radarskih sistemov.

3. Da bi visoke pogodbenice, strani v spopadu ali ena od strani v spopadu olajšale komunikacijo iz prvega in drugega odstavka ter komunikacijo iz 22., 23. in 25. do 31. člena tega protokola, lahko v skladu s tabelo o dodelitvi frekvenc iz Pravilnika o radijskih komunikacijah, ki je priloga Mednarodne konvencije o telekomunikacijah, sporazumno ali posamično določijo in objavijo izbrane nacionalne frekvence, ki jih uporabljajo za tako komunikacijo. Mednarodna telekomunikacijska zveza se uradno obvesti o teh frekvencah v skladu s postopki, ki jih odobri Svetovna konferenca o radijskih komunikacijah.

9. člen – Elektronska identifikacija

1. Sistem sekundarnega opazovalnega radarja (SSR), kot je določen v prilogi 10 h Konvenciji o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944, kot je bila občasno spremenjena, se lahko uporablja za identifikacijo in spremljanje smeri zdravstvenega zrakoplova. Visoke pogodbenice, strani v spopadu ali ena od strani v spopadu sporazumno ali posamično določijo način in šifre SSR, ki so dovoljene izključno za zdravstvene zrakoplove, v skladu s postopkom, ki ga priporoči Mednarodna organizacija civilnega letalstva.

2. Zaščitena zdravstvena prevozna sredstva za svojo identifikacijo in lokacijo lahko uporabljajo standardni letalski radarski transponder in/ali radarske transponderje za iskanje in reševanje na morju.

Druga plovila ali zrakoplovi, ki so opremljeni s sekundarnim opazovalnim radarjem, zaščitena zdravstvena prevozna sredstva lahko identificirajo s pomočjo šifre, ki jo pošilja radarski transponder, npr. v načinu 3/A, ki je nameščen v zdravstvenih prevoznih sredstvih.

Šifro, ki jo pošilja transponder zdravstvenega prevoznega sredstva, temu prevoznemu sredstvu dodelijo pristojne oblasti, uradno pa se sporoči vsem stranem v spopadu.

3. Podmornice lahko identificirajo zdravstvena prevozna sredstva na podlagi ustreznih podvodnih zvočnih signalov, ki jih pošiljajo zdravstvena prevozna sredstva.

Podvodni zvočni signal sestavlja klicni znak (ali katero koli drugo priznано sredstvo za identifikacijo zdravstvenega prevo-

* Od leta 1980 nobena država ni uporabila znaka leva in sonca.

znega sredstva) ladje, ki sledi skupini YYY, poslani v Morsejevi abecedi na ustrezni zvočni frekvenci, npr. 5 kHz.

Strani v spopadu, ki želijo uporabljati navedeni podvodni zvočni signal za identifikacijo, o tem čim prej obvestijo strani, na katere se to nanaša, in takrat, ko pošljejo obvestilo o uporabi svojih bolnišničnih ladij, potrdijo frekvenco, ki se bo uporabljala.

4. Strani v spopadu lahko na podlagi posebnega medsebojnega sporazuma za svojo uporabo vzpostavijo podoben elektronski sistem za identifikacijo zdravstvenih vozil, ladij in plovil.

IV. POGLAVJE – KOMUNIKACIJA

10. člen – Radijska sporočila

1. Signal za nujnost in razpoznavno znamenje iz 8. člena se lahko pošljeta pred ustreznimi radijskimi sporočili zdravstvenih enot in zdravstvenih prevoznih sredstev pri uporabi postopkov, ki se izvedejo po 22., 23. in 25. do 31. členu protokola.

2. Zdravstvena prevozna sredstva iz 40. člena (II. oddelek, št. 3209) in N 40. člena (III. oddelek, št. 3214) Pravilnika o radijskih komunikacijah ITU lahko sporočila pošiljajo po satelitskih sistemih v skladu z določbami 37. člena, N 37. člena in 59. člena Pravilnika o radijskih komunikacijah ITU za mobilne satelitske storitve.

11. člen – Uporaba mednarodnih šifer

Zdravstvene enote in zdravstvena prevozna sredstva lahko uporabljajo tudi šifre in signale, ki jih določijo Mednarodna telekomunikacijska zveza, Mednarodna organizacija civilnega letalstva in Mednarodna pomorska organizacija. Te šifre in signali se uporabljajo v skladu s standardi, praksami in postopki teh organizacij.

12. člen – Druga komunikacijska sredstva

Kadar ni možna dvosmerna radijska komunikacija, se lahko uporabljajo signali iz Mednarodnega signalnega kodeksa, ki ga je sprejela Mednarodna pomorska organizacija, ali iz ustrezne priloge Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944, kot je bila občasno spremenjena.

13. člen – Načrti letov

Sporazumi in uradna obvestila v zvezi z načrti letov iz 29. člena protokola se, kolikor je le mogoče, oblikujejo v skladu s postopki, ki jih določa Mednarodna organizacija civilnega letalstva.

14. člen – Signali in postopki za prestrezanje zdravstvenih zrakoplovov

Če se uporablja prestrezni zrakoplov, da preveri identiteto zdravstvenega zrakoplova med letom ali da od njega zahteva, da pristane v skladu s 30. in 31. členom protokola, prestrezni in zdravstveni zrakoplov uporabljata uveljavljene vizualne in radijske postopke prestrezanja, ki jih določa priloga 2 Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu z dne 7. decembra 1944, kot je bila občasno spremenjena.

V. POGLAVJE – CIVILNA ZAŠČITA

15. člen – Identifikacijska izkaznica

1. Identifikacijsko izkaznico osebja civilne zaščite iz tretjega odstavka 66. člena protokola urejajo ustrezne določbe 2. člena tega pravilnika.

2. Identifikacijska izkaznica za osebje civilne zaščite je lahko izdelana po vzorcu, ki je prikazan na sliki.

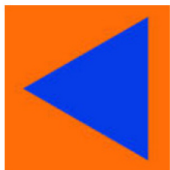
3. Če je osebju civilne zaščite dovoljeno, da nosi lahko osebno orožje, je treba to navesti v identifikacijski izkaznici.

IDENTIFIKACIJA

ZADNJA STRAN

Višina	Oči	Lasje
Druga razpoznavna znamenja ali informacije: Orožje .		
FOTOGRAFIJA IMETNIKA		
Žig	Podpis ali palčni odtis imetnika ali oboje	

SPREDNJA STRAN

	
Prostor za ime države in organa, ki je to kartico izdal)	
IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA za osebe civilne zaščite	
Ime in priimek Datum rojstva (ali starost) (Morebitna) identifikacijska št.	
Imetnik te izkaznice je zaščiten po ženevskih konvencijah z dne 12. avgusta 1949 in Dopolnilnem protokolu k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (protokol I) v vlogi	
Datum izdaje.	Št. izkaznice.
Podpis organa, ki je izkaznico izdal	
Datum poteka veljavnosti.	

Slika 3: Vzorec identifikacijske izkaznice za osebe civilne zaščite (velikost: 74 x 105 mm)

16. člen – Mednarodni razpoznavni znak

1. Mednarodni razpoznavni znak civilne zaščite iz četrtega odstavka 66. člena protokola je enakokraki moder trikotnik na oranžni podlagi. Vzorec je prikazan na sliki 4.

Slika 4: Moder trikotnik na oranžni podlagi

2. Priporoča se:

a) če je moder trikotnik na zastavi ali rokavnem traku ali telovniku, naj bo podlaga trikotnika oranžna zastava, rokavni trak ali telovnik;

b) eden od kotov trikotnika naj bo usmerjen navpično navzgor;

c) noben kot trikotnika naj se ne dotika roba oranžne podlage.

3. Mednarodni razpoznavni znak je tako velik, kot je primerno v danih okoliščinah. Razpoznavni znak se, kadar koli je to mogoče, namesti na ravni površini ali zastavah, tako

da je viden iz čim več smeri in čim večje oddaljenosti. Osebjem civilne zaščite ob upoštevanju navodil pristojnih oblasti nosi, kolikor je le mogoče, pokrivala in oblačila z mednarodnim razpoznavnim znakom. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti znak lahko sveti ali je osvetljen; lahko je narejen iz materialov, ki omogočajo njegovo prepoznavanje s tehničnimi sredstvi za odkrivanje.

VI. POGLAVJE – GRADNJE IN OBJEKTI,
V KATERIH SO NEVARNE SILE

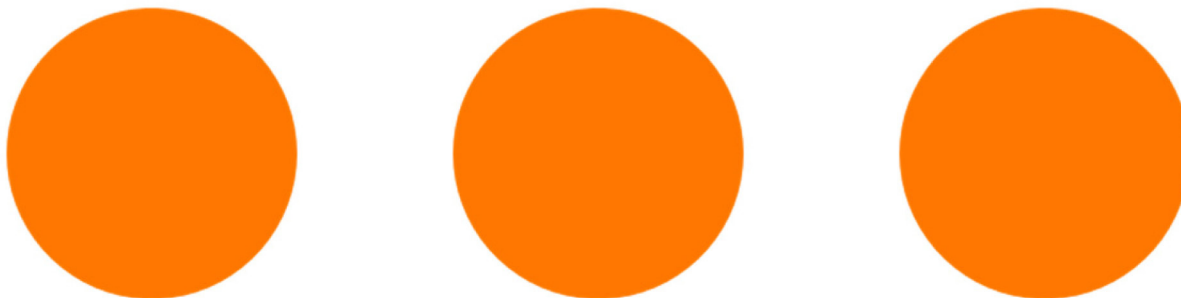
17. člen – Mednarodni posebni znak

1. Mednarodni posebni znak za gradnje in objekte, v katerih so nevarne sile, iz sedmega odstavka 56. člena protokola je skupina treh živooranžnih krogov enake velikosti na isti osi, pri čemer je razdalja med vsakim krogom en polmer, v skladu s sliko 5, ki je prikazana spodaj.

2. Znak je tako velik, kot je primerno v danih okoliščinah. Če je prikazan na obsežni površini, se lahko ponovi tolikokrat, kot je primerno v danih okoliščinah. Kadar koli je to mogoče, se namesti na ravni površini ali zastavah, tako da je viden iz čim več smeri in čim večje oddaljenosti.

3. Na zastavi je razdalja med zunanji robovi znaka in stranmi zastave en polmer kroga. Zastava je pravokotna in ima belo podlago.

4. Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti znak lahko sveti ali je osvetljen. Lahko je narejen iz materialov, ki omogočajo njegovo prepoznavanje s tehničnimi sredstvi za odkrivanje.

Slika 5: Mednarodni posebni znak za gradnje in objekte, v katerih so nevarne sile

PRILOGA II

IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA ZA NOVINARJE, KI OPRAVLJAJO NEVARNE POKLICNE NALOGE

<p style="text-align: center;">OPOMBA</p> <p>Ta identifikacijska izkaznica se izda novinarjem, ki opravljajo nevarne poklicne naloge na območjih oboroženih spopadov. Imetnik ima pravico, da se z njim ravna kot s civilno osebo po ženevskih konvencijah z dne 12. avgusta 1949 in dopolnilnem protokolu I k ženevskim konvencijam. Imetnik izkaznice mora imeti izkaznico vedno pri sebi. Če je pridržan, zaradi identifikacije takoj preda izkaznico oblastem, ki ga pridržujejo.</p>	<p style="text-align: center;">(Ime države, ki je to izkaznico izdala)</p> <p style="text-align: center;">IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA ZA NOVINARJE, KI OPRAVLJAJO NEVARNE POKLICNE NALOGE</p>
--	--

ZADNJA STRAN

<p>Izdal (pristojni organ)</p> <p>Fotografija imetnika Kraj</p> <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 80px; margin: 5px 0;"></div> <p>Datum</p> <p>(Uradni žig) (Podpis imetnika)</p> <p>Priimek</p> <p>Imena</p> <p>Kraj in datum rojstva</p> <p>Dopisnik pri</p> <p>Poklicna skupina</p> <p>Veljavnost.....</p>	<p>Višina Oči</p> <p>Teža Lasje</p> <p>Krvna skupina Rh faktor</p> <p>Veroizpoved (neobvezno)</p> <p>Prstni odtisi (neobvezno) (levi kazalec) (desni kazalec)</p> <p>Posebne identifikacijske oznake</p>
---	---

**DOPOLNILNI PROTOKOL K ŽENEVSKIM
KONVENCIJAM Z DNE 12. AVGUSTA 1949
O ZAŠČITI ŽRTEV NEMEDNARODNIH
OBOROŽENIH SPOPADOV (PROTOKOL II)
Z DNE 8. JUNIJA 1977**

UVOD

Visoke pogodbenice so se ob upoštevanju, da so humanitarna načela iz 3. člena, ki je skupen ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949, podlaga za spoštovanje človekove osebnosti v oboroženih spopadih, ki niso mednarodni,

ob upoštevanju, da tudi mednarodni akti, ki se nanašajo na človekove pravice, zagotavljajo osnovno zaščito človekove osebnosti,

ob poudarjanju, da je treba izboljšati zaščito žrtev teh oboroženih spopadov,

ob upoštevanju, da človekovo osebnost v primerih, ki jih ne ureja veljavno pravo, še vedno ščitijo načela človečnosti in zapovedi javne vesti,

dogovorile:

I. DEL

PODROČJE UPORABE TEGA PROTOKOLA

1. člen – Stvarno področje uporabe

1. Ta protokol, s katerim se nadgrajuje in dopolnjuje 3. člen, ki je skupen ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949, ne da bi se spreminjali njegovi veljavni pogoji za uporabo, se uporablja za vse oborožene spopade, ki niso zajeti v 1. členu Dopolnilnega protokola k ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (protokol I) in potekajo na ozemlju visoke pogodbenice med njenimi oboroženimi silami in odpadniškimi oboroženimi silami ali drugimi organiziranimi oboroženimi skupinami, ki pod pristojnim poveljstvom izvajajo nadzor nad delom njenega ozemlja, kar jim omogoča neprekinjene in usklajene vojaške operacije ter izvajanje tega protokola.

2. Ta protokol se ne uporablja za notranje nemire in napetosti, kot so upori, posamezna ali občasna nasilna dejanja in druga podobna dejanja, ker to niso oboroženi spopadi.

2. člen – Osebnostno področje uporabe

1. Ta protokol se uporablja brez razlikovanja glede na raso, barvo, spol, jezik, vero ali versko prepričanje, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženjsko stanje, rojstvo ali drugo okoliščino ali kakršno koli drugo podobno merilo (v nadaljnjem besedilu: "razlikovanje") za vse osebe, na katere vpliva oboroženi spopad, kot je opredeljen v 1. členu.

2. Ob koncu oboroženega spopada vse osebe, ki jim je bila odvzeta ali omejena prostost zaradi razlogov, povezanih s takim spopadom, in tudi osebe, ki jim je bila prostost iz istih razlogov odvzeta ali omejena po spopadu, uživajo zaščito po 5. in 6. členu, dokler ne preneha odvzem ali omejitev prostosti.

3. člen – Nevmešavanje

1. Na nobeno določbo tega protokola se ni mogoče sklicevati z namenom vplivati na suverenost države ali odgovornost vlade, da z vsemi zakonitimi sredstvi ohrani ali znova vzpostavi javni red in mir v državi ali da brani narodno enotnost in svojo ozemeljsko celovitost.

2. Na nobeno določbo tega protokola se ne glede na kar koli ni mogoče sklicevati kot na opravičilo za neposredno ali posredno vmešavanje v oboroženi spopad ali notranje ali zunanje zadeve visoke pogodbenice, na ozemlju katere nastane spopad.

II. DEL

ČLOVEŠKO RAVNANJE

4. člen – Temeljna jamstva

1. Vse osebe, ki niso neposredno udeležene ali so prenehale biti udeležene v sovražnostih, imajo ne glede na to, ali je njihova prostost omejena ali ne, pravico, da se spoštujejo njihova osebnost, čast in prepričanje ter verski običaji. Z njimi se vedno ravna človeško in brez razlikovanja. Prepovedano je ukazati, da ne sme biti preživeli.

2. Brez poseganja v splošnost navedenih določb so in ostajajo zoper osebe iz prvega odstavka vedno in povsod prepovedana ta dejanja:

- a) nasilje nad življenjem, zdravjem ter telesnim in duševnim dobrim počutjem ljudi, zlasti umor in okrutno ravnanje, kot so mučenje, pohabljenje ali kakršna koli oblika telesnega kaznovanja;
- b) skupinsko kaznovanje;
- c) jemanje talcev;
- d) teroristična dejanja;
- e) napad na osebno dostojanstvo, še posebej zaničevalno in poniževalno ravnanje, posilstvo, prisilna prostitucija in kakršno koli nespodobno dejanje;
- f) suženjstvo in trgovina s sužnji v vseh oblikah;
- g) plenjenje;
- h) grožnje s katerim koli od navedenih dejanj.

3. Otrokom se zagotovita oskrba in pomoč, ki ju potrebujejo, in zlasti:

a) se jim zagotovita vzgoja in izobraževanje, vključno z versko in moralno vzgojo, ob upoštevanju želja njihovih staršev, ali če teh ni, tistih, ki so odgovorni za njihovo oskrbo;

b) se sprejmejo vsi ustrezni ukrepi za ponovno združenje družin, ki so bile začasno ločene;

c) se otroci, ki še niso dopolnili petnajst let, ne smejo rekrutirati v oborožene sile ali skupine niti ne smejo sodelovati v sovražnostih;

d) se posebna zaščita, ki jo imajo po tem členu otroci, ki še niso dopolnili petnajst let, zanje uporablja tudi, če neposredno sodelujejo v sovražnostih kljub določbam pododstavka c in so zajeti;

e) se po potrebi sprejmejo ukrepi, če je mogoče s soglasjem staršev otrok ali oseb, ki so po zakonu ali običaju odgovorne za njihovo oskrbo, da se otroci začasno odmaknejo z območja, na katerem potekajo sovražnosti, na varnejše območje v državi, in sicer v spremstvu oseb, ki so odgovorne za njihovo varnost in dobro počutje.

5. člen – Osebe, ki imajo omejeno prostost

1. Poleg določb 4. člena se v zvezi z osebami, ki jim je bila prostost odvzeta zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, in sicer so bile internirane ali pridržane, spoštujejo najmanj te določbe:

- a) z ranjenci in bolniki se ravna v skladu s 7. členom;
- b) osebam iz tega odstavka se enako kot krajevnemu civilnemu prebivalstvu zagotovijo hrana in pitna voda, zaščitni ukrepi v zvezi z zdravjem in higieno ter zaščita pred vremenskimi vplivi in nevarnostjo oboroženega spopada;
- c) smejo prejemati posamično ali skupinsko pomoč;
- d) smejo opravljati svoje verske obrede, in če zaprosijo in je to primerno, prejemati duhovno pomoč oseb, kot so člani verskega osebja, ki opravljajo verske naloge;
- e) če so prisiljene delati, se jim zagotovijo podobne delovne razmere in zaščitni ukrepi kot krajevnemu civilnemu prebivalstvu.

2. Tisti, ki so odgovorni za interniranje ali pridržanje oseb iz prvega odstavka, v okviru svojih zmožnosti spoštujejo te s temi osebami povezane določbe:

- a) skupaj so zaprti le moški in ženske iz iste družine, sicer so ženske zaprte v prostorih, ki so ločeni od prostorov, v katerih so moški, in so pod neposrednim nadzorom žensk;
- b) smejo pošiljati ter prejemati pisma in dopisnice, katerih število lahko pristojna oblast omeji, če se ji zdi potrebno;

c) kraji interniranja in pridržanja niso blizu območja bojevanja. Osebe iz prvega odstavka se evakuirajo, če kraji, v katerih so internirane ali pridržane, postanejo posebej izpostavljeni nevarnosti oboroženega spopada in če se njihova evakuacija lahko opravi dovolj varno;

d) omogočijo se jim zdravniški pregledi;

e) njihovega telesnega ali duševnega zdravja in integritete ne sme ogroziti nobeno neupravičeno dejanje ali opustitev. V skladu s tem je na osebah iz tega člena prepovedano opravljati kakršne koli zdravstvene postopke, ki jih ne zahteva njihovo zdravje in niso v skladu s splošno sprejetimi zdravstvenimi standardi, ki se uporabljajo za osebe na prostosti v podobnih zdravstvenih okoliščinah.

3. Z osebami, ki niso zajete v prvem odstavku, vendar je bila njihova prostost kakor koli omejena zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, se ravna človeško v skladu s 4. členom in točkami a, c in d prvega odstavka ter točko b drugega odstavka tega člena.

4. Če se sprejme odločitev, da se osebe, ki jim je odvzeta prostost, izpustijo, tisti, ki so to odločitev sprejeli, sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo njihovo varnost.

6. člen – Kazenski pregon

1. Ta člen se uporablja za pregon in kaznovanje kaznivih ravnanj v zvezi z oboroženim spopadom.

2. Oseba, za katero se ugotovi, da je kriva kršitve, se obsodi in kaznuje le na podlagi sodbe sodišča, ki zagotavlja osnovna jamstva neodvisnosti in nepristranskosti. Zlasti:

a) postopek zagotavlja, da je obdolženec brez odlašanja obveščen o podrobnostih kršitve, ki naj bi jo storil, in da se mu pred in med sojenjem zagotovijo vse potrebne pravice in sredstva za obrambo;

b) nihče ne sme biti obsojen za kršitev, razen na podlagi osebne kazenske odgovornosti;

c) nihče ne sme biti spoznan za krivega kaznivega dejanja ali opustitve, ki v času storitve po zakonu nista pomenila kaznivega dejanja; prav tako se ne sme izreči hujša kazen od tiste, ki se je uporabljala v času storitve kršitve; če se po storitvi kršitve z zakonom predpiše milejša kazen, se storilcu izreče ta kazen;

d) vsakdo, ki je obdolžen kršitve, velja za nedolžnega, dokler se mu ne dokaže krivda v skladu z zakonom;

e) ima vsakdo, ki je obdolžen kršitve, pravico, da se mu sodi v njegovi prisotnosti;

f) se nihče ne sme prisiliti, da se izpove zoper samega sebe ali prizna krivdo.

3. Obsojenec je ob izreku obsodbe poučen o pravnih in drugih sredstvih ter rokih, v katerih lahko ta sredstva uporabi.

4. Smrtna kazen se ne izreče osebam, ki ob storitvi kršitve še niso dopolnile osemnajst let, in se ne izvrši pri nosečnicah ali materah z majhnimi otroki.

5. Oblasti si ob koncu sovražnosti prizadevajo v največji možni meri podeliti amnestijo osebam, ki so sodelovale v oboroženem spopadu, ali osebam, ki jim je bila prostost odvzeta zaradi razlogov, povezanih z oboroženim spopadom, ne glede na to, ali so bile internirane ali pridržane.

III. DEL

RANJENCI, BOLNIKI IN BRODOLOMCI

7. člen – Zaščita in oskrba

1. Vsi ranjenci, bolniki in brodolomci se ne glede na to, ali so sodelovali v oboroženem spopadu ali ne, spoštujejo in zaščitijo.

2. Z njimi se vedno ravna človeško in so v največjem možnem obsegu in najkrajšem možnem času deležni zdravstvene oskrbe in nege, ki ju zahteva njihovo zdravstveno stanje. Niso deležni različne obravnave, razen zaradi zdravstvenih razlogov.

8. člen – Iskanje

Kadar koli okoliščine to dopuščajo, zlasti pa po spopadu se brez odlašanja ukrene vse potrebno, da se ranjenci, bolniki

in brodolomci poiščejo in zberejo ter zaščitijo pred plenjenjem in grdim ravnanjem, da se jim zagotovi ustrezna oskrba ter da se poiščejo mrtvi, prepreči ropanje trupel in omogoči njihova dostojna odstranitev.

9. člen – Zaščita zdravstvenega in verskega osebja

1. Zdravstveno in versko osebje se spoštuje in zaščiti; zagotovi se mu vsa razpoložljiva pomoč za opravljanje njegovih nalog. Ne sme se prisiliti k opravljanju nalog, ki niso v skladu z njegovimi humanitarnimi nalogami.

2. Od zdravstvenega osebja se ne sme zahtevati, da pri opravljanju svojih nalog daje prednost kateri koli osebi, razen zaradi zdravstvenih razlogov.

10. člen – Splošna zaščita zdravstvenih nalog

1. Nihče se nikakor ne kaznuje zaradi opravljanja zdravstvenih dejavnosti, ki so v skladu z medicinsko etiko, ne glede na osebo, ki ima od tega korist.

2. Osebe, ki opravljajo zdravstvene dejavnosti, se ne smejo prisiliti, da opravljajo dejanja ali delo, ki je v nasprotju s pravili medicinske etike ali drugimi pravili, ki ščitijo ranjence in bolnike, ali tem protokolom, niti se ne smejo prisiliti, da se vzdržijo dejanj, ki jih zahtevajo pravila medicinske etike ali druga pravila, ki ščitijo ranjence in bolnike, ali ta protokol.

3. Poklicne obveznosti oseb, ki opravljajo zdravstvene dejavnosti, v zvezi z informacijami, ki jih lahko pridobijo o ranjencih in bolnikih v svoji oskrbi, se spoštujejo ob upoštevanju notranjega prava.

4. Ob upoštevanju notranjega prava se nihče, ki opravlja zdravstvene dejavnosti, ne sme kakor koli kaznovati, ker ni hotel dati informacij o ranjencih in bolnikih, ki so ali so bili v njegovi oskrbi, ali ker teh informacij ni dal.

11. člen – Zaščita zdravstvenih enot in prevozov

1. Zdravstvene enote in prevozi se vedno spoštujejo in zaščitijo ter jih ni dovoljeno napadati.

2. Zaščita, do katere so upravičene zdravstvene enote in prevozi, ne preneha, razen če se poleg tega, da opravljajo humanitarne naloge, uporabljajo tudi za sovražna dejanja. Zaščita lahko preneha šele po tem, ko ni bilo upoštevano dano opozorilo, v katerem je v vseh ustreznih primerih določen razumen časovni rok.

12. člen – Razpoznavni znak

Zdravstveno in versko osebje, zdravstvene enote in zdravstveni prevozi se pod nadzorom pristojnih oblasti opremijo z razpoznavnim znakom rdeči križ, rdeči polmesec ali rdeči lev in sonce na beli podlagi. Ta znak se vedno spoštuje. Ne uporablja se neprimerno.

IV. DEL

CIVILNO PREBIVALSTVO

13. člen – Zaščita civilnega prebivalstva

1. Civilno prebivalstvo in posamezne civilne osebe uživajo splošno zaščito pred nevarnostmi zaradi vojaških operacij. Da je zaščita učinkovita, se vedno spoštujejo naslednja pravila.

2. Civilnega prebivalstva kot takega in posameznih civilnih oseb ni dovoljeno napadati. Prepovedana so nasilna dejanja ali grožnje z nasiljem, katerih glavni namen je širjenje strahu med civilnim prebivalstvom.

3. Civilne osebe uživajo zaščito po tem delu, razen če so in kadar so neposredno udeležene v sovražnostih.

14. člen – Zaščita dobrin, ki so nujne za preživetje civilnega prebivalstva

Stradanje civilnega prebivalstva kot metoda bojevanja je prepovedano. Zato je prepovedano napasti, uničiti, odstraniti ali onesposobiti dobrine, ki so nujne za preživetje civilnega

prebivalstva, kot so živila, kmetijska območja za pridelovanje hrane, poljščine, živina, vodovod in zaloge pitne vode ter namakalne naprave.

15. člen – Zaščita gradenj in objektov, v katerih so nevarne sile

Gradenj ali objektov, v katerih so nevarne sile, tj. jezovi, nasipi in jedrske elektrarne, ni dovoljeno napadati, niti če so to vojaški cilji, če bi tak napad lahko povzročil sprostitve nevarnih sil in s tem velike izgube med civilnim prebivalstvom.

16. člen – Zaščita kulturnih dobrin in svetišč

Brez poseganja v določbe Haške konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada z dne 14. maja 1954 je prepovedano storiti kakršna koli sovražna dejanja proti zgodovinskim spomenikom, umetniškimi delom ali svetiščem, ki so kulturna ali duhovna dediščina naroda, ter jih uporabljati za podporo vojaškemu delovanju.

17. člen – Prepoved prisilne preselitve civilnih oseb

1. Preselitev civilnega prebivalstva zaradi razlogov, povezanih s spopadom, se ukaže samo, če to zahteva varnost udeleženih civilnih oseb ali vojaška nujnost. Če je taka preselitev civilnega prebivalstva potrebna, se ukrene vse potrebno, da se opravi v zadovoljivih nastanitvenih, higienskih, zdravstvenih, varnostnih in prehranskih razmerah.

2. Civilne osebe se ne smejo prisiliti, da zapustijo svoje ozemlje zaradi razlogov, povezanih s spopadom.

18. člen – Društva za pomoč in akcije pomoči

1. Društva za pomoč, ki so na ozemlju visoke pogodbenice, kot je organizacija Rdeči križ (Rdeči polmesec, Rdeči lev in sonce), lahko ponudijo pomoč za opravljanje svojih tradicionalnih nalog v zvezi z žrtvami oboroženega spopada. Civilno prebivalstvo se lahko tudi samo ponudi, da bo zbralo in oskrbelo ranjence, bolnike in brodolomce.

2. Če civilno prebivalstvo neupravičeno trpi zaradi pomanjkanja stvari, ki so nujne za preživetje, kot so hrana, zdravila in medicinski pripomočki, se mu zagotovi pomoč z izključno humanitarnimi in nepristranskimi akcijami pomoči, ki se izvajajo brez razlikovanja in s soglasjem visoke pogodbenice.

V. DEL

KONČNE DOLOČBE

19. člen – Širjenje

Poznavanje besedila tega protokola se čim bolj širi.

20. člen – Podpis

Ta protokol je na voljo za podpis pogodbenicam konvencij šest mesecev po podpisu sklepne listine in ostaja na voljo za podpis dvanajst mesecev.

21. člen – Ratifikacija

Ta protokol se čim prej ratificira. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri Švicarskem zveznem svetu, depozitarju konvencij.

22. člen – Pristop

K temu protokolu lahko pristopi katera koli pogodbenica ženevskih konvencij, ki ga ni podpisala. Listine o pristopu se deponirajo pri depozitarju.

23. člen – Začetek veljavnosti

1. Ta protokol začne veljati šest mesecev po deponiranju dveh listin o ratifikaciji ali pristopu.

2. Za vsako pogodbenico konvencij, ki protokol ratificira ali k njemu pristopi pozneje, začne protokol veljati šest mesecev po tem, ko pogodbenica deponira svojo listino o ratifikaciji ali pristopu.

24. člen – Sprememba

1. Vsaka visoka pogodbenica lahko predlaga spremembe tega protokola. Besedilo vsake predlagane spremembe se pošlje depozitarju, ki se po posvetovanju z vsemi visokimi pogodbenicami in Mednarodnim odborom Rdečega križa odloči, ali je treba sklicati konferenco za obravnavo predlagane spremembe.

2. Depozitar na konferenco povabi vse visoke pogodbenice in pogodbenice konvencij ne glede na to, ali so podpisnice tega protokola ali ne.

25. člen – Odpoved

1. Če visoka pogodbenica odpove ta protokol, odpoved začne učinkovati šele šest mesecev po prejemu uradnega obvestila o odpovedi. Če je ob poteku šestih mesecev pogodbenica, ki je protokol odpovedala, udeležena v oboroženem spopadu iz 1. člena, pa odpoved ne začne učinkovati pred koncem oboroženega spopada. Osebe, ki jim je bila prostost odvzeta ali omejena zaradi razlogov, povezanih s spopadom, še naprej uživajo ugodnosti po določbah tega protokola do svoje dokončne osvoboditve.

2. Uradno pisno obvestilo o odpovedi se pošlje depozitarju, ki ga pošlje vsem visokim pogodbenicam.

26. člen – Uradna obvestila

Depozitar obvesti visoke pogodbenice in pogodbenice konvencij ne glede na to, ali so podpisnice tega protokola, o:

a) podpisih tega protokola in deponiranju listin o ratifikaciji ter pristopu po 21. in 22. členu;

b) dnevu začetka veljavnosti tega protokola po 23. členu in

c) obvestilih in izjavah, prejetih po 24. členu.

27. člen – Registracija

1. Ko ta protokol začne veljati, ga depozitar v skladu s 102. členom Ustanovne listine Organizacije združenih narodov pošlje Sekretariatu Organizacije združenih narodov v registracijo in objavo.

2. Depozitar obvesti Sekretariat Organizacije združenih narodov tudi o vseh ratifikacijah in pristopih, prejetih v zvezi s tem protokolom.

28. člen – Verodostojna besedila

Izvirnik tega protokola, katerega besedila v arabskem, kitajskem, angleškem, francoskem, ruskem in španskem jeziku so enako verodostojna, se hrani pri depozitarju, ki pošlje overjene kopije tega protokola vsem pogodbenicam konvencij.

ŽENEVSKA KONVENCIJA ZA IZBOLJŠANJE POLOŽAJA RANJENCEV IN BOLNIKOV V OBOROŽENIH SILAH NA BOJIŠČU Z DNE 12. AVGUSTA 1949

Podpisani pooblaščenici predstavniki vlad, zastopanih na diplomatski konferenci, ki je potekala v Ženevi od 21. aprila do 12. avgusta 1949, so se z namenom spremeniti Ženevsko konvencijo o pomoči ranjencem in bolnikom v vojskah na bojišču z dne 27. julija 1929 dogovorili:

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

1. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale to konvencijo in zagotavljale, da se upošteva v vseh okoliščinah.

2. ČLEN

Poleg določb, ki se izvajajo že v miru, se ta konvencija uporablja v vsaki napovedani vojni ali vsakem drugem oboroženem spopadu, ki bi se lahko začel med dvema visokima pogodbenicama ali več visokimi pogodbenicami, tudi če katera od njih vojnega stanja ne prizna.

Konvencija se uporablja tudi v vseh primerih delne ali popolne okupacije ozemlja visoke pogodbenice, tudi če proti okupaciji ni oboroženega odpora.

Tudi če ena od sil v spopadu ni pogodbenica te konvencije, ta v medsebojnih odnosih še naprej zavezuje sile, ki so njene pogodbenice. Poleg tega jih konvencija zavezuje v razmerju do te sile, če ta njene določbe sprejema in uporablja.

3. ČLEN

V oboroženem spopadu, ki ni mednarodni in se začne na ozemlju ene od visokih pogodbenic, vsako stran v spopadu zavezujejo najmanj te določbe:

1. Z osebami, ki pri sovražnostih ne sodelujejo dejavno, vključno s pripadniki oboroženih sil, ki so odložili orožje, in tistimi, ki ne morejo sodelovati v boju zaradi bolezni, ran, pridržanja ali drugega vzroka, se vedno ravna človeško, brez razlikovanja glede na raso, barvo, vero ali prepričanje, spol, rojstvo, premoženjsko stanje ali kakršno koli drugo podobno merilo.

V zvezi z navedenimi osebami so in ostajajo vedno in povsod prepovedana ta dejanja:

a) napad na življenje in telo, še posebej umori vseh vrst, pohabljenje, okrutno ravnanje in mučenje;

b) jemanje talcev;

c) napad na osebno dostojanstvo, še posebej zaničevalno in poniževalno ravnanje;

d) izrekanje kazni in izvajanje usmrtitev brez predhodne sodbe pravilno ustanovljenega sodišča, ki zagotavlja vsa pravna jamstva, ki so pri civiliziranih narodih priznana kot nujna.

2. Ranjence in bolnike je treba zbrati in oskrbeti.

Nepristranska humanitarna organizacija, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, lahko stranem v spopadu ponudi svojo pomoč.

Strani v spopadu si poleg tega s posebnimi sporazumi prizadevajo v celoti ali delno uveljaviti tudi druge določbe te konvencije.

Uporaba predhodnih določb ne vpliva na pravni položaj strani v spopadu.

4. ČLEN

Nevtalne sile določbe te konvencije smiselno uporabljajo za ranjence in bolnike ter zdravstveno in versko osebje oboroženih sil strani v spopadu, ki so sprejeti na njihovo ozemlje ali tam internirani, in tudi za najdene mrtve.

5. ČLEN

Za zaščitene osebe, ki padejo v roke sovražniku, se ta konvencija uporablja vse do njihove dokončne repatriacije.

6. ČLEN

Visoke pogodbenice poleg sporazumov, ki jih izrecno določajo 10., 15., 23., 28., 31., 36., 37. in 52. člen, lahko sklenejo še druge posebne sporazume o vseh zadevah, ki jih je treba po njihovi presoji posebej urediti. Noben posebni sporazum ne sme neugodno vplivati na položaj ranjencev in bolnikov, zdravstvenega ali verskega osebja, kot ga določa ta konvencija, niti omejevati pravic, ki jim jih priznava.

Ranjenci in bolniki ter zdravstveno in versko osebje uživajo ugodnosti po teh sporazumih, dokler se konvencija zanje uporablja, razen če navedeni ali poznejši sporazumi izrecno ne določajo nasprotno ali če ena ali druga stran v spopadu ne sprejme ugodnejših ukrepov v zvezi z njimi.

7. ČLEN

Ranjenci in bolniki ter zdravstveno in versko osebje se nikakor ne morejo niti delno niti v celoti odpovedati pravicam, ki jim jih zagotavljajo ta konvencija in morebitni posebni sporazumi iz prejšnjega člena.

8. ČLEN

Ta konvencija se uporablja v sodelovanju s silami zaščitnicami, katerih naloga je zavarovati interese strani v spopadu, in pod nadzorom teh sil. Za ta namen lahko sile zaščitnice poleg svojega diplomatskega ali konzularnega osebja iz vrst lastnih državljanov ali državljanov drugih nevtrálnih sil imenujejo delegate. Odobri jih sila, s katero bodo opravljali svoje naloge.

Strani v spopadu kar najbolj omogočajo delo predstavnikov ali delegatov sil zaščitnic.

Predstavniki ali delegati sil zaščitnic nikakor ne smejo preseči svojih pooblastil po tej konvenciji. Zlasti upoštevajo nujne varnostne potrebe države, v kateri opravljajo svoje naloge. Izjemoma in začasno se njihovo delovanje omeji le, če je to potrebno zaradi neizogibne vojaške nujnosti.

9. ČLEN

Določbe te konvencije niso ovira za humanitarno delovanje Mednarodnega odbora Rdečega križa ali katere koli druge nepristranske humanitarne organizacije, ki ga odobrijo strani v spopadu, da se zaščitijo ranjenci in bolniki, zdravstveno in versko osebje ter se jim pomaga.

10. ČLEN

Visoke pogodbenice se lahko kadar koli dogovorijo, da za opravljanje nalog, za katere so po tej konvenciji zavezane sile zaščitnice, zadolžijo organizacijo, ki zagotavlja nepristranskost in učinkovitost.

Če ranjenci in bolniki ter zdravstveno in versko osebje iz kakršnega koli razloga ne uživajo pomoči sile zaščitnice ali druge organizacije iz prejšnjega odstavka ali jo prenehajo uživati, sila, ki jih pridržuje, zaprosi nevtralno državo ali tako organizacijo, da prevzame naloge, ki jih po tej konvenciji opravlja sila zaščitnica, ki jo imenujejo strani v spopadu.

Če zaščitne te osebe ni mogoče ustrezno zagotoviti, sila, ki jih pridržuje, ob upoštevanju določb tega člena zaprosi humanitarno organizacijo, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, ali sprejme njeno ponudbo, da prevzame humanitarne naloge, ki jih opravljajo sile zaščitnice po tej konvenciji.

Vsaka nevtralna sila ali organizacija, ki jo povabi ta sila ali ki se ponudi za ta namen, mora delovati z vso odgovornostjo do strani v spopadu, od katere so odvisne osebe, ki jih štiti ta konvencija, in predložiti zadostna zagotovila, da je sposobna prevzeti določene naloge in jih opravljati nepristransko.

Navedenih določb ni mogoče razveljaviti s posebnimi sporazumi med silami, od katerih se ena, pa čeprav le začasno, zaradi vojaških dogodkov, zlasti delne ali popolne okupacije svojega ozemlja, ne more svobodno pogajati z drugo silo ali njenimi zaveznicami.

Kadar koli se v tej konvenciji omenja sila zaščitnica, se ta izraz nanaša tudi na organizacijo, ki jo v smislu tega člena nadomeščaj.

11. ČLEN

Sile zaščitnice za rešitev nesoglasij ponudijo dobre usluge, kadar presodijo, da je to v korist zaščitenih oseb, zlasti kadar se strani v spopadu ne morejo sporazumeti o uporabi ali razlagi določb te konvencije.

Za ta namen lahko vsaka sila zaščitnica na povabilo ene strani v spopadu ali na lastno pobudo predlaga stranem v spopadu sestanek njihovih predstavnikov, zlasti oblasti, odgovornih za ranjence in bolnike ter zdravstveno in versko osebje, če je le mogoče na ustrezno izbranem nevtralnem ozemlju. Strani v spopadu morajo upoštevati v zvezi s tem dane predloge. Sile zaščitnice po potrebi lahko predlagajo stranem v spopadu v odobritev osebo, ki pripada nevtralni sili ali jo pooblasti Mednarodni odbor Rdečega križa, in je povabljena, da sodeluje na sestanku.

II. POGLAVJE

RANJENCI IN BOLNIKI

12. ČLEN

Pripadnike oboroženih sil in druge osebe iz naslednjega člena, ki so ranjeni ali bolni, je treba vedno spoštovati in zaščititi.

Stran v spopadu, pod katere oblastjo so, z njimi ravna človeško in jih oskrbuje brez kakršnega koli razlikovanja glede na spol, raso, narodno pripadnost, vero, politično prepričanje ali kakršno koli drugo podobno merilo. Vsak napad na njihovo življenje in telo ali nasilje nad njimi je strogo prepovedano; zlasti jih je prepovedano ubijati, iztrebljati, mučiti ali na njih opravljati biološke poskuse; ne smeta se jim namerno odklanjati zdravniška pomoč in oskrba niti se ne smejo izpostavljati nevarnostim okužb ali nalezljivih boleznih.

Prednostno obravnavo upravičujejo le nujni medicinski razlogi.

Z ženskami je treba ravnati z vsem spoštovanjem do njihovega spola.

Stran v spopadu, ki je svoje ranjence ali bolnike prisiljena prepustiti sovražniku, pusti z njimi, kolikor je to mogoče zaradi vojaških razlogov, del svojega zdravstvenega osebja in materiala za pomoč pri njihovi oskrbi.

13. ČLEN

Ta konvencija se uporablja za te skupine ranjencev in bolnikov:

1. pripadnike oboroženih sil ene od strani v spopadu in pripadnike milic ali prostovoljnih enot, ki so del teh oboroženih sil;

2. pripadnike drugih milic in drugih prostovoljnih enot, vključno s pripadniki organiziranih odporiških gibanj, ki pripadajo strani v spopadu in delujejo znotraj ali zunaj lastnega ozemlja, tudi če je to ozemlje okupirano, če take milice ali prostovoljne enote, vključno s takimi organiziranimi odporiškiimi gibanji, izpolnjujejo te pogoje:

- a) poveljuje jim oseba, odgovorna za svoje podrejene;
- b) imajo določen od daleč opazen razpoznavni znak;
- c) odkrito nosijo orožje;
- d) pri vodenju svojih operacij spoštujejo vojno pravo in običaje vojne;

3. pripadnike rednih oboroženih sil, ki se opredelijo za vlado ali oblast, ki je sila, ki jih pridržuje, ne priznava;

4. osebe, ki spremljajo oborožene sile in niso njihovi pripadniki, kot so civilni člani posadk vojaških zrakoplovov, vojni dopisniki, oskrbovalci, člani delovnih enot ali služb, odgovornih za podporo vojski, če jih odobrijo oborožene sile, ki jih spremljajo;

5. člane posadk trgovske mornarice, vključno s poveljniki, krmarji in pripravniki, ter posadk civilnega letalstva strani v spopadu, ki po drugih določbah mednarodnega prava ne uživajo ugodnejše obravnave;

6. prebivalstvo neokupiranega ozemlja, ki ob približevanju sovražnika spontano prime za orožje, da bi se prodirajočim silam uprlo, in ni imelo časa, da bi se organiziralo v redne oborožene enote, če odkrito nosi orožje ter spoštuje vojno pravo in običaje vojne.

14. ČLEN

Ob upoštevanju določb 12. člena so ranjenci in bolniki vojskujoče se strani, ki padejo v roke sovražniku, vojni ujetniki in se zanje uporabljajo določbe mednarodnega prava o vojnih ujetnikih.

15. ČLEN

Strani v spopadu vedno, zlasti pa po spopadu, brez odlaganja ukrenejo vse potrebno, da poiščejo in zberejo ranjence in bolnike, jih zaščitijo pred plenjenjem in grdim ravnanjem ter jim zagotovijo ustrezno oskrbo, poiščejo mrtve in preprečijo ropanje trupel.

Kadar koli okoliščine to dopuščajo, se sklene premirje ali dogovor o prekinitvi ognja ali se sklenejo krajevni dogovori o evakuaciji, izmenjavi in prevozu ranjencev, ki so ostali na bojišču.

Prav tako strani v spopadu lahko sklenejo krajevne dogovore o evakuaciji ranjencev in bolnikov z obleganega ali obkoljenega območja ali njihovi izmenjavi ter o prehodu zdravstvenega in verskega osebja in opreme na poti na to območje.

16. ČLEN

Strani v spopadu o vsaki ranjeni, bolni ali mrtvi osebi nasprotno strani, ki pade v njihove roke, čim prej zabeležijo vse podatke, ki bi lahko pomagali pri njeni identifikaciji.

Če je le mogoče, naj ti podatki vključujejo:

- a) označbo sile, ki ji ta oseba pripada;
- b) ime vojske, vojaško enoto, osebno ali službeno številko;
- c) priimek;
- d) ime ali imena;
- e) datum rojstva;
- f) katere koli druge podatke iz identifikacijske izkaznice ali z razpoznavne značke;
- g) datum in kraj zajetja ali smrti;
- h) podatke o ranah, boleznih ali vzroku smrti.

Ti podatki se čim prej pošljejo informacijskemu uradu, opisanemu v 122. členu Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949, ki jih prek sile zaščitnice in osrednje agencije za vojne ujetnike pošlje sili, ki ji te osebe pripadajo.

Strani v spopadu pripravijo potrdila o smrti ali pravilno overjene sezname mrtvih in jih prek istega urada pošljejo druga drugi. Prav tako zberejo in si prek istega urada pošljejo eno polovico dvojne razpoznavne značke, oporoko ali druge dokumente, pomembne za bližnje sorodnike, denar in na splošno vse predmete, ki imajo stvarno ali čustveno vrednost, najdene pri mrtvem. Ti predmeti se skupaj z neidentificiranimi predmeti pošljejo v zapečatenem paketu, ki sta mu priložena izjava z vsemi podatki, potrebnimi za identifikacijo umrlih lastnikov, in popoln seznam vsebine paketa.

17. ČLEN

Strani v spopadu zagotovijo, da se pred pokopom ali upepelitvijo mrtvih, ki se opravi posamično, kolikor okoliščine to dopuščajo, opravi skrben, če je le mogoče zdravniški pregled trupel zaradi potrditve smrti, ugotovitve identitete in možnosti priprave poročila. Druga polovica dvojne razpoznavne značke ali celotna razpoznavna značka, če je enojna, ostane s truplom.

Trupla se ne upepelijo, razen če to je potrebno zaradi nujnih higienskih razlogov ali razlogov na podlagi veroizpovedi umrlih. Pri upepelitvi se okoliščine in razlogi za upepelitev podrobno navedejo v potrdilu o smrti ali na overjenem seznamu mrtvih.

Strani v spopadu poleg tega zagotovijo, da so mrtvi dostojno pokopani, če je le mogoče v skladu z obredom veropovedi, ki so ji pripadali, da se njihovi grobovi spoštujejo in so, če je le mogoče, razvrščeni po narodni pripadnosti umrlih, ustrezno vzdrževani in označeni tako, da jih je vedno mogoče najti. Za ta namen strani v spopadu ob začetku sovražnosti vzpostavijo uradno službo za popis grobov, da se omogočijo poznejši izkopi ter zagotovita identifikacija trupel ne glede na mesto grobov in morebitni prenos posmrtnih ostankov v domovino. Te določbe veljajo tudi za pepel umrlih, ki ga hrani služba za popis grobov, dokler ji država umrlih ne sporoči, kaj naj stori z njim.

Takoj ko okoliščine to dopuščajo, najpozneje pa ob koncu sovražnosti te službe prek informacijskega urada iz drugega odstavka 16. člena izmenjajo sezname s podatki o točnem mestu in označitvi grobov ter podatke o mrtvih, ki so tam pokopani.

18. ČLEN

Vojaške oblasti prebivalstvo lahko pozovejo k dobrodelnosti, in sicer da prostovoljno po njihovih navodilih zbira in oskrbuje ranjence in bolnike, ter osebam, ki se na poziv odzovejo, zagotovijo potrebno zaščito in ugodnosti. Če nasprotna stran prevzame nadzor nad območjem ali ga znova prevzame, tem osebam zagotovi enako zaščito in enake ugodnosti.

Vojaške oblasti prebivalstvu in društvom za pomoč tudi na napadenih ali okupiranih območjih dovolijo, da na lastno pobudo zbirajo ranjence in bolnike ter jih oskrbijo ne glede na njihovo narodno pripadnost. Civilno prebivalstvo te ranjence in bolnike spoštuje, zlasti pa se mora vzdržati vsakega nasilja nad njimi.

Nihče ne sme biti nadlegovan ali obsojen, ker je negoval ranjence ali bolnike.

Določbe tega člena okupacijske sile ne odvezujejo obveznosti, da ranjencem in bolnikom zagotovi nego in duhovno oskrbo.

III. POGLAVJE

ZDRAVSTVENE ENOTE IN USTANOVE

19. ČLEN

Zdravstvenih ustanov in mobilnih enot zdravstvene službe nikakor ni dovoljeno napadati, ampak jih strani v spopadu vedno spoštujejo in zaščitijo. Če padejo v roke nasprotni strani, njihovo osebje lahko nadaljuje svoje delo, dokler sila, ki ga je zajela, sama ne zagotovi potrebne oskrbe ranjencev in bolnikov v teh ustanovah in enotah.

Odgovorne oblasti zagotovijo, da se navedene zdravstvene ustanove in enote, kolikor je le mogoče, razporedijo tako, da napadi na vojaške cilje ne ogrozijo njihove varnosti.

20. ČLEN

Bolnišničnih ladij, ki so upravičene do zaščite po Ženevski konvenciji za izboljšanje položaja ranjencev, bolnikov in brodomcev v oboroženih silah na morju z dne 12. avgusta 1949, s kopnega ni dovoljeno napadati.

21. ČLEN

Zaščita, do katere so upravičene zdravstvene ustanove in mobilne enote zdravstvene službe, ne preneha, razen če se poleg tega, da opravljajo humanitarne naloge, uporabljajo tudi za sovražniku škodljiva dejanja. Zaščita v vseh ustreznih primerih lahko preneha šele po tem, ko ni bilo upoštevano dano opozorilo, v katerem je določen razumen časovni rok.

22. ČLEN

Zaščita, ki jo zdravstveni enoti ali ustanovi zagotavlja 19. člen, velja tudi v teh okoliščinah:

1. osebje enote ali ustanove je oboroženo in orožje uporablja za lastno obrambo ali obrambo ranjencev in bolnikov v njegovi oskrbi;

2. zaradi pomanjkanja oboroženega osebja enoto ali ustanovo ščiti vojaška enota, straža ali oboroženo spremstvo;

3. v enoti ali ustanovi sta najdena lahko orožje in strelivo, ki sta bila odvzeta ranjencem in bolnikom ter še nista bila predana pristojni službi;

4. v enoti ali ustanovi sta osebje in material veterinarske službe, ki nista njen sestavni del;

5. humanitarno delovanje zdravstvenih enot in ustanov ali njihovega osebja je razširjeno tudi na oskrbo ranjenega in bolnega civilnega prebivalstva.

23. ČLEN

Visoke pogodbenice lahko že v miru, strani v spopadu pa po začetku sovražnosti na svojem ozemlju in po potrebi na okupiranih območjih ustanovijo bolnišnična območja in kraje, organizirane tako, da pred učinki vojne zaščitijo ranjence in bolnike, ter določijo osebje, ki je zadolženo za organizacijo in upravljanje teh območij in krajev ter oskrbo tam nastanjenih oseb.

Ob začetku ali med trajanjem sovražnosti te strani lahko sklenejo sporazume o vzajemnem priznavanju tako ustanovljenih bolnišničnih območij in krajev. Za ta namen lahko uporabijo določbe iz osnutka sporazuma, priloženega tej konvenciji, s takimi spremembami, kot se jim zdijo potrebne.

Sile zaščitnice in Mednarodni odbor Rdečega križa lahko ponudijo svoje dobre usluge, da pomagajo pri ustanovitvi in priznanju teh bolnišničnih območij in krajev.

IV. POGLAVJE

OSEBJE

24. ČLEN

Zdravstveno osebje, določeno izključno za iskanje ali zbiranje, prenos, prevoz ali oskrbo ranjencev ali bolnikov ali preprečevanje bolezni, osebje, določeno izključno za upravljanje zdravstvenih enot in ustanov, ter versko osebje, dodeljeno oboroženim silam, je treba vedno spoštovati in zaščititi.

25. ČLEN

Prav tako je treba spoštovati in zavarovati pripadnike oboroženih sil, ki so za primer potrebe posebej usposobljeni za bolničarje ali pomožne prenašalce nosil, pri iskanju ali zbiranju, prenosu, prevozu ali oskrbi ranjencev in bolnikov, če pri opravljanju teh nalog pridejo v stik s sovražnikom ali mu padejo v roke.

26. ČLEN

Osebje nacionalnih društev Rdečega križa in drugih prostovoljnih društev za pomoč, ki so ga njihove vlade pravilno priznale in pooblastile za opravljanje enakih nalog, kot jih opravlja osebje iz 24. člena, je z njim izenačeno, če za osebje takih društev veljajo vojaški zakoni in drugi vojaški predpisi.

Vsaka visoka pogodbenica uradno obvesti drugo visoko pogodbenico o imenih pooblaščenih društev, ki pod njeno odgovornostjo pomagajo redni zdravstveni službi njenih oboroženih sil, in to že v miru, ob začetku sovražnosti ali med njimi, vsekakor pa pred njihovo dejansko vključitvijo.

27. ČLEN

Priznано društvo nevtralne države lahko s svojim zdravstvenim osebjem in enotami pomaga strani v spopadu samo s predhodnim soglasjem svoje vlade in po odobritvi te strani v spopadu. To osebje in te enote so pod nadzorom te strani v spopadu.

Nevtralna vlada o svojem soglasju uradno obvesti nasprotnika države, ki tako pomoč sprejme. Stran v spopadu, ki sprejme pomoč, mora o njej uradno obvestiti nasprotno stran, še preden jo začne prejemati.

Ta pomoč nikakor ne pomeni vmešavanja v spopad.

Članom osebja iz prvega odstavka se priskrbijo ustrezne identifikacijske izkaznice iz 40. člena, še preden zapustijo nevtralno državo, ki ji pripadajo.

28. ČLEN

Osebjem iz 24. in 26. člena, ki pade v roke nasprotni strani, se zadrži le, če je to potrebno zaradi zdravstvenega stanja, duhovnih potreb in števila vojnih ujetnikov.

Tako zadržano osebjem se ne šteje za vojne ujetnike. Ne glede na to je upravičeno vsaj do ugodnosti po vseh določbah Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949. V okviru vojaških zakonov in drugih vojaških predpisov sile, ki ga je pridržala, in pod nadzorom njene pristojne službe v skladu s svojo poklicno etiko še naprej opravlja svoje zdravstvene in duhovne naloge za vojne ujetnike, zlasti za pripadnike oboroženih sil, ki jim samo pripada. Poleg tega pri opravljanju zdravstvenih ali duhovnih nalog uživa te ugodnosti:

a) upravičeno je do rednih obiskov vojnih ujetnikov v delovnih enotah ali bolnišnicah zunaj taborišča. Sila, ki ga pridržuje, mu da na voljo potrebna prevozna sredstva;

b) v vsakem taborišču je vojaški zdravnik z najvišjim činom odgovoren za strokovno delovanje zadržanega zdravstvenega osebjem pred vojaškim vodstvom taborišča. Za ta namen se strani v spopadu že ob začetku sovražnosti sporazumejo o primerljivosti činov svojega zdravstvenega osebjem, vključno z osebjem društev iz 26. člena. Ta vojaški zdravnik in versko osebjem imata glede vseh vprašanj, ki izhajajo iz njunih nalog, neposreden dostop do vojaških in zdravstvenih oblasti taborišča, ki jima zagotovijo ugodnosti, potrebne za dopisovanje v zvezi s temi vprašanji;

c) čeprav za zadržano osebjem v taborišču velja notranja taboriščna disciplina, se od njega ne sme zahtevati opravljanje nobenega dela, ki ne spada k njegovim zdravstvenim ali verskim nalogam.

Med sovražnostmi se strani v spopadu dogovorijo o morebitni izpustitvi zadržanega osebjem in določijo postopek izpustitve.

Nobena od predhodnih določb ne odvezuje sile, ki pridržuje to osebjem, njenih obveznosti glede zdravstvene in duhovne oskrbe vojnih ujetnikov.

29. ČLEN

Člani osebjem iz 25. člena, ki padejo v roke sovražniku, so vojni ujetniki, po potrebi pa lahko opravljajo zdravstvene naloge.

30. ČLEN

Kadar zadrževanje osebjem na podlagi 28. člena ni nujno, se to osebjem vrne strani v spopadu, ki ji pripada, takoj ko je pot za vrnitev odprta in vojaške potrebe to dopuščajo.

To osebjem se do svoje vrnitve ne šteje za vojne ujetnike. Ne glede na to je upravičeno vsaj do ugodnosti po vseh določbah Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949.

Po ukazih nasprotni strani še naprej opravlja svoje naloge in se, če je le mogoče, zadoži za oskrbo ranjencev in bolnikov strani v spopadu, ki ji pripada.

Ob odhodu vzame s seboj svoje stvari, osebne predmete, dragocenosti in instrumente.

31. ČLEN

Izbor osebjem za vrnitev po 30. členu se opravi ne glede na raso, vero ali politično prepričanje, če je le mogoče, pa se upoštevata časovni vrstni red njegovega zajetja in njegovo zdravstveno stanje.

Strani v spopadu lahko že ob začetku sovražnosti s posebnim sporazumom določijo odstotek osebjem, ki ga bodo zadržale, glede na število ujetnikov in razporeditev tega osebjem po taboriščih.

32. ČLEN

Osebe iz 27. člena, ki padejo v roke nasprotni strani, se ne smejo pridržati.

Če ni dogovorjeno drugače, se jim dovoli vrnitev v domovino, ali če to ni mogoče, na ozemlje strani v spopadu, ki so ji

služile, takoj ko je pot za njihovo vrnitev odprta in je to mogoče zaradi vojaških razlogov.

Do vrnitve še naprej opravljajo svoje delo po navodilih nasprotni strani; če je mogoče, se zadolžijo za oskrbo ranjencev in bolnikov strani v spopadu, ki so ji služile.

Ob odhodu vzamejo s seboj svoje stvari, osebne predmete, dragocenosti, instrumente, orožje, in če je mogoče, svoja prevozna sredstva.

Dokler je to osebjem pod oblastjo strani v spopadu, mu te zagotavljajo enako hrano, nastanitev, prejemke in plačo kot ustreznemu osebjem svojih oboroženih sil. Hrana mora biti vedno ustrežna glede količine, kakovosti in raznovrstnosti, da to osebjem ohranja normalno zdravstveno stanje.

V. POGLAVJE

ZGRADBE IN MATERIAL

33. ČLEN

Material mobilnih zdravstvenih enot oboroženih sil, ki padejo v roke sovražniku, se nameni za oskrbo ranjencev in bolnikov.

Za zgradbe, material in skladišča zdravstvenih ustanov oboroženih sil še naprej velja vojno pravo ter se ne smejo uporabljati za druge namene, dokler so potrebni za oskrbo ranjencev in bolnikov. Poveljniki sil na bojišču jih kljub temu lahko uporabijo zaradi vojaške nujnosti, če prej poskrbijo za ranjence in bolnike, ki se zdravijo v njih.

Material in skladišča iz tega člena se ne smejo namerno uničevati.

34. člen

Nepremično in premično premoženje društev za pomoč, ki jim ta konvencija priznava ugodnosti, se šteje za zasebno lastnino.

Z vojnim pravom in običaji vojne priznana pravica vojskujočih se strani do zasega se izvaja le, če je to neizogibno potrebno ter po tem, ko je bila zagotovljena oskrba ranjencev in bolnikov.

VI. POGLAVJE

ZDRAVSTVENI PREVOZI

35. ČLEN

Prevozi ranjencev in bolnikov ali medicinske opreme se spoštujejo in zaščitijo enako kot mobilne zdravstvene enote.

Če taki prevozi ali vozila padejo v roke nasprotni strani zanje velja vojno pravo, pod pogojem, da stran v spopadu, ki jih zajame, vedno zagotovi oskrbo ranjencev in bolnikov v njih.

Za civilno osebjem in vsa zasežena prevozna sredstva veljajo splošna pravila mednarodnega prava.

36. ČLEN

Zdravstveni zrakoplovi, torej zrakoplovi, ki se uporabljajo izključno za evakuacijo ranjencev in bolnikov ter za prevoz zdravstvenega osebjem in opreme, se ne napadajo, ampak jim vojskujoče se strani pustijo, da letijo na višini, v času in po rutah, o katerih se vojskujoče se strani posebej dogovorijo.

Zrakoplovi so spodaj, zgoraj in na stranskih površinah jasno označeni z razpoznavnim znakom, določenim v 38. členu, skupaj z barvami države. Označeni so s kakršnimi koli drugimi znaki ali sredstvi za razpoznavanje, o katerih se vojskujoče se strani lahko dogovorijo ob začetku ali med trajanjem sovražnosti.

Če ni dogovorjeno drugače, so preleti čez sovražnikovo ozemlje ali ozemlje, ki ga je sovražnik okupiral, prepovedani.

Zdravstveni zrakoplovi upoštevajo vsak ukaz za pristonek. Po takem pristanku ter morebitnem pregledu zrakoplova in tistih, ki so v njem, zrakoplov lahko nadaljuje polet.

Ob neprostovoljnem pristanku na sovražnikovem ozemlju ali ozemlju, ki ga je sovražnik okupiral, so ranjenci in bolniki ter člani posadke zrakoplova vojni ujetniki. Z zdravstvenim osebjem se ravna v skladu s 24. členom in nadaljnjimi členi.

37. ČLEN

Ob upoštevanju določb drugega odstavka zdravstveni zrakoplovi strani v spopadu lahko preletijo ozemlje nevtralnih sil in v nujnih primerih tam pristanejo ali ga uporabijo za vmesni pristanek. Nevtralne sile predhodno obvestijo o svojem preletu čez njihovo ozemlje in upoštevajo vsak ukaz za pristanek na kopnem ali vodi. Pred napadi so zaščiteni samo, kadar letijo po rutah, na višini in v času, o katerih se te strani v spopadu in nevtralna sila posebej dogovorijo.

Nevtralne sile zdravstvenim zrakoplovom lahko postavijo pogoje ali določijo omejitve za prelet ali pristanek na svojem ozemlju. Taki morebitni pogoji ali omejitve se uporabljajo enako za vse strani v spopadu.

Razen če se nevtralna sila in strani v spopadu ne dogovorijo drugače, ranjence in bolnike, ki so z dovoljenjem lokalnih oblasti izkrcani iz zdravstvenega zrakoplova na nevtralnem ozemlju, nevtralna sila pridržijo, kadar to zahteva mednarodno pravo, da ne bi mogli več sodelovati v vojnih operacijah. Stroške njihove nastanitve in interniranja krije sila, ki ji pripadajo.

VII. POGLAVJE

RAZPOZNAVNI ZNAK

38. ČLEN

Heraldični znak rdeči križ na beli podlagi, oblikovan z zamenjavo barv konfederacije, je kot priznanje Švici ohranjen za znamenje in razpoznavni znak zdravstvene službe oboroženih sil.

Za države, ki namesto rdečega križa kot znak že uporabljajo rdeči polmesec ali rdečega leva in sonce na beli podlagi, se s to konvencijo priznava tudi ta znak.

39. ČLEN

Znak se pod nadzorom pristojne vojaške oblasti namesti na zastave, rokavne trakove in vso opremo, ki se uporablja v zdravstveni službi.

40. ČLEN

Osebe iz 24., 26. in 27. člena na levi roki nosi vodoodporen rokavni trak z razpoznavnim znakom, ki ga je izdala in z žigom opremila vojaška oblast.

To osebe ima poleg razpoznavne značke iz 16. člena tudi posebno identifikacijsko izkaznico z razpoznavnim znakom. Ta izkaznica je vodoodporna in take velikosti, da jo je mogoče nositi v žepu. Je v državnem jeziku, vsebuje najmanj priimek in imena, datum rojstva, čin in službeno številko imetnika ter navedbo, v kakšni vlogi je upravičen do zaščite po tej konvenciji.

Na izkaznici sta fotografija imetnika in njegov podpis ali prstni odtis ali oboje. Opremljena je s suhim žigom vojaške oblasti.

Identifikacijska izkaznica je enotna v posamezni oboroženi sili in kolikor je mogoče podobne oblike v oboroženih silah visokih pogodbenic. Strani v spopadu se lahko zgledujejo po obrazcu, ki je kot vzorec priložen tej konvenciji. Ob začetku sovražnosti se medsebojno obvestijo o vzorcu, ki ga uporabljajo. Identifikacijske izkaznice so, če je le mogoče, izdane v najmanj dveh izvodih, od katerih enega hrani država izvora.

Navedenemu osebu se nikakor ne smejo odvzeti njegove označbe, identifikacijske izkaznice niti pravica, da nosi rokavni trak. Ob izgubi je upravičeno do dvojnika izkaznic in nadomestnih označb.

41. ČLEN

Osebe iz 25. člena nosi bel rokavni trak, ki ima na sredini pomanjšan razpoznavni znak, toda samo med opravljanjem

zdravstvenih nalog; rokavni trak izda in z žigom opremi vojaška oblast.

V vojaških identifikacijskih dokumentih, ki jih ima to osebe, so navedbe o njegovem posebnem usposabljanju, njegovih začasnih nalogah in dovoljenju za nošenje rokavnega traku.

42. ČLEN

Razpoznavna zastava iz te konvencije se izobesi samo na zdravstvenih enotah in ustanovah, ki se spoštujejo po tej konvenciji, in le s soglasjem vojaških oblasti.

Na mobilnih enotah in ustanovah je lahko izobešana skupaj z državno zastavo strani v spopadu, ki ji pripada enota ali ustanova.

Zdravstvene enote, ki padejo v roke sovražniku, kljub temu ne izobesijo druge zastave kot tisto iz te konvencije.

Kolikor je to mogoče zaradi vojaških razlogov, strani v spopadu sprejmejo potrebne ukrepe, da so razpoznavni znaki, ki označujejo zdravstvene enote in ustanove, dobro vidni sovražnim kopenskim, zračnim in pomorskim silam, da se preprečijo morebitna sovražna dejanja.

43. ČLEN

Zdravstvene enote nevtralnih držav, ki so pooblašene, da pod pogoji iz 27. člena ponudijo svoje storitve eni od vojskujočih se strani, poleg zastave iz te konvencije izobesijo tudi državno zastavo vojskujoče se strani, kadar ta izkoristi možnost iz 42. člena.

Če pristojne vojaške oblasti ne ukažejo drugače, lahko izobesijo svojo državno zastavo ob vsaki priložnosti, celo če padejo v roke nasprotni strani.

44. ČLEN

Razen primerov, navedenih v naslednjih odstavkih tega člena, znaka rdečega križa na beli podlagi in besed "Rdeči križ" ali "Ženevski križ" ni dovoljeno uporabljati niti v miru niti v vojni, razen za označevanje ali zaščito zdravstvenih enot in ustanov, osebja in materiala, ki jih ščitijo ta konvencija ter druge konvencije, ki urejajo podobne zadeve. To velja tudi za znake iz drugega odstavka 38. člena za države, ki jih uporabljajo. Nacionalna društva Rdečega križa in druga društva iz 26. člena imajo pravico uporabljati razpoznavni znak, ki jim zagotavlja zaščito po konvenciji, le v okviru tega odstavka.

Poleg tega lahko nacionalna društva Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) v skladu s svojo notranjo zakonodajo v miru uporabljajo ime in znak Rdečega križa za svoje druge dejavnosti, ki so v skladu z načeli, sprejetimi na mednarodnih konferencah Rdečega križa. Če se te dejavnosti opravljajo v vojni, se znak uporabi tako, da se ne more šteti, da zagotavlja zaščito po konvenciji; znak mora biti razmeroma majhen in ne sme biti nameščen na rokavnih trakovih ali strehah zgradb.

Mednarodne organizacije Rdečega križa in njihovo pravilno pooblašeno osebe smejo vedno uporabljati znak rdeči križ na beli podlagi.

Znak iz konvencije se kot izredni ukrep v skladu z notranjo zakonodajo in izrecnim dovoljenjem enega od nacionalnih društev Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) lahko uporablja v miru za označevanje reševalnih vozil in postaj prve pomoči, namenjenih izključno za brezplačno zdravljenje ranjencev ali bolnikov.

VIII. POGLAVJE

IZVAJANJE KONVENCIJE

45. ČLEN

Vsaka stran v spopadu prek svojih poveljujočih zagotovov podrobno izvajanje prejšnjih členov in uredi ukrepanje v nepredvidenih primerih v skladu s splošnimi načeli te konvencije.

46. ČLEN

Povračilni ukrepi zoper ranjence, bolnike, osebe, zgradbe ali opremo, ki jih štiti konvencija, so prepovedani.

47. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v svojih državah v miru in vojni čim bolj širile poznavanje besedila te konvencije, zlasti da jo bodo vključile v programe vojaškega, in če je le mogoče tudi civilnega usposabljanja, tako da se z njeni načeli lahko seznanijo vse prebivalstvo, zlasti pa oborožene sile v spopadu ter zdravstveno in versko osebe.

48. ČLEN

Visoke pogodbenice si prek Švicarskega zveznega sveta, med sovražnostmi pa prek sil zaščitnic izmenjajo uradne prevode te konvencije ter zakone in druge predpise, ki jih lahko sprejmejo za zagotavljanje njene uporabe.

IX. POGLAVJE

KAZNOVANJE ZLORAB IN KRŠITEV

49. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo sprejele zakonodajo, potrebno za zagotovitev učinkovitih kazenskih sankcij za osebe, ki storijo ali ukažejo storiti katero koli od hudih kršitev te konvencije, opredeljenih v naslednjem členu.

Vsaka visoka pogodbenica mora poiskati osebe, ki so domnevno storile ali ukazale storiti tako hudo kršitev, in jih privedi pred svoje sodišče ne glede na njihovo državljanstvo. Če se ji zdi ustrežnejše, jih lahko v skladu z določbami svoje zakonodaje izroči v sojenje drugi visoki pogodbenici, če ta zadostno izkaže utemeljene obtožbe proti njim.

Vsaka visoka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe za preprečevanje vseh dejanj, ki so v nasprotju z določbami te konvencije in niso hude kršitve, opredeljene v naslednjem členu.

Obdolžencem se vedno zagotovijo pravna jamstva glede sodnega postopka in obrambe, ki niso manj ugodna od tistih iz 105. člena in nadaljnjih členov Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949.

50. ČLEN

Huda kršitev iz prejšnjega člena je katero koli od teh dejanj, če je storjeno zoper osebe ali premoženje, ki jih štiti konvencija: naklepno pobijanje, mučenje ali nečloveško ravnanje, vključno z biološkimi poskusi, naklepno povzročanje velikega trpljenja ali hudih telesnih poškodb ali okvar zdravja ter obsežno uničevanje in prilaščanje premoženja, ki ju vojaška nujnost ne upravičuje ter sta storjena protipravno in samovoljno.

51. ČLEN

Nobeni visoki pogodbenici ni dovoljeno, da sebe ali drugo visoko pogodbenico odveže odgovornosti v zvezi s kršitvami iz prejšnjega člena, ki jo ima sama ali druga visoka pogodbenica.

52. ČLEN

Na zahtevo ene od strani v spopadu se ob vsaki domnevni kršitvi konvencije uvede preiskava na način, o katerem se dogovorijo zainteresirane strani.

Če se dogovor o postopku preiskave ne doseže, se strani sporazumejo o izbiri razsodnika, ki določi nadaljnji postopek.

Ko se ugotovi kršitev, jo strani v spopadu zatrejo in čim prej kaznujejo.

53. ČLEN

Vsem posameznikom, društvom, javnim ali zasebnim podjetjem ali družbam, razen tistim, ki jim to dovoljuje ta konvencija, je vedno prepovedana uporaba znaka ali poimenovanja "Rdeči križ" ali "Ženevski križ" pa tudi vsakega znaka ali

poimenovanja, ki ga posnema, ne glede na namen uporabe in datum njegovega sprejetja.

Zaradi priznanja Švici z uporabo zamenjanih barv konfederacije in možne zamenjave švicarskega grba z razpoznavnim znakom iz konvencije je zasebnikom, društvom ali podjetjem vedno prepovedana uporaba grba Švicarske konfederacije ali znakov, ki ga posnemajo, kot blagovnih ali trgovskih znakov ali delov teh znakov ali za namen, nasproten trgovski poštenosti, oziroma v okoliščinah, ki lahko prizadenejo švicarski narodni ponos.

Visoke pogodbenice, ki niso bile pogodbenice ženevske konvencije z dne 27. julija 1929, lahko dotakratnim uporabnikom znakov, poimenovanj, znamenj ali označb iz prvega odstavka določijo rok, ki ni daljši od treh let po začetku veljavnosti te konvencije, do katerega jih morajo prenehati uporabljati, če taka uporaba v vojni ne vzbuja vtisa, da zagotavlja zaščito po konvenciji.

Prepoved iz prvega odstavka tega člena velja tudi za znake in označbe, navedene v drugem odstavku 38. člena, vendar ne vpliva na pravice, pridobljene s predhodno uporabo.

54. ČLEN

Če njihova zakonodaja še ni ustrezna, visoke pogodbenice sprejmejo potrebne ukrepe za trajno preprečevanje in kaznovanje zlorab iz 53. člena.

KONČNE DOLOČBE

55. ČLEN

Ta konvencija je sestavljena v angleškem in francoskem jeziku. Besedili sta enako verodostojni.

Švicarski zvezni svet zagotovi uradna prevoda konvencije v ruski in španski jezik.

56. ČLEN

Danes sprejeta konvencija je na voljo za podpis do 12. februarja 1950 za sile, ki so imele predstavnike na konferenci, ki se je začela v Ženevi 21. aprila 1949, pa tudi za sile, ki na tej konferenci niso imele predstavnikov, so pa pogodbenice ženevskih konvencij o pomoči ranjencem in bolnikom v vojskah na bojišču iz leta 1864, 1906 ali 1929.

57. ČLEN

Ta konvencija se čim prej ratificira, listine o ratifikaciji pa se deponirajo v Bernu.

O deponiranju vsake listine o ratifikaciji se sestavi zapisnik, overjeno kopijo zapisnika pa Švicarski zvezni svet pošlje vsem silam, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

58. ČLEN

Ta konvencija začne veljati šest mesecev po deponiranju najmanj dveh listin o ratifikaciji.

Zatem za vsako visoko pogodbenico začne veljati šest mesecev po deponiranju njene listine o ratifikaciji.

59. ČLEN

V odnosih med visokimi pogodbenicami ta konvencija nadomesti konvencije z dne 22. avgusta 1864, z dne 6. julija 1906 in z dne 27. julija 1929.

60. ČLEN

K tej konvenciji lahko po dnevu začetka veljavnosti pristopi vsaka sila, v imenu katere ni bila podpisana.

61. ČLEN

O pristopu se uradno pisno obvesti Švicarski zvezni svet, pristop pa začne učinkovati šest mesecev po dnevu prejema uradnega obvestila o pristopu.

Švicarski zvezni svet obvesti o pristopu vse sile, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

62. ČLEN

Ob nastopu razmer iz 2. in 3. člena imajo deponiranje listin o ratifikaciji, ki ga strani v spopadu opravijo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, in uradna obvestila o pristopu, ki jih pošljejo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, takojšnji učinek. Švicarski zvezni svet kar najhitreje pošlje obvestilo o ratifikacijah ali pristopih strani v spopadu.

63. ČLEN

Vsaka visoka pogodbenica lahko odpove to konvencijo. Uradno pisno obvestilo o odpovedi se pošlje Švicarskemu zveznemu svetu, ki ga pošlje vladam vseh visokih pogodbenic. Odpoved začne učinkovati leto dni po dnevu, ko je Švicarski zvezni svet o njej uradno obveščen. Odpoved, o kateri se pošlje uradno obvestilo v času, ko sila, ki jo je sporočila, sodeluje v spopadu, ne učinkuje, dokler ni sklenjen mir in niso končani postopki v zvezi z osvoboditvijo in repatriacijo oseb, ki jih ta konvencija štiti.

Odpoved velja samo za silo, ki jo sporoči. Ne vpliva na obveznosti, ki še naprej zavezujejo strani v spopadu na podlagi načel mednarodnega prava, kot izhajajo iz običajev, ustaljenih med civiliziranimi narodi, zakonov človečnosti in zapovedi javne vesti.

64. ČLEN

Švicarski zvezni svet to konvencijo registrira pri sekretariatu Organizacije združenih narodov. Švicarski zvezni svet sekretariat Organizacije združenih narodov obvešča o vseh ratifikacijah, pristopih in odpovedih, ki jih prejme v zvezi s to konvencijo.

V potrditev tega so podpisani, ki so predložili ustrezna pooblastila, podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Ženevi 12. avgusta 1949 v angleškem in francoskem jeziku. Izvirnik se hrani v arhivu Švicarske konfederacije. Švicarski zvezni svet pošlje overjeno kopijo konvencije vsaki državi podpisnici in vsaki državi, ki pristopi k njej.

PRILOGA I

Osnutek sporazuma o bolnišničnih območjih in krajih

1. ČLEN

Bolnišnična območja so namenjena samo osebam iz 23. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjenec in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949 ter osebju, zadolženemu za organizacijo in upravljanje teh območij in krajev ter oskrbo tam nastanjenih oseb.

Kljub temu imajo osebe, ki stalno prebivajo na teh območjih, pravico ostati tam.

2. ČLEN

Osebe, ki v kakršni koli vlogi prebivajo na bolnišničnem območju, ne smejo niti znotraj niti zunaj njega opravljati del, neposredno povezanih z vojaškimi operacijami ali proizvodnjo vojaškega materiala.

3. ČLEN

Sila, ki ustanovi bolnišnično območje, sprejme vse potrebne ukrepe za prepoved dostopa vsem osebam, ki nimajo pravice do prebivanja na njem ali vstopa nanj.

4. ČLEN

Bolnišnična območja izpolnjujejo te pogoje:

- obsegajo le manjši del ozemlja, ki ga upravlja sila, ki jih je ustanovila;
- glede na možnosti nastanitve so redko poseljena;
- oddaljena so od vseh vojaških ciljev in na njih ni nobenih vojaških ali velikih industrijskih objektov ali upravnih ustanov;

d) niso na območjih, ki bi zelo verjetno lahko postala pomembna za vodenje vojne.

5. ČLEN

Za bolnišnična območja veljajo te obveznosti:

- oskrbovalne poti in prevozna sredstva, ki so na njih, se ne uporabljajo za prevoz vojaškega osebja ali materiala, niti v tranzitu;
- nikakor se ne branijo z vojaškimi sredstvi.

6. ČLEN

Bolnišnična območja se označijo z rdečim križem (rdečim polmesečem, rdečim levom in soncem) na beli podlagi, nameščeni na zunanji meji območja in zgradbah. Ponoči so lahko podobno označena z ustrezno osvetlitvijo.

7. ČLEN

Sile že v miru ali na začetku sovražnosti pošljejo vsem visokim pogodbenicam seznam bolnišničnih območij, ustanovljenih na ozemljih pod njihovo oblastjo. Obvestijo jih tudi o vsakem novem območju, ustanovljenem med sovražnostmi.

Takoj ko nasprotna stran prejme navedeno obvestilo, je območje pravilno ustanovljeno.

Če nasprotna stran meni, da pogoji iz tega sporazuma niso izpolnjeni, lahko priznanje območja zavrne, pri čemer mora o tem nemudoma obvestiti stran, ki je za to območje pristojna, lahko pa svoje priznanje tega območja pogojuje z uvedbo nadzora iz 8. člena.

8. ČLEN

Vsaka sila, ki je priznala eno ali več bolnišničnih območij, ki jih je ustanovila nasprotna stran, ima pravico zahtevati, da posebna komisija ali več posebnih komisij preveri, ali območja izpolnjujejo pogoje in obveznosti iz tega sporazuma.

Zato imajo člani posebnih komisij vedno prost dostop do različnih območij in lahko tudi stalno prebivajo tam. Zagotovi se jim vse potrebno za opravljanje njihovih nalog v zvezi s takim nadzorom.

9. ČLEN

Če posebne komisije ugotovijo kakršna koli dejstva, za katera menijo, da so v nasprotju z določbami tega sporazuma, na to opozorijo silo, ki območje upravlja, in določijo petdnevni rok za odpravo nepravilnosti. O tem obvestijo silo, ki je območje priznala.

Če sila, ki območje upravlja, po izteku tega roka ne upošteva opozorila, lahko nasprotna stran izjavi, da je ta sporazum v zvezi s tem območjem ne zavezuje več.

10. ČLEN

Vsaka sila, ki vzpostavi eno ali več bolnišničnih območij in krajev, ter nasprotne strani, ki so bile o obstoju območij obveščene, imenujejo člane posebnih komisij iz 8. in 9. člena ali pa jih imenujejo nevtralne sile.

11. ČLEN

Bolnišnična območja se nikakor ne smejo napasti. Strani v spopadu jih vedno zaščitijo in spoštujejo.

12. ČLEN

Med okupacijo ozemlja se bolnišnična območja na tem ozemlju še naprej spoštujejo in uporabljajo kot taka.

Okupacijska sila lahko spremeni njihov namen pod pogojem, da sprejme vse ukrepe za zagotovitev varnosti oseb na njih.

13. ČLEN

Ta sporazum velja tudi za kraje, ki jih sile lahko uporabljajo za enake namene kot bolnišnična območja.

PRILOGA II

Sprednja stran

	(Prostor za ime države in vojaške oblasti, ki je to izkaznico izdala).	
IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA		
za pripadnike zdravstvenega in verskega osebja v sestavi oboroženih sil		
Priimek		
Imena		
Datum rojstva		
Čin		
Vojaška identifikacijska številka		
Imetnika te identifikacijske izkaznice ščiti Ženevska konvencija za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949 v vlogi		
.....		
Datum izdaje	Številka izkaznice	

Zadnja stran

Fotografija imetnika	Podpis imetnika ali prstni odtisi ali oboje	
		
Višina	Oči	Lasje
.....
Druga razpoznavna znamenja.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

**ŽENEVSKA KONVENCIJA
ZA IZBOLJŠANJE POLOŽAJA RANJENCEV,
BOLNIKOV IN BRODOLOMCEV V OBOROŽENIH
SILAH NA MORJU
Z DNE 12. AVGUSTA 1949**

Podpisani pooblaščenici predstavniki vlad, zastopanih na diplomatski konferenci, ki je potekala v Ženevi od 21. aprila do 12. avgusta 1949, so se z namenom spremeniti X. Haaško konvencijo z dne 18. oktobra 1907 za prilagoditev bojevanja na morju načelom ženevske konvencije iz leta 1906 dogovorili:

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

1. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale to konvencijo in zagotavljale, da se upošteva v vseh okoliščinah.

2. ČLEN

Poleg določb, ki se izvajajo že v miru, se ta konvencija uporablja v vsaki napovedani vojni ali vsakem drugem obožnem spopadu, ki bi se lahko začel med dvema visokima pogodbenicama ali več visokimi pogodbenicami, tudi če katera od njih vojnega stanja ne prizna.

Konvencija se uporablja tudi v vseh primerih delne ali popolne okupacije ozemlja visoke pogodbenice, tudi če proti okupaciji ni obožne odpora.

Tudi če ena od sil v spopadu ni pogodbenica te konvencije, ta v medsebojnih odnosih še naprej zavezuje sile, ki so njene pogodbenice. Poleg tega jih konvencija zavezuje v razmerju do te sile, če ta njene določbe sprejema in uporablja.

3. ČLEN

V obožnem spopadu, ki ni mednarodni in se začne na ozemlju ene od visokih pogodbenic, vsako stran v spopadu zavezujejo najmanj te določbe:

1. Z osebami, ki pri sovražnostih ne sodelujejo dejavno, vključno s pripadniki obožnih sil, ki so odložili orožje, in tistimi, ki ne morejo sodelovati v boju zaradi bolezni, ran, pridržanja ali drugega vzroka, se vedno ravna človeško, brez razlikovanja glede na raso, barvo, vero ali prepričanje, spol, rojstvo, premoženjsko stanje ali kakršno koli drugo podobno merilo.

V zvezi z navedenimi osebami so in ostajajo vedno in povsod prepovedana ta dejanja:

- a) napad na življenje in telo, še posebej umori vseh vrst, pohabljenje, okrutno ravnanje in mučenje;
- b) jemanje talcev;
- c) napad na osebno dostojanstvo, še posebej zaničevalno in poniževalno ravnanje;
- d) izrekanje kazni in izvajanje usmrtitev brez predhodne sodbe pravilno ustanovljenega sodišča, ki zagotavlja vsa pravna jamstva, ki so pri civiliziranih narodih priznana kot nujna.

2. Ranjence, bolnike in brodolomce je treba zbrati in oskrbeti.

Nepristranska humanitarna organizacija, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, lahko stranem v spopadu ponudi svojo pomoč.

Strani v spopadu si poleg tega s posebnimi sporazumi prizadevajo v celoti ali delno uveljaviti tudi druge določbe te konvencije.

Uporaba predhodnih določb ne vpliva na pravni položaj strani v spopadu.

4. ČLEN

Pri sovražnostih med kopenskimi in pomorskimi silami strani v spopadu se določbe te konvencije uporabljajo le za vkrcane sile.

Za izkrcane sile začnejo takoj veljati določbe Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v obožnih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949.

5. ČLEN

Nevtralne sile določbe te konvencije smiselno uporabljajo za ranjence, bolnike in brodolomce ter zdravstveno in versko osebje obožnih sil strani v spopadu, ki so sprejeti na njihovo ozemlje ali tam internirani, in tudi za najdene mrtve.

6. ČLEN

Visoke pogodbenice poleg sporazumov, ki jih izrecno določajo 10., 18., 31., 38., 39., 40., 43. in 53. člen, lahko sklenejo še druge posebne sporazume o vseh zadevah, ki jih je treba po njihovi presoji posebej urediti. Noben posebni sporazum ne sme neugodno vplivati na položaj ranjencev, bolnikov in brodolomcev ter zdravstvenega ali verskega osebja, kot ga določa ta konvencija, niti omejevati pravic, ki jim jih priznava.

Ranjenci, bolniki in brodolomci ter zdravstveno in versko osebje uživajo ugodnosti po teh sporazumih, dokler se konvencija zanje uporablja, razen če navedeni ali poznejši sporazumi izrecno ne določajo nasprotno ali če ena ali druga stran v spopadu ne sprejme ugodnejših ukrepov v zvezi z njimi.

7. ČLEN

Ranjenci, bolniki in brodolomci ter zdravstveno in versko osebje se nikakor ne morejo niti delno niti v celoti odpovedati pravicam, ki jim jih zagotavljajo ta konvencija in morebitni posebni sporazumi iz prejšnjega člena.

8. ČLEN

Ta konvencija se uporablja v sodelovanju s silami zaščitnicami, katerih naloga je zavarovati interese strani v spopadu, in pod nadzorom teh sil. Za ta namen lahko sile zaščitnice poleg svojega diplomatskega ali konzularnega osebja iz vrst lastnih državljanov ali državljanov drugih nevtralnih sil imenujejo delegate. Odobri jih sila, s katero bodo opravljali svoje naloge.

Strani v spopadu kar najbolj omogočajo delo predstavnikov ali delegatov sil zaščitnic.

Predstavniki ali delegati sil zaščitnic nikakor ne smejo preseči svojih pooblastil po tej konvenciji. Zlasti upoštevajo nujne varnostne potrebe države, v kateri opravljajo svoje naloge. Izjemoma in začasno se njihovo delovanje omeji le, če je to potrebno zaradi neizogibne vojaške nujnosti.

9. ČLEN

Določbe te konvencije niso ovira za humanitarno delovanje Mednarodnega odbora Rdečega križa ali katere koli druge nepristranske humanitarne organizacije, ki ga odobrijo strani v spopadu, da se zaščitijo ranjenci, bolniki, brodolomci, zdravstveno in versko osebje ter se jim pomaga.

10. ČLEN

Visoke pogodbenice se lahko kadar koli dogovorijo, da za opravljanje nalog, za katere so po tej konvenciji zavezane sile zaščitnice, zadolžijo organizacijo, ki zagotavlja nepristranskost in učinkovitost.

Če ranjenci, bolniki in brodolomci ter zdravstveno in versko osebje iz kakršnega koli razloga ne uživajo pomoči sile zaščitnice ali druge organizacije iz prejšnjega odstavka ali jo prenehajo uživati, sila, ki jih pridržuje, zaprosi nevtralno državo ali tako organizacijo, da prevzame naloge, ki jih po tej konvenciji opravlja sila zaščitnica, ki jo imenujejo strani v spopadu.

Če zaščitite teh oseb ni mogoče ustrezno zagotoviti, sila, ki jih pridržuje, ob upoštevanju določb tega člena zaprosi humanitarno organizacijo, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, ali sprejme njeno ponudbo, da prevzame humanitarne naloge, ki jih opravljajo sile zaščitnice po tej konvenciji.

Vsaka nevtralna sila ali organizacija, ki jo povabi ta sila ali ki se ponudi za ta namen, mora delovati z vso odgovornostjo do strani v spopadu, ki ji pripadajo osebe, zaščitene po tej konven-

ciji, in predložiti zadostna zagotovila, da je sposobna prevzeti določene naloge in jih opravljati nepristransko.

Navedenih določb ni mogoče razveljaviti s posebnimi sporazumi med silami, od katerih se ena, pa čeprav le začasno, zaradi vojaških dogodkov, zlasti delne ali popolne okupacije svojega ozemlja, ne more svobodno pogajati z drugo silo ali njenimi zaveznicami.

Kadar koli se v tej konvenciji omenja sila zaščitnica, se ta izraz nanaša tudi na organizacije, ki jo v smislu tega člena nadomeščajo.

11. ČLEN

Sile zaščitnice za rešitev nesoglasij ponudijo dobre usluge, kadar presodijo, da je to v korist zaščitenih oseb, zlasti kadar se strani v spopadu ne morejo sporazumeti o uporabi ali razlagi določb te konvencije.

Za ta namen lahko vsaka sila zaščitnica na povabilo ene strani v spopadu ali na lastno pobudo predlaga stranem v spopadu sestanek njihovih predstavnikov, zlasti oblasti, odgovornih za ranjence, bolnike in brodolomce ter zdravniško in versko osebje, če je le mogoče na ustrezno izbranem nevtralnem ozemlju. Strani v spopadu morajo upoštevati v zvezi s tem dane predloge. Sile zaščitnice po potrebi lahko predlagajo stranem v spopadu v odobritev osebo, ki pripada nevtralni sili ali jo pooblasti Mednarodni odbor Rdečega križa, in je povabljen, da sodeluje na sestanku.

II. POGLAVJE

RANJENCI, BOLNIKI IN BRODOLOMCI

12. ČLEN

Pripadnike oboroženih sil in druge osebe iz naslednjega člena, ki so na morju in so ranjeni, bolni ali so doživeli brodolom, je treba vedno spoštovati in zaščititi, pri čemer izraz brodolom pomeni vsak brodolom ne glede na njegov vzrok in vključuje tudi zasilen pristanež zrakoplova na morju ali njegov padec v morje.

Strani v spopadu, pod oblastjo katerih so, z njimi ravnaajo človeško in jih oskrbujejo brez kakršnega koli razlikovanja glede na spol, raso, narodno pripadnost, vero, politično prepričanje ali kakršno koli drugo podobno merilo. Vsak napad na njihovo življenje in telo ali nasilje nad njimi je strogo prepovedano; zlasti jih je prepovedano ubijati, iztrebljati, mučiti ali na njih opravljati biološke poskuse; ne smeta se jim namerno odklanjati zdravniška pomoč in oskrba niti se ne smejo izpostavljati nevarnostim okužb ali nalezljivih bolezni.

Prilagodno obravnavo upravičujejo le nujni medicinski razlogi.

Z ženskami je treba ravnati z vsem spoštovanjem do njihovega spola.

13. ČLEN

Ta konvencija se uporablja za te skupine ranjencev, bolnikov in brodolomcev na morju:

1. pripadnike oboroženih sil ene od strani v spopadu in pripadnike milic ali prostovoljnih enot, ki so del teh oboroženih sil;

2. pripadnike drugih milic in drugih prostovoljnih enot, vključno s pripadniki organiziranih odporniških gibanj, ki pripadajo strani v spopadu in delujejo znotraj ali zunaj lastnega ozemlja, tudi če je to ozemlje okupirano, če take milice ali prostovoljne enote, vključno s takimi organiziranimi odporniškiimi gibanji, izpolnjujejo te pogoje:

- a) poveljuje jim oseba, odgovorna za svoje podrejene;
- b) imajo določen od daleč opazen razpoznavni znak;
- c) odkrito nosijo orožje;
- d) pri vodenju svojih operacij spoštujejo vojno pravo in običaje vojne;

3. pripadnike rednih oboroženih sil, ki se opredelijo za vlado ali oblast, ki je sila, ki jih pridržuje, ne priznava;

4. osebe, ki spremljajo oborožene sile in niso njihovi pripadniki, kot so civilni člani posadk vojaških zrakoplovov, vojni dopisniki, oskrbovalci, člani delovnih enot ali služb, odgovornih za podporo vojski, če jih odobrijo oborožene sile, ki jih spremljajo;

5. člane posadk trgovske mornarice, vključno s poveljniki, krmarji in pripravniki, ter posadk civilnega letalstva strani v spopadu, ki po drugih določbah mednarodnega prava ne uživajo ugodnejše obravnave;

6. prebivalstvo neokupiranega ozemlja, ki ob približevanju sovražnika spontano prime za orožje, da bi se prodirajočim silam uprlo, in ni imelo časa, da bi se organiziralo v redne oborožene enote, če odkrito nosi orožje ter spoštuje vojno pravo in običaje vojne.

14. ČLEN

Vsaka vojaška ladja vojskujoče se strani ima pravico zahtevati, da se ji predajo ranjenci, bolniki in brodolomci, ki so na vojaških bolnišničnih ladjah in bolnišničnih ladjah, ki pripadajo društvom za pomoč ali posameznikom, ter na trgovskih ladjah, jahtah ali drugih plovilih, ne glede na njihovo narodno pripadnost, če so v primernem stanju za premestitev ter so na vojaški ladji zagotovljene ustrezne zmogljivosti in oprema za potrebno zdravljenje.

15. ČLEN

Če ranjence, bolnike ali brodolomce sprejme nevtralna vojaška ladja ali nevtralni vojaški zrakoplov, je treba zagotoviti, kadar to zahteva mednarodno pravo, da ne sodelujejo več v vojnih operacijah.

16. ČLEN

Ob upoštevanju določb 12. člena so ranjenci, bolniki in brodolomci vojskujoče se strani, ki padejo v roke sovražniku, vojni ujetniki in se zanje uporabljajo določbe mednarodnega prava o vojnih ujetnikih. Sila, ki jih je zajela, se glede na okoliščine odloči, ali jih bo zadržala ali prepeljala v pristanišče v svoji državi, nevtralno pristanišče ali celo v pristanišče na sovražnikovem ozemlju. V zadnjem primeru vojni ujetniki, ki se tako vrnejo v domovino, med to vojno ne smejo več služiti v vojski.

17. ČLEN

Kadar to zahteva mednarodno pravo, nevtralna sila nadzoruje ranjence, bolnike ali brodolomce, ki so z dovoljenjem lokalnih oblasti izkrcani v nevtralnem pristanišču, tako da ne morejo več sodelovati v vojnih operacijah, razen če je z vojskujočimi se stranmi sklenila drugačen dogovor.

Stroške hospitalizacije in interniranja krije sila, ki ji ranjenci, bolniki ali brodolomci pripadajo.

18. ČLEN

Strani v spopadu po vsakem spopadu brez odlašanja ukrenejo vse potrebno, da poiščejo in zberejo brodolomce, ranjence in bolnike, jih zaščitijo pred plenjenjem in grdim ravnanjem ter jim zagotovijo ustrezno oskrbo, poiščejo mrtve in preprečijo ropanje trupel.

Kadar koli okoliščine to dopuščajo, strani v spopadu sklenejo krajevne dogovore o evakuaciji ranjencev in bolnikov z obleganega ali obkoljenega območja po morju ter o prehodu zdravstvenega in verskega osebja in opreme na poti na to območje.

19. ČLEN

Strani v spopadu o vsakem brodolomcu, ranjeni, bolni ali mrtvi osebi nasprotne strani, ki pade v njihove roke, čim prej zabeležijo vse podatke, ki bi lahko pomagali pri njeni identifikaciji. Če je le mogoče, naj ti podatki vključujejo:

- a) označbo sile, ki ji ta oseba pripada;
- b) ime vojske, vojaško enoto, osebno ali službeno številko;
- c) priimek;

d) ime ali imena;
 e) datum rojstva;
 f) katere koli druge podatke iz identifikacijske izkaznice ali z razpoznavne značke;

g) datum in kraj zajetja ali smrti;
 h) podatke o ranah, boleznih ali vzroku smrti.

Ti podatki se čim prej pošljejo informacijskemu uradu, opisanemu v 122. členu Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949, ki jih prek sile zaščitnice in osrednje agencije za vojne ujetnike pošlje sili, ki ji te osebe pripadajo.

Strani v spopadu pripravijo potrdila o smrti ali pravilno overjene sezname mrtvih in jih prek istega urada pošljejo druga drugi. Prav tako zberejo in si prek istega urada pošljejo eno polovico dvojne razpoznavne značke ali razpoznavno značko, če je enojna, oporoko ali druge dokumente, pomembne za bližnje sorodnike, denar in na splošno vse predmete, ki imajo stvarno ali čustveno vrednost, najdene pri mrtvem. Ti predmeti se skupaj z neidentificiranimi predmeti pošljejo v zapečatenem paketu, ki sta mu priložena izjava z vsemi podatki, potrebnimi za identifikacijo umrlih lastnikov, in popoln seznam vsebine paketa.

20. ČLEN

Strani v spopadu zagotovijo, da se pred pokopom mrtvih na morju, ki se opravi posamično, kolikor okoliščine to dopuščajo, opravi skrben, če je le mogoče zdravniški pregled trupel zaradi potrditve smrti, ugotovitve identitete in možnosti priprave poročila. Če se uporabljajo dvojne razpoznavne značke, polovica razpoznavne značke ostane s truplom.

Če so mrtvi prepeljani na kopno, se zanje uporabljajo določbe Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949.

21. ČLEN

Strani v spopadu poveljnike nevtralnih trgovskih ladij, jaht ali drugih plovil lahko pozovejo k dobrodelnosti, in sicer da naj nanje sprejmejo ranjence, bolnike ali brodolomce in jih oskrbujejo ter da naj zbirajo mrtve.

Plovila vseh vrst, ki se odzovejo temu pozivu, in tista, ki na lastno pobudo zbirajo in prevzemajo ranjence, bolnike ali brodolomce, pri taki pomoči uživajo posebno zaščito in ugodnosti.

Zaradi takega prevoza se nikakor ne smejo zajeti, vendar pa se, če jim ni bilo obljubljeno drugače, lahko zajamejo zaradi vsake morebitne kršitve nevtralnosti.

III. POGlavJE

BOLNIŠNIČNE LADJE

22. ČLEN

Vojaških bolnišničnih ladij, to je ladij, ki so jih sile zgradile ali opremile posebej in izključno za pomoč ranjencem, bolnikom in brodolomcem ter za njihovo zdravljenje in prevoz, nikakor ni dovoljeno napadati ali zajeti, ampak se vedno spoštujejo in zaščitijo, pod pogojem, da se njihova imena in opisi sporočijo stranem v spopadu deset dni pred njihovo uporabo.

Lastnosti, ki jih je treba navesti v napovedi, so bruto registrska tonaža, dolžina od ladijskega kljuna do krme, število jamborov in dimnikov.

23. ČLEN

Ustanove na obali, ki so upravičene do zaščite po Ženevski konvenciji za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949, so zaščitene pred napadi z morja ali bombardiranjem.

24. ČLEN

Bolnišnične ladje, ki jih uporabljajo nacionalna društva Rdečega križa, uradno priznana društva za pomoč ali zasebniki, uživajo enako zaščito kot vojaške bolnišnične ladje in jih ni dovoljeno zajeti, če jim je stran v spopadu, ki ji pripadajo,

izdala uradno naročilo in če se upoštevajo določbe 22. člena o napovedi.

Te ladje morajo imeti potrdilo pristojnih oblasti z izjavo, da so bile ladje ob opremljanju in odhodu pod njihovim nadzorom.

25. ČLEN

Bolnišnične ladje, ki jih uporabljajo nacionalna društva Rdečega križa, uradno priznana društva za pomoč ali zasebniki nevtralnih držav, uživajo enako zaščito kot vojaške bolnišnične ladje in jih ni dovoljeno zajeti, če so prešle pod nadzor ene od strani v spopadu po predhodnem soglasju svojih vlad in z dovoljenjem te strani v spopadu ter se upoštevajo določbe 22. člena o napovedi.

26. ČLEN

Zaščita iz 22., 24. in 25. člena velja za bolnišnične ladje kakršne koli tonaže in njihove rešilne čolne, kjer koli delujejo. Kljub temu si strani v spopadu zaradi zagotavljanja kar največje udobnosti in varnosti prizadevajo, da se za prevoz ranjencev, bolnikov in brodolomcev na dolge razdalje in odprtem morju uporabljajo samo bolnišnične ladje z nosilnostjo nad 2000 bruto registrskih ton.

27. ČLEN

Pod enakimi pogoji, kot so določeni v 22. in 24. členu, se spoštujejo in zaščitijo tudi manjša plovila, ki jih za obalne reševalne akcije uporablja država ali uradno priznano društvo za pomoč, če operativne potrebe to dopuščajo.

Enako velja, kolikor je to mogoče, tudi za nepremične naprave za varno plovo, ki jih za svoje humanitarne naloge uporabljajo izključno ta plovila.

28. ČLEN

Če boj poteka na vojaški ladji, je treba bolniške oddelke spoštovati in jim, kolikor je mogoče, prizanašati. Za bolniške oddelke in njihovo opremo še naprej velja vojno pravo ter se ne smejo uporabljati za druge namene, dokler so potrebni za oskrbo ranjencev in bolnikov. Poveljnik, pod oblastjo katerega so, jih kljub temu lahko uporabi za drugačne namene zaradi vojaške nujnosti, če ranjencem in bolnikom, ki se zdravijo v njih, pred tem zagotovi ustrezno oskrbo.

29. ČLEN

Vsaki bolnišnični ladji v pristanišču, ki pade v roke sovražniku, se dovoli zapustiti pristanišče.

30. ČLEN

Plovila iz 22., 24., 25. in 27. člena zagotovijo pomoč ranjencem, bolnikom in brodolomcem ne glede na njihovo narodno pripadnost.

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da teh plovil ne bodo uporabljale za vojaške namene.

Ta plovila ne smejo ovirati premikov borcev.

Med spopadom in po njem delujejo na lastno odgovornost.

31. ČLEN

Strani v spopadu imajo pravico nadzorovati in pregledovati plovila iz 22., 24., 25. in 27. člena. Lahko zavrnejo njihovo pomoč, jim ukažejo, naj odplovejo ali naj plovejo v določeni smeri, lahko nadzirajo uporabo njihovih brezžičnih in drugih komunikacijskih sredstev ter jih lahko celo pridržijo za največ sedem dni od dneva, ko so jih prestregle, če je to potrebno zaradi resnosti okoliščin.

Na plovilo lahko začasno pošljejo komisarja, katerega edina naloga je preverjati, ali se izpolnjujejo ukazi, dani na podlagi določb prejšnjega odstavka.

Kolikor je to mogoče, strani v spopadu v ladijski dnevnik bolnišnične ladje vpišejo ukaze, dane poveljniku ladje, v jeziku, ki ga ta razume.

Strani v spopadu lahko na podlagi ali enostranske odločitve ali posebnega sporazuma na svoje ladje pošljejo nevtral-

ne opazovalce, ki preverjajo dosledno spoštovanje določb te konvencije.

32. ČLEN

Plovila iz 22., 24., 25. in 27. člena se glede postanka v nevtralnem pristanišču ne uvrščajo med vojaške ladje.

33. ČLEN

Trgovske ladje, preurejene v bolnišnične ladje, se ves čas trajanja sovražnosti ne smejo uporabljati za druge namene.

34. ČLEN

Zaščita, do katere so upravičene bolnišnične ladje in bolniški oddelki, ne preneha, razen če se poleg tega, da opravljajo humanitarne naloge, uporabljajo tudi za sovražniku škodljiva dejanja. Zaščita v vseh ustreznih primerih lahko preneha šele po tem, ko ni bilo upoštevano dano opozorilo, v katerem je določen razumen časovni rok.

Bolnišnične ladje zlasti ne smejo imeti ali uporabljati tajnih šifer za oddajanje na svojih brezžičnih ali drugih komunikacijskih sredstvih.

35. ČLEN

Zaščita, do katere so upravičene bolnišnične ladje ali bolniški oddelki, velja tudi v teh okoliščinah:

1. posadke teh ladij ali bolniških oddelkov so oborožene za vzdrževanje reda, lastno obrambo ali obrambo ranjencev in bolnikov;

2. na ladji so naprave, namenjene izključno za navigacijo ali komuniciranje;

3. na bolnišničnih ladjah ali v bolniških oddelkih sta najdena osebno orožje in strelivo, ki sta bila odvzeta ranjencem, bolnikom in brodolomcem ter še nista bila predana pristojni službi;

4. humanitarno delovanje bolnišničnih ladij in bolniških oddelkov ali njihovega osebja je razširjeno tudi na oskrbo civilnih ranjencev, bolnikov ali brodolomcev;

5. bolnišnične ladje prevažajo opremo in osebje, ki sta namenjena izključno za opravljanje zdravstvenih nalog in presegata običajne potrebe.

IV. POGLAVJE

OSEBJE

36. ČLEN

Versko, zdravstveno in bolnišnično osebje bolnišničnih ladij in njihove posadke je treba spoštovati in zaščititi; ni jih dovoljeno zajeti, dokler na teh ladjah opravljajo svoje naloge, ne glede na to, ali so na njih ranjenci in bolniki ali ne.

37. ČLEN

Versko, zdravstveno in bolnišnično osebje, dodeljeno za zdravstveno ali duhovno oskrbo oseb iz 12. in 13. člena, ki pade v roke sovražniku, je treba spoštovati in zaščititi; svoje naloge lahko opravlja še naprej, dokler je to potrebno za oskrbo ranjencev in bolnikov. Vrnjeno je, takoj ko poveljujoči, pod katerega oblastjo je, presodi, da je to mogoče. Ko zapuščata ladjo, lahko s seboj odnese svoje osebne predmete.

Če je treba del tega osebja zadržati zaradi zdravstvenih ali duhovnih potreb vojnih ujetnikov, se sprejmejo vsi potrebni ukrepi za njegovo čimprejšnje izkrcanje.

Za zadržano osebje ob izkrcanju veljajo določbe Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949.

V. POGLAVJE

ZDRAVSTVENI PREVOZI

38. ČLEN

Ladjam, najetim za ta namen, je dovoljeno prevažati opremo, ki je namenjena izključno za zdravljenje ranjencev ali

bolnikov v oboroženih silah ali za preprečevanje bolezni, če je nasprotna sila obveščena o podrobnih podatkih njihove plovbe in jih odobri. Nasprotna sila obdrži pravico, da te ladje pregleda, ne sme pa jih zajeti ali zapleniti opreme, ki jo prevažajo.

Če se strani v spopadu tako dogovorijo, se na te ladje lahko vkrcajo nevtralni opazovalci, da pregledajo opremo, ki jo prevažajo. Za ta namen se do opreme omogoči neoviran dostop.

39. ČLEN

Zdravstvenih zrakoplovov, torej zrakoplovov, ki se uporabljajo izključno za evakuacijo ranjencev, bolnikov in brodolomcev ter za prevoz zdravstvenega osebja in opreme, ni dovoljeno napadati, ampak jim strani v spopadu pustijo, da letijo na višini, v času in po rutah, o katerih se te strani v spopadu posebej dogovorijo.

Zrakoplovi so spodaj, zgoraj in na stranskih površinah jasno označeni z razpoznavnim znakom, določenim v 41. členu, skupaj z barvami države. Označeni so s kakršnimi koli drugimi znaki ali sredstvi za razpoznavanje, o katerih se strani v spopadu lahko dogovorijo ob začetku ali med trajanjem sovražnosti.

Če ni dogovorjeno drugače, so preleti čez sovražnikovo ozemlje ali ozemlje, ki ga je sovražnik okupiral, prepovedani.

Zdravstveni zrakoplovi upoštevajo vsak ukaz za pristanek na kopnem ali vodi. Po takem pristanku ter morebitnem pregledu zrakoplova in tistih, ki so v njem, zrakoplov lahko nadaljuje polet.

Ob neprostovoljnem pristanku na kopnem ali vodi na sovražnikovem ozemlju ali ozemlju, ki ga je sovražnik okupiral, so ranjenci, bolniki, brodolomci in člani posadke zrakoplova vojni ujetniki. Z zdravstvenim osebjem se ravna v skladu s 36. in 37. členom.

40. ČLEN

Ob upoštevanju določb drugega odstavka zdravstveni zrakoplovi strani v spopadu lahko preletijo ozemlje nevtralnih sil in v nujnih primerih tam pristanejo ali ga uporabijo za vmesni pristanek. O svojem preletu čez njihovo ozemlje predhodno obvestijo nevtralne sile in upoštevajo vsak ukaz za pristanek na kopnem ali vodi. Pred napadi so zaščiteni samo, kadar letijo po rutah, na višini in v času, o katerih se te strani v spopadu in nevtralna sila posebej dogovorijo.

Nevtralne sile zdravstvenim zrakoplovom lahko postavijo pogoje ali določijo omejitve za prelet ali pristanek na svojem ozemlju. Taki morebitni pogoji ali omejitve se uporabljajo enako za vse strani v spopadu.

Razen če se nevtralne sile in strani v spopadu ne dogovorijo drugače, ranjence, bolnike ali brodolomce, ki so z dovoljenjem lokalnih oblasti izkrcani iz zdravstvenega zrakoplova na nevtralnem ozemlju, nevtralna sila pridržati, kadar to zahteva mednarodno pravo, da ne bi mogli več sodelovati v vojnih operacijah. Stroške njihove nastanitve in interniranja krije sila, ki ji pripadajo.

VI. POGLAVJE

RAZPOZNAVNI ZNAK

41. ČLEN

Znak rdeči križ na beli podlagi se pod nadzorom pristojne vojaške oblasti namesti na zastave, rokavne trakove in vso opremo, ki se uporablja v zdravstveni službi.

Za države, ki namesto rdečega križa kot znak že uporabljajo rdeči polmesec ali rdečega leva in sonce na beli podlagi, se s to konvencijo priznava tudi ta znak.

42. ČLEN

Osebje iz 36. in 37. člena na levi roki nosi vodoodporen rokavni trak z razpoznavnim znakom, ki ga je izdala in z žigom opremila vojaška oblast.

To osebje ima poleg razpoznavne značke iz 19. člena tudi posebno identifikacijsko izkaznico z razpoznavnim znakom.

Ta izkaznica je vodoodporna in take velikosti, da jo je mogoče nositi v žepu. Je v državnem jeziku, vsebuje najmanj priimek in imena, datum rojstva, čin in službeno številko imetnika ter navedbo, v kakšni vlogi je upravičen do zaščite po tej konvenciji. Na izkaznici sta fotografija imetnika in njegov podpis ali prstni odtis ali oboje. Opremljena je s suhim žigom vojaške oblasti.

Identifikacijska izkaznica je enotna v posamezni oboroženi sili in kolikor je mogoče podobne oblike v oboroženih silah visokih pogodbenic. Strani v spopadu se lahko zgledujejo po obrazcu, ki je kot vzorec priložen tej konvenciji. Ob začetku sovražnosti se medsebojno obvestijo o vzorcu, ki ga uporabljajo. Identifikacijske izkaznice so, če je le mogoče, izdane v najmanj dveh izvodih, od katerih enega hrani država izvora.

Navedenemu osebu se nikakor ne smejo odvzeti njegove označbe, identifikacijske izkaznice niti pravica, da nosi rokavni trak. Ob izgubi je upravičeno do dvojnika izkaznic in nadomestnih označb.

43. ČLEN

Ladje iz 22., 24., 25. in 27. člena so vidno označene:

- a) vse zunanje površine so bele;
- b) na vsaki strani ladijskega trupa in na vodoravnih površinah je eden ali več kolikor je mogoče velikih temnordečih križev, tako da je zagotovljena največja možna vidnost z morja in iz zraka.

Vse bolnišnične ladje imajo zaradi razpoznavne dvignjeno državno zastavo, in če pripadajo nevtralni državi, še zastavo strani v spopadu, katere vodenje so sprejele. Bela zastava z rdečim križem mora biti čim višje na glavnem jamboru.

Reševalni čolni bolnišničnih ladij, obalni reševalni čolni in vsa majhna plovila, ki jih uporablja zdravstvena služba, so poobarvani belo in imajo dobro viden temnordeč križ ter na splošno upoštevajo način označevanja, predpisan za bolnišnične ladje.

Navedene ladje in plovila, ki želijo, da se jim ponoči in ob zmanjšani vidljivosti zagotovi zaščita, do katere so upravičeni, morajo z dovoljenjem strani v spopadu, pod katere oblastjo so, ukreniti vse potrebno, da sta njihova barva in razpoznavni znak dovolj vidna.

Bolnišnične ladje, ki jih sovražnik v skladu z 31. členom začasno pridrži, morajo spustiti zastavo strani v spopadu, za katero delujejo ali katere vodenje so sprejele.

Obalnim reševalnim čolnom, ki z dovoljenjem okupacijske sile še naprej delujejo iz okupiranega oporišča, se lahko dovoli, da zunaj svojega oporišča izobesijo svojo državno zastavo skupaj z zastavo z rdečim križem na beli podlagi, o čemer morajo biti predhodno obveščene vse strani v spopadu, na katere se to nanaša.

Vse določbe tega člena, ki se nanašajo na znak rdečega križa, se uporabljajo tudi za druge znake iz 41. člena.

Strani v spopadu si vedno prizadevajo skleniti medsebojne sporazume o uporabi najsodobnejših načinov, ki so jim na voljo za lažje prepoznavanje bolnišničnih ladij.

44. ČLEN

Razpoznavni znaki iz 43. člena se tako v miru kot vojni uporabljajo samo za označevanje ali zaščito navedenih ladij, razen če druga mednarodna konvencija ali sporazum med vsemi stranmi v spopadu ne določa drugače.

45. ČLEN

Če njihova zakonodaja še ni ustrežna, visoke pogodbenice sprejmejo potrebne ukrepe za trajno preprečevanje in kaznovanje zlorab razpoznavnih znakov iz 43. člena.

VII. POGLAVJE

IZVAJANJE KONVENCIJE

46. ČLEN

Vsaka stran v spopadu prek svojih poveljujočih zagotovi podrobno izvajanje prejšnjih členov in uredi ukrepanje v nepredvidenih primerih v skladu s splošnimi načeli te konvencije.

47. ČLEN

Povračilni ukrepi zoper ranjence, bolnike in brodolomce, osebje, plovila ali opremo, ki jih štiti konvencija, so prepovedani.

48. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v svojih državah v miru in vojni čim bolj širile poznavanje besedila te konvencije, zlasti da jo bodo vključile v programe vojaškega, in če je le mogoče tudi civilnega usposabljanja, tako da se z njenimi načeli lahko seznanijo vse prebivalstvo, zlasti pa oborožene sile v spopadu ter zdravstveno in versko osebje.

49. ČLEN

Visoke pogodbenice si prek Švicarskega zveznega sveta, med sovražnostmi pa prek sil zaščitnic izmenjajo uradne prevode te konvencije ter zakone in druge predpise, ki jih lahko sprejmejo za zagotavljanje njene uporabe.

VIII. POGLAVJE

KAZNOVANJE ZLORAB IN KRŠITEV

50. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo sprejele zakonodajo, potrebno za zagotovitev učinkovitih kazenskih sankcij za osebe, ki storijo ali ukažejo storiti katero koli od hudih kršitev te konvencije, opredeljenih v naslednjem členu.

Vsaka visoka pogodbenica mora poiskati osebe, ki so domnevno storile ali ukazale storiti tako hudo kršitev, in jih privedi pred svoje sodišče ne glede na njihovo državljanstvo. Če se ji zdi ustrežneje, jih lahko v skladu z določbami svoje zakonodaje izroči v sojenje drugi visoki pogodbenici, če ta zadostno izkaže utemeljene obtožbe proti njim.

Vsaka visoka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe za preprečevanje vseh dejanj, ki so v nasprotju z določbami te konvencije in niso hude kršitve, opredeljene v naslednjem členu.

Obdolžencem se vedno zagotovijo pravna jamstva glede sodnega postopka in obrambe, ki niso manj ugodna od tistih iz 105. člena in nadaljnjih členov Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949.

51. ČLEN

Huda kršitev iz prejšnjega člena je katero koli od teh dejanj, če je storjeno zoper osebe ali premoženje, ki jih štiti konvencija: naklepno pobijanje, mučenje ali nečloveško ravnanje, vključno z biološkimi poskusi, naklepno povzročanje velikega trpljenja ali hudih telesnih poškodb ali okvar zdravja ter obsežno uničevanje in prilaščanje premoženja, ki ju vojaška nujnost ne upravičuje ter sta storjena protipravno in samovoljno.

52. ČLEN

Nobeni visoki pogodbenici ni dovoljeno, da sebe ali drugo visoko pogodbenico odveže odgovornosti v zvezi s kršitvami iz prejšnjega člena, ki jo ima sama ali druga visoka pogodbenica.

53. ČLEN

Na zahtevo ene od strani v spopadu se ob vsaki domnevni kršitvi konvencije uvede preiskava na način, o katerem se dogovorijo zainteresirane strani.

Če se dogovor o postopku preiskave ne doseže, se strani sporazumejo o izbiri razsodnika, ki določi nadaljnji postopek.

Ko se ugotovi kršitev, jo strani v spopadu zatrejo in čim prej kaznujejo.

KONČNE DOLOČBE

54. ČLEN

Ta konvencija je sestavljena v angleškem in francoskem jeziku. Besedili sta enako verodostojni.

Švicarski zvezni svet zagotovi uradna prevoda konvencije v ruski in španski jezik.

55. ČLEN

Danes sprejeta konvencija je na voljo za podpis do 12. februarja 1950 za sile, ki so imele predstavnike na konferenci, ki se je začela v Ženevi 21. aprila 1949, pa tudi za sile, ki na tej konferenci niso imele predstavnikov, so pa pogodbenice X. Haaške konvencije z dne 18. oktobra 1907 za prilagoditev bojevanja na morju načelom ženevske konvencije iz leta 1906 ali ženevskih konvencij o pomoči ranjencem in bolnikom v vojskah na bojišču iz leta 1864, 1906 ali 1929.

56. ČLEN

Ta konvencija se čim prej ratificira, listine o ratifikaciji pa se deponirajo v Bernu.

O deponiranju vsake listine o ratifikaciji se sestavi zapisnik, overjeno kopijo zapisnika pa Švicarski zvezni svet pošlje vsem silam, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

57. ČLEN

Ta konvencija začne veljati šest mesecev po deponiranju najmanj dveh listin o ratifikaciji.

Potem za vsako visoko pogodbenico začne veljati šest mesecev po deponiranju njene listine o ratifikaciji.

58. ČLEN

V odnosih med visokimi pogodbenicami ta konvencija nadomesti X. Haaško konvencijo z dne 18. oktobra 1907 za prilagoditev bojevanja na morju načelom ženevske konvencije iz leta 1906.

59. ČLEN

K tej konvenciji lahko po dnevu začetka veljavnosti pristopi vsaka sila, v imenu katere ni bila podpisana.

60. ČLEN

O pristopu se uradno pisno obvesti Švicarski zvezni svet, pristop pa začne učinkovati šest mesecev po dnevu prejema uradnega obvestila o pristopu.

Švicarski zvezni svet obvesti o pristopu vse sile, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

61. ČLEN

Ob nastopu razmer iz 2. in 3. člena imajo deponiranje listin o ratifikaciji, ki ga strani v spopadu opravijo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, in uradna obvestila o pristopu, ki jih pošljejo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, takojšnji učinek. Švicarski zvezni svet kar najhitreje pošlje obvestilo o ratifikacijah ali pristopih strani v spopadu.

62. ČLEN

Vsaka visoka pogodbenica lahko odpove to konvencijo.

Uradno pisno obvestilo o odpovedi se pošlje Švicarskemu zveznemu svetu, ki ga pošlje vladam vseh visokih pogodbenic.

Odpoved začne učinkovati leto dni po dnevu, ko je Švicarski zvezni svet o njej uradno obveščen. Odpoved, o kateri se pošlje uradno obvestilo v času, ko sila, ki jo je sporočila, sodeluje v spopadu, ne učinkuje, dokler ni sklenjen mir in niso končani postopki v zvezi z osvoboditvijo in repatriacijo oseb, ki jih ta konvencija štiti.

Odpoved velja samo za silo, ki jo sporoči. Ne vpliva na obveznosti, ki še naprej zavezujejo strani v spopadu na podlagi načel mednarodnega prava, kot izhajajo iz običajev, ustaljenih med civiliziranimi narodi, zakonov človečnosti in zapovedi javne vesti.

63. ČLEN

Švicarski zvezni svet to konvencijo registrira pri Sekretariatu Organizacije združenih narodov. Švicarski zvezni svet Sekretariat Organizacije združenih narodov obvešča o vseh ratifikacijah, pristopih in odpovedih, ki jih prejme v zvezi s to konvencijo.

V potrditev tega so podpisani, ki so predložili ustrezna pooblastila, podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Ženevi 12. avgusta 1949 v angleškem in francoskem jeziku. Izvirnik se hrani v arhivu Švicarske konfederacije. Švicarski zvezni svet pošlje overjeno kopijo konvencije vsaki državi podpisnici in vsaki državi, ki pristopi k njej.

PRILOGA

Sprednja stran

(Prostor za ime države in vojaške oblasti, ki je to izkaznico izdala)

IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA

**za pripadnike zdravstvenega in verskega osebja
v sestavi oboroženih sil na morju**

Priimek

Imena

Datum rojstva

Čin

Vojaška identifikacijska številka

Imetnika te identifikacijske izkaznice ščiti Ženevska konvencija za izboljšanje položaja ranjencev, bolnikov in brodolomcev v oboroženih silah na morju z dne 12. avgusta 1949 v vlogi

.....

Datum izdaje	Številka izkaznice
.....

Zadnja stran

Fotografija imetnika

Podpis imetnika ali odtisi ali oboje

Suhi žig vojaške oblasti, ki je to izkaznico izdala

Višina	Oči	Lasje
.....

Druga razpoznavna znamenja

.....

.....

.....

.....

ŽENEVSKA KONVENCIJA O RAVNANJU Z VOJNIMI UJETNIKI Z DNE 12. AVGUSTA 1949

Podpisani pooblaščen predstavniki vlad, zastopanih na diplomatski konferenci, ki je potekala v Ženevi od 21. aprila do 12. avgusta 1949, so se z namenom spremeniti Ženevsko konvencijo o ravnanju z vojnimi ujetniki, sklenjeno v Ženevi 27. julija 1929, dogovorili:

I. DEL

SPLOŠNE DOLOČBE

1. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale to konvencijo in zagotavljale, da se upošteva v vseh okoliščinah.

2. ČLEN

Poleg določb, ki se izvajajo že v miru, se ta konvencija uporablja v vsaki napovedani vojni ali vsakem drugem oboroženem spopadu, ki bi se lahko začel med dvema visokima pogodbenicama ali več visokimi pogodbenicami, tudi če katera od njih vojnega stanja ne prizna.

Konvencija se uporablja tudi v vseh primerih delne ali popolne okupacije ozemlja visoke pogodbenice, tudi če proti okupaciji ni oboroženega odpora.

Tudi če ena od sil v spopadu ni pogodbenica te konvencije, ta v medsebojnih odnosih še naprej zavezuje sile, ki so njene pogodbenice. Poleg tega jih konvencija zavezuje v razmerju do te sile, če ta njene določbe sprejema in uporablja.

3. ČLEN

V oboroženem spopadu, ki ni mednarodni in se začne na ozemlju ene od visokih pogodbenic, vsako stran v spopadu zavezujejo najmanj te določbe:

1. Z osebami, ki pri sovražnostih ne sodelujejo dejavno, vključno s pripadniki oboroženih sil, ki so odložili orožje, in tistimi, ki ne morejo sodelovati v boju zaradi bolezni, ran, pridržanja ali drugega vzroka, se vedno ravna človeško, brez razlikovanja glede na raso, barvo, vero ali prepričanje, spol, rojstvo, premoženjsko stanje ali kakršno koli drugo podobno merilo.

V zvezi z navedenimi osebami so in ostajajo vedno in povsod prepovedana ta dejanja:

a) napad na življenje in telo, še posebej umori vseh vrst, pohabljenje, okrutno ravnanje in mučenje;

b) jemanje talcev;

c) napad na osebno dostojanstvo, še posebej zaničevalno in poniževalno ravnanje;

d) izrekanje kazni in izvajanje usmrtitev brez predhodne sodbe pravilno ustanovljenega sodišča, ki zagotavlja vsa pravna jamstva, ki so pri civiliziranih narodih priznana kot nujna.

2. Ranjence in bolnike je treba zbrati in oskrbeti.

Nepristranska humanitarna organizacija, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, lahko stranem v spopadu ponudi svojo pomoč.

Strani v spopadu si poleg tega s posebnimi sporazumi prizadevajo v celoti ali delno uveljaviti tudi druge določbe te konvencije.

Uporaba predhodnih določb ne vpliva na pravni položaj strani v spopadu.

4. ČLEN

A. Vojni ujetniki v smislu te konvencije so osebe, ki pripadajo eni od teh skupin in so prišle pod oblast sovražnika:

1. pripadniki oboroženih sil ene od strani v spopadu in pripadniki milic ali prostovoljnih enot, ki so del teh oboroženih sil;

2. pripadniki drugih milic in drugih prostovoljnih enot, vključno s tistimi pripadniki organiziranih odporniških gibanj, ki pripadajo eni od strani v spopadu in delujejo znotraj ali zunaj

lastnega ozemlja, tudi če je to ozemlje okupirano, če te milice ali prostovoljne enote, vključno s temi organiziranimi odporniški gibanji, izpolnjujejo te pogoje:

a) poveljuje jim oseba, odgovorna za svoje podrejene;

b) imajo določen od daleč opazen razpoznavni znak;

c) odkrito nosijo orožje;

d) pri vodenju svojih operacij spoštujejo vojno pravo in običaje vojne;

3. pripadniki rednih oboroženih sil, ki se opredelijo za vlado ali oblast, ki je sila, ki jih pridržuje, ne priznava;

4. osebe, ki spremljajo oborožene sile in niso njihovi pripadniki, kot so civilni člani posadk vojaških zrakoplovov, vojni dopisniki, oskrbovalci, pripadniki delovnih enot ali služb, odgovornih za podporo vojski, če jih odobrijo oborožene sile, ki jih spremljajo; te jim v ta namen izdajo identifikacijsko izkaznico, podobno priloženemu vzorcu;

5. člani posadk trgovske mornarice, vključno s poveljniki, krmarji in pripravniki, ter posadk civilnega letalstva strani v spopadu, ki po drugih določbah mednarodnega prava ne uživajo ugodnejše obravnave;

6. prebivalstvo neokupiranega ozemlja, ki ob približevanju sovražnika spontano prime za orožje, da bi se prodirajočim silam uprlo, in ni imelo časa, da bi se organiziralo v redne oborožene enote, če odkrito nosi orožje ter spoštuje vojno pravo in običaje vojne.

B. Kot vojni ujetniki se po tej konvenciji obravnavajo tudi:

1. osebe, ki pripadajo ali so pripadale oboroženim silam okupirane države, če okupacijska sila meni, da jih je treba zaradi njihove pripadnosti internirati, tudi če jih sprva, medtem ko se sovražnosti zunaj okupiranega ozemlja nadaljujejo, osvobodi, zlasti če se te osebe neuspešno poskušajo znova pridružiti oboroženim silam, udeleženi v spopadu, ki jim pripadajo, ali če se ne odzovejo na poziv k interniranju;

2. osebe, ki pripadajo eni od skupin, naštetih v tem členu, in jih nevtralne sile ali sile, ki se ne vojskujejo, sprejmejo na svoje ozemlje ter jih morajo po mednarodnem pravu internirati, ne da bi to vplivalo na ugodnejšo obravnavo, ki jim jo te sile morda želijo dati, in določbe 8., 10. in 15. člena, petega odstavka 30. člena, 58. do vključno 67. člena ter 92. in 126. člena, ter kadar med temi stranmi v spopadu in nevtralno silo ali silo, ki se ne vojskuje, obstajajo diplomatski odnosi, tistih členov, ki se nanašajo na silo zaščitnico. Kadar taki diplomatski odnosi obstajajo, smejo strani v spopadu, ki jim te osebe pripadajo, v zvezi z njimi opravljati naloge, ki jih ima po tej konvenciji sila zaščitnica, ne da bi to vplivalo na naloge, ki jih te strani praviloma opravljajo v skladu z diplomatskimi in konzularnimi običaji in pogodbami.

C. Ta člen ne vpliva na status zdravstvenega in verskega osebja, kot ga določa 33. člen te konvencije.

5. ČLEN

Ta konvencija se uporablja za osebe iz 4. člena od trenutka, ko pridejo pod oblast sovražnika, do njihove dokončne osvoboditve in repatriacije.

Če obstaja dvom, ali osebe, ki so vojaško delovale in padle v roke sovražniku, spadajo v eno od skupin iz 4. člena, te osebe uživajo zaščito po tej konvenciji, dokler pristojno sodišče ne ugotovi njihovega statusa.

6. ČLEN

Visoke pogodbenice poleg sporazumov, ki jih izrecno določajo 10., 23., 28., 33., 60., 65., 66., 67., 72., 73., 75., 109., 110., 118., 119., 122. in 132. člen, lahko sklenejo še druge posebne sporazume o vseh zadevah, ki jih je treba po njihovi presoji posebej urediti. Noben posebni sporazum ne sme neugodno vplivati na položaj vojnih ujetnikov, kot ga določa ta konvencija, niti omejevati pravic, ki jim jih priznava.

Vojni ujetniki uživajo ugodnosti teh sporazumov, dokler se konvencija zanje uporablja, razen če navedeni ali poznejši sporazumi izrecno ne določajo nasprotno ali če ena ali druga stran v spopadu ne sprejme ugodnejših ukrepov v zvezi z njimi.

7. ČLEN

Vojni ujetniki se nikakor ne morejo niti delno niti v celoti odpovedati pravicam, ki jim jih zagotavljajo ta konvencija in morebitni posebni sporazumi iz prejšnjega člena.

8. ČLEN

Ta konvencija se uporablja v sodelovanju s silami zaščitnicami, katerih naloga je zavarovati interese strani v spopadu, in pod nadzorom teh sil. Za ta namen lahko sile zaščitnice poleg svojega diplomatskega ali konzularnega osebja iz vrst lastnih državljanov ali državljanov drugih nevtrálnih sil imenujejo delegate. Odobri jih sila, s katero bodo opravljali svoje naloge.

Strani v spopadu kar najbolj omogočajo delo predstavnikov ali delegatov sil zaščitnic.

Predstavniki ali delegati sil zaščitnic nikakor ne smejo preseči svojih pooblastil po tej konvenciji. Zlasti upoštevajo nujne varnostne potrebe države, v kateri opravljajo svoje naloge.

9. ČLEN

Določbe te konvencije niso ovira za humanitarno delovanje Mednarodnega odbora Rdečega križa ali katere koli druge nepristranske humanitarne organizacije, ki ga odobrijo strani v spopadu, da se zaščitijo vojni ujetniki in se jim pomaga.

10. ČLEN

Visoke pogodbenice se lahko kadar koli dogovorijo, da opravljanje nalog, za katere so po tej konvenciji zavezane sile zaščitnice, zaupajo organizaciji, ki zagotavlja nepristranskost in učinkovitost.

Če vojni ujetniki iz kakršnega koli razloga ne uživajo pomoči sile zaščitnice ali druge organizacije iz prejšnjega odstavka ali jo prenehajo uživati, sila, ki jih pridržuje, zaprosi nevtrálno državo ali tako organizacijo, da prevzame naloge, ki jih po tej konvenciji opravlja sila zaščitnica, ki jo imenujejo strani v spopadu.

Če zaščitite teh oseb ni mogoče ustrezno zagotoviti, sila, ki jih pridržuje, ob upoštevanju določb tega člena zaprosi humanitarno organizacijo, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, ali sprejme njeno ponudbo, da prevzame humanitarne naloge, ki jih opravljajo sile zaščitnice po tej konvenciji.

Vsaka nevtrálna sila ali organizacija, ki jo povabi ta sila ali ki se ponudi za ta namen, mora delovati z vso odgovornostjo do strani v spopadu, ki ji pripadajo osebe, zaščitene po tej konvenciji, in predložiti zadostna zagotovila, da je sposobna prevzeti določene naloge in jih opravljati nepristransko.

Navedenih določb ni mogoče razveljaviti s posebnimi sporazumi med silami, od katerih se ena, pa čeprav le začasno, zaradi vojaških dogodkov, zlasti delne ali popolne okupacije svojega ozemlja, ne more svobodno pogajati z drugo silo ali njenimi zaveznicami.

Kadar koli se v tej konvenciji omenja sila zaščitnica, se ta izraz nanaša tudi na organizacije, ki jo v smislu tega člena nadomeščajo.

11. ČLEN

Sile zaščitnice za rešitev nesoglasij ponudijo dobre usluge, kadar presodijo, da je to v korist zaščiteneh oseb, zlasti kadar se strani v spopadu ne morejo sporazumeti o uporabi ali razlagi določb te konvencije.

Za ta namen lahko vsaka sila zaščitnica na povabilo ene strani v spopadu ali na lastno pobudo predlaga stranem v spopadu sestanek njihovih predstavnikov, zlasti oblasti, odgovornih za vojne ujetnike, če je le mogoče na ustrezno izbranim nevtrálnem ozemlju. Strani v spopadu morajo upoštevati v zvezi s tem dane predloge. Sile zaščitnice po potrebi lahko predlagajo stranem v spopadu v odobritev osebo, ki pripada nevtrálnih sil ali jo pooblasti Mednarodni odbor Rdečega križa, in je povabljen, da sodeluje na sestanku.

II. DEL

SPLOŠNA ZAŠČITA VOJNIH UJETNIKOV

12. ČLEN

Vojni ujetniki so pod oblastjo sovražne sile, ne pa posameznikov ali vojaških enot, ki so jih zajele. Ne glede na morebitno odgovornost posameznikov je za ravnanje z njimi odgovorna sila, ki jih pridržuje.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jih lahko preda le sili, ki je pogodbenica te konvencije, potem ko se prepriča o njeni pripravljenosti in sposobnosti za uporabo te konvencije. Kadar so vojni ujetniki predani pod takimi pogoji, je za uporabo te konvencije odgovorna sila, ki jih je sprejela, dokler so pod njenim nadzorom.

Če ta sila ne izvaja določb te konvencije glede katerega koli pomembnega vidika, sila, ki ji je predala vojne ujetnike, potem ko jo je o tem uradno obvestila sila zaščitnica, sprejme učinkovite ukrepe za izboljšanje stanja ali zahteva vrnitev vojnih ujetnikov. To zahtevo je treba upoštevati.

13. ČLEN

Z vojnimi ujetniki je treba vedno ravnati človeško. Vsako nezakonito dejanje ali opustitev dejanja s strani sile, ki jih pridržuje, ki povzroči smrt ali hudo ogroža zdravje vojnega ujetnika pod njenim nadzorom, je prepovedano in se šteje za hudo kršitev te konvencije. Zlasti je prepovedano vojnega ujetnika fizično pohabiti ali ga uporabiti za kakršne koli medicinske ali znanstvene poskuse, ki niso upravičljivi kot zdravstvena, zobozdravstvena ali bolnišnična obravnava ujetnika niti niso storjeni v njegovo korist.

Prav tako je treba vojne ujetnike vedno štiti, zlasti pred nasilnimi dejanji, zastraševanjem, žalitvami in radovedno javnostjo.

Povračilni ukrepi proti vojnim ujetnikom so prepovedani.

14. ČLEN

Vojni ujetniki imajo vedno pravico, da se spoštujeta njihova osebnost in čast.

Z ženskami je treba ravnati z vsem spoštovanjem do njihovega spola in jim vedno zagotoviti enako ugodno obravnavo kot moškim.

Vojni ujetniki obdržijo polno pravno sposobnost, kot so jo imeli ob svojem zajetju. Sila, ki jih pridržuje, sme uveljavljanje pravic, ki izhajajo iz te sposobnosti, na svojem ozemlju ali zunaj njega omejiti samo toliko, kolikor je to potrebno zaradi ujetništva.

15. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jim mora zagotoviti brezplačno vzdrževanje in zdravstveno oskrbo, ki jo zahteva njihovo zdravstveno stanje.

16. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, ob upoštevanju določb te konvencije, ki se nanašajo na čin in spol, ter ob upoštevanju ugodnosti zaradi zdravstvenega stanja, starosti ali poklicne usposobljenosti vse vojne ujetnike obravnava enako brez razlikovanja glede na raso, narodno pripadnost, versko ali politično prepričanje ali kakršno koli drugo podobno merilo.

III. DEL

UJETNIŠTVO

I. ODDELEK

ZAČETEK UJETNIŠTVA

17. ČLEN

Vsak vojni ujetnik je med izpraševanjem dolžan povedati le svoj priimek, imena in čin, datum rojstva, ime vojske, vojaško

enoto, osebno ali službeno številko, oziroma če tega ni, druge primerljive podatke.

Če namerno prekrši to pravilo, tvega, da se mu omejijo ugodnosti, ki mu pripadajo po činu in položaju.

Vsaka stran v spopadu mora osebam pod svojo pristojnostjo, ki lahko postanejo vojni ujetniki, izdati identifikacijsko izkaznico, ki vsebuje imetnikov priimek, imena, čin, ime vojske, vojaško enoto, osebno ali službeno številko ali druge primerljive podatke ter datum rojstva. Identifikacijska izkaznica lahko poleg tega vsebuje še podpis ali prstne odtise imetnika ali oboje in vsak drug podatek, ki ga stran v spopadu želi dodati o osebah, ki pripadajo njenim oboroženim silam. Če je mogoče, izkaznica meri 6,5 x 10 cm in je izdana v dvojniku. Identifikacijsko izkaznico mora vojni ujetnik na zahtevo pokazati, nikakor pa mu je ni dovoljeno odvzeti.

Vojni ujetniki se ne smejo telesno ali duševno mučiti niti se ne smejo nad njimi izvajati druge oblike prisile, da bi se od njih pridobile kakršne koli informacije. Vojnim ujetnikom, ki ne želijo odgovarjati, se ne sme groziti, ne smejo se žaliti ali izpostavljati neprijetnostim ali se kakor koli drugače zapostavljati.

Vojni ujetniki, ki zaradi svojega telesnega ali duševnega stanja niso sposobni dati osebnih podatkov, se predajo zdravstveni službi. Njihova identiteta se določi z vsemi možnimi sredstvi ob upoštevanju določb prejšnjega odstavka.

Izpraševanje vojnih ujetnikov poteka v jeziku, ki ga razumejo.

18. ČLEN

Vsi osebni predmeti in predmeti za osebno rabo razen orožja, kjev, vojaške opreme in vojaških dokumentov ostanejo v posesti vojnih ujetnikov, prav tako njihove kovinske čelade in plinske maske ter podobni predmeti za osebno zaščito. V njihovi posesti ostanejo tudi osebni predmeti in predmeti, ki se uporabljajo za oblačenje in hranjenje, tudi če spadajo v njihovo predpisano vojaško opremo.

Vojni ujetniki morajo imeti vedno pri sebi identifikacijske dokumente. Vojnim ujetnikom, ki jih nimajo, jih priskrbi sila, ki jih pridržuje.

Vojnim ujetnikom se ne smejo odvzeti oznake čina in državljanstva, odlikovanja in predmeti, ki imajo zanje predvsem osebno ali čustveno vrednost.

Denar, ki ga imajo vojni ujetniki pri sebi, se jim ne sme odvzeti, razen po ukazu častnika, potem ko se znesek in podrobni podatki o lastniku zabeležijo v poseben register in se izda podrobno potrdilo o odvzemu s čitljivo napisanim imenom, činom in enoto osebe, ki je to potrdilo izdala. Zneski, ki so v valuti sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ali so zamenjani v to valuto na zahtevo ujetnika, se pripišejo v dobroimetje na ujetnikovem računu, kot to določa 64. člen.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jim vrednostne predmete lahko odvzame samo zaradi varnostnih razlogov; v takem primeru se uporabi enak postopek kot pri odvzemu denarja.

Te predmete in odvzete zneske v kateri koli valuti, ki ni valuta sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in katere zamenjave lastniki niso zahtevali, sila, ki pridržuje vojne ujetnike, hrani in jih v njihovem prvotnem stanju vrne vojnim ujetnikom ob koncu njihovega ujetništva.

19. člen

Vojne ujetnike je treba čim prej po njihovem zajetju preseliti v taborišča, ki so dovolj oddaljena od območja bojevanja, da ujetniki niso v nevarnosti.

Na nevarnem območju se lahko začasno zadržijo samo tisti vojni ujetniki, ki bi bili zaradi ran ali bolezni bolj ogroženi med evakuacijo, kot so, če ostanejo, kjer so.

Vojni ujetniki se med čakanjem na evakuacijo z območja bojevanja po nepotrebem ne izpostavljajo nevarnosti.

20. člen

Evakuacija vojnih ujetnikov se vedno opravi človeško in v razmerah, ki so podobne tistim pri premeščanju oboroženih sil sile, ki jih pridržuje.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jih med evakuacijo oskrbi z dovolj hrane, pitne vode in potrebnimi oblačili ter jim zagotovi zdravstveno oskrbo. Prav tako sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev njihove varnosti med evakuacijo in čim prej sestavi seznam evakuiranih vojnih ujetnikov.

Če se morajo vojni ujetniki med evakuacijo nastaniti v prehodnih taboriščih, je njihovo bivanje v njih čim krajše.

II. ODDELEK

INTERNIRANJE VOJNIH UJETNIKOV

I. POGLAVJE

SPLOŠNO

21. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jih sme internirati. V taborišču, v katerem so internirani, lahko določi mejo, do katere se smejo oddaljiti, ali gibanje znotraj ograjenega prostora, če je taborišče ograjeno. Ob upoštevanju določb te konvencije, ki se nanašajo na kazenske in disciplinske sankcije, se vojni ujetniki ne smejo zapreti, razen če je to nujno za zaščito njihovega zdravja, in to le, dokler trajajo okoliščine, zaradi katerih je to zaprtje potrebno.

Vojni ujetniki so lahko na podlagi dane besede ali obljube delno ali popolnoma izpuščeni na prostost, če to dovoljuje zakonodaja sile, ki ji pripadajo. Taki ukrepi se sprejmejo zlasti, kadar lahko pripomorejo k izboljšanju njihovega zdravstvenega stanja. Noben vojni ujetnik ne sme biti prisiljen, da sprejme izpustitev na podlagi dane besede ali obljube.

Ob začetku sovražnosti vsaka stran v spopadu uradno obvesti nasprotno stran o zakonih in drugih predpisih, ki njenim državljanom dovoljujejo ali prepovedujejo sprejeti izpustitev na podlagi dane besede ali obljube. Vojni ujetniki, ki so bili izpuščeni na podlagi dane besede ali obljube v skladu z zakoni in drugimi predpisi, o katerih sta se strani uradno obvestili, morajo sprejete obveze v zvezi z izpustitvijo na podlagi dane besede ali obljube zaradi lastne časti dosledno izpolnjevati tako do sile, ki ji pripadajo, kot do sile, ki jih je zajela. V takih primerih sila, ki ji pripadajo, ne sme od njih niti zahtevati niti sprejeti ničesar, kar bi bilo v nasprotju z dano besedo ali obljubo.

22. ČLEN

Vojni ujetniki so lahko internirani samo v objektih na kopnem, kjer so zagotovljene ustrezne higienske in zdravstvene razmere. Ne smejo biti internirani v ustanovah za prestajanje kazni, razen v posebnih primerih, kadar je to v njihovo korist.

Vojne ujetnike, internirane na nezdravih območjih ali na območjih, kjer je podnebje zanje škodljivo, je treba čim prej preseliti na območje z ugodnejšim podnebjem.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jih v taboriščih ali delih taborišč razporedi glede na njihovo narodno pripadnost, jezik in običaje, pri čemer niso ločeni od vojnih ujetnikov, pripadnikov oboroženih sil, v katerih so služili ob zajetju, razen če se strinjajo s tem.

23. ČLEN

Vojni ujetniki se ne smejo nikoli poslati na območja, kjer bi bili lahko izpostavljeni ognju z območja bojevanja, ali pridrževati tam, njihova prisotnost pa se ne sme zlorabiti za zavarovanje posameznih mest ali območij pred vojaškimi operacijami.

Vojni ujetniki morajo imeti pred zračnimi bombnimi napadi in drugimi vojnimi nevarnostmi na voljo zaklonišča enako kot krajevno civilno prebivalstvo. Vojni ujetniki razen tistih, ki so zadolženi za zaščito svojih nastanitvenih objektov pred temi nevarnostmi, se čim prej po alarmu lahko umaknejo v zaklonišča. Zanje veljajo tudi vsi drugi zaščitni ukrepi, sprejeti v korist prebivalstva.

Sile, ki pridržujejo vojne ujetnike, silam, na katere se to nanaša, po silah zaščitnicah sporočijo vse koristne informacije o zemljepisni legi taborišč za vojne ujetnike.

Če vojaški razlogi to dopuščajo, se taborišča za vojne ujetnike podnevi označijo s črkama PW ali PG, ki morata biti jasno vidni iz zraka. Te sile se lahko dogovorijo tudi o drugačnem načinu označevanja. Tako smejo biti označena le taborišča za vojne ujetnike.

24. ČLEN

Razmere v prehodnih ali stalnih zbirnih taboriščih morajo biti podobne, kot je opisano v tem oddelku, z vojnimi ujetniki v njih pa je treba ravnati enako kot v drugih taboriščih.

II. POGLAVJE

NASTANITVENI PROSTORI, PREHRANA IN OBLAČILA VOJNIH UJETNIKOV

25. ČLEN

Vojni ujetniki se nastanijo v razmerah, ki so enako ugodne kot tiste, v katerih so na istem območju nastanjene oborožene sile, ki pridržuje vojne ujetnike. Pri tem se upoštevajo navade in običaji vojnih ujetnikov, te razmere pa nikakor ne smejo škodovati njihovemu zdravju.

Navedene določbe se nanašajo predvsem na spalne prostore vojnih ujetnikov tako glede celotne površine in minimalne prostornine kot glede splošne opremljenosti prostorov, posteljnine in odej.

Prostori za vojne ujetnike, ki so namenjeni za individualno ali skupinsko uporabo, so popolnoma zaščiteni pred vlago, ustrezno ogrevani in osvetljeni, zlasti od mraka do ugašanja luči. Sprejmejo se vsi potrebni ukrepi za zaščito pred požarom.

V taboriščih, kjer so vojne ujetnice nastanjene skupaj z vojnimi ujetniki, se jim zagotovijo ločene spalnice.

26. ČLEN

Osnovni dnevni obroki hrane so ustrezni glede količine, kakovosti in raznovrstnosti, da se ohrani dobro zdravstveno stanje vojnih ujetnikov in prepreči izguba telesne teže ali podhranjenost. Upoštevajo se tudi prehranske navade vojnih ujetnikov.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, vojnimi ujetnikom, ki delajo, zagotovi take dodatne obroke hrane, kot so potrebni za opravljanje njihovega dela.

Vojnim ujetnikom se zagotovi dovolj pitne vode. Dovoljena je uporaba tobaka.

Vojni ujetniki, kolikor je mogoče, sodelujejo pri pripravi svojih obrokov; za ta namen se lahko zaposlijo v kuhinjah. Poleg tega se jim omogoči, da si sami pripravljajo dodatno hrano, ki jo imajo.

Za jedilnice se zagotovijo ustrezni prostori.

Skupinski disciplinski ukrepi, ki se nanašajo na hrano, so prepovedani.

27. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jim zagotovi zadostno količino oblačil, spodnjega perila in obutve ter pri tem upošteva podnebje kraja, kjer so pridržani. Uniforme sovražnih oboroženih sil, ki jih je zajela sila, ki pridržuje vojne ujetnike, se uporabijo za oblačila vojnih ujetnikov, če so primerne podnebjem.

Sila, ki jih pridržuje, zagotovi redno menjavo in popravilo navedenih stvari. Poleg tega vojni ujetniki, ki delajo, dobijo ustrezna oblačila, če je to potrebno zaradi njihovega dela.

28. ČLEN

V vseh taboriščih se postavijo kantine, v katerih si vojni ujetniki lahko priskrbijo živila, milo, tobak in običajne predmete za vsakdanjo uporabo. Cene ne smejo biti višje od krajevnih tržnih cen.

Dobiček taboriščnih kantin se uporabi v korist vojnih ujetnikov; za ta namen se ustanovi poseben sklad. Predstavnik vojnih ujetnikov ima pravico sodelovati pri upravljanju kantine in tega sklada.

Ko se taborišče zapre, se sredstva iz posebnega sklada predajo mednarodni humanitarni organizaciji, da jih uporabi v korist vojnih ujetnikov z istim državljanstvom, kot ga imajo tisti, ki so v sklad prispevali. Ob splošni repatriaciji obdrži dobiček sila, ki je pridrževala vojne ujetnike, razen če se sile, na katere se to nanaša, ne dogovorijo drugače.

III. POGLAVJE

HIGIENA IN ZDRAVSTVENA OSKRBA

29. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, mora sprejeti vse potrebne higienske ukrepe, da se v taborišču zagotovi čistoča in zdravje ter prepreči epidemije.

Vojni ujetniki imajo podnevi in ponoči na voljo sanitarije, ki ustrezajo higienskemu merilu in se stalno čistijo. V taboriščih, kjer so nastanjene tudi vojne ujetnice, se jim zagotovijo ločene sanitarije.

Poleg kopalnic in prh, s katerimi morajo biti opremljena taborišča, je treba vojnimi ujetnikom zagotoviti dovolj vode in mila za osebno higieno in pranje perila; za ta namen se jim zagotovijo potrebna oprema, prostori in čas.

30. ČLEN

Vsako taborišče ima primerno ambulanto, v kateri vojni ujetniki lahko dobijo potrebno oskrbo in ustrezno predpisano dieto. Če je treba, se za bolnike z nalezljivimi ali duševnimi boleznimi uredijo izolacijski oddelki.

Hudo bolne vojne ujetnike, ki potrebujejo posebno zdravljenje, kirurški poseg ali bolnišnično oskrbo, sprejme vsaka vojaška ali civilna zdravstvena ustanova, ki jim lahko zagotovi tako zdravljenje, tudi če je predvidena njihova skorajšnja repatriacija. Invalidom, zlasti slepim, se zagotovijo posebni pripomočki za njihovo oskrbo do njihove repatriacije.

Vojne ujetnike naj, če je to mogoče, neguje zdravstveno osebje sile, ki ji pripadajo, ki je njihove narodne pripadnosti.

Vojnim ujetnikom se ne sme preprečiti pregled pri zdravstvenih oblasteh. Oblasti, ki pridržujejo vojne ujetnike, vsakemu vojnemu ujetniku, ki je bil zdravljen, na njegovo zahtevo izdajo uradno potrdilo o njegovi bolezni ali poškodbi ter trajanju in načinu zdravljenja. Dvojnik tega potrdila se pošlje osrednji agenciji za vojne ujetnike.

Stroške zdravljenja, vključno s stroški potrebnih pripomočkov za vzdrževanje dobrega zdravstvenega stanja vojnih ujetnikov, zlasti zobnih in drugih protez ter očal, krije sila, ki jih pridržuje.

31. ČLEN

Vojni ujetniki so najmanj enkrat na mesec zdravstveno pregledani. Pregled vključuje tehtanje vojnih ujetnikov in zapis njihove teže.

Ti pregledi so namenjeni zlasti spremljanju splošnega zdravstvenega stanja, prehrane in čistoče vojnih ujetnikov ter odkrivanju nalezljivih bolezni, zlasti tuberkuloze, malarije in spolno prenosljivih bolezni. Za ta namen se uporabljajo najučinkovitejši razpoložljivi postopki, na primer redno splošno fluorografiranje za zgodnje odkrivanje tuberkuloze.

32. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, lahko od vojnih ujetnikov, ki so zdravniki, kirurgi, zobozdravniki, zdravstveni tehniki, medicinske sestre ali bolničarji, zahteva, da opravljajo svoje zdravstvene naloge v korist vojnih ujetnikov pod njeno oblastjo, čeprav v svojih oboroženih silah niso bili vključeni v zdravstveno službo. V tem primeru še naprej ostanejo vojni ujetniki,

vendar se z njimi ravna enako kot z zdravstvenim osebjem, ki ga zadržuje sila, ki pridržuje vojne ujetnike. Oproščeni so vsakega drugega dela po 49. členu.

IV. POGLAVJE

ZDRAVSTVENO IN VERSKO OSEBJE, ZADRŽANO, DA POMAGA VOJNIM UJETNIKOM

33. ČLEN

Člani zdravstvenega in verskega osebja, ki jih sila, ki pridržuje vojne ujetnike, zadrži zato, da bi pomagali vojnim ujetnikom, se ne štejejo za vojne ujetnike. Uživajo najmanj ugodnosti in zaščito po tej konvenciji, zagotovi pa se jim vse potrebno za zagotavljanje zdravstvene in verske oskrbe vojnim ujetnikom.

V okviru vojaških zakonov in predpisov sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in pod nadzorom njenih pristojnih služb v skladu s svojo poklicno etiko še naprej opravljajo svoje zdravstvene in duhovne naloge v korist vojnih ujetnikov, zlasti pripadnikov oboroženih sil, ki jim sami pripadajo. Pri opravljanju zdravstvenih ali duhovnih nalog uživajo te ugodnosti:

a) upravičeni so do rednih obiskov vojnih ujetnikov v delovnih enotah ali bolnišnicah zunaj taborišča. Za ta namen jim sila, ki jih pridržuje, da na voljo potrebna prevozna sredstva;

b) v vsakem taborišču je vojaški zdravnik z najvišjim činom odgovoren za strokovno delovanje zadržanega zdravstvenega osebja pred vojaškim poveljstvom taborišča. Za ta namen se strani v spopadu že ob začetku sovražnosti sporazumejo o primerljivih činih svojega zdravstvenega osebja, vključno z osebjem društev iz 26. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949. Ta vojaški zdravnik in versko osebje imata pravico, da se glede vseh vprašanj v zvezi s svojimi nalogami obrneta na pristojne oblasti taborišča. Te oblasti jima zagotovijo vse potrebno za dopisovanje v zvezi s temi vprašanji;

c) čeprav za zadržano osebje velja notranja taboriščna disciplina, ga ne sme nihče siliti k nobenemu delu, ki ni povezano z njegovimi zdravstvenimi ali verskimi nalogami.

Med sovražnostmi se strani v spopadu dogovorijo o morebitni izpustitvi zadržanega osebja in določijo postopek izpustitve.

Nobena od predhodnih določb ne odvezuje sile, ki pridržuje vojne ujetnike, njenih obveznosti glede zdravstvene ali duhovne oskrbe vojnih ujetnikov.

V. POGLAVJE

VERSKÉ, UMSKE IN TELESNE DEJAVNOSTI

34. ČLEN

Vojni ujetniki so pri opravljanju svojih verskih dolžnosti, vključno z udeležbo pri verskih obredih, popolnoma svobodni, pod pogojem, da upoštevajo disciplinska pravila, ki so jih predpisale vojaške oblasti.

Za verske obrede se zagotovijo ustrezni prostori.

35. ČLEN

Člani verskega osebja, ki padejo v roke sovražni sili in ostanejo ali se zadržijo za pomoč vojnim ujetnikom, smejo v skladu s svojim verskim prepričanjem za vojne ujetnike iste vere in med njimi svobodno opravljati svoje naloge. Razporedijo se po različnih taboriščih in delovnih enotah, v katerih so vojni ujetniki, ki pripadajo istim oboroženim silam in govorijo isti jezik ali pripadajo isti veroizpovedi. Zagotovi se jim vse potrebno, vključno s prevoznimi sredstvi iz 33. člena, za obiskovanje vojnih ujetnikov zunaj njihovega taborišča. O zadevah v zvezi s svojimi verskimi nalogami si ob upoštevanju cenzure lahko

svobodno dopisujejo z verskimi oblastmi v državi, v kateri so pridržani, in z mednarodnimi verskimi organizacijami. Pisma in dopisnice, poslane v ta namen, se dodajo h kvoti, določeni v 71. členu.

36. ČLEN

Vojni ujetniki, ki so člani verskega osebja, niso pa opravljali verskih obredov kot vojaški duhovniki v svojih oboroženih silah, smejo ne glede na svojo versko pripadnost za člane svoje skupnosti svobodno opravljati verske obrede. Z njimi se ravna enako kot z vojaškimi duhovniki, ki jih je zadržala sila, ki pridržuje vojne ujetnike. Niso dolžni opravljati nobenega drugega dela.

37. ČLEN

Kadar vojni ujetniki nimajo pomoči zadržanega vojaškega duhovnika ali vojnega ujetnika, ki je član verskega osebja njihove veroizpovedi, se za opravljanje te službe na zahtevo zainteresiranih vojnih ujetnikov imenuje član verskega osebja njihove ali sorodne veroizpovedi, ali če ga ni, usposobljeni laik, če je to mogoče z vidika veroizpovedi. To imenovanje, za katero je potrebna odobritev sile, ki pridržuje vojne ujetnike, se opravi v dogovoru s skupnostjo vojnih ujetnikov, na katere se to nanaša, in po potrebi z odobritvijo lokalnih verskih oblasti iste veroizpovedi. Tako imenovana oseba upošteva vsa pravila glede discipline in vojaške varnosti, ki jih določi sila, ki pridržuje vojne ujetnike.

38. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, spoštuje osebne želje vsakega vojnega ujetnika in spodbuja njihove umske, izobraževalne, rekreacijske in športne dejavnosti ter sprejme potrebne ukrepe za izvajanje teh dejavnosti z zagotovitvijo primernih prostorov in potrebne opreme.

Vojnim ujetnikom je treba omogočiti telesno vadbo, vključno s športnimi dejavnostmi, in gibanje na prostem. Za to se v vseh taboriščih zagotovi dovolj odprtih prostorov.

VI. POGLAVJE

DISCIPLINA

39. ČLEN

Vsako taborišče za vojne ujetnike je pod neposredno oblastjo odgovornega častnika, ki pripada rednim oboroženim silam sile, ki pridržuje vojne ujetnike.

Ta častnik mora imeti kopijo te konvencije; zagotoviti mora, da sta z njenimi določbami seznanjena osebje taborišča in straža, ter je po navodilih svoje vlade odgovoren za njeno izvajanje.

Vojni ujetniki razen častnikov morajo pozdravljati vse častnike sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in jim izkazovati znake spoštovanja, ki veljajo po predpisih njihovih oboroženih sil.

Častniki, ki so vojni ujetniki, morajo pozdravljati le častnike višjega čina sile, ki pridržuje vojne ujetnike, vedno pa poveljnika taborišča ne glede na njegov čin.

40. ČLEN

Dovoljeno je nositi oznake čina in državljanstva pa tudi odlikovanja.

41. ČLEN

Besedilo te konvencije in njenih prilog ter vsebina vsakega posebnega sporazuma iz 6. člena se v jeziku vojnih ujetnikov izobesita na mestu, kjer ju vsi lahko preberejo. Kopije se na zahtevo zagotovijo tistim vojnim ujetnikom, ki nimajo dostopa do izobešenega besedila.

Predpisi, ukazi, obvestila in objave vseh vrst, ki se nanašajo na vedenje vojnih ujetnikov, se jim izdajo v jeziku, ki ga razumejo. Ti predpisi, ukazi in objave se izobesijo na zgoraj

navedeni način, kopije pa izročijo predstavniku vojnih ujetnikov. Vsi ukazi in povelja, namenjeni posameznim vojnim ujetnikom, so v jeziku, ki ga ti razumejo.

42. ČLEN

Uporaba orožja proti vojnim ujetnikom, predvsem tistim, ki so na begu ali poskušajo pobegniti, je skrajni ukrep, ki se lahko uporabi le po opozorilu, primernem okoliščinam.

VII. POGLAVJE

ČINI VOJNIH UJETNIKOV

43. ČLEN

Ob začetku sovražnosti si strani v spopadu sporočijo nazive in čine vseh oseb iz 4. člena te konvencije, da zagotovijo enako obravnavo ujetnikov s primerljivimi čini. Enako se sporočijo nazivi in čini, uvedeni pozneje.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, prizna napredovanja v činu, ki so bila vojnim ujetnikom podeljena in jih je sila, ki ji pripadajo ti vojni ujetniki, pravilno sporočila.

44. ČLEN

S častniki in vojnimi ujetniki njim primerljivega položaja se ravna s spoštovanjem, primernim njihovemu činu in starosti.

Za zagotavljanje storitev v častniških taboriščih se jim glede na čin častnikov in vojnih ujetnikov njim primerljivega položaja dodeli zadostno število vojnih ujetnikov drugih činov, ki pripadajo istim oboroženim silam, in kolikor je mogoče, govorijo isti jezik. Od njih se ne zahteva opravljanje nobenih drugih del.

Častnikom se v vseh pogledih omogoči, da sami organizirajo svojo prehrano.

45. ČLEN

Z vojnimi ujetniki, ki niso častniki, in vojnimi ujetniki njim primerljivega položaja se ravna s spoštovanjem, primernim njihovemu činu in starosti.

Vojnim ujetnikom se v vseh pogledih omogoči, da sami organizirajo svojo prehrano.

VIII. POGLAVJE

PREMESTITVE VOJNIH UJETNIKOV PO NJIHOVEM PRIHODU V TABORIŠČE

46. ČLEN

Pri odločanju o premestitvi vojnih ujetnikov sila, ki jih pridržuje, upošteva njihove interese, zlasti zato, da se ne oteži njihova repatriacija.

Premestitev vojnih ujetnikov se vedno opravi človeško in v razmerah, ki niso manj ugodne od tistih pri premestitvi oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike. Vedno se upoštevajo podnebne razmere, ki so jih vojni ujetniki vajeni, razmere premestitve pa nikakor ne smejo škoditi njihovemu zdravju.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jim med premestitvijo zagotovi dovolj pitne vode in hrane, da jih ohrani v dobrem zdravstvenem stanju, ter tudi potrebna oblačila, zavetje in zdravstveno oskrbo. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, sprejme ustrezne ukrepe, zlasti pri prevozu po morju ali zraku, da zagotovi njihovo varnost pri premestitvi, že pred njihovim odhodom pa sestavi popoln seznam vseh vojnih ujetnikov, ki se premeščajo.

47. ČLEN

Bolni ali ranjeni vojni ujetniki se ne premeščajo, če bi potovanje ogrozilo njihovo okrevanje, razen če je to nujno zaradi njihove varnosti.

Če se območje bojevanja približuje taborišču, se vojni ujetniki iz tega taborišča premestijo le, če se premešitev lahko opravi dovolj varno ali če bi vztrajanje v taborišču zanje pomenilo večje tveganje kot sama premešitev.

48. ČLEN

Pri premestitvi je treba vojne ujetnike uradno obvestiti o odhodu in novem poštnem naslovu. Obveščeni morajo biti pravočasno, da lahko pripravijo prtljago in obvestijo svojce.

S seboj smejo vzeti osebne predmete ter korespondenco in pakete, ki so prispeli zanje. Če tako zahtevajo razmere premestitve, se teža prtljage lahko omeji na primerno težo, ki jo vojni ujetnik lahko nosi in nikakor ne znaša več kot petindvajset kilogramov na osebo.

Pisma in paketi, naslovljeni na njihovo prejšnje taborišče, se jim pošljejo brez odlašanja. Poveljnik taborišča sprejme v soglasju s predstavnikom vojnih ujetnikov potrebne ukrepe za zagotovitev prevoza skupne lastnine vojnih ujetnikov in prtljage, ki ju vojni ujetniki zaradi omejitev na podlagi drugega odstavka tega člena ne morejo vzeti s seboj.

Stroške premestitve krije sila, ki pridržuje vojne ujetnike.

III. ODDELEK

DELO VOJNIH UJETNIKOV

49. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, sme vojne ujetnike, ki so telesno sposobni za delo, uporabiti kot delavce, pri čemer mora upoštevati njihovo starost, spol, čin in telesne zmožnosti, zlasti zaradi ohranitve njihovega dobrega telesnega in duševnega zdravja.

Podčastnikom, ki so vojni ujetniki, se lahko naloži le nadzorno delo. Tisti, od katerih se to ne zahteva, lahko zaprosijo za drugo primerno delo, ki se jim, če je mogoče, zagotovi.

Če častniki ali osebe njim primerljivega položaja zaprosijo za primerno delo, se jim tako delo, če je mogoče, zagotovi, vendar pa se nikakor ne smejo k delu prisiliti.

50. ČLEN

Poleg del, povezanih z upravljanjem, ureditvijo ali vzdrževanjem taborišča, se vojni ujetniki lahko prisilijo le k delom, ki spadajo v te dejavnosti:

- a) kmetijstvo;
- b) dejavnosti, povezane s proizvodnjo ali pridobivanjem surovin, in predelovalne dejavnosti razen metalurške, strojne in kemične industrije; javna in gradbena dela, ki niso vojaška ali za vojsko;
- c) prevoz blaga, ki ni vojaško ali za vojsko, in ravnanje z njim;
- d) trgovske in umetniške dejavnosti ter rokodelstvo;
- e) hišna opravila;
- f) javne službe, ki niso vojaške ali namenjene vojski.

Pri kršitvi navedenih določb smejo vojni ujetniki v skladu z 78. členom uveljaviti svojo pravico do pritožbe.

51. ČLEN

Vojnim ujetnikom se zagotovijo ustrezne delovne razmere, predvsem nastanitev, prehrana, oblačila in oprema; te razmere ne smejo biti slabše od tistih, ki pri opravljanju podobnih del veljajo za državljane sile, ki pridržuje vojne ujetnike; upoštevajo se tudi podnebne razmere.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike in uporablja njihovo delo, zagotovi, da se na območjih, kjer ti ujetniki delajo, pravilno uporablja notranja zakonodaja o varstvu pri delu in zlasti predpisi o varnosti delavcev.

Vojni ujetniki se usposobijo in dobijo ustrezna zaščitna sredstva za delo, ki ga bodo morali opravljati, podobna tistim, ki jih dobijo državljani sile, ki pridržuje vojne ujetnike. Ob upoštevanju določb 52. člena se vojni ujetniki lahko izpostavijo običajnemu tveganju, ki so mu izpostavljeni tudi ti civilni delavci.

Delovnih razmer nikakor ni dovoljeno oteževati z disciplinskimi ukrepi.

52. ČLEN

Vojni ujetnik ne sme opravljati zdravju škodljivih in nevarnih del, razen če se prostovoljno odloči za to.

Noben vojni ujetnik ne sme biti razporejen na delo, ki bi ga pripadnik oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, štel za poniževalno.

Odstranjevanje min ali drugih podobnih sredstev se šteje za nevarno delo.

53. ČLEN

Delovnik vojnih ujetnikov skupaj s časom, potrebnim za prihod na delo in za vrnitev v taborišče, ni predolg in nikakor ne presega delovnika civilnih delavcev v tistem okrožju, ki so državljani sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in opravljajo enako delo.

Vojnim ujetnikom se na polovici delovnega časa dovoli najmanj enourni počitek. Ta počitek je enak počitku, do katerega so upravičeni delavci sile, ki pridržuje vojne ujetnike, če je ta daljši. Dovolj se jim tudi vsakotedenski neprekinjeni štiriindvajseturni počitek, če je mogoče na nedeljo ali dan, ki je v njihovi državi dan počitka. Poleg tega se vsakemu vojnemu ujetniku po letu dni dela odobri neprekinjeni osemdnevni plačani počitek.

Če se uporabljajo načini dela, kot je delo na akord, delovnik ne sme biti predolg.

54. ČLEN

Vojnim ujetnikom se določi plačilo za delo v skladu z določbami 62. člena te konvencije.

Vojni ujetniki, ki se ponesrečijo pri delu ali zbolijo med delom ali zaradi njega, so deležni oskrbe, ki jo zahteva njihovo stanje. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, jim izda zdravniško potrdilo, na podlagi katerega lahko uveljavljajo zahtevke pri sili, ki ji pripadajo, dvojnik potrdila pa pošlje osrednji agenciji za vojne ujetnike iz 123. člena te konvencije.

55. ČLEN

Delovna sposobnost vojnih ujetnikov se redno, in sicer najmanj enkrat na mesec, preverja z zdravniškimi pregledi. Pri teh pregledih se posebej upoštevajo značilnosti dela, ki ga morajo vojni ujetniki opravljati.

Če vojni ujetnik meni, da ni sposoben za delo, se sme zglasiti pri zdravstvenih oblasteh taborišča. Zdravniki ali kirurgi lahko priporočijo, da se vojni ujetniki, ki po njihovem mnenju niso sposobni za delo, tega oprostijo.

56. ČLEN

Organizacija in upravljanje delovnih enot sta podobna kot v taboriščih za vojne ujetnike.

Vsaka delovna enota je pod nadzorom taborišča za vojne ujetnike in je upravno njegov del. Vojaške oblasti in poveljnik taborišča so po navodilih svoje vlade odgovorni za upoštevanje določb te konvencije v delovnih enotah.

Poveljnik taborišča vodi sprotno posodobljen seznam delovnih enot, ki spadajo pod njegovo taborišče, in ga pošlje delegatom sile zaščitnice, Mednarodnega odbora Rdečega križa in drugih organizacij za pomoč vojnim ujetnikom, ki lahko obiščejo taborišča.

57. ČLEN

Z vojnimi ujetniki, ki delajo za zasebnike, tudi če so ti odgovorni za njihovo varovanje in zaščito, se ne sme ravnati slabše, kot določa ta konvencija. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, vojaške oblasti in poveljnik taborišča, pod katero spadajo vojni ujetniki, so v celoti odgovorni za njihovo vzdrževanje, oskrbo in ravnanje z njimi ter izplačilo plačila za njihovo delo.

Vojni ujetniki imajo pravico ostati v stikih s predstavniki vojnih ujetnikov v taborišču, pod katero spadajo.

IV. ODDELEK

FINANČNA SREDSTVA VOJNIH UJETNIKOV

58. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, lahko ob začetku sovražnosti in dokler se o tem vprašanju ne sporazume s silo zaščitnico, določi najvišji znesek denarja v gotovini ali drugi podobni obliki, ki ga smejo imeti vojni ujetniki pri sebi. Vsak presežek, ki so ga imeli zakonito in se jim odvzame ali zadrži, se pripiše na njihov račun skupaj z vsemi sredstvi, ki so jih sami položili, in se brez njihovega soglasja ne sme zamenjati v drugo valuto.

Če je vojnim ujetnikom dovoljeno nakupovati ali plačevati storitve v gotovini zunaj taborišča, storijo to sami ali uprava taborišča, ki nato bremeni njihov račun. O tem sila, ki pridržuje vojne ujetnike, določi potrebna pravila.

59. ČLEN

Gotovina, ki je bila vojnim ujetnikom odvzeta ob njihovem zajetju v skladu z 18. členom in je v valuti sile, ki jih pridržuje, se položi na njihove individualne račune v skladu z določbami 64. člena tega oddelka.

V dobro teh individualnih računov se pripišejo tudi zneski v valuti sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ki izhajajo iz zamenjave takrat odvzetih zneskov v drugih valutah.

60. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, plačuje vsem vojnim ujetnikom predujem mesečne plače, njeno višino pa določi z zamenjavo teh zneskov v svojo valuto:

I. skupina: ujetniki s činom, nižjim od vodnika: osem švicarskih frankov;

II. skupina: vodniki in drugi podčastniki ali vojni ujetniki s primerljivim činom: dvanajst švicarskih frankov;

III. skupina: višji podčastniki in častniki do čina majorja ali vojni ujetniki s primerljivim činom: petdeset švicarskih frankov;

IV. skupina: majorji, podpolkovniki, polkovniki ali vojni ujetniki s primerljivim činom: šestdeset švicarskih frankov;

V. skupina: generali ali vojni ujetniki s primerljivim činom: petinsedemdeset švicarskih frankov.

Strani v spopadu, na katere se to nanaša, lahko s posebnimi sporazumi spremenijo višino predujmov plačila, ki se izplačuje vojnim ujetnikom iz navedenih skupin.

Če so zneski iz prvega odstavka v primerjavi s plačo pripadnikov oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, pretirano visoki ali bi ji zaradi kakršnega koli razloga povzročili resne težave, sila, ki pridržuje vojne ujetnike, dokler s silo, ki ji vojni ujetniki pripadajo, ne sklene posebnega sporazuma o spremembi navedenih zneskov:

a) na račune vojnih ujetnikov še naprej plačuje zneske iz prvega odstavka;

b) lahko začasno na razumno višino omeji zneske teh predujmov plačil, ki jih ujetnikom plačuje za njihovo osebno rabo, pri čemer za prvo skupino zneski nikakor ne smejo biti nižji od tistih, ki jih sila, ki pridržuje vojne ujetnike, izplačuje pripadnikom svojih oboroženih sil.

Razlogi za kakršne koli omejitve se brez odlašanja sporočijo sili zaščitnici.

61. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, sprejme denarne zneske, ki jih sila, ki ji pripadajo vojni ujetniki, pošlje kot dodatek k plači vojnih ujetnikov, pod pogojem, da so zneski, ki se bodo izplačali, enaki za vsakega vojnega ujetnika iste skupine in da se izplačajo vsem vojnim ujetnikom te skupine, ki pripadajo tej sili, ter se, takoj ko je to mogoče, pripišejo na individualne račune vojnih ujetnikov v skladu z določbami 64. člena. Silo, ki pridržuje vojne ujetnike, taki dodatki k plači ne odvezujejo nobene obveznosti po tej konvenciji.

62. ČLEN

Vojni ujetniki neposredno od oblasti, ki jih pridržujejo, za delo prejema pravično plačilo. Te oblasti določijo višino nadomestila, ki ne sme biti nikoli nižje od četrtnine švicarskega franka za polni delovnik. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, vojne ujetnike in silo, ki ji pripadajo, prek sile zaščitnice obvesti o določeni višini dnevnega plačila za delo.

Oblasti sile, ki pridržuje vojne ujetnike, plačujejo dnevno plačilo za delo tudi vojnim ujetnikom, ki so stalno določeni za opravljanje nalog in del za kvalificirane in polkvalificirane delavce, povezanih z upravljanjem, ureditvijo ali vzdrževanjem taborišč, in vojnim ujetnikom, ki morajo opravljati duhovne ali zdravstvene naloge za svoje tovariše.

Plačilo za delo predstavnika vojnih ujetnikov, njegovih morebitnih svetovalcev in njegovih pomočnikov se izplačuje iz sklada, ki se polni z dobičkom kantine. Višino tega plačila določi predstavnik vojnih ujetnikov in odobri poveljnik taborišča. Če takega sklada ni, oblasti, ki pridržujejo vojne ujetnike, plačujejo tem ujetnikom pravično plačilo za delo.

63. ČLEN

Vojni ujetniki smejo prejemati denarne pošiljke posamično ali skupinsko.

Vsak vojni ujetnik ima na voljo sredstva s svojega računa, kot določa naslednji člen, v okviru omejitev, ki jih določi sila, ki pridržuje vojne ujetnike in plačuje zahtevane zneske. Ob upoštevanju finančnih ali denarnih omejitev, ki jih sila, ki pridržuje vojne ujetnike, oceni kot nujne, smejo vojni ujetniki opravljati plačila v tujino. V tem primeru imajo prednost plačila, namenjena osebam, ki jih vojni ujetniki vzdržujejo.

V vsakem primeru pa vojni ujetniki s soglasjem sile, ki ji pripadajo, lahko opravljajo plačila v svoji državi po tem postopku: sila, ki pridržuje vojne ujetnike, pošlje navedeni sili prek sile zaščitnice uradno obvestilo z vsemi potrebnimi podatki o vojnih ujetnikih, ki opravljajo plačilo, prejemnikih plačila in višini zneskov, ki jih je treba izplačati, izraženih v valuti sile, ki pridržuje vojne ujetnike.

Tako obvestilo podpišejo vojni ujetniki in poveljnik taborišča. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, s tem zneskom bremeni račun vojnega ujetnika in ga pripíše v dobro sili, ki ji vojni ujetnik pripada.

Pri izvajanju navedenih določb si sila, ki pridržuje vojne ujetnike, lahko pomaga z vzorcem pravilnika iz priloge V k tej konvenciji.

64. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, za vsakega od njih vodi račun, ki vsebuje najmanj te podatke:

1. zneske, ki se dolgujejo vojnemu ujetniku ali jih je ta prejel kot predujem plače ali kot plačilo za delo ali izhajajo iz katerega koli drugega vira; zneske v valuti sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ki so bili vojnemu ujetniku odvzeti; zneske, ki so bili vojnemu ujetniku odvzeti in na njegovo zahtevo zamenjani v valuto sile, ki pridržuje vojne ujetnike;

2. plačila vojnemu ujetniku v gotovini ali kateri koli drugo podobni obliki; plačila, opravljena v njegovem imenu in na njegovo zahtevo; zneske, prenesene po tretjem odstavku 63. člena.

65. ČLEN

Vsako postavko, ki se vnese na račun vojnega ujetnika, podpiše ali parafira vojni ujetnik ali predstavnik vojnih ujetnikov v njegovem imenu.

Vojnim ujetnikom se vedno omogočita vpogled v njihov račun in pridobitev izpiska računa, ki ga lahko pregledajo predstavniki sil zaščitnic ob obisku taborišča.

Ob premestitvi vojnih ujetnikov iz enega taborišča v drugo se prenesejo tudi njihovi osebni računi. Pri premestitvi vojnih ujetnikov od ene sile, ki jih pridržuje, k drugi, se prenesejo tudi sredstva, ki so v njihovi lasti in niso v valuti sile, ki jih pridržuje.

Za vsa druga sredstva, ki so na njihovih računih v aktivih, se jim izdajo potrdila.

Strani v spopadu, na katere se to nanaša, se lahko dogovorijo, da se prek sile zaščitnice v določenih časovnih presledkih medsebojno obveščajo o stanju na računih vojnih ujetnikov.

66. ČLEN

Ob koncu ujetništva, ob osvoboditvi vojnega ujetnika ali njegovi repatriaciji mu sila, ki ga pridržuje, izda izjavo, ki jo podpiše njen pooblaščen častnik in ki potrjuje višino sredstev, ki mu jih sila dolguje. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, pošlje prek sile zaščitnice sili, ki ji vojni ujetniki pripadajo, sezname z vsemi podrobnimi podatki o vseh vojnih ujetnikih, katerih ujetništvo se je končalo z repatriacijo, osvoboditvijo, pobegom, smrtjo ali kakor koli drugače, in o višini sredstev na njihovih računih. Vsak list takega seznama overi pooblaščen predstavnik sile, ki pridržuje vojne ujetnike.

Vsaka od zgoraj navedenih določb tega člena se lahko spremeni z medsebojnim sporazumom med katerima koli stranema v spopadu.

Sila, ki ji vojni ujetnik pripada, je odgovorna za izplačilo sredstev, ki mu jih po koncu ujetništva dolguje sila, ki ga je pridrževala.

67. ČLEN

Šteje se, da so predujmi plačil, izplačani vojnemu ujetniku v skladu s 60. členom, izplačani v imenu sile, ki ji vojni ujetniki pripadajo. O takih predujmih plačil in vseh plačilih sile, ki ji vojni ujetniki pripadajo, opravljenih po tretjem odstavku 63. člena in 68. členu, se sile, na katere se to nanaša, dogovorijo ob končanju sovražnosti.

68. ČLEN

Vsak zahtevek vojnega ujetnika za odškodnino zaradi poškodbe ali druge invalidnosti, nastale pri delu, se prek sile zaščitnice predloži sili, ki ji vojni ujetnik pripada. Sila vojnemu ujetniku, ki ga pridržuje, v skladu s 54. členom vedno izda izjavo o naravi njegove poškodbe ali invalidnosti, okoliščinah, v katerih je ta poškodba ali invalidnost nastala, in podrobne podatke o zdravstveni ali bolnišnični oskrbi, ki je je bil deležen. Izjavo podpiše odgovorni častnik sile, ki pridržuje vojne ujetnike, zdravstvene podatke pa potrdi vojaški zdravnik.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, sili, ki ji ujetniki pripadajo, predloži tudi vsak zahtevek ujetnika za odškodnino za osebne predmete, sredstva in dragocenosti, ki so mu bili na podlagi 18. člena odvzeti, pri repatriaciji pa ne vrnjeni, ali vsak drug zahtevek za povračilo izgube, ki naj bi jo ujetnik utrpel zaradi napake sile, ki ga je pridrževala, ali katerega koli njenih uslužbencev. Vse take osebne predmete, ki jih vojni ujetniki potrebujejo med svojim ujetništvom, na svoje stroške nadomesti sila, ki jih pridržuje. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, vedno izda vojnemu ujetniku izjavo, ki jo podpiše odgovorni častnik in v kateri so vsi razpoložljivi podatki o razlogih, zakaj mu ti osebni predmeti, sredstva in dragocenosti niso bili vrnjeni. Kopija te izjave se prek osrednje agencije za vojne ujetnike iz 123. člena pošlje sili, ki ji vojni ujetnik pripada.

V. ODDELEK

STIKI VOJNIH UJETNIKOV Z ZUNANJIM SVETOM

69. ČLEN

Takoj ko vojni ujetniki pridejo pod oblast sile, ki jih pridržuje, ta prek sile zaščitnice vojne ujetnike in sile, ki jim pripadajo, seznanji z ukrepi za izvajanje določb tega oddelka. Prav tako te strani obvesti o vseh poznejših spremembah teh ukrepov.

70. ČLEN

Vsakemu vojnemu ujetniku se takoj po zajetju ali najpozneje teden dni po prihodu v taborišče, tudi če je to prehodno, in tudi ob boleznih ali premestitvi v bolnišnico ali drugo taborišče

omogoči, da pošlje neposredno svoji družini in osrednji agenciji za vojne ujetnike iz 123. člena dopisnico, če je mogoče podobno vzorcu, priloženemu tej konvenciji, s katero jih obvesti o svojem zajehtju, naslovu in zdravstvenem stanju. Dopisnice se pošljejo čim prej in se nikakor ne smejo zadrževati.

71. ČLEN

Vojni ujetniki smejo pošiljati ter prejemati pisma in dopisnice. Če je treba po oceni sile, ki jih pridržuje, omejiti število pisem in dopisnic, ki jih pošlje vsak vojni ujetnik, to število ne sme biti manjše od dveh pisem in štirih dopisnic na mesec, vanj pa niso vštete dopisnice o zajehtju iz 70. člena; pisma in dopisnice morajo biti čim bolj podobni vzorcem, priloženim tej konvenciji. Druge omejitve so možne le, če sila zaščitnica meni, da je to v korist vojnih ujetnikov, ker sila, ki jih pridržuje, ne more najti dovolj usposobljenih prevajalcev za izvajanje potrebne cenzure. Če je treba omejiti korespondenco, naslovljeno na vojne ujetnike, to omejitev lahko odredi samo sila, ki ji vojni ujetniki pripadajo, lahko tudi na zahtevo sile, ki jih pridržuje. Pisma in dopisnice se odpošljejo z najhitrejšimi sredstvi, ki jih ima sila, ki pridržuje vojne ujetnike; ne smejo se zadrževati zaradi disciplinskih razlogov.

Vojni ujetniki, ki so dolgo brez novic ali jih od svojih bližnjih sorodnikov ne morejo prejemati ali jim jih pošiljati po redni pošti, in tisti, ki so zelo oddaljeni od svojih domov, smejo pošiljati telegrame, pri čemer se stroški zanje krijejo s sredstvi na računih vojnih ujetnikov pri sili, ki jih pridržuje, ali pa jih ti plačajo v valuti, ki jim je na voljo.

Vojni ujetniki lahko to možnost izkoristijo tudi v nujnih primerih.

Splošno pravilo je, da si vojni ujetniki dopisujejo v svojem maternem jeziku. Strani v spopadu lahko dovolijo dopisovanje tudi v drugih jezikih.

Vreče s pošto vojnih ujetnikov morajo biti skrbno zapečatenene, njihova vsebina mora biti razločno označena, naslovljena pa morajo biti na namembno pošto.

72. ČLEN

Vojni ujetniki smejo po pošti ali drugače prejemati osebne ali skupinske pošiljke, ki vsebujejo zlasti hrano, oblačila, zdravila in medicinske pripomočke ter predmete za njihove verske, izobraževalne ali rekreativne potrebe, vključno s knjigami, verskimi predmeti, znanstveno opremo, izpitnimi nalogami, glasbili, športno opremo in stvarmi, ki vojnim ujetnikom omogočajo nadaljevanje študija ali ukvarjanje s kulturno dejavnostjo.

Take pošiljke nikakor ne odvezujejo sile, ki pridržuje vojne ujetnike, njenih obveznosti po tej konvenciji.

Omejitve v zvezi s temi pošiljkami lahko predlaga le sila zaščitnica v korist vojnih ujetnikov samih ali Mednarodni odbor Rdečega križa ali katera koli druga organizacija, ki jim pomaga, in sicer le glede svojih lastnih pošiljk zaradi izjemne preobremenjenosti prevoznih sredstev ali oskrbovalnih poti.

Načini pošiljanja osebnih ali skupinskih pošiljk pomoči se po potrebi določijo s posebnimi sporazumi med temi silami, ki nikakor ne smejo odlašati z razdelitvijo poslanih pošiljk pomoči vojnim ujetnikom. Knjige se ne smejo pošiljati skupaj s hrano ali oblačili. Zdravila in medicinski pripomočki se praviloma pošiljajo v skupinskih pošiljkah.

73. ČLEN

Če sile med seboj nimajo sklenjenih posebnih sporazumov o načinih prejemanja in razdeljevanja pošiljk skupinske pomoči, se uporablja pravilnik o skupinskih pošiljkah, ki je priložen tej konvenciji.

Navedeni posebni sporazumi nikakor ne omejujejo pravice predstavnikov vojnih ujetnikov do prevzemanja pošiljk skupinske pomoči, ki so namenjene vojnim ujetnikom, njihovega razdeljevanja in razpolaganja z njimi v korist vojnih ujetnikov.

Taki sporazumi prav tako ne omejujejo pravice predstavnikov sile zaščitnice, Mednarodnega odbora Rdečega križa ali vsake druge organizacije, ki pomaga vojnim ujetnikom in

je odgovorna za pošiljanje skupinskih pošiljk, do nadziranja razdeljevanja teh pošiljk prejemnikom.

74. ČLEN

Vse pošiljke pomoči, namenjene vojnim ujetnikom, se oprostijo vseh uvoznih, carinskih in drugih dajatev.

Korespondenca, pošiljke pomoči in dovoljene denarne pošiljke, ki so naslovljene na vojne ujetnike ali jih ti pošiljajo po pošti neposredno ali prek informacijskih uradov iz 122. člena in osrednje agencije za vojne ujetnike iz 123. člena, se oprostijo poštnine v izvorni državi, ciljni državi in vmesnih državah.

Če se pošiljke pomoči, ki so namenjene vojnim ujetnikom, zaradi teže ali drugega vzroka ne morejo poslati po pošti, stroške njihovega prevoza na vseh ozemljih pod svojim nadzorom krije sila, ki pridržuje vojne ujetnike. Druge sile, ki so pogodbenice te konvencije, krijejo stroške prevoza na svojih ozemljih.

Če med silami ni posebnih sporazumov, stroške v zvezi s prevozom pošiljk, ki ne spadajo v navedeno oprostitev, krijejo pošiljatelj.

Visoke pogodbenice si prizadevajo kar najbolj zmanjšati pristojbine za telegrame, ki jih pošiljajo vojni ujetniki ali so nanje naslovljeni.

75. ČLEN

Če vojaške operacije preprečijo silam, da bi izpolnile svoje obveznosti zagotavljanja prevoza pošiljk iz 70., 71., 72. in 77. člena, lahko sile zaščitnice, Mednarodni odbor Rdečega križa ali vsaka druga organizacija, ki jo strani v spopadu pravilno odobrijo, prevzame prevoz teh pošiljk z ustreznimi sredstvi (vlak, motorna vozila, plovila, zrakoplov itd.). Visoke pogodbenice si za to prizadevajo priskrbeti ta prevozna sredstva in jim dovoliti prehod, zlasti z izdajo potrebnih dovolilnic.

Tak prevoz se lahko uporablja tudi za pošiljanje:

a) korespondence, seznamov in poročil, ki si jih izmenjujejo osrednja agencija za obveščanje iz 123. člena in nacionalni uradi iz 122. člena;

b) korespondence in poročil o vojnih ujetnikih, ki si jih sile zaščitnice, Mednarodni odbor Rdečega križa in druge organizacije, ki pomagajo vojnim ujetnikom, izmenjujejo s svojimi delegati ali stranmi v spopadu.

Te določbe v ničemer ne omejujejo pravice katere koli strani v spopadu, da organizira druga prevozna sredstva, če tako želi, in izdaja dovolilnice za ta prevozna sredstva pod vzajemno dogovorjenimi pogoji.

Če ni posebnih sporazumov, stroške, ki nastanejo pri uporabi teh prevoznih sredstev, sorazmerno krijejo strani v spopadu, katerih državljeni imajo od teh pošiljk korist.

76. ČLEN

Cenzura korespondence, ki je naslovljena na vojne ujetnike ali ki jo ti pošiljajo, se opravi čim hitreje. Lahko jo opravljata le država pošiljateljica in država prejemnica, in sicer vsaka samo enkrat.

Pregled pošiljk, namenjenih vojnim ujetnikom, se ne opravlja v razmerah, v katerih bi se blago v pošiljkah pokvarilo; razen v primeru pisanj ali tiskovin se pregled opravi v prisotnosti naslovljenca ali soujetnika, ki ga naslovljenec za to pravilno pooblasti. Dostava osebnih ali skupinskih pošiljk vojnim ujetnikom se ne sme odlašati z izgovorom o težavah s cenzuro.

Vsaka prepoved dopisovanja, ki jo odredijo strani v spopadu iz vojaških ali političnih razlogov, je le začasna in čim krajša.

77. ČLEN

Sile, ki pridržujejo vojne ujetnike, prek sile zaščitnice ali osrednje agencije za vojne ujetnike iz 123. člena zagotovijo vse potrebno za pošiljanje listin, spisov ali drugih dokumentov, ki so namenjeni vojnim ujetnikom ali jih ti pošiljajo, zlasti pooblastil in oporok.

Sile, ki pridržujejo vojne ujetnike, vedno omogočijo pripravo in izvajanje teh listin v imenu vojnih ujetnikov; zlasti jim

dovoljilo posvetovanje s pravnikom in sprejmejo vse potrebne ukrepe za overitev njihovega podpisa.

VI. ODDELEK

ODNOSI MED VOJNIMI UJETNIKI IN OBLASTMI

I. POGLAVJE

PRITOŽBE VOJNIH UJETNIKOV ZARADI RAZMER V UJETNIŠTVU

78. ČLEN

Vojni ujetniki imajo pravico pri vojaških oblasteh, pod oblastjo katerih so, vlagati zahteve v zvezi z razmerami v ujetništvu, v katerih živijo.

Imajo tudi neomejeno pravico, da se prek predstavnika vojnih ujetnikov, ali če se jim zdi potrebno, neposredno obrnejo na predstavnike sile zaščitnice in jih opozorijo na vse zadeve v zvezi z razmerami v ujetništvu, zaradi katerih se pritožujejo.

Te zahteve in pritožbe niso omejene in se ne štejejo za omejitve korespondence iz 71. člena. Naprej jih je treba poslati takoj. Tudi če se izkažejo za neutemeljene, ne smejo biti povod za kaznovanje.

Predstavniki vojnih ujetnikov lahko predstavnikom sil zaščitnic pošiljajo redna poročila o razmerah v taboriščih in o potrebah vojnih ujetnikov.

II. POGLAVJE

PREDSTAVNIKI VOJNIH UJETNIKOV

79. ČLEN

Na vseh krajih, kjer so vojni ujetniki, razen tam, kjer so častniki, vojni ujetniki vsakih šest mesecev ali v primeru nezasedenega mesta svobodno s tajnim glasovanjem izvolijo svoje predstavnike, ki jih zastopajo pred vojaškimi oblastmi, silami zaščitnicami, Mednarodnim odborom Rdečega križa in vsako drugo organizacijo, ki jim lahko pomaga. Ti predstavniki ujetnikov so lahko znova izvoljeni.

V taboriščih za častnike in osebe s primerljivim položajem ali v mešanih taboriščih se za taboriščnega predstavnika iz vrst vojnih ujetnikov prizna častnik z najvišjim činom. V taboriščih za častnike mu pomaga en ali več svetovalcev, ki jih izberejo častniki; v mešanih taboriščih se ti pomočniki izberejo in izvolijo iz vrst vojnih ujetnikov, ki niso častniki.

V delovnih taboriščih za vojne ujetnike se za opravljanje upravnih nalog, za katere so odgovorni vojni ujetniki, določijo vojni ujetniki častniki iste narodne pripadnosti. Ti častniki se lahko izvolijo za predstavnike vojnih ujetnikov po prvem odstavku tega člena. V takem primeru se pomočniki predstavnikov vojnih ujetnikov izberejo iz vrst vojnih ujetnikov, ki niso častniki.

Vsaakega izvoljenega predstavnika pred prevzemom nalog potrdi sila, ki pridržuje vojne ujetnike. Če ta sila zavrne potrditev vojnega ujetnika, ki so ga izvolili njegovi soujetniki, mora o razlogih zavrnitve obvestiti silo zaščitnico.

Predstavniki vojnih ujetnikov mora biti vedno iste narodne pripadnosti, govoriti mora isti jezik in imeti enake običaje kakor vojni ujetniki, ki jih predstavlja. Tako imajo vojni ujetniki, ki so v različne oddelke taborišča razporejeni po narodni pripadnosti, jeziku ali običajih, v skladu s prejšnjimi odstavki za vsak oddelek svojega predstavnika.

80. ČLEN

Predstavniki vojnih ujetnikov skrbijo za telesno, duševno in umsko dobro počutje vojnih ujetnikov.

Če se vojni ujetniki odločijo, da bodo organizirali vzajemno pomoč, je ta organizacija v pristojnosti predstavnika vojnih ujetnikov, ki to nalogo opravlja poleg posebnih nalog, ki so mu zaupane na podlagi drugih določb te konvencije.

Predstavniki vojnih ujetnikov samo zato, ker opravljajo svoje naloge, niso odgovorni za nobeno kršitev, ki so jo storili vojni ujetniki.

81. ČLEN

Od predstavnikov vojnih ujetnikov se ne zahteva, da opravljajo še druga dela, če bi to otežilo opravljanje njihovih nalog.

Predstavniki vojnih ujetnikov lahko iz vrst ujetnikov imenujejo pomočnike, ki jih potrebujejo. Zagotovi se jim vse potrebno, zlasti delna svoboda gibanja, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih nalog (obiski delovnih enot, prevzem pošiljk itd.).

Predstavniki vojnih ujetnikov smejo obiskovati prostore, v katerih so pridržani vojni ujetniki, ti pa imajo pravico, da se z njimi svobodno posvetujejo.

Predstavnikom vojnih ujetnikov se zagotovi vse potrebno za komuniciranje po pošti in telegrafu z oblastmi, ki pridržujejo vojne ujetnike, silami zaščitnicami, Mednarodnim odborom Rdečega križa in njihovimi delegati, skupnimi zdravstvenimi komisijami pa tudi z organizacijami, ki pomagajo vojnim ujetnikom.

Predstavniki vojnih ujetnikov v delovnih enotah so upravičeni do enakih ugodnosti pri svojem komuniciranju s predstavnikom vojnih ujetnikov v glavnem taborišču. Tako komuniciranje se ne omejuje in se ne šteje za del kvote iz 71. člena.

Predstavnikom vojnih ujetnikov, ki so premeščeni, se zagotovi dovolj časa, da svoje naslednike seznanijo s tekočimi zadevami.

Razlogi za morebitno razrešitev predstavnika vojnih ujetnikov se sporočijo sili zaščitnici.

III. POGLAVJE

KAZENSKÉ IN DISCIPLINSKE SANKCIJE

I. Splošne določbe

82. ČLEN

Za vojne ujetnike veljajo zakoni, drugi predpisi in ukazi, ki veljajo v oboroženih silah sile, ki pridržuje vojne ujetnike; ta je pristojna za uvedbo sodnih in disciplinskih ukrepov zoper vsakega vojnega ujetnika, ki krši te zakone, druge predpise ali ukaze. Postopki ali kaznovanje, ki je v nasprotju z določbami tega poglavja, ni dovoljeno.

Če kateri koli zakon, drug predpis ali ukaz sile, ki pridržuje vojne ujetnike, dejanja, ki jih stori vojni ujetnik, določa za kazniva, pri čemer enaka dejanja niso kazniva, če jih stori pripadnik oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, se taka dejanja kaznujejo le disciplinsko.

83. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, zagotovi, da so pristojne oblasti pri presojanju, ali se kršitev, ki naj bi jo storil vojni ujetnik, obravnava v sodnem ali disciplinskem postopku, kar najbolj prizanesljivo, in če je le mogoče, uporabijo disciplinske ukrepe, in ne sodnih.

84. ČLEN

Vojnemu ujetniku sme soditi le vojaško sodišče, razen če veljavna zakonodaja sile, ki pridržuje vojne ujetnike, izrecno dovoljuje, da pripadnikom njenih oboroženih sil, ki storijo enako kršitev, kot naj bi jo vojni ujetnik, sodijo civilna sodišča.

Vojnemu ujetniku nikakor ne sodi sodišče, ki ne zagotavlja temeljnih splošno priznanih jamstev neodvisnosti in nepristranskosti, zlasti če obdolženemu ne more zagotoviti pravic in sredstev za obrambo, določenih v 105. členu.

85. ČLEN

Vojni ujetniki, ki jih sila, ki jih pridržuje, v skladu s svojo zakonodajo preganja zaradi dejanj, storjenih pred zajetjem, uživajo ugodnosti po tej konvenciji tudi, če so obsojeni.

86. ČLEN

Vojni ujetnik se za isto dejanje ali na podlagi iste obtožbe lahko kaznuje le enkrat.

87. ČLEN

Vojaške oblasti in sodišča sile, ki pridržuje vojne ujetnike, lahko vojnim ujetnikom izrečejo le kazni, ki so za enaka dejanja določene za pripadnike njenih oboroženih sil.

Sodišča ali oblasti sile, ki pridržuje vojne ujetnike, pri določanju kazni kar najbolj upoštevajo dejstvo, da obdolženec ni državljan sile, ki ga pridržuje, in ji zato ni dolžan biti lojalen ter da je pod njeno oblastjo zaradi okoliščin, ki so neodvisne od njegove volje. Ta sodišča in oblasti smejo omiliti kazni, določeno za kršitev, ki je je obdolžen vojni ujetnik, in niso dolžni uporabiti najnižje predpisane kazni.

Skupinsko kaznovanje za dejanja posameznikov, telesno kaznovanje, zapiranje v prostore brez dnevne svetlobe ter na splošno vse oblike mučenja in okrutnosti so prepovedani.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, nobenemu od njih ne sme odvzeti čina niti mu preprečiti, da nosi svoje vojaške oznake.

88. ČLEN

Častniki, podčastniki in vojaki, ki so vojni ujetniki in prestopajo disciplinsko ali sodno kazni, se ne obravnavajo strožje kot pripadniki oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, s primerljivim činom, ki jim je bila izrečena enaka kazni.

Vojne ujetnice ne smejo biti obsojene na strožjo kazni ali med prestajanjem kazni strožje obravnavane kot pripadnice oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ki so kaznovane za podobno kršitev.

Vojne ujetnice nikakor ne smejo biti obsojene na strožjo kazni ali med prestajanjem kazni strožje obravnavane kot pripadniki oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ki so kaznovani za podobno kršitev.

Z vojnimi ujetniki, ki so prestali disciplinsko ali sodno kazni, se ne ravna drugače kot z drugimi vojnimi ujetniki.

II. Disciplinske sankcije

89. ČLEN

Vojnim ujetnikom se lahko izrečejo te disciplinske kazni:

1. denarna kazni do največ 50 odstotkov zneska, ki ga vojni ujetnik dobi kot predjem plačila in plačila za delo, ki bi ju prejel po določbah 60. in 62. člena, v obdobju, ki ni daljše od tridesetih dni;

2. ukinitve ugodnosti, dodeljenih poleg obravnave, ki jo določa ta konvencija;

3. težaško delo, ki ne presega dveh ur dnevno;

4. pripor.

Kazni iz 3. točke se ne sme izreči častnikom.

Disciplinske kazni nikakor ne smejo biti nečloveške, surove ali nevarne za zdravje vojnih ujetnikov.

90. ČLEN

Trajanje posamezne kazni nikakor ne sme biti daljše od tridesetih dni. Pri disciplinski kršitvi se čas pripora pred zaslišanjem ali pred izrekom disciplinske kazni všteje v izrečeno kazni.

Navedenih trideset dni se ne sme preseči niti, če se vojni ujetnik ob izrekanju kazni obravnava zaradi več dejanj, ki so lahko povezana ali ne.

Čas od izreka disciplinske kazni do njene izvršitve ne sme biti daljši od meseca dni.

Če je vojnemu ujetniku izrečena še kakšna disciplinska kazni, morajo med izvrševanjem ene in druge kazni preteči najmanj trije dnevi, če katera od teh kazni traja deset dni ali več.

91. ČLEN

Pobeg vojnega ujetnika velja za uspelega, če:

1. se je spet pridružil oboroženim silam, ki jim pripada, ali oboroženim silam zavezniške sile;

2. je zapustil ozemlje, ki je pod oblastjo sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ali njene zaveznice;

3. je došel na ladjo pod zastavo sile, ki ji pripada, ali zavezniške sile v teritorialnih vodah sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in ta ladja ni pod nadzorom te sile.

Vojnim ujetnikom, ki so v smislu tega člena uspeli pobegniti in so bili znova ujeti, se zaradi tega pobega ne izreče nobena kazni.

92. ČLEN

Vojni ujetnik, ki poskusi pobegniti, a je znova ujet, preden mu pobeg v smislu 91. člena uspe, se za to dejanje kaznuje samo disciplinsko, tudi če gre za ponovno kršitev.

Znova ujeti vojni ujetnik se brez odlašanja preda pristojnim vojaškim oblastem.

Ne glede na četrty odstavek 88. člena so vojni ujetniki, kaznovani zaradi neuspelega pobega, lahko pod posebnim nadzorom. Tak nadzor ne sme škodovati njihovemu zdravju, potekati mora v taborišču za vojne ujetnike in ne sme ukiniti nobenega jamstva po tej konvenciji.

93. ČLEN

Pobeg ali poskus pobega, tudi ponovni, se šteje za oteževalno okoliščino, kadar se vojnemu ujetniku sodi za kršitev, storjeno med pobegom ali poskusom pobega.

V skladu z načelom iz 83. člena se kršitve, ki jih vojni ujetniki storijo izključno z namenom, da bi si olajšali pobeg, in ne vključujejo napada na življenje in telo, kot so oškodovanje javnega premoženja, kraja brez namena bogatenja, izdelava ali uporaba lažnih listin ali nošenje civilne obleke, kaznujejo samo disciplinsko.

Vojni ujetniki, ki pomagajo pri pobegu ali poskusu pobega ali napeljujejo nanj, se kaznujejo le disciplinsko.

94. ČLEN

Če je pobegli vojni ujetnik znova ujet, se o tem uradno obvesti sila, ki ji ta vojni ujetnik pripada, kot določa 122. člen, če je bilo poslano uradno obvestilo o njegovem pobegu.

95. ČLEN

Vojnemu ujetniku, obdolženemu kršenja discipline, se med obravnavo ne odvzame prostost, razen če se enak ukrep uporabljata tudi za pripadnike oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, obdolžene podobnih kršitev, ali če je to nujno zaradi vzdrževanja reda in discipline v taborišču.

Pripor vojnega ujetnika zaradi disciplinske kršitve se kar najbolj skrajša in ne traja več kot štirinajst dni.

Določbe 97. in 98. člena tega poglavja se uporabljajo za vojne ujetnike, ki so v priporu zaradi disciplinskih kršitev.

96. ČLEN

Dejanja, ki pomenijo disciplinsko kršitev, se takoj preiščejo.

Brez poseganja v pristojnost sodišč in nadrejenih vojaških oblasti lahko disciplinske kazni izreka le častnik, ki je kot poveljnik taborišča pristojen za disciplino, ali odgovorni častnik, ki ga nadomešča ali na katerega je poveljnik prenesel svoja disciplinska pooblastila.

Disciplinska pooblastila se nikakor ne smejo prenesti na vojnega ujetnika in vojni ujetnik jih tudi ne sme izvajati.

Pred izrekom disciplinske kazni je treba obdolžena vojnega ujetnika natančno obvestiti o kršitvi, ki je je obdolžen, in mu omogočiti, da pojasni svoje ravnanje in se zagovarja. Dovolj se mu, da povabi pričel in po potrebi zahteva storitve usposobljenega tolmača. Odločitev o kazni se sporoči obdolženemu vojnemu ujetniku in predstavniku vojnih ujetnikov.

Poveljnik taborišča vodi evidenco izrečenih disciplinskih kazni, ki je na voljo za vpogled predstavnikom sile zaščitnice.

97. ČLEN

Vojni ujetniki se nikakor ne smejo premeščati v ustanove za prestajanje kazni (zapore, kazenske zavode, kaznilnice itd.), da bi tam prestajali disciplinske kazni.

Vsi prostori za prestajanje disciplinskih kazni so v skladu s higienskimi zahtevami iz 25. člena. Vojnemu ujetniku, ki prestaja kazen, se omogoči vzdrževanje osebne higiene v skladu z 29. členom.

Častniki in osebe s primerljivim položajem se ne nastanijo v istih prostorih kot podčastniki ali vojaki.

Vojne ujetnice, ki prestajajo disciplinsko kazen, so zaprte v prostorih, ločenih od prostorov, v katerih so vojni ujetniki moški, in so pod neposrednim nadzorom žensk.

98. ČLEN

Vojni ujetnik, ki prestaja disciplinsko kazen pripora, še naprej uživa ugodnosti po določbah te konvencije, razen če zaradi dejstva, da je v priporu, to ni mogoče. Ugodnosti po določbah 78. in 126. člena se mu nikakor ne smejo odvzeti.

Vojnemu ujetniku, ki je disciplinsko kaznovan, se ne smejo odvzeti pravice, vezane na njegov čin.

Vojni ujetniki, ki so disciplinsko kaznovani, se smejo gibati in smejo biti na svežem zraku najmanj dve uri na dan.

Na svojo zahtevo so lahko prisotni na dnevnikih zdravniških pregledih. Deležni so oskrbe, ki jo potrebujejo zaradi svojega zdravstvenega stanja, in se po potrebi premestijo v taboriščno ambulanto ali bolnišnico.

Smejo brati in pisati ter pošiljati in prejemati pisma. Njihovi paketi in denarne pošiljke se lahko zadržijo do konca prestajanja kazni; do takrat se zaupajo predstavniku vojnih ujetnikov, ki pokvarljivo blago iz paketov preda ambulanti.

III. Sodni postopki

99. ČLEN

Nobenemu vojnemu ujetniku se ne sme soditi ali ga obsojati za dejanje, ki ni prepovedano z zakonodajo sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ali z mednarodnim pravom, ki sta veljala v času, ko je bilo dejanje storjeno.

Nad vojnim ujetnikom se ne sme izvajati nobena psihična ali fizična prisila, da bi priznal krivdo za dejanje, ki ga je obdolžen.

Noben vojni ujetnik ne sme biti obsojen, ne da bi imel možnost obrambe in pomoči odvetnika ali zagovornika.

100. ČLEN

Vojne ujetnike in sile zaščitnice je treba čim prej obvestiti o kršitvah, za katere je po zakonodaji sile, ki pridržuje vojne ujetnike, določena smrtna kazen.

Po tem se druge kršitve ne kaznujejo s smrtno kaznijo brez soglasja sile, ki ji vojni ujetniki pripadajo.

Smrtna kazen se vojnemu ujetniku ne sme izreči, če sodišče v skladu z drugim odstavkom 87. člena ni posebej opozorjeno na dejstvo, da obdolženec ni državljani sile, ki ga pridržuje, in ji zato ni dolžan biti lojalni ter da je pod njeno oblastjo zaradi okoliščin, ki so neodvisne od njegove volje.

101. ČLEN

Če je vojnemu ujetniku izrečena smrtna kazen, se ta ne izvrši pred potekom najmanj šestih mesecev po dnevu, ko sila zaščitnica na navedeni naslov prejme izčrpno poročilo v skladu s 107. členom.

102. ČLEN

Vojni ujetnik je lahko veljavno obsojen le, če sodbo po enakem postopku izrečejo ista sodišča kot pripadnikom oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in če se upoštevajo določbe tega poglavja.

103. ČLEN

Sodne preiskave v zvezi z vojnim ujetnikom se vodijo tako hitro, kot to dopuščajo okoliščine, in tako, da se sojenje začne

čim prej. Vojni ujetnik med čakanjem na sojenje ne sme biti priprt, razen če bi bil priprt tudi pripadnik oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, obdolžen podobnih kršitev, ali če je to potrebno zaradi državne varnosti. Pripor nikakor ne sme trajati več kot tri mesece.

Čas, ki ga vojni ujetnik preživi v priporu med čakanjem na sojenje, se všteje v izrečeno kazen zapora in upošteva pri določitvi katere koli kazni.

Za vojne ujetnike, ki v priporu čakajo na sojenje, se uporabljajo določbe 97. in 98. člena tega poglavja.

104. ČLEN

Kadar koli se sila, ki pridržuje vojne ujetnike, odloči začeti sodni postopek proti vojnemu ujetniku, o tem čim prej uradno obvesti silo zaščitnico, in to najmanj tri tedne pred začetkom sojenja. To obdobje treh tednov začne teči, ko sila zaščitnica prejme uradno obvestilo na naslov na naslov, ki ga je ta predhodno sporočila sili, ki pridržuje vojne ujetnike.

Uradno obvestilo vsebuje te podatke:

1. priimek in imena vojnega ujetnika, njegov čin, ime vojske, vojaško enoto, osebno ali službeno številko, rojstni datum in poklic, če ga ima;

2. kraj interniranja ali pripora;

3. obrazložitev obtožbe ali obtožb, zaradi katerih se vojni ujetnik kazensko preganja, in navedbo zakonskih določb, ki se uporabljajo;

4. navedbo sodišča, ki bo obravnavalo zadevo, z navedbo datuma in kraja, ki sta določena za začetek sojenja.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, enako obvesti predstavnika vojnih ujetnikov.

Če na začetku sojenja ni predložen dokaz, da so sila zaščitnica, vojni ujetnik in predstavnik vojnih ujetnikov prejeli prej navedeno uradno obvestilo najmanj tri tedne pred začetkom sojenja, se sojenje preloži.

105. ČLEN

Vojni ujetnik je upravičen do pomoči soujetnika, obrambe odvetnika ali zagovornika, ki ga sam izbere, predlaganja prič, in če meni, da je to potrebno, usposobljenega tolmača. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, ga o teh pravicah pravočasno pouči pred sojenjem.

Če vojni ujetnik ne izbere odvetnika ali zagovornika, mu ga zagotovi sila zaščitnica, ki ima za to na voljo najmanj teden dni časa. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, sili zaščitnici na zahtevo predloži seznam oseb, usposobljenih za vodenje obrambe. Če niti vojni ujetnik niti sila zaščitnica ne izbereta odvetnika ali zagovornika, sila, ki pridržuje vojne ujetnike, imenuje odvetnika ali zagovornika, ki vodi obrambo.

Odvetnik ali zagovornik, ki vodi obrambo vojnega ujetnika, ima pred začetkom sojenja na voljo vse potrebno in najmanj dva tedna časa za pripravo obrambe obdolženega. Zlasti sme svobodno obiskovati obdolženega in se z njim zasebno pogovarjati. Pogovarjati se sme tudi z vsemi pričami obrambe, vključno z vojnimi ujetniki. Te ugodnosti lahko izkoristi do izteka roka za vlaganje pritožbe ali prošnje.

Obdolženi vojni ujetnik pred začetkom sojenja pravočasno prejme obrazloženo obtožnico ali obtožnice, na podlagi katerih se kazensko preganja, in dokumente, ki se običajno pošiljajo obdolžencu na podlagi veljavne zakonodaje oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, in sicer v jeziku, ki ga vojni ujetnik razume. Pod enakimi pogoji se enako obvesti tudi odvetnik ali zagovornik, ki vodi obrambo vojnega ujetnika.

Predstavniki sile zaščitnice imajo pravico udeležiti se sojenja, razen če je obravnava izjemoma zaprta za javnost zaradi državne varnosti. V takem primeru sila, ki pridržuje vojne ujetnike, o tem obvesti silo zaščitnico.

106. ČLEN

Vsak vojni ujetnik ima enako kot pripadniki oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike, pravico vložiti pritožbo ali

prošnje v zvezi z vsako sodbo, ki mu je izrečena, z namenom, da se sodba razveljavi ali spremeni ali zadeva vrne v ponovno sojenje. V celoti ga je treba poučiti o njegovi pravici do vložitve pritožbe ali prošnje in o roku, v katerem to lahko stori.

107. ČLEN

Sila zaščitnica se takoj obvesti o vsaki sodbi in kazni, izrečeni vojnemu ujetniku, v obliki kratkega sporočila, v katerem je navedeno tudi, ali ima vojni ujetnik pravico do pritožbe z namenom, da se sodba razveljavi ali zadeva vrne v ponovno sojenje. To sporočilo se pošlje tudi predstavniku vojnih ujetnikov. Pošlje se tudi obdolženemu vojnemu ujetniku v jeziku, ki ga razume, če sodba ni bila izrečena v njegovi prisotnosti. Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, nemudoma sporoči sili zaščitnici tudi odločitev vojnega ujetnika, ali bo izkoristil pravico do pritožbe ali se ji bo odpovedal.

Če je vojni ujetnik pravnomočno obsojen ali če je na sodišču prve stopnje obsojen na smrtno kazen, sila, ki ga pridržuje, sili zaščitnici čim prej pošlje podrobno sporočilo, ki vsebuje:

1. točno besedilo ugotovitev in sodbe;
2. povzetek poročila o kakršni koli predhodni preiskavi in sojenju s poudarkom na osnovnih sestavnih delih obtožbe in obrambe;
3. po potrebi navedbo ustanove, v kateri bo vojni ujetnik prestajal kazen.

Podatki iz prejšnjih točk se pošljejo sili zaščitnici na naslov, ki ga je predhodno sporočila sili, ki pridržuje vojne ujetnike.

108. ČLEN

Vojni ujetniki prestajajo izrečene kazni na podlagi izvršljive sodbe v istih ustanovah in enakih razmerah kot pripadniki oboroženih sil sile, ki pridržuje vojne ujetnike. Te razmere so vedno v skladu z zdravstvenimi zahtevami in človečnostjo.

Vojna ujetnica, ki ji je izrečena taka kazen, se zapre v ločene prostore in je pod nadzorom žensk.

Vojni ujetniki, obsojeni na kazen odvzema prostosti, vsekakor še naprej uživajo ugodnosti po določbah 78. in 126. člena te konvencije. Poleg tega smejo prejemati in pošiljati pošto, prejemati najmanj en paket pomoči na mesec, se redno gibati na svežem zraku, zagotovljeni jim morata biti zdravstvena oskrba, ki jo zahteva njihovo zdravstveno stanje, in duhovna pomoč, če jo želijo.

Kazni, ki se jim lahko izrečejo, morajo biti v skladu z določbami tretjega odstavka 87. člena.

IV. DEL

KONEC UJETNIŠTVA

I. ODDELEK

NEPOSREDNA REPATRIACIJA IN NASTANITEV V NEVTRALNIH DRŽAVAH

109. ČLEN

Ob upoštevanju določb tretjega odstavka tega člena morajo strani v spopadu hudo ranjene in bolne vojne ujetnike, potem ko so jih negovale, dokler niso sposobni za prevoz, ne glede na število in čin vrniti v njihovo državo v skladu s prvim odstavkom naslednjega člena.

Strani v spopadu si med trajanjem sovražnosti ob sodelovanju nevtralnih sil prizadevajo organizirati nastanitev ranjenih in bolnih vojnih ujetnikov iz drugega odstavka naslednjega člena v nevtralnih državah. Poleg tega lahko sklenejo sporazume o neposredni repatriaciji telesno sposobnih vojnih ujetnikov, ki so bili dolgo v ujetništvu, ali o njihovi internaciji v nevtralni državi.

Med sovražnostmi ranjen ali bolan vojni ujetnik, ki izpolnjuje pogoje za repatriacijo po prvem odstavku tega člena, ne sme biti repatriiran proti svoji volji.

110. ČLEN

Neposredno se repatriirajo:

1. neozdravljivo ranjeni in bolniki, katerih duševne ali telesne sposobnosti so občutno zmanjšane;

2. ranjenci in bolniki, ki glede na zdravniško mnenje najverjetneje ne bodo ozdraveli v enem letu, njihovo stanje pa zahteva zdravljenje, in katerih duševne ali telesne sposobnosti so občutno zmanjšane;

3. ranjenci in bolniki, ki so ozdraveli, vendar so njihove duševne ali telesne sposobnosti občutno in trajno zmanjšane.

V nevtralni državi se lahko nastanijo:

1. ranjenci in bolniki, pri katerih se lahko pričakuje ozdravitev v enem letu po dnevu poškodbe ali začetku bolezni, če bi zdravljenje v nevtralni državi lahko povečalo možnosti zanesljivejše in hitrejše ozdravitve;

2. vojni ujetniki, katerih duševno ali telesno zdravje je glede na zdravniško mnenje resno ogroženo zaradi dolgotrajnega ujetništva in katerih nastanitvev v nevtralni državi bi to lahko odpravila.

Sile, na katere se to nanaša, sporazumno določijo pogoje, ki jih morajo izpolnjevati vojni ujetniki, nastanjeni v nevtralni državi, da se lahko repatriirajo, in njihov status. Na splošno se repatriirajo vojni ujetniki, nastanjeni v nevtralni državi, ki pripadajo tem skupinam:

1. osebe, katerih zdravstveno stanje se je tako poslabšalo, da izpolnjujejo pogoje za neposredno repatriacijo;

2. osebe, katerih duševne ali telesne sposobnosti ostanejo občutno zmanjšane tudi po zdravljenju.

Če strani v spopadu niso sklenile posebnih sporazumov, ki določajo primere nezmožnosti ali bolezni, ki upravičujejo neposredno repatriacijo ali nastanitev v nevtralni državi, se ti primeri določijo v skladu z načeli iz vzorca sporazuma o neposredni repatriaciji in nastanitvi ranjenih in bolnih vojnih ujetnikov v nevtralnih državah ter iz pravilnika o skupnih zdravstvenih komisijah, ki sta priložena tej konvenciji.

111. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, sila, ki ji vojni ujetniki pripadajo, in nevtralna sila, o kateri se ti sili sporazumeta, si prizadevajo skleniti sporazume, ki omogočajo interniranje vojnih ujetnikov na ozemlju navedene nevtralne sile, dokler se sovražnosti ne končajo.

112. ČLEN

Ob začetku sovražnosti se imenujejo skupne zdravstvene komisije za pregled ranjenih in bolnih vojnih ujetnikov ter sprejemanje vseh ustreznih odločitev v zvezi z njimi. Imenovanje, naloge in delovanje teh komisij so v skladu z določbami pravilnika, ki je priložen tej konvenciji.

Vojni ujetniki, ki so po mnenju zdravstvenih oblasti sile, ki jih pridržuje, očitno hudo ranjeni ali hudo bolni, se smejo repatriirati brez pregleda pred skupno zdravstveno komisijo.

113. ČLEN

Poleg oseb, ki jih določijo zdravstvene oblasti sile, ki pridržuje vojne ujetnike, so do pregleda pred skupno zdravstveno komisijo iz prejšnjega člena upravičeni še ranjeni ali bolni vojni ujetniki, ki spadajo v te skupine:

1. ranjenci ali bolniki, ki jih predlaga zdravnik ali kirurg njihove narodne pripadnosti ali zdravnik ali kirurg, ki je državljan ene od strani v spopadu, ki je zaveznica sile, ki ji ujetniki pripadajo, in ki opravlja svoje naloge v taborišču;

2. ranjenci in bolniki, ki jih predlaga predstavnik vojnih ujetnikov;

3. ranjenci in bolniki, ki jih predlaga sila, ki ji pripadajo, ali organizacija, ki jo ta sila priznava in ki pomaga vojnim ujetnikom.

Vojni ujetniki, ki ne spadajo v nobeno od teh treh skupin, smejo priti na pregled pred skupno zdravstveno komisijo, vendar so pregledani za vojnimi ujetniki iz navedenih skupin.

Pri pregledu vojnih ujetnikov pred skupno zdravstveno komisijo smeta prisostvovati zdravnik ali kirurg njihove narodne pripadnosti in predstavnik vojnih ujetnikov.

114. ČLEN

Vojni ujetniki, ki so žrtve nezgod, razen tistih, ki so se poškodovali namenoma, v povezavi z repatriacijo in nastanitvijo v nevtralni državi uživajo ugodnosti po določbah te konvencije.

115. ČLEN

Noben vojni ujetnik, ki je kaznovan disciplinsko in izpolnjuje pogoje za repatriacijo ali nastanitev v nevtralni državi, ne sme biti zadržan z izgovorom, da še ni prestal izrečene disciplinske kazni.

Za vojne ujetnike, pridržane v zvezi s sodnim pregonom ali obsodbo, ki so predvideni za repatriacijo ali nastanitev v nevtralni državi, se ti ukrepi lahko uporabljajo do konca postopka ali prestajanja kazni, če sila, ki jih pridržuje, soglaša s tem.

Strani v spopadu si sporočijo imena vojnih ujetnikov, ki bodo pridržani do konca postopka ali prestajanja kazni.

116. ČLEN

Stroške repatriacije vojnih ujetnikov ali njihovega prevoza v nevtralno državo od meje sile, ki jih je pridrževala, krije sila, ki ji vojni ujetniki pripadajo.

117. ČLEN

Nobena repatriirana oseba ne sme biti zaposlena v aktivni vojaški službi.

II. ODDELEK

OSVOBODITEV IN REPATRICIJA VOJNIH UJETNIKOV OB KONČANJU SOVRAŽNOSTI

118. ČLEN

Po končanju aktivnih sovražnosti se vojni ujetniki brez odlašanja osvobodijo in repatriirajo.

Če sporazum, sklenjen med stranmi v spopadu z namenom končati sovražnosti, ne vsebuje določb o tem ali če takega sporazuma ni, vsaka od sil, ki pridržuje vojne ujetnike, sama sestavi in brez odlašanja izvede načrt o njihovi repatriaciji v skladu z načelom iz prejšnjega odstavka.

V vsakem primeru se sprejeti ukrepi sporočijo vojnim ujetnikom.

Stroški repatriacije vojnih ujetnikov se vedno pravično porazdelijo med silo, ki jih pridržuje, in silo, ki ji pripadajo. Pri porazdelitvi se uporabljajo ta načela:

a) če sili mejita druga na drugo, sila, ki ji vojni ujetniki pripadajo, krije stroške njihove repatriacije od meje sile, ki jih pridržuje;

b) če sili ne mejita druga na drugo, sila, ki pridržuje vojne ujetnike, krije stroške njihovega prevoza na svojem ozemlju do svoje meje ali luke za vkrcanje, ki je najbližje ozemlju sile, ki ji vojni ujetniki pripadajo. O drugih stroških repatriacije se strani, na katere se to nanaša, sporazumejo in jih pravično porazdelijo med seboj. Sklenitev takega sporazuma nikakor ne upravičuje odlašanja repatriacije vojnih ujetnikov.

119. ČLEN

Repatriacija poteka v razmerah, ki so podobne tistim iz 46. do 48. člena te konvencije o premestitvi vojnih ujetnikov, ob upoštevanju določb 118. člena in naslednjih odstavkov.

Ob repatriaciji se vojnim ujetnikom vrnejo vsi vrednostni predmeti, ki so jim bili odvzeti na podlagi 18. člena, in zneski v tuji valuti, ki niso bili zamenjani v valuto sile, ki pridržuje vojne ujetnike.

Vrednostni predmeti in zneski v tuji valuti, ki iz kakršnega koli razloga niso vrnjeni vojnim ujetnikom ob repatriaciji, se predajo informacijskemu uradu iz 122. člena.

Vojni ujetniki lahko vzamejo s seboj osebne predmete, korespondenco in pakete, ki so prispeli zanje. Teža prtljage se zaradi razmer repatriacije lahko omeji na primerno težo, ki jo vojni ujetnik lahko nosi. Vsakemu vojnemu ujetniku se vedno dovoli nositi teža najmanj petindvajset kilogramov.

Druge osebne predmete repatriiranega vojnega ujetnika hrani sila, ki ga pridržuje; pošlje mu jih, takoj ko s silo, ki ji vojni ujetnik pripada, sklene sporazum o načinu prevoza predmetov in kritju stroškov zanj.

Vojni ujetniki, ki so v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja, se smejo pridržati do konca postopka in po potrebi do konca prestajanja kazni. Enako velja za vojne ujetnike, že obsojene zaradi kaznivega dejanja.

Strani v spopadu si sporočijo imena vojnih ujetnikov, ki so pridržani do konca postopka ali prestajanja kazni.

Strani v spopadu se sporazumejo o ustanovitvi komisij za iskanje razkropljenih vojnih ujetnikov in zagotavljanje njihove repatriacije v najkrajšem času.

III. ODDELEK

SMRT VOJNIH UJETNIKOV

120. ČLEN

Oporoke vojnih ujetnikov so sestavljene tako, da izpolnjujejo pogoje za veljavnost po zakonodaji njihove države, ki bo ukrenila vse potrebno, da z njimi seznanijo silo, ki jih pridržuje. Na zahtevo vojnega ujetnika, vedno pa po njegovi smrti se oporoka brez odlašanja pošlje sili zaščitnici, overjena kopija pa osrednji agenciji.

Potrdila o smrti, ki so v skladu z obrazcem, priloženim tej konvenciji, ali sezname vseh oseb, ki so umrle kot vojni ujetniki, ki jih potrdi odgovorni častnik, se čim prej pošljejo informacijskemu uradu za vojne ujetnike, ustanovljenemu v skladu s 122. členom. Potrdila o smrti ali potrjeni sezname vsebujejo podrobne podatke o identiteti, navedene v tretjem odstavku 17. člena, ter kraj, datum in vzrok smrti, kraj in datum pokopa ter vse podatke, potrebne za prepoznavo grobov.

Pred pokopom ali upepelitvijo vojnega ujetnika se opravi zdravniški pregled trupla zaradi ugotovitve smrti, sestave poročila in po potrebi ugotovitve identitete.

Oblasti, ki pridržujejo vojne ujetnike, zagotovijo, da so vojni ujetniki, ki umrejo v ujetništvu, dostojno pokopani, če je le mogoče v skladu z obredi veroizpovedi, ki so ji pripadali, ter da se njihovi grobovi spoštujejo, ustrezno vzdržujejo in označijo tako, da jih je vedno mogoče najti. Če je le mogoče, se umrli vojni ujetniki, ki so pripadali isti sili, pokopljejo na istem kraju.

Umrli vojni ujetniki se pokopljejo v posamične grobove, razen če jih je treba zaradi neizogibnih okoliščin pokopati v skupni grob. Trupla se smejo upepeliti le zaradi nujnih higienskih razlogov ali veroizpovedi pokojnika, ali če je to v skladu s pokojnikovo izrecno željo po upepelitvi. Ob upepelitvi se v potrdilo o smrti vpiše zaznamek o upepelitvi in razlog zanj.

Da bi bilo grobove vedno mogoče najti, se vsi podatki o pokopu in grobovih vpišejo v register službe za popis grobov, ki jo ustanovi sila, ki pridržuje vojne ujetnike. Sezname grobov in podatki o vojnih ujetnikih, pokopanih na pokopališčih in drugje, se pošljejo sili, ki so ji ti vojni ujetniki pripadali. Če je sila, ki nadzoruje to ozemlje, pogodbenica te konvencije, mora skrbeti za te grobove in vpisati v register vsak poznejši prenos trupel. Te določbe veljajo tudi za pepel umrlih, ki ga hrani služba za popis grobov, dokler ji država umrlih ne sporoči, kaj naj stori z njim.

121. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, takoj uradno preišče vsako smrt ali hujšo poškodbo vojnega ujetnika, ki jo je povzročil ali za katero se sumi, da jo je povzročil stražar, drug vojni ujetnik ali katera koli druga oseba, pa tudi vsako drugo smrt, katere vzrok je neznan.

O takih primerih se takoj obvesti sila zaščitnica. Zberejo se izjave prič, zlasti vojnih ujetnikov, poročilo s temi izjavami pa se pošlje sili zaščitnici.

Če se s preiskavo ugotovi krivda ene osebe ali več oseb, sila, ki pridržuje vojne ujetnike, stori vse potrebno za sodni pregon odgovorne osebe ali oseb.

V. DEL

INFORMACIJSKI URADI IN DRUŠTVA ZA POMOČ VOJNIM UJETNIKOM

122. ČLEN

Ob začetku spopada in v vseh primerih okupacije vsaka stran v spopadu ustanovi uradni informacijski urad za vojne ujetnike, ki so pod njeno oblastjo. Nevtralne sile ali sile, ki se ne vojskujejo, ki so na svoje ozemlje sprejele osebe, ki pripadajo eni od skupin iz 4. člena, glede teh oseb storijo enako. Sila, na katero se to nanaša, zagotovi, da informacijski urad za vojne ujetnike dobi potrebne prostore, opremo in osebje za uspešno opravljanje svojega dela. V uradu sme zaposliti vojne ujetnike pod pogoji, določenimi v oddelku konvencije, ki se nanaša na delo vojnih ujetnikov.

Vsaka od strani v spopadu v najkrajšem možnem času pošlje svojemu uradu podatke iz četrtega, petega in šestega odstavka tega člena, ki se nanašajo na sovražne osebe iz ene od skupin iz 4. člena, ki so prišle pod njeno oblast. Nevtralne sile ali sile, ki se ne vojskujejo, glede oseb iz teh skupin, ki so jih sprejele na svoje ozemlje, storijo enako.

Urad prek sil zaščitnic in osrednje agencije iz 123. člena takoj in kar najhitreje pošlje te podatke silam, na katere se to nanaša.

Ti podatki omogočajo hitro obveščanje bližnjih sorodnikov. Ob upoštevanju določb 17. člena podatki o vsakem ujetniku, če jih informacijski urad ima, vsebujejo priimek, imena, čin, ime vojske, vojaško enoto, osebno ali službeno številko, kraj in popoln datum rojstva, navedbo sile, ki ji vojni ujetnik pripada, ime očeta in dekliniški priimek matere, ime in naslov osebe, ki jo je treba obvestiti, ter naslov, kamor se lahko pošlje pošta za vojnega ujetnika.

Informacijski urad od različnih pristojnih služb prejema podatke o premestitvah, osvoboditvah, repatriacijah, pobegih, hospitalizacijah in smrtih ter jih pošilja na način, določen v tretjem odstavku tega člena.

Redno, če je mogoče vsak teden, se pošiljajo tudi podatki o zdravstvenem stanju vojnih ujetnikov, ki so hudo bolni ali hudo ranjeni.

Informacijski urad odgovarja na vse poizvedbe, ki jih dobi v zvezi z vojnimi ujetniki, tudi tistimi, ki so umrli v ujetništvu; opravi tudi vse potrebne poizvedbe za pridobitev iskanih podatkov, ki jih sam nima.

Vsa pisna obvestila urada so potrjena s podpisom ali žigom.

Informacijski urad je zadolžen za zbiranje vseh osebnih dragocenosti, vključno z zneski v valuti, ki ni valuta sile, ki pridržuje vojne ujetnike, pa tudi dokumentov, ki so pomembni za bližnje sorodnike in so za vojnimi ujetniki ostali po repatriaciji, osvoboditvi, pobegu ali smrti, ki jih nato pošlje silam, na katere se to nanaša. Urad te predmete pošlje v zapečatenem paketu s priloženo izjavo, v kateri sta točno določeni identiteta osebe, ki ji ti predmeti pripadajo, in podrobna vsebina paketa. Drugi osebni predmeti teh vojnih ujetnikov se pošljejo v skladu z dogovorom med silami v spopadu, na katere se to nanaša.

123. ČLEN

Osrednja agencija za obveščanje o vojnih ujetnikih se ustanovi v nevtralni državi. Mednarodni odbor Rdečega križa, če se mu zdi potrebno, predlaga silam, na katere se to nanaša, ustanovitev take agencije.

Naloga agencije je zbrati vse podatke o vojnih ujetnikih, ki jih lahko pridobi po uradnih ali zasebnih poteh, in jih čim prej poslati njihovi državi ali sili, ki ji pripadajo. Od strani v spopadu prejme vse potrebno za tako pošiljanje.

Visoke pogodbenice, zlasti tiste, katerih državljani uporabljajo storitve osrednje agencije, se zaprosijo za vso potrebno finančno pomoč za njeno delovanje.

Navedene določbe se nikakor ne razlagajo kot omejevanje humanitarne dejavnosti Mednarodnega odbora Rdečega križa in društev za pomoč iz 125. člena.

124. ČLEN

Nacionalni informacijski uradi in osrednja agencija za obveščanje so oproščeni plačila poštnine in deležni drugih oprostitev iz 74. člena, če je mogoče, pa so oproščeni tudi plačevanja telegrafskih pristojbin ali se jim te vsaj občutno znižajo.

125. ČLEN

Sile, ki pridržujejo vojne ujetnike, ob upoštevanju ukrepov, ki so po njihovem mnenju nujni za zagotovitev njihove varnosti ali zadovoljevanje katere koli druge razumne potrebe, zagotovijo predstavnikom verskih organizacij, društvom za pomoč ali kakršni koli drugi organizaciji, ki pomaga vojnim ujetnikom, in njihovim pravilno akreditiranim zastopnikom vse potrebno za obiskovanje vojnih ujetnikov, delitev pomoči in potrebščin iz katerega koli vira za verske, izobraževalne ali rekreativne namene ter za pomoč pri organiziranju njihovega prostega časa v taboriščih. Taka društva ali organizacije se lahko ustanovijo na ozemlju sile, ki pridržuje vojne ujetnike, ali v kateri koli drugi državi, lahko pa so tudi mednarodne.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, lahko omeji število društev in organizacij, katerih delegati lahko opravljajo svoje naloge na njenem ozemlju in pod njenim nadzorom, vendar pod pogojem, da taka omejitev ne ovira učinkovite in zadostne pomoči vsem vojnim ujetnikom.

Na tem področju se vedno priznava in upošteva poseben položaj Mednarodnega odbora Rdečega križa.

Takoj ko se pomoč ali potrebščine za navedene namene predajo vojnim ujetnikom ali zelo kmalu zatem se društvu za pomoč ali organizaciji pošiljateljici za vsako pošiljko pošlje potrdilo o vročitvi, ki ga podpiše predstavnik ujetnikov. Potrdila, ki se nanašajo na te pošiljke, hkrati predložijo tudi upravne oblasti, ki so odgovorne za varovanje ujetnikov.

VI. DEL

IZVAJANJE KONVENCIJE

I. ODDELEK

SPLOŠNE DOLOČBE

126. ČLEN

Predstavniki ali delegati sil zaščitnic imajo dovoljenje za obisk vseh krajev, kjer bi lahko bili vojni ujetniki, zlasti tistih, kjer so internirani, zaprti ali kjer delajo, prav tako imajo dostop do vseh prostorov, v katerih so vojni ujetniki, dovoljen pa jim je tudi dostop do vseh mest odhoda, prehoda in prihoda vojnih ujetnikov, ki se premeščajo. Z vojnimi ujetniki in zlasti z njihovimi predstavniki se lahko pogovarjajo brez prič s pomočjo tolmača ali brez njega.

Predstavniki in delegati sil zaščitnic lahko popolnoma prosto izbirajo kraje, ki jih želijo obiskati. Trajanje in pogostost teh obiskov nista omejena. Obiski se ne smejo prepovedati, razen zaradi vojaške nujnosti, in to le kot izjemen in začasen ukrep.

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, in sila, ki ji ti vojni ujetniki pripadajo, se po potrebi lahko dogovorita, da se obiskov smejo udeležiti rojaki vojnih ujetnikov.

Enake pravice imajo tudi delegati Mednarodnega odbora Rdečega križa. Imenovanje delegatov odobri sila, ki pridruže vojne ujetnike, ki jih bodo obiskali.

127. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v svojih državah v miru in vojni čim bolj širile poznavanje besedila te konvencije, zlasti da jo bodo vključile v programe vojaškega, in če je le mogoče tudi civilnega usposabljanja, tako da se z njenimi načeli lahko seznanijo vse njihove oborožene sile in vse prebivalstvo.

Vse vojaške ali druge oblasti, ki med vojno prevzamejo odgovornost za vojne ujetnike, morajo imeti besedilo konvencije in biti o njenih določbah posebej poučene.

128. ČLEN

Visoke pogodbenice si prek Švicarskega zveznega sveta, med sovražnostmi pa prek sil zaščitnic izmenjajo uradne prevode te konvencije ter zakone in druge predpise, ki jih lahko sprejmejo za zagotavljanje njene uporabe.

129. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo sprejele zakonodajo, potrebno za zagotovitev učinkovitih kazenskih sankcij za osebe, ki storijo ali ukažejo storiti katero koli od hudih kršitev te konvencije, ki so opredeljene v naslednjem členu.

Vsaka visoka pogodbenica mora poiskati osebe, ki so domnevno storile ali ukazale storiti tako hudo kršitev, in jih privedi pred svoje sodišče ne glede na njihovo državljanstvo. Če se ji zdi ustrežnejše, jih lahko v skladu z določbami svoje zakonodaje izroči v sojenje drugi visoki pogodbenici, če ta zadostno izkaže utemeljene obtožbe proti njim.

Vsaka visoka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe za preprečevanje vseh dejanj, ki so v nasprotju z določbami te konvencije in niso hude kršitve, opredeljene v naslednjem členu.

Obdolžencem se vedno zagotovijo pravna jamstva glede sodnega postopka in obrambe, ki niso manj ugodna od tistih iz 105. člena in nadaljnjih členov te konvencije.

130. ČLEN

Huda kršitev iz prejšnjega člena je katero koli od teh dejanj, če je storjeno zoper osebe ali premoženje, ki jih štiti konvencija: naklepno pobijanje, mučenje ali nečloveško ravnanje, vključno z biološkimi poskusi, naklepno povzročanje velikega trpljenja, hudih telesnih poškodb ali okvar zdravja, prisila vojnega ujetnika, da služi v oboroženih silah sovražne sile, ali naklepen odvzem pravice vojnega ujetnika do poštenega in rednega sojenja po tej konvenciji.

131. ČLEN

Nobeni visoki pogodbenici ni dovoljeno, da sebe ali drugo visoko pogodbenico odveže kakršne koli odgovornosti v zvezi s kršitvami iz prejšnjega člena, ki jo ima sama ali druga visoka pogodbenica.

132. ČLEN

Na zahtevo ene od strani v spopadu se ob vsaki domnevni kršitvi konvencije uvede preiskava na način, o katerem se dogovorijo zainteresirane strani.

Če se dogovor o postopku preiskave ne doseže, se strani sporazumejo o izbiri ravnika, ki določi nadaljnji postopek.

Ko se ugotovi kršitev, jo strani v spopadu zatrejo in čim prej kaznujejo.

II. ODDELEK

KONČNE DOLOČBE

133. ČLEN

Ta konvencija je sestavljena v angleškem in francoskem jeziku. Besedili sta enako verodostojni.

Švicarski zvezni svet zagotovi uradna prevoda konvencije v ruski in španski jezik.

134. ČLEN

V odnosih med visokimi pogodbenicami ta konvencija nadomesti konvencijo z dne 27. julija 1929.

135. ČLEN

V odnosih med silami, ki jih zavezuje Haaška konvencija o zakonih in običajih vojne na kopnem, bodisi da gre za konvencijo z dne 29. julija 1899 bodisi za tisto z dne 18. oktobra 1907, in so pogodbenice te konvencije, ta konvencija dopolnjuje II. poglavje pravilnika, ki je priložen prej navedenima haaškima konvencijama.

136. ČLEN

Danes sprejeta konvencija je na voljo za podpis do 12. februarja 1950 za sile, ki so imele predstavnike na konferenci, ki se je začela v Ženevi 21. aprila 1949, pa tudi za sile, ki na tej konferenci niso imele predstavnikov, so pa pogodbenice konvencije z dne 27. julija 1929.

137. ČLEN

Ta konvencija se čim prej ratificira, listine o ratifikaciji pa se deponirajo v Bernu.

O deponiranju vsake listine o ratifikaciji se sestavi zapisnik, overjeno kopijo zapisnika pa Švicarski zvezni svet pošlje vsem silam, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

138. ČLEN

Ta konvencija začne veljati šest mesecev po deponiranju najmanj dveh listin o ratifikaciji.

Zatem za vsako visoko pogodbenico začne veljati šest mesecev po deponiranju njene listine o ratifikaciji.

139. ČLEN

K tej konvenciji lahko po dnevu začetka veljavnosti pristopi vsaka sila, v imenu katere ni bila podpisana.

140. ČLEN

O pristopu se uradno pisno obvesti Švicarski zvezni svet, pristop pa začne učinkovati šest mesecev po dnevu prejema uradnega obvestila o pristopu.

Švicarski zvezni svet obvesti o pristopu vse sile, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

141. ČLEN

Ob nastopu razmer iz 2. in 3. člena imajo deponiranje listin o ratifikaciji, ki ga strani v spopadu opravijo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, in uradna obvestila o pristopu, ki jih pošljejo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, takojšnji učinek. Švicarski zvezni svet kar najhitreje pošlje obvestilo o ratifikacijah ali pristopih strani v spopadu.

142. ČLEN

Vsaka visoka pogodbenica lahko odpove to konvencijo.

Uradno pisno obvestilo o odpovedi se pošlje Švicarskemu zveznemu svetu, ki ga pošlje vladam vseh visokih pogodbenic.

Odpoved začne učinkovati leto dni po dnevu, ko je Švicarski zvezni svet o njej uradno obveščen. Odpoved, o kateri se pošlje uradno obvestilo v času, ko sila, ki jo je sporočila, sodeluje v spopadu, ne učinkuje, dokler ni sklenjen mir in niso končani postopki v zvezi z osvoboditvijo in repatriacijo oseb, ki jih ta konvencija štiti.

Odpoved velja samo za silo, ki jo sporoči. Ne vpliva na obveznosti, ki še naprej zavezujejo strani v spopadu na podlagi načel mednarodnega prava, kot izhajajo iz običajev, ustaljenih med civiliziranimi narodi, zakonov človečnosti in zapovedi javne vesti.

143. ČLEN

Švicarski zvezni svet to konvencijo registrira pri Sekretariatu Organizacije združenih narodov. Švicarski zvezni svet Sekretariat Organizacije združenih narodov obvešča o vseh ratifikacijah, pristopih in odpovedih, ki jih prejme v zvezi s to konvencijo.

V potrditev tega so podpisani, ki so predložili ustrezna pooblastila, podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Ženevi 12. avgusta 1949 v angleškem in francoskem jeziku. Izvirnik se hrani v arhivu Švicarske konfederacije. Švicarski zvezni svet pošlje overjeno kopijo konvencije vsaki državi podpisnici in vsaki državi, ki pristopi k njej.

PRILOGA I

VZOREC SPORAZUMA O NEPOSREDNI REPATRIACIJI
IN NASTANITVI RANJENIH IN BOLNIH VOJNIH
UJETNIKOV V NEVTRALNIH DRŽAVAH

(glej 110. člen)

I. – NAČELA ZA NEPOSREDNO REPATRIACIJO
IN NASTANITEV V NEVTRALNIH DRŽAVAH

A. NEPOSREDNA REPATRIACIJA

Neposredno se repatriirajo:

1. vsi ujetniki s temi okvarami, ki so posledica poškodb: izguba uda, paraliza, sklepna ali druga okvara, če je taka okvara posledica izgube najmanj roke ali noge ali izgube, primerljive z izgubo roke ali noge.

Ne da bi to vplivalo na širšo razlago, se kot primerljive z izgubo roke ali noge štejejo:

a) izguba roke ali vseh prstov ali palca in kazalca ene roke; izguba stopala ali vseh prstov in metatarzalnih kosti ene noge;

b) ankiloza, izguba kostnega tkiva, zabrazgotinjena kontraktura po brazgotini, ki onemogoča delovanje večjega sklepa ali vseh prstnih sklepov ene dlani;

c) psevdootroza dolgih kosti;

d) deformacije, ki so posledica zloma ali druge poškodbe, ki resno vplivajo na funkcijo in sposobnost nošenja bremena;

2. vsi ranjeni vojni ujetniki, katerih stanje je postalo kronično do te mere, da se kljub zdravljenju prognozično izključuje možnost ozdravitve v enem letu po ranitvi, kot pri:

a) projektilu v srcu, čeprav skupna zdravstvena komisija pri pregledu ne odkrije hujših motenj;

b) kovinskem delčku v možganih ali pljučih, čeprav skupna zdravstvena komisija pri pregledu ne ugotovi lokalnega ali splošnega odziva organizma;

c) osteomielitisu, ki ga v enem letu po ranitvi ni mogoče ozdraviti in bo verjetno povzročil ankilozo sklepa ali druge okvare, ki so primerljive z izgubo roke ali noge;

d) globoki in gnojni rani velikega sklepa;

e) poškodbi lobanje z izgubo ali premikom kostnega tkiva;

f) poškodbi ali opeklini obraza z izgubo tkiva in funkcionalnimi motnjami;

g) poškodbi hrbtenjače;

h) poškodbah perifernih živcev s posledicami, ki so primerljive z izgubo roke ali noge, pri čimer je za ozdravitev potrebno več kot leto dni po ranitvi, na primer: poškodbe brahialnega ali lumbosakralnega plexusa, živcev medianusa ali ishiadikusa, hkratne poškodbe radialnih in kubitalnih živcev ali lateralnega poplitealnega živca (*nervus peroneus communis*) in medialnega poplitealnega živca (*nervus tibialis*) itd. Poškodbe radialnega, kubitalnega, lateralnega ali medialnega poplitealnega živca same po sebi še niso razlog za repatriacijo, razen pri kontrakturah ali resnih nevrotrofičnih motnjah;

i) poškodbah sečil, ki onemogočajo njihovo delovanje;

3. vsi bolni vojni ujetniki, katerih stanje je postalo kronično do te mere, da se kljub zdravljenju prognozično izključuje možnost ozdravitve v enem letu po začetku bolezni, kot pri:

a) progresivni tuberkulozi katerega koli organa, ki je po zdravniški prognozi z zdravljenjem v nevtralni državi ni več mogoče ozdraviti ali vsaj znatno izboljšati;

b) eksudativnem plevritisu;

c) hudih netuberkuloznih boleznih dihalnih organov, ki veljajo za neozdravljive, kot so hudi pljučni emfizem z bronhitisom ali brez njega, kronična astma,* kronični bronhitis,* ki v ujetništvu traja več kot leto dni, bronhiektazije* itd.;

d) hudih kroničnih boleznih obtočil, kot so poškodba srčnih zaklopk in miokarditis,* ki se med ujetništvom kažeta kot srčno popuščanje, čeprav skupna zdravstvena komisija tega med pregledom ne more ugotoviti, bolezni perikarda in ožilja (Buergerjeva bolezen, anevrizme velikih žil) itd.;

e) hudih kroničnih boleznih prebavil, kot so razjeda želodca ali dvanajsternika, posledice operacije želodca, opravljene v ujetništvu, kronični gastritis, enteritis ali kolitis, ki trajajo več kot leto dni in močno vplivajo na splošno stanje, ciroza jeter, kronična holecistopatija* itd.;

f) hudih kroničnih boleznih spolovil, rodil in sečil, kot so kronična ledvična bolezen z zapleti, stanje po nefrektomiji zaradi tuberkuloze ledvic, kronični pielitis ali kronični cistitis, hidronefroza ali pionefroza, huda kronična ginekološka stanja; pri zapletih po porodu po normalni nosečnosti, če hospitalizacija v nevtralni državi ni mogoča, itd.;

g) hudih kroničnih boleznih osrednjega in perifernega živčevja, npr. vse očitne psihoze in psihonevroze, kot so huda histerija, hude ujetniške psihonevroze itd., ki jih je specialist* pravilno ugotovil; vsaka epilepsija, ki jo pravilno ugotovi taboriščni zdravnik,* možganska ateroskleroza, kronični, več kot leto dni trajajoči nevritis itd.;

h) hudih kroničnih boleznih nevrovegetativnega sistema z znatnim zmanjšanjem psihofizičnih sposobnosti, vidno izgubo telesne teže in splošno astenijo;

i) slepoti na obeh ali enem očesu, če je vid drugega kljub uporabi korektivnih stekel manj kot 1; zmanjšanju ostrine vida, kadar je nemogoča korekcija do 1/2 vsaj pri enem očesu;* drugih hudih očesnih boleznih, kot so glavkom, iritis, horioiditis, trahom itd.;

j) motnjah sluha, kot je enostranska popolna gluhost, če z drugim ušesom ne sliši normalnega govora na razdalji enega metra,* itd.;

k) hudih motnjah presnove, kot je sladkorna bolezen, ki zahteva zdravljenje z insulinom, itd.;

l) hudih motnjah endokrinih žlez, kot so tireotoksikoza, hipotireoza, Addisonova bolezen, Simmondsova kaheksija, tetanija itd.;

m) hudih in kroničnih boleznih krvotvornih organov;

n) hudih kroničnih zastrupitev, kot so zastrupitev s svincom, živim srebrom, zasvojenost z morfino, kokainom in alkoholizem, zastrupitev s plini ali zaradi izpostavljenosti radioaktivnemu sevanju itd.;

o) kroničnih boleznih gibala z vidnimi funkcionalnimi motnjami, kot so deformirajoči artritis, primarni in sekundarni progresivni kronični poliartritis, revmatizem s hudimi kliničnimi simptomi itd.;

p) hudih kroničnih kožnih boleznih, ki se težko zdravijo;

r) vseh malignih tvorbah;

s) hudih kroničnih nalezljivih boleznih, ki trajajo leto dni po njihovem začetku, kot so malarija z občutnim organskim poslabšanjem, amebna ali bacilarna dizenterija s hudimi motnjami, terciarni visceralni sifilis, ki se težko zdravi, gobavost itd.;

t) hudih avitaminozah ali onemoglostih zaradi stradanja.

* Odločitev zdravstvene komisije temelji, kolikor je mogoče, na ugotovitvah taboriščnih zdravnikov in kirurgov iste narodne pripadnosti, kot je vojni ujetnik, ali ugotovitvah zdravnikov specialistov sile, ki pridružuje vojne ujetnike.

B. NASTANITEV V NEVTRALNIH DRŽAVAH

Do nastanitve v nevtralni državi so upravičeni:

1. vsi ranjeni vojni ujetniki, ki najverjetneje ne bodo ozdraveli v ujetništvu, bi pa lahko ozdraveli ali bi se njihovo stanje znatno izboljšalo z nastanitvijo v nevtralni državi;

2. vojni ujetniki, ki boleajo za katero koli obliko tuberkuloze katerega koli organa in katerih zdravljenje v nevtralni državi bi verjetno omogočilo ozdravitev ali vsaj znatno izboljšanje, razen primarne tuberkuloze, ki je bila zdravljena pred ujetništvom;

3. vojni ujetniki, ki boleajo za katero koli boleznijo, ki zahteva zdravljenje dihal, obtočil, prebavil, živčnih organov, čutil, spolovil, rodil, sečil, kožnih bolezni, gibal itd., če bi bilo tako zdravljenje nedvomno uspešnejše v nevtralni državi kot v ujetništvu;

4. vojni ujetniki, ki so jim v ujetništvu opravili nefrektomijo zaradi netuberkulozne ledvične bolezni; vojni ujetniki z osteomielitisom v okrevanju ali latentnim osteomielitisom, sladkorno boleznijo, ki ne potrebuje inzulinskega zdravljenja, itd.;

5. vojni ujetniki, ki boleajo zaradi vojne ali ujetniške nevroze.

Vojni ujetniki z ujetniško nevrozo, ki se ni pozdravila po trimesečni nastanitvi v nevtralni državi, ali za katere po tem času ni popolnoma jasno, da bodo povsem ozdraveli, se repatriirajo;

6. vsi vojni ujetniki, ki boleajo zaradi kronične zastrupitve (plini, kovine, alkaloidi itd.) in pri katerih so možnosti za ozdravitev v nevtralni državi zlasti ugodne;

7. vse vojne ujetnice, ki so noseče ali matere dojenčkov ali majhnih otrok.

Do nastanitve v nevtralni državi niso upravičeni vojni ujetniki z:

1. vsemi pravilno ugotovljenimi kroničnimi psihozami;

2. vsemi organskimi ali funkcionalnimi boleznimi živčevja, ki veljajo za neozdravljive;

3. vsemi nalezljivimi boleznimi, dokler so nalezljive, razen tuberkuloze.

II. – SPLOŠNE PRIPOMBE

1. Navedeni pogoji se na splošno razlagajo in uporabljajo v najširšem pomenu.

Ta široka razlaga se uporablja zlasti za duševne motnje in bolezni živčevja ter tuberkulozo v vseh stadijih, ki sta jih povzročila vojna ali ujetništvo. Vojni ujetniki z več ranami, od katerih nobena sama po sebi ne upravičuje repatriacije, se pregledajo v istem duhu ob upoštevanju njihove duševne travme zaradi številnih ran.

2. Taboriščni zdravniki ali vojaške zdravstvene komisije, ki jih imenuje sila, ki pridržuje vojne ujetnike, pregledajo in čim prej repatriirajo vse jasne primere, ki imajo pravico do neposredne repatriacije (amputacija, popolna slepota ali gluhotost, odprta pljučna tuberkuloza, duševna bolezen, maligne tvorbe itd.).

3. Poškodbe in bolezni, ki so obstajale že pred vojno in se niso poslabšale, ter vojne poškodbe, ki niso preprečile nadaljnjega opravljanja vojaške službe, ne upravičujejo neposredne repatriacije.

4. Določbe te priloge se razlagajo in uporabljajo enako v vseh državah v spopadu. Sile in oblasti, na katere se to nanaša, skupnim zdravstvenim komisijam zagotavljajo vse potrebno za opravljanje njihovih nalog.

5. Primeri iz 1. točke ponazarjajo samo značilne primere. Primeri, ki niso popolnoma v skladu s temi določbami, se presojujejo v smislu določb 110. člena te konvencije in načel tega sporazuma.

PRILOGA II

PRAVILNIK O SKUPNIH ZDRAVSTVENIH KOMISIJAH

(glej 112. člen)

1. ČLEN

Skupno zdravstveno komisijo iz 112. člena konvencije sestavljajo trije člani, od katerih sta dva pripadnika nevtralne

države, tretjega pa imenuje sila, ki pridržuje vojne ujetnike. Predseduje ji eden od nevtralnih članov.

2. ČLEN

Nevtralna člana imenuje Mednarodni odbor Rdečega križa v soglasju s silo zaščitnico na zahtevo sile, ki pridržuje vojne ujetnike. Člani so lahko nastanjeni v svoji državi, vsaki drugi nevtralni državi ali na ozemlju sile, ki pridržuje vojne ujetnike.

3. ČLEN

Sile v spopadu odobrijo nevtralne člane in odobritev uradno sporočijo Mednarodnemu odboru Rdečega križa in sili zaščitnici. S takim uradnim obvestilom so nevtralni člani dejansko imenovani.

4. ČLEN

Imenuje se tudi zadostno število namestnikov, ki po potrebi zamenjajo redne člane. Namestniki se imenujejo hkrati z rednimi člani ali v najkrajšem možnem času.

5. ČLEN

Če Mednarodni odbor Rdečega križa iz kakršnega koli razloga ne more imenovati nevtralnih članov, to stori sila, ki varuje interese vojnih ujetnikov, ki bodo pregledani.

6. ČLEN

Če je le mogoče, je eden od dveh nevtralnih članov kirurg, drugi pa splošni zdravnik.

7. ČLEN

Nevtralna člana sta popolnoma neodvisna od strani v spopadu, ki jima zagotovijo vse potrebno za opravljanje njihovih nalog.

8. ČLEN

Mednarodni odbor Rdečega križa v soglasju s silo, ki pridržuje vojne ujetnike, določi pogoje delovanja članov ob njihovem imenovanju po 2. in 4. členu tega pravilnika.

9. ČLEN

Skupna zdravstvena komisija začne svoje delo takoj, ko sta nevtralna člana odobrena, v vsakem primeru pa v treh mesecih po dnevu odobritve.

10. ČLEN

Skupna zdravstvena komisija pregleda vse vojne ujetnike iz 113. člena konvencije. Predlaga repatriacijo, odklonitev repatriacije ali poznejši ponovni pregled. Odloča z večino glasov.

11. ČLEN

Skupna zdravstvena komisija sporoči svojo odločitev o vsakem posameznem primeru sili, ki pridržuje vojne ujetnike, sili zaščitnici in Mednarodnemu odboru Rdečega križa v mesecu po pregledu. Skupna zdravstvena komisija obvesti o svoji odločitvi vsakega pregledanega vojnega ujetnika in tistim, za katere je predlagana repatriacija, izda potrdilo, podobno obrazcu, priloženemu tej konvenciji.

12. ČLEN

Sila, ki pridržuje vojne ujetnike, mora odločitve skupne zdravstvene komisije izvesti v treh mesecih po prejemu uradnega obvestila o njih.

13. ČLEN

Če v državi, v kateri bi morala delovati skupna zdravstvena komisija, ni nevtralnega zdravnika in če iz kakršnih koli razlogov ni mogoče imenovati nevtralnih zdravnikov, ki sta rezidenta druge države, sila, ki pridržuje vojne ujetnike, v soglasju s silo zaščitnico ob upoštevanju določb 1., 2., 3., 4., 5. in 8. člena tega pravilnika ustanovi zdravstveno komisijo, ki prevzame naloge skupne zdravstvene komisije.

14. ČLEN

Skupna zdravstvena komisija deluje stalno in obiskuje vsako taborišče v časovnih presledkih, ki niso daljši od šestih mesecev.

PRILOGA III

PRAVILNIK O SKUPINSKI POMOČI

(glej 73. člen)

1. ČLEN

Predstavniki vojnih ujetnikov lahko razdeljujejo pošiljke skupinske pomoči, za katere so odgovorni, vsem vojnim ujetnikom, ki so pod upravo njihovega taborišča, vključno s tistimi v bolnišnicah, zaporih ali drugih ustanovah za prestajanje kazni.

2. ČLEN

Razdeljevanje pošiljk skupinske pomoči se opravi v skladu z navodili darovalcev in načrtom, ki ga pripravijo predstavniki vojnih ujetnikov. Razdeljevanje zalog zdravil in medicinskih pripomočkov se, če je le mogoče, opravi v soglasju z vojaškimi zdravniki z najvišjim činom, ki v bolnišnicah in ambulantah lahko ne upoštevajo teh navodil zaradi potreb bolnikov. Ob upoštevanju tako opredeljenih omejitev se razdelitev vedno opravi pravično.

3. ČLEN

Predstavniki vojnih ujetnikov smejo odhajati v ali na kraje, kamor prihajajo pošiljke pomoči, blizu njihovih taborišč, da sami ali njihovi pomočniki preverijo kakovost in količino prejetega blaga ter pripravijo podrobna poročila za darovalce.

4. ČLEN

Predstavnikom vojnih ujetnikov se zagotovi vse potrebno za preverjanje, ali se je razdeljevanje skupinske pomoči v vseh pododdelkih in enotah njihovega taborišča opravilo v skladu z njihovimi navodili.

5. ČLEN

Predstavniki vojnih ujetnikov smejo izpolniti obrazce ali vprašalnike, namenjene darovalcem, ki se nanašajo na pošilj-

ke skupinske pomoči (razdelitev, potrebe, količine itd.), ali pa to naročijo predstavnikom vojnih ujetnikov v delovnih enotah ali vojaškim zdravnikom z najvišjim činom v ambulantah ali bolnišnicah. Ti obrazci in vprašalniki se skrbno izpolnjeni brez odlašanja pošljejo darovalcem.

6. ČLEN

Zaradi rednega zagotavljanja pošiljk skupinske pomoči vojnim ujetnikom v njihovih taboriščih in zadovoljevanja potreb, ki bi lahko nastale zaradi prihoda novih vojnih ujetnikov, smejo predstavniki vojnih ujetnikov pripraviti in vzdrževati zadostne zaloge skupinske pomoči. Za to imajo na voljo ustrezna skladišča; vsako skladišče ima dve ključavnici: ključ ene ključavnice ima predstavnik vojnih ujetnikov, ključ druge pa poveljnik taborišča.

7. ČLEN

Iz skupinske pošiljke oblačil vsak vojni ujetnik dobi najmanj en popoln komplet oblačil. Če ima vojni ujetnik več kot en komplet oblačil, sme predstavnik vojnih ujetnikov presežek oblačil ali posamezne kose po potrebi odvzeti vojnim ujetnikom z največ kompleti oblačil in z njimi oskrbeti vojne ujetnike, ki so slabše preskrbljeni. Predstavnik vojnih ujetnikov ne sme vzeti dodatnega kompleta spodnjega perila, nogavic ali čevljev, razen če vojnega ujetnika, ki tega nima, ni mogoče oskrbeti drugače.

8. ČLEN

Visoke pogodbenice in še zlasti sile, ki pridržujejo vojne ujetnike, odobrijo, kolikor je le mogoče in ob upoštevanju predpisov o oskrbi prebivalcev, nakupe blaga na svojem ozemlju zaradi razdeljevanja skupinske pomoči vojnim ujetnikom. Podobno omogočijo tudi prenos sredstev in izvajanje drugih finančnih, tehničnih ali upravnih ukrepov zaradi takih nakupov.

9. ČLEN

Navedene določbe ne ovirajo pravice vojnih ujetnikov, da prejemajo skupinsko pomoč pred svojim prihodom v taborišče ali med premestitvijo, niti predstavnikov sile zaščitnice, Mednarodnega odbora Rdečega križa ali katere koli druge organizacije, ki pomaga vojnim ujetnikom in je odgovorna za pošiljanje te pomoči, pri zagotavljanju razdeljevanja te pomoči prejemnikom s kakršnimi koli po njihovem mnenju uporabnimi sredstvi.

PRILOGA IV

A. IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA

(glej 4. člen)

<p>OPOMBA</p> <p>Ta identifikacijska izkaznica se izdaja osebam, ki spremljajo oborožene sile a niso njihovi pripadniki. Oseba, ki ji je ta izkaznica izdana, jo mora imeti vedno pri sebi. Če je imetnik zajet, zaradi identifikacije takoj preda izkaznico oblasti, ki ga pridržujejo.</p>		<p>Prstni odtisi (neobvezno)</p> <p>(Desni kazalec)</p>		<p>Morebitni drugi identifikacijski znaki.....</p>
<p>Uradni žig</p>	<p>Krvna skupina</p> <p>.....</p> <p>Verizpoved</p> <p>.....</p>	<p>(Levi kazalec)</p>		
<p>Lasje</p> <p>.....</p>	<p>Oči</p> <p>.....</p>	<p>Teža</p> <p>.....</p>	<p>Višina</p> <p>.....</p>	
<p>(Ime države in vojaške oblasti, ki je to izkaznico izdala)</p> <p>IDENTIFIKACIJSKA IZKAZNICA</p> <p>ZA OSEBO, KI SPREMLJA OBOROŽENE SILE</p> <p>Priimek</p> <p>Imena</p> <p>Datum in kraj rojstva</p> <p>Spremlja oborožene sile kot</p> <p>Datum izdaje</p> <p>Podpis imetnika</p> <p>.....</p>				
<p>Fotografija imetnika</p>				

Opomba: ta identifikacijska izkaznica naj bo, če je mogoče, v dveh ali treh jezikih, od katerih je eden mednaroden. Dejanska velikost izkaznice: 13 x 10 centimetrov. Prepogne se po prekinjeni črti.

PRILOGA IV

B. DOPISNICA O ZAJETJU

(glej 70. člen)

1. Sprednja stran	POŠTA ZA VOJNE UJETNIKE		Prosto poštnine
	DOPISNICA O ZAJETJU VOJNEGA UJETNIKA		
	<p>POMEMBNO</p> <p>To dopisnico mora izpolniti vsak vojni ujetnik takoj po zajetju in vsakič, ko se njegov naslov spremeni (zaradi premestitve v bolnišnico ali drugo taborišče).</p> <p>Ta dopisnica je drugačna kot posebna dopisnica, ki jo sme vsak ujetnik poslati svojim sorodnikom.</p>	<p>OSREDNJA AGENCIJA ZA VOJNE UJETNIKE</p> <p>MEDNARODNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA</p> <p>ŽENEVA ŠVICA</p>	

2. Zadnja stran	Piši čitljivo in z velikimi tiskanimi črkami		1. Sila, ki ji vojni ujetnik pripada
	2. Priimek	3. Imena (v celoti izpisana)	4. Očetovo ime
		
	5. Datum rojstva	6. Kraj rojstva.....	
	7. Čin		
	8. Vojaška številka		
	9. Naslov bližnjega sorodnika		
	*10. Zajet dne: (ali) Prihaja iz (taborišča št., bolnišnice itd.)		
*11. (a) Zdrav—(b) Ni ranjen—(c) Ozdravljen—(d) Okrevanec—(e) Bolan—(f) Lažje ranjen—(g) Hudo ranjen.			
12. Moj zdajšnji naslov: Številka vojnega ujetnika..... Ime taborišča			
13. Datum		14. Podpis	
* Nepotrebno prečrtaj. – Ne dodajaj nobenih opomb. – Glej pojasnilo na drugi strani.			

Opomba: Ta obrazec naj bo sestavljen v dveh ali treh jezikih, predvsem v maternem jeziku vojnega ujetnika in jeziku sile, ki ga pridržuje. Dejanska velikost obrazca: 15 x 10,5 centimetra.

PRILOGA IV

C. DOPISNICA IN PISMO

(glej 71. člen)

I. DOPISNICA

1. Sprednja stran

<p><u>POŠTA ZA VOJNE UJETNIKE</u></p> <p>DOPISNICA</p> <p>Za</p>	<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 5px;">Prosto poštnine</div>		
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; border-right: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="text-align: right;">Pošiljatelj:</p> <p>Priimek in imena</p> <p>Kraj in datum rojstva</p> <p>Št. vojnega ujetnika</p> <p>Ime taborišča</p> <p>Država odpošiljanja</p> </td> <td style="width: 50%; padding: 5px;"> <p>.....</p> <p>Namembni kraj</p> <hr style="border: 0.5px solid black;"/> <p>Ulica</p> <p style="text-align: right;">Država</p> <p>Pokrajina ali okraj</p> </td> </tr> </table>	<p style="text-align: right;">Pošiljatelj:</p> <p>Priimek in imena</p> <p>Kraj in datum rojstva</p> <p>Št. vojnega ujetnika</p> <p>Ime taborišča</p> <p>Država odpošiljanja</p>	<p>.....</p> <p>Namembni kraj</p> <hr style="border: 0.5px solid black;"/> <p>Ulica</p> <p style="text-align: right;">Država</p> <p>Pokrajina ali okraj</p>	
<p style="text-align: right;">Pošiljatelj:</p> <p>Priimek in imena</p> <p>Kraj in datum rojstva</p> <p>Št. vojnega ujetnika</p> <p>Ime taborišča</p> <p>Država odpošiljanja</p>	<p>.....</p> <p>Namembni kraj</p> <hr style="border: 0.5px solid black;"/> <p>Ulica</p> <p style="text-align: right;">Država</p> <p>Pokrajina ali okraj</p>		

2. Zadnja stran

IME TABORIŠČA Datum

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Piši na prekinjeno črto in kolikor je mogoče čitljivo.

Opomba: Ta obrazec naj bo sestavljen v dveh ali treh jezikih, predvsem v maternem jeziku vojnega ujetnika in jeziku sile, ki ga pridržuje. Dejanska velikost obrazca: 15 x 10 centimetrov.

PRILOGA IV

C. DOPISNICA IN PISMO

(glej 71. člen)

2. PISMO

PRISONER OF WAR MAIL

Prosto poštnine

Za

.....

Kraj

Ulica

Država

Pokrajina ali okraj

Pošiljatelj:

.....

Prilimek in imena

.....

Datum in kraj rojstva

.....

Številka vojnega ujetnika

.....

Ime taborišča

.....

Država odpošiljanja

.....

Opomba — Ta obrazec naj bo sestavljen v dveh ali treh jezikih, predvsem v maternem jeziku vojnega ujetnika in jeziku sile, ki ga pridržuje. Prepogne se po prekinjeni črti, zgornji del se vtakne v zarezo (označeno z zvezdicami), tako da je podoben kuverti. Druga stran s črtami kot dopisnica zgoraj (*Priloga IV C1*); v ta prostor vojni ujetnik lahko napiše sporočilo, dolgo približno 250 besed. Dejanska velikost neprepognjenega obrazca: 29 x 15 centimetrov.

PRILOGA IV

D. OBVESTILO O SMRTI

(glej 120. člen)

(Navedba pristojne oblasti)	OBVESTILO O SMRTI
	Sila, ki ji je vojni ujetnik pripadal
Priimek in imena	
Očetovo ime
Kraj in datum rojstva
Kraj in datum smrti
Čin in vojaška številka (kot na razpoznavni znački)
Naslov bližnjega sorodnika
Kje in kdaj je bil zajet
Vzrok in okoliščine smrti
Kraj, kjer je pokopan
Ali je grob označen in ga bo družina lahko našla?
Ali osebne predmete umrlega hrani sila, ki ga je pridrževala, ali se pošljejo s tem obvestilom?
Če se pošljejo, po katerem posredniku?
Ali oseba, ki je umrlemu pomagala med boleznijo ali v njegovih zadnjih trenutkih (zdravnik, medicinska sestra, pripadnik verskega osebja, soujetnik), v tem obvestilu ali prilogi lahko na kratko navede okoliščine smrti in pokopa?
(Datum, žig in podpis pristojne oblasti)	Podpisa in naslova dveh prič
.....
.....

Opomba: Ta obrazec naj bo sestavljen v dveh ali treh jezikih, predvsem v maternem jeziku vojnega ujetnika in jeziku sile, ki ga pridržuje. Dejanska velikost obrazca: 21 x 30 centimetrov.

PRILOGA IV

E. POTRDILO O REPATRIACIJI

(glej prilogo II, 11. člen)

POTRDILO O REPATRIACIJI

Datum:

Taborišče:

Bolnišnica:

Priimek:

Imena:

Datum rojstva:

Čin:

Vojaška identifikacijska številka:

Številka vojnega ujetnika:

Poškodba/bolezen:

Odločitev komisije:

Predsednik skupne
zdravstvene komisije

A = neposredna repatriacija

B = nastanitev v nevtralni državi

NC = ponovni pregled pri naslednji komisiji

PRILOGA V

VZOREC PRAVILNIKA O PLAČAH, KI JIH VOJNI UJETNIKI POŠILJAJO V SVOJO DRŽAVO

(glej 63. člen)

1. Obvestilo iz tretjega odstavka 63. člena vključuje te podatke:

- a) številko, opredeljeno v 17. členu, čin, priimek in imena vojnega ujetnika, ki je plačnik;
- b) osebno ime in naslov prejemnika plačila v državi, iz katere vojni ujetnik prihaja;
- c) znesek, ki ga je treba izplačati, naveden v valuti države, v kateri je vojni ujetnik pridržan.

2. To obvestilo podpišeta vojni ujetnik in predstavnik vojnih ujetnikov; če je vojni ujetnik nepisemen, na obvestilu pred pričo naredi znak.

3. Poveljnik taborišča priloži temu obvestilu potrdilo, da sredstva, ki jih ima ta vojni ujetnik na računu, niso nižja od zneska, ki naj se izplača.

4. Taka obvestila so lahko v obliki seznamov, pri čemer vsak list teh seznamov overi s podpisom predstavnik ujetnikov in potrdi poveljnik taborišča.

ŽENEVSKA KONVENCIJA O ZAŠČITI CIVILNIH OSEB MED VOJNO Z DNE 12. AVGUSTA 1949

Podpisani pooblaščenici predstavniki vlad, zastopanih na diplomatski konferenci, ki je potekala v Ženevi od 21. aprila do 12. avgusta 1949, so se z namenom sprejeti konvencijo o zaščiti civilnih oseb med vojno dogovorili:

I. DEL

SPLOŠNE DOLOČBE

1. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo spoštovale to konvencijo in zagotavljale, da se upošteva v vseh okoliščinah.

2. ČLEN

Poleg določb, ki se izvajajo že v miru, se ta konvencija uporablja v vsaki napovedani vojni ali vsakem drugem oboroženem spopadu, ki bi se lahko začel med dvema visokima pogodbenicama ali več visokimi pogodbenicami, tudi če katera od njih vojnega stanja ne prizna.

Konvencija se uporablja tudi v vseh primerih delne ali popolne okupacije ozemlja visoke pogodbenice, tudi če proti okupaciji ni oboroženega odpora.

Tudi če ena od sil v spopadu ni pogodbenica te konvencije, ta v medsebojnih odnosih še naprej zavezuje sile, ki so njene pogodbenice. Poleg tega jih konvencija zavezuje v razmerju do te sile, če ta njene določbe sprejema in uporablja.

3. ČLEN

V oboroženem spopadu, ki ni mednarodni in se začne na ozemlju ene od visokih pogodbenic, vsako stran v spopadu zavezujejo najmanj te določbe:

1. Z osebami, ki pri sovražnostih ne sodelujejo dejavno, vključno s pripadniki oboroženih sil, ki so odložili orožje, in tistimi, ki ne morejo sodelovati v boju zaradi bolezni, ran, pridržanja ali drugega vzroka, se vedno ravna človeško, brez razlikovanja glede na raso, barvo, vero ali prepričanje, spol, rojstvo, premoženjsko stanje ali kakršno koli drugo podobno merilo.

V zvezi z navedenimi osebami so in ostajajo vedno in povsod prepovedana ta dejanja:

- a) napad na življenje in telo, še posebej umori vseh vrst, pohabljenje, okrutno ravnanje in mučenje;
- b) jemanje talcev;
- c) napad na osebno dostojanstvo, še posebej zaničevalno in poniževalno ravnanje;
- d) izrekanje kazni in izvajanje usmrtitev brez predhodne sodbe pravilno ustanovljenega sodišča, ki zagotavlja vsa pravna jamstva, ki so pri civiliziranih narodih priznana kot nujna.

2. Ranjence in bolnike je treba zbrati in oskrbeti.

Nepristranska humanitarna organizacija, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, lahko stranem v spopadu ponudi svojo pomoč.

Strani v spopadu si poleg tega s posebnimi sporazumi prizadevajo v celoti ali delno uveljaviti tudi druge določbe te konvencije.

Uporaba predhodnih določb ne vpliva na pravni položaj strani v spopadu.

4. ČLEN

Konvencija štiti osebe, ki se med spopadom ali okupacijo kadar koli in kakor koli znajdejo v rokah ene od strani v spopadu ali ene od okupacijskih sil, katerih državljani niso.

Konvencija ne štiti državljanov države, ki je konvencija ne zavezuje. Državljanji nevtralne države, ki se znajdejo na ozemlju vojskujoče se države, in državljani države, ki je sou-

deležena pri vojskovanju, ne veljajo za zaščitene osebe, dokler ima država, katere državljani so, v državi, v katere rokah so, redno diplomatsko predstavništvo.

Določbe II. dela pa se uporabljajo širše, kot določa 13. člen.

Osebe, ki jih štiti Ženevska konvencija za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949, Ženevska konvencija za izboljšanje položaja ranjencev, bolnikov in brodolomcev v oboroženih silah na morju z dne 12. avgusta 1949 ali Ženevska konvencija o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949, ne veljajo za zaščitene osebe v smislu te konvencije.

5. ČLEN

Kadar stran v spopadu utemeljeno sumi ali ugotovi, da se zaščitena oseba na njenem ozemlju ukvarja z dejavnostmi, ki ogrožajo varnost države, ta zaščitena oseba ni upravičena do uveljavljanja pravic in ugodnosti po tej konvenciji, saj bi tako uveljavljanje v njeno korist škodilo varnosti te države.

Če je zaščitena oseba na okupiranem ozemlju pridržana kot vohun ali saboter ali oseba, za katero se utemeljeno sumi, da se ukvarja z dejavnostjo, ki ogroža varnost okupacijske sile, se tej osebi, kadar vojaška varnost to brezpogojno zahteva, odvzame pravica do komuniciranja po tej konvenciji.

S temi osebami je vedno treba ravnati človeško, v primeru sojenja pa se jim ne sme odvzeti pravica do poštenega in rednega sojenja po tej konvenciji. Ob upoštevanju varnosti države ali okupacijske sile, odvisno od primera, se jim tudi čim prej vrnejo vse pravice in ugodnosti zaščiteneh oseb po tej konvenciji.

6. ČLEN

Ta konvencija se uporablja od začetka vsakega spopada ali okupacije, navedenih v 2. členu.

Na ozemlju strani v spopadu se ta konvencija preneha uporabljati po splošnem končanju vojaških operacij.

Na okupiranem ozemlju se ta konvencija preneha uporabljati leto dni po splošnem končanju vojaških operacij; če okupacijska sila na tem ozemlju izvaja naloge vlade, jo med okupacijo zavezujejo določbe 1. do 12., 27., 29. do 34., 47., 49., 51., 52., 53., 59., 61. do 77. in 143. člena te konvencije.

Za zaščitene osebe, osvobojene, repatriirane ali znova nastanjene po poteku teh rokov, se ta konvencija uporablja še naprej.

7. ČLEN

Visoke pogodbenice poleg sporazumov, ki jih izrecno določajo 11., 14., 15., 17., 36., 108., 109., 132., 133. in 149. člen, lahko sklenejo še druge posebne sporazume o vseh zadevah, ki jih je treba po njihovi presoji posebej urediti. Noben posebni sporazum ne sme neugodno vplivati na položaj zaščiteneh oseb, kot ga določa ta konvencija, niti omejevati pravic, ki jim jih priznava.

Zaščitene osebe uživajo ugodnosti po teh sporazumih, dokler se konvencija zanje uporablja, razen če navedeni ali poznejši sporazumi izrecno ne določajo nasprotno ali če ena ali druga stran v spopadu ne sprejme ugodnejših ukrepov v zvezi z njimi.

8. ČLEN

Zaščitene osebe se nikakor ne morejo niti delno niti v celoti odpovedati pravicam, ki jim jih zagotavljajo ta konvencija in morebitni posebni sporazumi iz prejšnjega člena.

9. ČLEN

Ta konvencija se uporablja v sodelovanju s silami zaščitnicami, katerih naloga je zavarovati interese strani v spopadu, in pod nadzorom teh sil. Za ta namen lahko sile zaščitnice poleg svojega diplomatskega ali konzularnega osebja iz vrst lastnih državljanov ali državljanov drugih nevtrálnih sil imenujejo delegate. Odobri jih sila, s katero bodo opravljali svoje naloge.

Strani v spopadu kar najbolj omogočajo delo predstavnikov ali delegatov sil zaščitnic.

Predstavniki ali delegati sil zaščitnic nikakor ne smejo preseči svojih nalog po tej konvenciji. Zlasti upoštevajo nujne varnostne potrebe države, v kateri opravljajo svoje naloge.

10. ČLEN

Določbe te konvencije niso ovira za humanitarno delovanje Mednarodnega odbora Rdečega križa ali katere koli druge nepristranske humanitarne organizacije, ki ga odobrijo strani v spopadu, da se zaščitijo civilne osebe in se jim pomaga.

11. ČLEN

Visoke pogodbenice se lahko kadar koli dogovorijo, da opravljanje nalog, za katere so po tej konvenciji zavezane sile zaščitnice, zaupajo organizaciji, ki zagotavlja nepristranskost in učinkovitost.

Če po tej konvenciji zaščitene osebe iz kakršnega koli razloga ne uživajo pomoči sile zaščitnice ali druge organizacije iz prejšnjega odstavka ali jo prenehajo uživati, sila, ki jih pridržuje, zaprosi nevtralno državo ali tako organizacijo, da prevzame naloge, ki jih po tej konvenciji opravlja sila zaščitnica, ki jo imenujejo strani v spopadu.

Če zaščitite teh oseb ni mogoče ustrezno zagotoviti, sila, ki jih pridržuje, ob upoštevanju določb tega člena zaprosi humanitarno organizacijo, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, ali sprejme njeno ponudbo, da prevzame humanitarne naloge, ki jih opravljajo sile zaščitnice po tej konvenciji.

Vsaka nevtralna sila ali organizacija, ki jo povabi ta sila ali ki se ponudi za ta namen, mora delovati z vso odgovornostjo do strani v spopadu, ki ji pripadajo osebe, zaščitene po tej konvenciji, in predložiti zadostna zagotovila, da je sposobna prevzeti ustrezne naloge in jih opravljati nepristransko.

Navedenih določb ni mogoče razveljaviti s posebnimi sporazumi med silami, od katerih se ena, pa čeprav le začasno, zaradi vojaških dogodkov, zlasti delne ali popolne okupacije svojega ozemlja, ne more svobodno pogajati z drugo silo ali njenimi zaveznicami.

Kadar koli se v tej konvenciji navede sila zaščitnica, se ta izraz nanaša tudi na organizacije, ki jo v smislu tega člena nadomeščajo.

Določbe tega člena se razširijo na in prilagodijo za državljane nevtralne države, ki so na okupiranem ozemlju ali so se znašli na ozemlju vojskujoče se države, v kateri država, katere državljani so, nima rednega diplomatskega predstavništva.

12. ČLEN

Sile zaščitnice za rešitev nesoglasij ponudijo dobre usluge, kadar presodijo, da je to v korist zaščitene osebe, zlasti kadar se strani v spopadu ne morejo sporazumeti o uporabi ali razlagi določb te konvencije.

Za ta namen lahko vsaka sila zaščitnica na povabilo ene strani v spopadu ali na lastno pobudo predlaga stranem v spopadu sestanek njihovih predstavnikov, zlasti oblasti, odgovornih za zaščitene osebe, če je le mogoče na ustrezno izbranem nevtralnem ozemlju. Strani v spopadu morajo upoštevati v zvezi s tem dane predloge. Sile zaščitnice po potrebi lahko predlagajo stranem v spopadu v odobritev osebo, ki pripada nevtralni sili ali jo pooblasti Mednarodni odbor Rdečega križa, in je povabljena, da sodeluje na sestanku.

II. DEL

SPLOŠNA ZAŠČITA PREBIVALSTVA PRED NEKATERIMI POSLEDICAMI VOJNE

13. ČLEN

Določbe II. dela veljajo za celotno prebivalstvo držav v spopadu brez kakršnega koli razlikovanja, zlasti na podlagi

rase, narodne pripadnosti, vere ali političnega prepričanja, in so namenjene ublažitvi trpljenja, ki ga povzroča vojna.

14. ČLEN

Visoke pogodbenice lahko že v miru, strani v spopadu pa po začetku sovražnosti na svojem ozemlju in po potrebi na okupiranih območjih ustanovijo bolnišnična in varna območja in kraje, organizirane tako, da pred učinki vojne zaščitijo ranjence in bolnike, starejše osebe, otroke, mlajše od petnajstih let, nosečnice in matere z otroki, mlajšimi od sedmih let.

Ob začetku ali med trajanjem sovražnosti te strani lahko sklenejo sporazume o vzajemnem priznavanju tako ustanovljenih območij in krajev. Za ta namen lahko uporabijo določbe iz osnutka sporazuma, priloženega tej konvenciji, s takimi spremembami, kot se jim zdijo potrebne.

Sile zaščitnice in Mednarodni odbor Rdečega križa lahko ponudijo svoje dobre usluge, da pomagajo pri ustanovitvi in priznanju teh bolnišničnih in varnih območij in krajev.

15. ČLEN

Vsaka stran v spopadu lahko neposredno ali prek nevtralne države ali humanitarne organizacije nasproti strani predlaga, da se na območjih, kjer potekajo boji, ustanovijo nevtralna območja, katerih namen je brez razlikovanja zaščititi pred učinki vojne te osebe:

- ranjene in bolne borce ali neborce;
- civilne osebe, ki ne sodelujejo v sovražnostih in se med bivanjem na teh območjih ne ukvarjajo z nobeno vojaško dejavnostjo.

Kadar se strani v spopadu sporazumejo o zemljepisnem položaju, upravljanju predvidenega nevtralnega območja, njegovi preskrbi s hrano in nadzoru nad njim, se sklene pisni sporazum, ki ga podpišejo predstavniki strani v spopadu. Sporazum določi začetek in trajanje nevtralnosti območja.

16. ČLEN

Ranjenci, bolniki, onemogle osebe in nosečnice se še posebej zaščitijo in spoštujejo.

Kolikor je to mogoče zaradi vojaških razlogov, vsaka stran v spopadu podpre sprejete ukrepe za iskanje umrlih in ranjenih, pomoč brodolomcem in drugim osebam, izpostavljenim hudi nevarnosti, ter za njihovo zaščito pred plenjenjem in gradim ravnanjem.

17. ČLEN

Strani v spopadu si prizadevajo za sklenitev krajevnih dogovorov o evakuaciji ranjencev, bolnikov, onemoglih in starejših oseb, otrok in porodnic z obleganih ali obkoljenih območij ter za prehod verskega osebja vseh veroizpovedi, zdravstvenega osebja in medicinske opreme na njihovi poti na taka območja.

18. ČLEN

Civilnih bolnišnic za oskrbo ranjencev, bolnikov, onemoglih oseb in porodnic nikakor ni dovoljeno napadati, temveč jih strani v spopadu vedno spoštujejo in zaščitijo.

Države, udeležene v spopadu, vsem civilnim bolnišnicam izdajo potrdila, da so to civilne bolnišnice in se zgradbe, v katerih delujejo, ne uporabljajo za namene, zaradi katerih bi bila tem bolnišnicam v skladu z 19. členom lahko odvzeta zaščita.

Civilne bolnišnice se označijo z znakom iz 38. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949, vendar le, če to dovoli država.

Kolikor je to mogoče zaradi vojaških razlogov, strani v spopadu sprejmejo potrebne ukrepe, da so razpoznavni znaki, ki označujejo civilne bolnišnice, dobro vidni sovražnim kopenskim, zračnim in pomorskimi silami, da se preprečijo morebitna sovražna dejanja.

Glede na nevarnosti, ki jih za bolnišnice lahko pomeni bližina vojaških ciljev, se priporoča, da se postavijo čim dlje od takih ciljev.

19. ČLEN

Zaščita, do katere so upravičene civilne bolnišnice, ne preneha, razen če se poleg tega, da opravljajo humanitarne naloge, uporabljajo tudi za sovražniku škodljiva dejanja. Zaščita v vseh ustreznih primerih lahko preneha šele potem, ko ni bilo upoštevano dano opozorilo, v katerem je določen razumen časovni rok.

Dejstvo, da se v teh bolnišnicah zdravijo ranjenci in bolniki oboroženih sil ali da sta v njih lahko orožje in strelivo, ki sta bila tem vojakom odvzeta in še nista bila predana pristojni službi, ne velja za sovražniku škodljivo dejanje.

20. ČLEN

Osebjem, katerega stalna in edina naloga je skrb za delovanje in upravljanje civilnih bolnišnic, vključno z osebjem, določenim za iskanje, premeščanje, prevažanje in oskrbo ranjenih in bolnih civilnih oseb, onemoglih oseb in porodnic, se spoštuje in zaščiti.

Na okupiranih ozemljih in območjih vojaških operacij se to osebje prepozna na podlagi identifikacijske izkaznice, ki potrjuje status imetnika ter vsebuje njegovo fotografijo in suhi žig pristojne oblasti, ter vodoodpornega označevalnega rokavnega traku, ki ga med opravljanjem svojih nalog nosi na levi roki. Ta rokavni trak izda država, na njem pa je znak iz 38. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949.

Drugo osebje, ki skrbi za delovanje in upravljanje civilnih bolnišnic, se spoštuje in zaščiti ter ima pravico, da med opravljanjem svojih nalog nosi rokavni trak pod pogoji iz tega člena. Identifikacijska izkaznica navaja naloge, ki jih te osebe opravljajo.

Uprava vsake bolnišnice vodi sprotno posodobljen seznam osebja, ki je vedno na voljo pristojnim oblastem svoje države ali okupacijske sile.

21. ČLEN

Prevozi ranjenih in bolnih civilnih oseb, onemoglih oseb in porodnic z vozili in bolnišničnimi vlaki po kopnem ali s temu namenjenimi plovili po morju se spoštujejo in zaščitijo enako kakor bolnišnice iz 18. člena ter s soglasjem države označijo z razpoznavnim znakom iz 38. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949.

22. ČLEN

Zrakoplovi, ki se uporabljajo izključno za premestitev ranjenih in bolnih civilnih oseb, onemoglih oseb in porodnic ter za prevoz zdravstvenega osebja in opreme, se ne napadajo, ampak jim strani v spopadu pustijo, da letijo na višini, v času in po rutah, o katerih se te strani v spopadu posebej dogovorijo.

Zrakoplovi so lahko označeni z razpoznavnim znakom iz 38. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949.

Če ni dogovorjeno drugače, so preleti čez sovražnikovo ozemlje ali ozemlje, ki ga je sovražnik okupiral, prepovedani.

Zrakoplovi upoštevajo vsak ukaz za pristanek. Po takem pristanku in morebitnem pregledu zrakoplova in tistih, ki so v njem, zrakoplov lahko nadaljuje polet.

23. ČLEN

Vsaka visoka pogodbenica dovoli prost prehod vseh pošilk zdravil in medicinskih pripomočkov, bolnišničnega materiala ter predmetov, ki so potrebni za opravljanje verskih obredov, namenjenih samo civilnim osebam druge, čeprav sovražne visoke pogodbenice. Prav tako dovoli prost prehod vseh pošilk nujno potrebnih živil, oblek in okrepčil, namenjenih otrokom do petnajstega leta starosti, nosečnicam in porodnicam.

Visoka pogodbenica dovoli prost prehod pošilk iz prejšnjega odstavka le, če meni, da ni nikakršnega resnega razloga za strah:

a) da bi se pošiljke preusmerile od njihovega namembnega kraja,

b) da nadzor ne bi bil učinkovit ali

c) da bi sovražnik pošiljke uporabil za zadovoljitev svojih vojaških ali gospodarskih potreb, tako da bi jih zamenjal za blago, ki bi ga sicer moral nabaviti ali proizvesti, ali da bi tako pridobil material, sredstva ali zmogljivosti za proizvodnjo takega blaga.

Sila, ki dovoli prehod pošilk, navedenih v prvem odstavku tega člena, lahko kot pogoj za tako dovolitev zahteva, da razdeljevanje uporabnikom na kraju samem nadzorujejo sile zaščitnice.

Take pošiljke se odpošljejo čim prej, sila, ki dovoljuje njihov prost prehod, pa ima pravico predpisati tehnične pogoje, pod katerimi se prehod dovoli.

24. ČLEN

Strani v spopadu s potrebnimi ukrepi zagotovijo, da otroci, mlajši od petnajstih let, ki so zaradi vojne osiroteli ali so ločeni od svojih družin, niso prepuščeni sami sebi in da se jim vedno omogočijo vzdrževanje, opravljanje verskih obredov in izobraževanje. Njihovo izobraževanje, če je le mogoče, izvajajo osebe s podobno kulturno tradicijo.

Strani v spopadu med trajanjem spopada omogočijo sprejem teh otrok v nevtralni državi s soglasjem sile zaščitnice, če obstaja, pri čemer se zagotovi spoštovanje načel iz prvega odstavka.

Poleg tega si prizadevajo, da je mogoče vse otroke, mlajše od dvanajstih let, identificirati z identifikacijsko ploščico, ki jo ti otroci nosijo, ali kako drugače.

25. ČLEN

Vsem osebam na ozemlju strani v spopadu ali na ozemlju, ki ga je ta okupirala, se omogoči, da članom svoje družine, kjer koli so, pošiljajo izključno osebna sporočila in sporočila od njih tudi prejemajo. Sporočila se hitro in brez nepotrebne zamude odpošljejo naprej.

Če družinsko dopisovanje z redno pošto zaradi okoliščin postane težavno ali nemogoče, se strani v spopadu, na katere se to nanaša, obrnejo na nevtralnega posrednika, kot je osrednja agencija iz 140. člena, in po posvetu z njim določijo, kako bodo zagotovile izpolnjevanje svojih obveznosti pod najboljšimi možnimi pogoji, zlasti s sodelovanjem z nacionalnimi društvi Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca).

Če strani v spopadu menijo, da je treba družinsko dopisovanje omejiti, predpišejo obvezno uporabo standardnih obrazcev, ki vsebujejo petindvajset prosto izbranih besed, in omejijo število poslanih obrazcev na enega na mesec.

26. ČLEN

Vsaka stran v spopadu olajša medsebojno iskanje članov zaradi vojne razkropljenih družin, ki želijo obnoviti stike in se, če je le mogoče, srečati. Še posebej spodbuja delo organizacij, ki opravljajo to nalogo, pod pogojem, da so zanjo sprejemljive in delujejo v skladu z njenimi varnostnimi pravili.

III. DEL

POLOŽAJ ZAŠČITENIH OSEB IN RAVNANJE Z NJIMI

I. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE ZA OZEMLJA STRANI V SPOPADU IN OKUPIRANA OZEMLJA

27. ČLEN

Zaščitene osebe imajo vedno pravico, da se spoštujejo njihova osebnost, čast, družinske pravice, verska prepričanja in obredi, navade in običaji. Z njimi je treba vedno ravnati človeško in jih zaščititi zlasti pred kakršnim koli nasiljem ali grožnjami, žalitvami in radovedno javnostjo.

Ženske je treba zlasti zaščititi pred vsakim napadom na njihovo čast, še posebej pred posilstvom, prisilno prostitucijo in kakršnim koli nespodobnim dejanjem.

Brez poseganja v določbe, ki se nanašajo na zdravstveno stanje, starost in spol zaščitene osebe, stran v spopadu, pod oblastjo katere so zaščitene osebe, ravna z vsemi zaščitnimi osebami enako brez kakršnega koli razlikovanja, zlasti na podlagi rase, vere ali političnega prepričanja.

Strani v spopadu lahko v zvezi z zaščitnimi osebami uporabljajo take nadzorne ali varnostne ukrepe, kot so lahko potrebni zaradi vojne.

28. ČLEN

Prisotnost zaščitene osebe se ne sme zlorabiti za zavarovanje posameznih mest ali območij pred vojaškimi operacijami.

29. ČLEN

Stran v spopadu, v rokah katere so zaščitene osebe, je odgovorna za ravnanje svojih zastopnikov s temi osebami ne glede na njihovo morebitno osebno odgovornost.

30. ČLEN

Zaščitnim osebam se zagotovi vse potrebno za pošiljanje prošenj silam zaščitnicam, Mednarodnemu odboru Rdečega križa, nacionalnim društvom Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) države, v kateri so, pa tudi vsem organizacijam, ki bi jim lahko pomagale.

Oblasti tem organizacijam zagotovijo vse potrebno za to v okviru omejitev zaradi vojaških razlogov ali varnostnih vidikov.

Sila, ki pridržuje zaščitene osebe, ali okupacijska sila poleg obiskov delegatov sil zaščitnic in Mednarodnega odbora Rdečega križa iz 143. člena čim bolj olajša tudi obiske predstavnikov drugih organizacij, ki želijo ponuditi duhovno in materialno pomoč tem osebam.

31. ČLEN

Nad zaščitnimi osebami se ne izvaja nikakršna fizična ali psihična prisila, da bi od njih ali tretjih oseb pridobili podatke.

32. ČLEN

Visoke pogodbenice se posebej dogovorijo, da nobena od njih ne bo sprejela nobenega ukrepa, ki bi lahko povzročil telesno trpljenje ali iztrebljanje zaščitene osebe, ki so v njihovih rokah. Ta prepoved ne velja samo za umor, mučenje, telesno kaznovanje, pohabljenje in medicinske ali znanstvene poskuse, ki niso nujno potrebni zaradi zdravljenja zaščitene osebe, ampak tudi za vse druge oblike surovega ravnanja civilnih ali vojaških oseb.

33. ČLEN

Nobena zaščitena oseba ne sme biti kaznovana za kršitev, ki je ni storila. Skupinsko kaznovanje in ukrepi zastraševanja ali teroriziranja so prepovedani.

Plenjenje je prepovedano.

Povračilni ukrepi proti zaščitnim osebam in njihovi lastni ni so prepovedani.

34. ČLEN

Jemanje talcev je prepovedano.

II. ODDELEK

TUJCI NA OZEMLJU STRANI V SPOPADU

35. ČLEN

Vse zaščitene osebe, ki želijo zapustiti ozemlje na začetku spopada ali med njim, imajo pravico, da to storijo, razen če je njihov odhod v nasprotju z nacionalnimi interesi države. Njihove prošnje za zapustitev ozemlja se rešujejo v rednem postopku, odločitev pa se sprejme čim prej. Osebe, ki jim je dovoljeno zapustiti ozemlje, si lahko zagotovijo potrebna sred-

stva za potovanje in s seboj vzamejo razumno količino osebnih predmetov in predmetov za osebno rabo.

Osebe, ki jim ni dovoljeno zapustiti ozemlja, imajo pravico zahtevati, da tako zavrnitev čim prej prouči pristojno sodišče ali upravno telo, ki ga za to ustanovi sila, ki pridržuje te osebe.

Predstavnikom sile zaščitnice se na zaprosilo sporočijo razlogi za zavrnitev katere koli prošnje za zapustitev ozemlja in čim prej tudi imena vseh oseb, ki jim ni bilo dovoljeno zapustiti ozemlja, razen če to preprečujejo varnostni razlogi ali če temu ugovarjajo udeležene osebe.

36. ČLEN

Odhodi, dovoljeni po prejšnjem členu, se opravijo v zadovoljivih varnostnih, higienskih, zdravstvenih in prehranskih razmerah. Vse z odhodom povezane stroške, nastale po zapustitvi ozemlja sile, ki pridržuje zaščitene osebe, krije ciljna država ali pri nastanitvi v nevtralni državi sila, katere državljan je zaščitena oseba. Izvedbene podrobnosti v zvezi s tako preselitvijo se po potrebi lahko uredijo s posebnimi sporazumi med temi silami.

Navedeno ne posega v posebne sporazume o izmenjavi in repatriaciji svojih državljanov, ki so v sovražnikovih rokah, ki jih lahko sklenejo strani v spopadu.

37. ČLEN

Z zaščitnimi osebami, ki so v priporu ali prestajajo kazen zapora, se ravna človeško.

Takoj po izpustitvi smejo te osebe zaprositi, da zapustijo ozemlje v skladu s prejšnjimi členi.

38. ČLEN

Razen posebnih ukrepov, sprejetih na podlagi te konvencije, zlasti 27. in 41. člena, položaj zaščitene osebe načeloma še naprej urejajo določbe o tujcih v miru. Vedno se jim dodelijo te pravice:

1. omogoči se jim prejemanje posamične ali skupinske pomoči, ki se jim lahko pošlje;

2. glede na njihovo zdravstveno stanje se jim zagotovi enaka zdravstvena in bolnišnična oskrba kot državljanom te države;

3. smejo opravljati svoje verske obrede in prejemati duhovno pomoč verskega osebja svoje veroizpovedi;

4. če prebivajo na območju, ki je še posebej izpostavljeno vojnim nevarnostim, se jim enako kot državljanom te države dovoli, da se preselijo s tega območja;

5. otroci, mlajši od petnajstih let, nosečnice in matere otrok, mlajših od sedmih let, so deležni enake prednostne obravnave kot državljanji te države.

39. ČLEN

Zaščitnim osebam, ki so zaradi vojne izgubile pridobitno delo, se omogoči, da najdejo plačano delo. Njihove možnosti za zaposlitev so ob upoštevanju varnostnih vidikov in določb 40. člena enake tistim, ki jih imajo državljanji sile, na ozemlju katere so te zaščitene osebe.

Kadar stran v spopadu nadzira zaščiteno osebo tako, da se ta oseba ne more sama vzdrževati, zlasti če zaradi varnostnih razlogov ne more najti plačane zaposlitve pod razumnimi pogoji, ta stran v spopadu zagotovi njeno vzdrževanje in vzdrževanje oseb, ki so od te osebe odvisne.

Zaščitene osebe lahko vedno prejemajo sredstva od svoje države, sile zaščitnice ali dobroteljskih društev iz 30. člena.

40. ČLEN

Zaščitene osebe je mogoče prisiliti k delu le v enaki meri kot državljanje strani v spopadu, na ozemlju katere so te zaščitene osebe.

Če so zaščitene osebe državljani sovražne države, se lahko prisilijo le k delu, ki je običajno potrebno za zagotavljanje hrane, zatočišča, oblačil, prevoza in zdravja ljudi ter ni neposredno povezano z izvajanjem vojaških operacij.

V primerih iz prejšnjih dveh odstavkov so zaščitene osebe, ki so prisiljene k delu, deležne enakih delovnih razmer in enakih zaščitnih ukrepov kot domači delavci, zlasti glede plačila, delovnih ur, obleke in opreme, predhodnega usposabljanja in odškodnine za nesreče pri delu in poklicne bolezni.

Pri kršitvi navedenih določb smejo zaščitene osebe v skladu s 30. členom uveljaviti svojo pravico do pritožbe.

41. ČLEN

Če sila, v rokah katere so zaščitene osebe, meni, da so nadzorni ukrepi iz te konvencije neustrezni, ne sme uporabiti nadzornega ukrepa, ki je strožji kot ukrep prisilnega bivanja ali internacije v skladu z določbami 42. in 43. člena.

Pri uporabi drugega odstavka 39. člena za osebe, ki morajo zapustiti svoj običajni kraj prebivališča na podlagi odločitve o prisilnem bivanju v nekem drugem kraju, sila, ki jih pridržuje, kar najbolj upošteva standarde blaginje, določene v IV. oddelku III. dela te konvencije.

42. ČLEN

Internacija ali prisilno bivanje zaščitene osebe se lahko odredi le, če je to nujno zaradi varnosti sile, ki te osebe pridržuje.

Če katera koli oseba prek predstavnikov sile zaščitnice prostovoljno zahteva internacijo in je ta zaradi njenega položaja potrebna, jo sila, v rokah katere je, internira.

43. ČLEN

Katera koli zaščitena oseba, ki je bila internirana ali poslana na prisilno bivanje, ima pravico zahtevati, da tak ukrep čim prej prouči pristojno sodišče ali upravno telo, ki ga za to ustanovi sila, ki pridržuje to osebo. Če internacija ali prisilno bivanje obveljata, sodišče ali upravno telo redno in najmanj dvakrat na leto obravnava zadevo te osebe z namenom, da se prvotna odločitev spremeni v njeno korist, če okoliščine to dopuščajo.

Če zaščitene osebe temu ne nasprotujejo, sila, ki jih pridržuje, sili zaščitnici čim prej sporoči imena zaščitene osebe, ki so bile internirane ali poslane na prisilno bivanje, ali oseb, ki so bile oproščene internacije ali prisilnega bivanja. Sili zaščitnici se pod enakimi pogoji čim prej sporočijo tudi odločitve sodišč ali teles iz prvega odstavka tega člena.

44. ČLEN

Sila, ki pridržuje zaščitene osebe, pri uporabi nadzornih ukrepov, navedenih v tej konvenciji, z begunci, ki jih v resnici ne štiti nobena vlada, ne ravna kot s sovražnimi tujci le zato, ker so pravno državljani sovražne države.

45. ČLEN

Zaščitene osebe se ne predajo sili, ki ni pogodbenica te konvencije.

Ta določba nikakor ne ovira repatriacije zaščitene osebe ali njihove vrnitve v državo prebivališča po končanju sovražnosti.

Sila, ki pridržuje zaščitene osebe, jih lahko preda le sili, ki je pogodbenica te konvencije, potem ko se prepriča o njeni pripravljenosti in sposobnosti za uporabo te konvencije. Če so zaščitene osebe predane pod takimi pogoji, je za uporabo te konvencije odgovorna sila, ki jih je sprejela, dokler so pod njenim nadzorom. Če ta sila ne izvaja določb te konvencije glede katerega koli pomembnega vidika, sila, ki ji je predala zaščitene osebe, potem ko jo je o tem uradno obvestila sila zaščitnica, sprejme učinkovite ukrepe za izboljšanje stanja ali zahteva vrnitev zaščitene osebe. To zahtevo je treba upoštevati.

Zaščitena oseba nikakor ne sme biti predana državi, v kateri bi se lahko utemeljeno bala preganjanja zaradi svojega političnega ali verskega prepričanja.

Določbe tega člena ne ovirajo izročitve zaščitene osebe, obdolženih kršitev po splošnem kazenskem pravu, na podlagi pogodb o izročanju, sklenjenih pred začetkom sovražnosti.

46. ČLEN

Če se niso ukinili že prej, se omejevalni ukrepi, sprejeti v zvezi z zaščitnimi osebami, prekličejo čim prej po končanju sovražnosti.

Omejevalni ukrepi v zvezi z njihovim premoženjem se v skladu z zakonodajo sile, ki pridržuje zaščitene osebe, prekličejo čim prej po končanju sovražnosti.

III. ODDELEK

OKUPIRANA OZEMLJA

47. ČLEN

Zaščitene osebe, ki so na okupiranem ozemlju, ne smejo biti v nobenem primeru kakor koli prikrajšane za ugodnosti iz te konvencije zaradi kakršne koli spremembe, ki nastane v ustanovah ali vladi tega ozemlja zaradi okupacije ozemlja, niti zaradi kakršnega koli sporazuma, ki ga sklenejo oblasti okupiranih ozemelj in okupacijska sila, niti zaradi priključitve celotnega okupiranega ozemlja ali njegovega dela tej sili.

48. ČLEN

Zaščitene osebe, ki niso državljani sile, katere ozemlje je okupirano, ga smejo zapustiti ob upoštevanju določb 35. člena, odločitve o tem pa se sprejmejo po postopku, ki ga vzpostavi okupacijska sila v skladu s tem členom.

49. ČLEN

Nasilne posamične ali množične premestitve in tudi deportacija zaščitene osebe z okupiranega ozemlja na ozemlje okupacijske sile ali ozemlje katere druge države, okupirano ali ne, so prepovedane ne glede na to, kaj je povod zanje.

Okupacijska sila kljub temu lahko v celoti ali delno evakuira neko območje, če to zahteva varnost prebivalstva ali nujni vojaški razlogi. Take evakuacije ne smejo vključevati preselitve zaščitene osebe z okupiranega ozemlja, razen kadar se taki preselitvi v resnici ni mogoče izogniti. Tako evakuirane osebe je treba vrniti v njihove domove, takoj ko se na območju končajo sovražnosti.

Okupacijska sila, ki izvaja take preselitve ali evakuacije, kar najbolj zagotovi primerno nastanitev zaščitene osebe in tudi, da se premestitev opravi v zadovoljivih higienskih, zdravstvenih, varnostnih in prehranskih razmerah ter da se člani iste družine ne ločijo.

Silo zaščitnico je treba obvestiti o vsaki premestitvi in evakuaciji, takoj ko sta opravljeni.

Okupacijska sila ne pridržuje zaščitene osebe na območju, ki je posebej izpostavljeno vojnim nevarnostim, razen če tega ne zahteva varnost prebivalstva ali skrajno nujni vojaški razlogi.

Okupacijska sila ne deportira ali premesti dela svojega civilnega prebivalstva na ozemlje, ki ga je okupirala.

50. ČLEN

Okupacijska sila v sodelovanju z državnimi in lokalnimi oblastmi omogoči ustrezno delovanje vseh ustanov, ki se ukvarjajo z oskrbo in izobraževanjem otrok.

Okupacijska sila stori vse potrebno, da omogoči identifikacijo otrok in registracijo njihovih staršev. Nikakor ne sme spremeniti njihovega osebnega položaja niti jih ne sme vključiti v formacije ali sebi podrejene organizacije.

Če lokalne ustanove niso primerne za to, okupacijska sila zagotovi, da otroke, ki so osiroteli ali so ločeni od svojih staršev zaradi vojne in zanje ne more ustrezno skrbeti bližnji sorodnik ali prijatelj, če je le mogoče, vzdržujejo in izobražujejo osebe njihove narodne pripadnosti, jezika in vere.

Poseben oddelek urada, ustanovljen v skladu s 136. členom, je odgovoren za sprejetje vseh potrebnih ukrepov za identifikacijo otrok, katerih identiteta je nezanesljiva. Vedno

se zabeležijo vsi podatki o njihovih starših ali drugih bližnjih sorodnikih, če so na voljo.

Okupacijska sila ne ovira uporabe prednostnih ukrepov v zvezi s hrano, zdravstveno oskrbo in zaščito pred učinki vojne, ki so bili sprejeti pred okupacijo v korist otrok, mlajših od petnajstih let, nosečnic in mater otrok, mlajših od sedmih let.

51. ČLEN

Okupacijska sila ne sme prisiliti zaščitene osebe k služenju v njenih oboroženih ali pomožnih silah. Prepovedan je vsak pritisk ali propaganda, katere cilj je prostovoljno vključevanje.

Okupacijska sila sme prisiliti k delu samo zaščitene osebe, starejše od osemnajstih let, in to samo k delu, ki je nujno za potrebe okupacijske vojske ali javnih služb ali za zagotavljanje hrane, zatočišča, oblačil, prevoza ali zdravja prebivalstva okupirane države. Zaščitene osebe se ne smejo prisiliti k nobenemu delu, ki bi jih obvezovalo k sodelovanju v vojaških operacijah. Okupacijska sila ne sme prisiliti zaščitene osebe, da s silo varujejo infrastrukturo, kjer opravljajo prisilno delo.

Delo se opravlja samo na okupiranem ozemlju, kjer so osebe, katerih storitve se zahtevajo. Vsaka taka oseba se, če je le mogoče, zadrži na kraju njene običajne zaposlitve. Delavci so za svoje delo pošteno plačani, delo pa je sorazmerno z njihovimi telesnimi in umskimi sposobnostmi. Zakonodaja, ki velja v okupirani državi ter se nanaša na delovne razmere in zaščitne ukrepe, zlasti v zvezi s plačilom, delovnim časom, opremo, predhodnim usposabljanjem in odškodnino za nesreče pri delu in poklicne bolezni, velja tudi za zaščitene osebe, ki so določene za delo iz tega člena.

Prisilna delovna dolžnost nikakor ne sme privedi do mobilizacije delavcev v vojaško ali polvojaško organizacijo.

52. ČLEN

Nobena pogodba, dogovor ali predpis ne posega v pravico delavca, da na predstavnike sile zaščitnice naslovi zahtevo za njeno posredovanje, ne glede na to, ali ta delavec dela prostovoljno ali ne, in ne glede na to, kje je.

Prepovedani so vsi ukrepi za povzročitev nezaposlenosti ali omejitev možnosti dela na okupiranem ozemlju, da bi delavce tako pripravili do dela za okupacijsko silo.

53. ČLEN

Okupacijska sila ne sme uničevati nepremičnin ali premoženja, ki posamično ali skupno pripadajo posameznikom ali državi ali drugim državnim organom, socialnim ali združenim organizacijam, razen če je to nujno zaradi vojaških operacij.

54. ČLEN

Okupacijska sila ne sme spremeniti položaja javnih uslužbencev ali sodnikov na okupiranih ozemljih ali proti njim uporabljati sankcij, prisilnih ukrepov ali jih diskriminirati, če zaradi ugovora vesti ne opravljajo svojih nalog.

Ta prepoved ne posega v uporabo drugega odstavka 51. člena. Ne vpliva na pravico okupacijske sile, da javne uslužbenke odstrani z delovnega mesta.

55. ČLEN

Okupacijska sila je dolžna z vsemi razpoložljivimi sredstvi zagotavljati hrano, zdravila in medicinske pripomočke za prebivalstvo; če viri na okupiranem ozemlju ne zadoščajo, uvozi zlasti potrebna živila, zaloge zdravil in medicinskih pripomočkov ter druge predmete.

Okupacijska sila ne sme zaseči živil, predmetov ali zdravil in medicinskih pripomočkov, ki so na voljo na okupiranem ozemlju, razen za potrebe okupacijskih sil in upravnega osebja, vendar le ob upoštevanju potreb civilnega prebivalstva. Okupacijska sila ob upoštevanju določb drugih mednarodnih konvencij zagotovi, da se zaseženo blago pošteno plača.

Sila zaščitnica ima vedno pravico preveriti stanje živil, zdravil in medicinskih pripomočkov na okupiranih ozemljih,

razen kadar so potrebnečasne omejitve zaradi nujnih vojaških potreb.

56. ČLEN

Na okupiranem ozemlju je okupacijska sila dolžna v sodelovanju z državnimi in lokalnimi oblastmi z vsemi razpoložljivimi sredstvi zagotoviti in vzdrževati zdravstvene in bolnišnične ustanove ter službe, javno zdravje in higieno, predvsem s sprejetjem in uporabo profilaktičnih in preventivnih ukrepov, ki so potrebni za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni in epidemij. Zdravstvenemu osebju vseh ravni se dovoli opravljanje njegovih nalog.

Če se na okupiranem ozemlju ustanovijo nove bolnišnice in pristojni organi okupirane države tam ne delujejo, jih okupacijske oblasti po potrebi priznajo, kot določa 18. člen. Okupacijske oblasti v podobnih okoliščinah priznajo tudi bolnišnično osebje in prevozna sredstva v skladu z določbami 20. in 21. člena.

Okupacijska sila pri sprejemanju in izvajanju zdravstvenih in higienskih ukrepov upošteva moralne in etične vrednote prebivalstva okupiranega ozemlja.

57. ČLEN

Okupacijska sila lahko zaseže civilne bolnišnice samo začasno in le v nujnih primerih za oskrbo ranjenih in bolnih vojakov, in to pod pogojem, da se pravočasno in ustrezno zagotovi oskrba in zdravljenje bolnikov ter zadovoljijo potrebe civilnega prebivalstva po bolnišničnem zdravljenju.

Material in zaloge civilnih bolnišnic se ne smejo zaseči, dokler se potrebujejo za civilno prebivalstvo.

58. ČLEN

Okupacijska sila dovoli verskemu osebju, da zagotavlja duhovno pomoč članom svoje verske skupnosti.

Okupacijska sila sprejme pošiljke knjig in predmetov za verske potrebe ter omogoči njihovo razdeljevanje na okupiranem ozemlju.

59. ČLEN

Če je prebivalstvo okupiranega ozemlja ali del tega prebivalstva nezadostno oskrbljen, okupacijska sila sprejme programe pomoči za to prebivalstvo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi omogoči njihovo izvedbo.

Ti programi, ki jih lahko izvajajo države ali nepristranske humanitarne organizacije, kot je Mednarodni odbor Rdečega križa, vključujejo predvsem zagotavljanje pošiljk živil, zdravil, medicinskih pripomočkov in oblačil.

Vse pogodbenice dovolijo prost prehod teh pošiljk in zagotovijo njihovo zaščito.

Sila, ki dovoli prost prehod pošiljk, namenjenih na ozemlje, ki ga je okupirala nasprotna stran v spopadu, ima pravico, da pošiljke pregleda, uredi njihov prehod po predpisanem voznem redu in predpisanih poteh ter od sile zaščitnice dobi zadovoljivo zagotovilo, da so te pošiljke namenjene pomoči potrebnemu prebivalstvu in se ne bodo uporabile za korist okupacijske sile.

60. ČLEN

Pošiljke pomoči nikakor ne razbremenijo okupacijske sile njenih odgovornosti, ki jih ima na podlagi 55., 56. in 59. člena. Okupacijska sila nikakor ne uporabi pošiljk pomoči za druge namene, razen v nujnih primerih za korist prebivalstva okupiranega ozemlja in s soglasjem sile zaščitnice.

61. ČLEN

Razdeljevanje pošiljk pomoči iz prejšnjih členov se opravi v sodelovanju s silo zaščitnico in pod njenim nadzorom. Ta dolžnost se na podlagi sporazuma med okupacijsko silo in silo zaščitnico lahko prenese na nevtralno silo, Mednarodni odbor Rdečega križa ali katero koli drugo nepristransko humanitarno organizacijo.

Te pošiljke se na okupiranem ozemlju oprostijo vseh dajatev, davkov ali carin, razen če so potrebni zaradi interesa gospodarstva tega ozemlja. Okupacijska sila omogoči hitro razdelitev teh pošiljk.

Vse pogodbenice si prizadevajo, da se dovolita brezplačen prehod in prevoz pošiljk pomoči, namenjenih na okupirana ozemlja.

62. ČLEN

Ob upoštevanju nujnih varnostnih razlogov smejo zaščitene osebe na okupiranih ozemljih prejemati posamezne poslano jim pošiljke pomoči.

63. ČLEN

Ob upoštevanju začasnih in izrednih ukrepov, ki jih je zaradi nujnih varnostnih razlogov uvedla okupacijska sila:

a) lahko priznana nacionalna društva Rdečega križa (Rdečega polmeseca, Rdečega leva in sonca) nadaljujejo svoje dejavnosti v skladu z načeli Rdečega križa, določenimi na mednarodnih konferencah Rdečega križa. Tudi druga društva za pomoč lahko nadaljujejo svoje humanitarne dejavnosti pod podobnimi pogoji;

b) okupacijska sila ne sme zahtevati nobenih sprememb osebja ali strukture teh društev, ki bi lahko vplivale na navedene dejavnosti.

Enaka načela se uporabljajo za dejavnosti in osebje posebnih nevojaških organizacij, ki že obstajajo ali se lahko ustanovijo zaradi zagotavljanja življenjskih razmer civilnega prebivalstva z vzdrževanjem ključnih javnih služb, razdeljevanjem pomoči in organizacijo reševanja.

64. ČLEN

Kazenska zakonodaja na okupiranem ozemlju ostane veljavna; okupacijska sila jo lahko razveljavi ali začasno razveljavi le, kadar ogroža njeno varnost ali ovira uporabo te konvencije. Ob upoštevanju zadnjega in zaradi nujnosti zagotavljanja učinkovitega delovanja pravosodja sodišča na okupiranem ozemlju še naprej delujejo v zvezi z vsemi kršitvami, ki jih zajema navedena zakonodaja.

Okupacijska sila za prebivalce okupiranega ozemlja lahko uporabi določbe, ki so ključne za izpolnjevanje njenih obveznosti po tej konvenciji ter za zagotavljanje urejenega upravljanja ozemlja in varnosti okupacijske sile, pripadnikov in premoženja okupacijskih sil ali uprave pa tudi ustanov in oskrbovalnih poti, ki jih uporablja.

65. ČLEN

Kazenske določbe, ki jih sprejme okupacijska sila, začnejo veljati šele, ko se objavijo in sporočijo prebivalstvu v njihovem jeziku. Te določbe nimajo retroaktivnega učinka.

66. ČLEN

Okupacijska sila obdolžence zaradi kršitve kazenskih določb, ki jih je razglasila na podlagi drugega odstavka 64. člena, lahko izroči svojim pravilno ustanovljenim nepolitičnim vojaškim sodiščem pod pogojem, da zasedajo na okupiranem ozemlju. Pritožbena sodišča, če je le mogoče, zasedajo na okupiranem ozemlju.

67. ČLEN

Sodišča uporabljajo samo tiste zakonske določbe, ki so se uporabljale pred storitvijo kršitve in so v skladu s splošnimi pravnimi načeli, zlasti načelom sorazmernosti kazni. Sodišča upoštevajo dejstvo, da obdolženec ni državljan okupacijske sile.

68. ČLEN

Zaščitene osebe, ki storijo kršitev samo zato, da bi škodovale okupacijski sili, pri čemer to dejanje ni napad na življenje ali telo pripadnikov okupacijskih sil ali uprave niti ne povzroči resne splošne nevarnosti in večje škode na premoženju oku-

pacijskih sil ali uprave ali na infrastrukturi, ki jo te sile ali uprava uporabljajo, se lahko kaznujejo z internacijo ali običajnim zaporom, če je trajanje take internacije ali zapora sorazmerno s težo storjene kršitve. Pri takih kršitvah je internacija ali zapor edini ukrep za odvzem prostosti zaščitnim osebam. Sodišča iz 66. člena te konvencije lahko kazen zapora po lastni presoji spremenijo v enako dolgo internacijo.

Na podlagi kazenskih določb, ki jih razglasi okupacijska sila v skladu s 64. in 65. členom, se zaščiteni osebi lahko izreče smrtna kazen le, če je kriva vohunstva, hude sabotaže vojaške infrastrukture okupacijske sile ali naklepnih dejanj, ki so povzročila smrt ene osebe ali več oseb, pod pogojem, da je zakonodaja okupiranega ozemlja, ki je veljala pred okupacijo, za take kršitve določala smrtno kazen.

Smrtna kazen se zaščiteni osebi ne sme izreči, če sodišče ni posebej opozorjeno na dejstvo, da obdolženec ni državljan okupacijske sile in ji zato ni dolžan biti lojalen.

Smrtna kazen se ne sme izreči zaščiteni osebi, ki je ob storitvi kršitve mlajša od osemnajstih let.

69. ČLEN

Čas, ki ga zaščitena oseba, obdolžena kršitve, prebije v priporu, se vedno všteje v izrečeno kazen zapora.

70. ČLEN

Okupacijska sila zaščitnim osebam ne sme odvzeti prostosti, jih preganjati ali obsoditi za dejanja, storjena pred okupacijo ali med njeno začasno prekinitvijo, ali za mnenja, izražena pred okupacijo ali med njeno začasno prekinitvijo, razen za kršitve vojnega prava in običajev vojne.

Državljeni okupacijske sile, ki so pred začetkom sovražnosti poiskali zatočišče na ozemlju okupirane države, se ne smejo prijeti, preganjati, obsoditi ali deportirati z okupiranega ozemlja, razen zaradi kršitev, storjenih po začetku sovražnosti, ali kršitev po splošnem pravu, storjenih pred začetkom sovražnosti, ki bi po pravu okupirane države upravičile izročitev v miru.

71. ČLEN

Pristojna sodišča okupacijske sile ne izrečejo nobene sodbe brez predhodnega rednega sojenja.

Obdolženci, ki jih okupacijska sila preganja, se o podrobnostih obtožbe takoj pisno obvestijo v jeziku, ki ga razumejo, in čim prej privedejo pred sodišče. Sila zaščitnica se obvesti o vseh postopkih, ki jih okupacijska sila začne proti zaščitnim osebam v zvezi z obtožbami, ki vključujejo smrtno kazen ali kazen dveh ali več let zapora; sili zaščitnici se omogoči, da kadar koli pridobi informacije o poteku teh postopkov. Poleg tega ima sila zaščitnica pravico, da na zahtevo pridobi vse podatke o teh postopkih in o vseh drugih postopkih, ki jih okupacijska sila začne proti zaščitnim osebam.

Obvestilo sili zaščitnici iz drugega odstavka se pošlje takoj, sila zaščitnica pa ga mora vsekakor dobiti tri tedne pred dnevom prve obravnave. Če se na začetku sojenja ne predloži dokaz, da se določbe tega člena v celoti spoštujejo, se sojenje ne nadaljuje. Obvestilo vsebuje te podatke:

- a) opis obdolženca;
- b) kraj bivanja ali pripora;
- c) opis obtožbe ali obtožb (z navedbo kazenskih določb, na katerih temeljijo);
- d) navedbo sodišča, ki bo obravnavalo zadevo;
- e) kraj in datum prve obravnave.

72. ČLEN

Obdolženci imajo pravico predstaviti dokaze v svojo obrambo in povabiti priče. Imajo pravico do pomoči odvetnika ali zagovornika po lastni izbiri, ki jih lahko prosto obiskuje in ima na voljo vse potrebno za pripravo obrambe.

Če obdolženec ni izbral odvetnika ali zagovornika, mu ga lahko zagotovi sila zaščitnica. Če obdolženec odgovarja na

hudo obtožbo, sile zaščitnice pa ni, mu odvetnika ali zagovornika z njegovim soglasjem zagotovi okupacijska sila.

Obdolžencem med preiskavo in obravnavo na sodišču pomaga tolmač, razen če se mu prostovoljno odrečejo. Imajo pravico, da tolmaču kadar koli ugovarjajo ali zahtevajo njegovo zamenjavo.

73. ČLEN

Obsojenec ima pravico do pritožbe, določene z zakonodajo, ki jo uporablja sodišče. V celoti ga je treba poučiti o njegovi pravici do vložitve pritožbe ali prošnje in o roku, v katerem to lahko stori.

Če je mogoče, se kazenski postopek, ki ga določa ta oddelek, uporablja za pritožbe. Kadar zakonodaja, ki jo uporablja sodišče, ne določa pritožbe, ima obsojenec pravico, da v zvezi z razsodbo in kaznijo vložijo prošnjo pri pristojnem organu okupacijske sile.

74. ČLEN

Predstavniki sile zaščitnice se imajo pravico udeležiti sojenja kateri koli zaščiteni osebi, razen če je obravnava izjemoma zaprta za javnost zaradi varnosti okupacijske sile, ki o tem uradno obvesti silo zaščitnico. Sila zaščitnica se uradno obvesti o datumu in kraju sojenja.

Sili zaščitnici se čim prej sporoči vsaka sodba, s katero se izreka smrtna kazen ali kazen dveh ali več let zapora, in njena obrazložitev. Obvestilo vsebuje sklic na obvestilo, poslano v skladu z 71. členom, in pri zaporni kazni kraj, v katerem se bo kazen prestajala. Sodišče vodi tudi evidenco drugih sodb, ki je predstavnikom sile zaščitnice na voljo za vpogled. Pri smrtni kazni ali kazni dveh ali več let zapora začnejo roki za vložitev pritožbe teči, potem ko sila zaščitnica prejme obvestilo o sodbi.

75. ČLEN

Osebam, obsojenim na smrt, se nikakor ne odvzame pravica do prošnje za pomilostitev ali odlog izvršitve smrtne kazni.

Nobena smrtna kazen se ne izvrši pred potekom najmanj šestih mesecev od dneva, ko sila zaščitnica prejme obvestilo o pravomočni sodbi, ki potrjuje smrtno kazen, ali sklep, s katerim se zavrne prošnja za pomilostitev ali odlog izvršitve smrtne kazni.

V posameznih primerih se obdobje šestih mesecev, za katero se odloži izvršitev smrtne kazni, lahko skrajša v izrednih razmerah, ki vključujejo organizirano ogrožanje varnosti okupacijske sile ali njenih oboroženih sil, pod pogojem, da se sila zaščitnica vedno obvesti o skrajšanem obdobju in ima možnost, da pristojnim okupacijskim oblastem v razumnem roku poda izjavo v zvezi s smrtno kaznijo.

76. ČLEN

Zaščitene osebe, ki so obdolžene kršitev, se pridržijo v priporu v okupirani državi, kjer tudi prestajajo kazen, če so obsojene. Če je mogoče, se ločijo od drugih pridržanih oseb, zagotovita pa se jim ustrezna hrana in higiena, da ostanejo zdravi, ki sta najmanj enaki hrani in higieni v zaporih okupirane države.

Zagotovi se jim zdravstvena oskrba, ki jo zahteva njihovo zdravstveno stanje.

Te osebe imajo pravico tudi do duhovne oskrbe, ki jo lahko zahtevajo.

Ženske se zaprejo v ločene prostore in so pod neposrednim nadzorom žensk.

Z mladoletniki je treba ravnati še posebej skrbno.

Zaščitene osebe, ki so v priporu, imajo pravico, da jih obiščejo delegati sile zaščitnice in Mednarodnega odbora Rdečega križa v skladu z določbami 143. člena.

Te osebe imajo pravico prejeti najmanj en paket pomoči na mesec.

77. ČLEN

Zaščitene osebe, ki so obdolžene kršitev ali so jih obsodila sodišča na okupiranem ozemlju, se po koncu okupacije skupaj z ustreznimi spisi predajo oblastem osvobojenega ozemlja.

78. ČLEN

Če okupacijska sila meni, da je treba zaradi nujnih varnostnih razlogov sprejeti varnostne ukrepe v zvezi z zaščitnimi osebami, jih v skrajnem primeru lahko pošlje na prisilno bivanje ali jih internira.

Odločitve o prisilnem bivanju ali internaciji se sprejmejo po rednem postopku, ki ga predpiše okupacijska sila v skladu z določbami te konvencije. Ta postopek vključuje pravico udeleženih strani do pritožbe. Odločitve o pritožbah se sprejmejo v najkrajšem možnem času. Če je odločitev potrjena, jo pristojno telo, ki ga ustanovi okupacijska sila, redno, če je le mogoče vsakih šest mesecev, preverja.

Za zaščitene osebe, ki so poslani na prisilno bivanje in morajo zato zapustiti svoje domove, velja 39. člen te konvencije brez kakršnih koli omejitev.

IV. ODDELEK

PRAVILA O RAVNANJU Z INTERNIRANCI

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

79. ČLEN

Strani v spopadu internirajo zaščitene osebe samo v skladu z določbami 41., 42., 43., 68. in 78. člena.

80. ČLEN

Interniranci ohranijo polno pravno sposobnost in uveljavljajo pravice v skladu s svojim položajem.

81. ČLEN

Strani v spopadu, ki internirajo zaščitene osebe, so jim dolžne zagotoviti brezplačno vzdrževanje in zdravstveno oskrbo, ki jo zahteva njihovo zdravstveno stanje.

Dovoljen ni noben odbitek od sredstev, plač ali terjatev internirancev zaradi plačila teh stroškov.

Sila, ki pridržuje internirance, zagotovi vzdrževanje oseb, ki so odvisne od njih, če te osebe nimajo ustreznih sredstev za preživetje ali se niso sposobne same preživljati.

82. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, jih, kolikor je to mogoče, nastani po narodni pripadnosti, jeziku in običajih. Interniranci, ki so državljani iste države, se ne smejo ločiti od drugih le zato, ker govorijo drug jezik.

Člani iste družine, zlasti starši in otroci, so med internacijo nastanjeni v istem kraju interniranja, razen če je začasna ločitev potrebna zaradi dela, zdravstvenih razlogov ali uveljavljanja določb iz IX. poglavja tega oddelka. Interniranci lahko zahtevajo, da se njihovi otroci, ki so ostali na prostosti brez starševskega varstva, internirajo skupaj z njimi.

Kadar je le mogoče, se člani iste družine nastanijo v istih prostorih, ločeno od drugih internirancev, pri čemer se jim omogoči primerno družinsko življenje.

II. POGLAVJE

KRAJI INTERNIRANJA

83. ČLEN

Sila, ki pridržuje zaščitene osebe, ne določi krajev interniranja na območjih, ki so posebej izpostavljena vojnim nevarnostim.

Sila, ki pridržuje zaščitene osebe, sovražnim silam prek sil zaščitnic sporoči vse koristne informacije o zemljepisni legi krajev interniranja.

Kadar koli je to mogoče zaradi vojaških razlogov, se internacijska taborišča označijo s črkama IC, ki morata biti

podnevi jasno vidni iz zraka. Te sile se lahko dogovorijo tudi ob drugačnem načinu označevanja. Tako smejo biti označena le internacijska taborišča.

84. ČLEN

Internirance je treba nastaniti in oskrbovati ločeno od vojnih ujetnikov in oseb, ki jim je bila odvzeta prostost iz drugih razlogov.

85. ČLEN

Sila, ki pridržuje zaščitene osebe, mora sprejeti vse potrebne in možne ukrepe, s katerimi zagotovi, da se zaščitene osebe ob internaciji nastanijo v zgradbah ali četrtih, v katerih so zagotovljene primerne higienske in zdravstvene razmere ter zaščita pred vremenskimi vplivi in učinki vojne. Stalni kraji interniranja nikakor niso na nezdravih območjih ali območjih, kjer je podnebje škodljivo za internirance. Če je območje, na katerem je zaščitena oseba začasno internirana, nezdravo ali je njegovo podnebje škodljivo za njeno zdravje, se ta oseba, takoj ko je to mogoče, premesti v ustrežnejši kraj interniranja.

Prostori so popolnoma zaščiteni pred vlago, ustrezno ogrevani in osvetljeni, zlasti od mraka do ugašanja luči. Spalnice so dovolj prostorne in dobro prezračene, interniranci pa imajo na voljo ustrezno posteljnino in dovolj odej glede na podnebje, svojo starost, spol in zdravstveno stanje.

Interniranci imajo podnevi in ponoči na voljo sanitarije, ki ustrezajo higienskemu merilu in se stalno čistijo. Zagotovi se jim dovolj vode in mila za dnevno osebno higieno in pranje perila; za ta namen se jim zagotovi ustrezna oprema in prostori. Na voljo so tudi prhe ali kopalne kadi. Za pranje in čiščenje se jim zagotovi potreben čas.

Kadar je treba internirane ženske, ki niso članice družinske skupnosti, izjemoma in začasno nastaniti v istem kraju interniranja kot moške, se jim obvezno zagotovi ločene spalnice in sanitarije.

86. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, jim ne glede na njihovo versko pripadnost zagotovi primerne prostore za opravljanje njihovih verskih obredov.

87. ČLEN

V vsakem kraju interniranja se namestijo kantine, razen če so na voljo druge ustrezne možnosti. Njihov namen je omogočiti internirancem nakup živil in predmetov za vsakdanjo rabo, vključno z milom in tobakom, po cenah, ki niso višje od krajevnih tržnih cen, za izboljšanje njihovega osebnega počutja in udobja.

Dobiček kantin se vplačuje v sklad za pomoč, ki se ustanovi v vsakem kraju interniranja in upravlja v korist oseb, interniranih v tem kraju. Odbor internirancev iz 102. člena ima pravico preverjati upravljanje kantine in navedenega sklada.

Kadar se kraj interniranja zapre, se sredstva iz sklada za pomoč prenesejo v sklad za pomoč v drugem kraju interniranja, namenjen internirancem z istim državljanstvom, ali če takega kraja ni, v osrednji sklad za pomoč, ki se upravlja v korist vseh internirancev, ki jih pridržuje ista sila. Pri splošni osvoboditvi dobiček zadrži sila, ki je osebe pridrževala, razen če se sile, na katere se to nanaša, ne dogovorijo drugače.

88. ČLEN

V vseh krajih interniranja, ki so izpostavljeni letalskim napadom in drugim vojnim nevarnostim, se zgradi dovolj ustreznih zaklonišč, ki zagotavljajo potrebno zaščito. Ob alarmu se internirancem omogoči čim hitrejši dostop do zaklonišč, razen tistim, ki ostanejo zaradi zaščite svojih prostorov pred navedenimi nevarnostmi. Zanje veljajo vsi zaščitni ukrepi, sprejeti v korist prebivalstva.

V krajih interniranja se sprejmejo vsi potrebni previdnostni ukrepi za zaščito pred požarom.

III. POGLAVJE

HRANA IN OBLAČILA

89. ČLEN

Internirancem se zagotovi obroki hrane, ki so ustrezni glede količine, kakovosti in raznovrstnosti, da se ohrani dobro zdravstveno stanje internirancev in prepreči podhranjenost. Upoštevajo se tudi prehranske navade internirancev.

Internirancem se omogoči, da si sami pripravljajo kakršno koli dodatno hrano, če jo imajo.

Internirancem se zagotovi dovolj pitne vode. Dovoljena je uporaba tobaka.

Interniranci, ki delajo, dobivajo dodatne obroke hrane glede na delo, ki ga opravljajo.

Nosečnice, doječe matere in otroci, mlajši od petnajstih let, dobivajo dodatno hrano glede na njihove fiziološke potrebe.

90. ČLEN

Ob pridržanju se internirancem omogoči, da si priskrbijo potrebna in pozneje po potrebi dodatna oblačila, obutev in spodnje perilo. Če interniranci glede na vremenske razmere nimajo dovolj oblačil niti nimajo možnosti, da si jih priskrbijo, jim jih brezplačno zagotovi sila, ki jih pridržuje.

Oblačila, ki jih internirancem zagotovi sila, ki jih pridržuje, in zunanje oznake na njihovih oblačilih so taki, da jih ne spravlja v zadrego ali izpostavlja posmehu.

Delavci prejmejo ustrezna delovna oblačila, vključno z zaščitno obleko, kadar koli to zahteva njihovo delo.

IV. POGLAVJE

HIGIENA IN ZDRAVSTVENA OSKRBA

91. ČLEN

Vsak kraj interniranja ima primerno ambulanto, ki jo vodi usposobljen zdravnik in v kateri interniranci lahko dobijo potrebno oskrbo in ustrezno predpisano dieto. Za bolnike z nalezljivimi ali duševnimi boleznimi se uredijo izolacijski oddelki.

Porodnice in hudo bolne internirance ali bolnike, ki potrebujejo posebno zdravljenje, kirurški poseg ali bolnišnično oskrbo, sprejme vsaka ustanova, ki jim lahko zagotovi ustrezno zdravljenje, pri čemer njihova oskrba ne sme biti slabša kot oskrba drugega prebivalstva.

Internirance, če je le mogoče, neguje zdravstveno osebje njihove narodne pripadnosti.

Internirancem se ne sme preprečiti pregled pri zdravstvenih oblasteh. Zdravstvene oblasti sile, ki pridržuje zaščitene osebe, vsakemu internirancu, ki je bil zdravljen, na njegovo zahtevo izdajo uradno potrdilo o njegovi bolezni ali poškodbi ter trajanju in načinu zdravljenja. Dvojnik tega potrdila se pošlje osrednji agenciji iz 140. člena.

Zdravljenje, vključno z vsemi potrebnimi pripomočki za vzdrževanje dobrega zdravstvenega stanja internirancev, zlasti zobnimi in drugimi protezami ter očali, je za internirance brezplačno.

92. ČLEN

Interniranci so najmanj enkrat na mesec zdravstveno pregledani. Ti pregledi so namenjeni zlasti spremljanju splošnega zdravstvenega stanja, prehrane in čistoče internirancev ter odkrivanju nalezljivih bolezni, zlasti tuberkuloze, malarije in spolno prenosljivih bolezni. Vključujejo zlasti merjenje telesne teže vsakega interniranca in najmanj enkrat na leto rentgenski pregled.

V. POGLAVJE

VERSKÉ, UMSKE IN TELESNE DEJAVNOSTI

93. ČLEN

Interniranci so pri opravljanju svojih verskih dolžnosti, vključno z udeležbo pri verskih obredih, popolnoma svobodni

pod pogojem, da upoštevajo disciplinska pravila, ki so jih predpisale oblasti, ki jih pridržujejo.

Internirano versko osebje sme za člane svoje skupnosti svobodno opravljati verske obrede. Sila, ki pridržuje internirance, versko osebje pravično razporedi po različnih krajih interniranja, v katerih so interniranci, ki govorijo isti jezik in so iste vere. Če je verskega osebja premalo, mu sila, ki pridržuje internirance, omogoči gibanje iz enega kraja interniranja v drug kraj, tudi tako, da mu zagotovi prevozna sredstva, in mu dovoli obiskovati internirance, ki so v bolnišnici. Versko osebje si o zadevah v zvezi s svojimi nalogami lahko prosto dopisuje z verskimi oblastmi države, v kateri so pridržani, če je mogoče, pa tudi z mednarodnimi verskimi organizacijami svoje veroizpovedi. Tako dopisovanje se ne šteje za del kvote iz 107. člena. Kljub temu zanj veljajo določbe 112. člena.

Kadar interniranci nimajo na voljo pomoči verskega osebja svoje veroizpovedi ali je verskega osebja premalo, lahko lokalne verske oblasti iste veroizpovedi v dogovoru s silo, ki pridržuje internirance, imenujejo člana verskega osebja veroizpovedi, ki ji pripadajo interniranci, ali če je z vidika ustrezne veroizpovedi sprejemljivo, člana verskega osebja podobne vere ali usposobljenega laika. Ta oseba uživa ugodnosti, ki ji pripadajo zaradi nalog, ki jih je prevzela. Tako imenovane osebe upoštevajo vsa pravila glede discipline in varnosti, ki jih določi sila, ki pridržuje internirance.

94. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, spodbuja njihove umske, izobraževalne, rekreacijske in športne dejavnosti, pri čemer se vsak od njih svobodno odloči, ali bo pri teh dejavnostih sodeloval ali ne. Sila, ki pridržuje internirance, sprejme vse možne ukrepe za zagotavljanje opravljanja teh dejavnosti, zlasti z zagotovitvijo primernih prostorov.

Internirancem se zagotovi vse potrebno za nadaljevanje ali začetek novega študija. Otrokom in mladini se zagotovi izobraževanje; lahko hodijo v šolo v kraju interniranja ali zunaj njega.

Interniranci imajo možnost telesne vadbe, ukvarjanja s športom in igrami na prostem. Za to se v vseh krajih interniranja zagotovi dovolj odprtih prostorov. Za otroke in mladino se namenijo posebna igrišča.

95. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, jih zaposli kot delavce le, če to sami želijo. Prisilno delo zaščitene osebe, ki ni internirana, bi pomenilo kršitev 40. ali 51. člena te konvencije, delo na delovnih mestih, ki so sramotilna ali ponižujoča, pa je vedno prepovedano.

Interniranci lahko po končanem šesttedenskem delu kadar koli prenehajo delati po osemdnevnem odpovednem roku.

Te določbe ne omejujejo pravice sile, ki pridržuje internirance, da zaposli internirane zdravnike, zobozdravnike ali drugo zdravstveno osebje, da v okviru svoje poklicne dejavnosti pomagajo osebam, ki so internirane z njimi, ali da zaposli internirance za opravljanje upravnih in vzdrževalnih del v krajih interniranja in pri kuhinjskih ali drugih gospodinjstvih opravilih ali od njih zahteva, da opravljajo naloge v zvezi z zaščito internirancev pred zračnim bombardiranjem ali drugimi vojnimi nevarnostmi. Od nobenega interniranca se ne sme zahtevati, da opravlja dela, za katera je po mnenju vojaškega zdravnika telesno nezmožen.

Sila, ki pridržuje internirance, je v celoti odgovorna za delovne razmere, zdravstveno oskrbo, izplačilo plač in zagotavljanje odškodnin vsem zaposlenim internirancem za nesreče pri delu in poklicne bolezni. Standardi, ki so predpisani za delovne razmere in odškodnino, so v skladu z notranjo zakonodajo in drugimi predpisi ter prakso in nikakor niso nižji od tistih, ki se uporabljajo za enako delo na istem območju. Plačilo za opravljeno delo se pravično določi s posebnimi sporazumi med interniranci, silo, ki jih pridržuje, in po potrebi drugimi delodajalci ob upoštevanju obveznosti sile, ki pridržuje internirance, da

jih brezplačno vzdržuje in jim zagotavlja zdravstveno oskrbo, ki jo zahteva njihovo zdravstveno stanje. Interniranci, ki stalno opravljajo dela, navedena v tretjem odstavku tega člena, prejemajo od sile, ki jih pridržuje, pošteno plačilo. Delovne razmere in odškodnine za nesreče pri delu in poklicne bolezni za te internirance niso manj ugodne od tistih, ki veljajo za enako delo na istem območju.

96. ČLEN

Vse delovne enote ostanejo del kraja interniranja in so od njega odvisne. Pristojne oblasti sile, ki pridržuje internirance, in poveljnik kraja interniranja so odgovorni za spoštovanje določb te konvencije v delovnih enotah. Poveljnik vodi sprotno posodobljen seznam delovnih enot, ki so mu podrejene, in ga pošlje delegatom sile zaščitnice, Mednarodnega odbora Rdečega križa in drugih humanitarnih organizacij, ki lahko obiščejo kraje interniranja.

VI. POGLAVJE

OSEBNA LASTNINA IN FINANČNA SREDSTVA

97. ČLEN

Interniranci smejo zadržati predmete za osebno rabo. Denar, čeki, vrednostni papirji itd. in dragocenosti, ki jih imajo pri sebi, se jim lahko odvzamejo samo v skladu z ustaljenim postopkom. Zanje se jim izda podrobno potrdilo.

Zneski se plačajo na račun vsakega interniranca, kot določa 98. člen. Ti zneski se ne smejo zamenjati v drugo valuto, razen če tako določa zakonodaja, ki velja na ozemlju, na katerem je lastnik interniran, ali če interniranec soglaša s tem.

Predmeti, ki imajo zlasti osebno ali čustveno vrednost, se ne smejo odvzeti.

Internirano žensko lahko preišče samo ženska.

Pri osvoboditvi ali repatriaciji se internirancem vrnejo vsi predmeti, denar in druge dragocenosti, ki so jim bili odvzeti med internacijo, razen predmetov ali zneskov, ki jih na podlagi veljavne zakonodaje zadrži sila, ki jih pridržuje, morebitni saldo v dobro na njihovem računu pa se jim izplača v denarju v skladu z 98. členom. Če se internirančeva lastnina tako zadrži, lastnik prejme podrobno potrdilo.

Družinski ali osebni dokumenti, ki jih imajo interniranci, se jim ne smejo odvzeti brez izdaje potrdila. Interniranci ne smejo nikoli biti brez osebnih dokumentov. Če jih nimajo, jim oblasti, ki jih pridržujejo, izdajo posebne dokumente, ki do konca internacije veljajo za njihove osebne dokumente.

Interniranci imajo lahko pri sebi določen znesek v gotovini ali v obliki nakupovalnih bonov, ki jim omogoča nakupovanje.

98. ČLEN

Vsi interniranci redno prejemajo sredstva, ki zadoščajo za nakup blaga in predmetov, kot so tobak, toaletne potrebščine itd. Ta sredstva so lahko v obliki dobroimetja ali nakupovalnih bonov.

Poleg tega interniranci lahko prejemajo sredstva od sile, ki ji pripadajo, sil zaščitnic, organizacij, ki jim morda pomagajo, ali svojih družin, pa tudi dohodek iz svojega premoženja v skladu z zakonodajo sile, ki jih pridržuje. Višina sredstev, ki jo odobri sila, ki ji interniranci pripadajo, je enaka za vse skupine internirancev (onemogli, bolni, nosečnice itd.), teh sredstev pa ta sila ne sme dodeliti niti jih ne sme sila, ki pridržuje internirance, razdeljevati na podlagi kakršne koli diskriminacije med interniranci, ki jo prepoveduje 27. člen te konvencije.

Sila, ki pridržuje internirance, za vsakega od njih odpre račun, na katerega se nakazujejo sredstva iz tega člena, plače, ki jih interniranec zasluži, in denarne pošiljke, ki jih prejme, v dobro pa se zabeležijo tudi vsote, ki se mu odvzamejo in bi mu bile lahko na voljo po zakonodaji, ki velja na ozemlju, kjer je interniran. Internirancem se v skladu z veljavno zakonodajo na tem ozemlju zagotovi vse potrebno za pošiljanje denarja svojcem in drugim osebam, ki so odvisne od njih. S svojega

računa lahko dvignejo zneske za osebne izdatke v okviru omejitev, kakor jih določi sila, ki jih pridržuje. Vedno se jim omogoči vpogled v njihov račun in pridobitev izpiska računa. Sili zaščitnici se na zahtevo zagotovi izpis stanja na računu, ki spremlja interniranca ob premestitvi.

VII. POGLAVJE

UPRAVA IN DISCIPLINA

99. ČLEN

Vsak kraj interniranja je pod oblastjo odgovornega častnika rednih vojaških sil ali uradnika redne civilne uprave sile, ki pridržuje zaščitene osebe. Častnik ali uradnik, ki je odgovoren za kraj interniranja, mora imeti izvod te konvencije v uradnem jeziku ali enem od uradnih jezikov svoje države in je odgovoren za njeno uporabo. Osebe, ki nadzoruje internirance, je poučeno o določbah te konvencije in sprejetih upravnih ukrepih, ki zagotavljajo njeno uporabo.

Besedilo te konvencije in besedila posebnih sporazumov, sklenjenih na podlagi te konvencije, se izobesijo v kraju interniranja v jeziku, ki ga interniranci razumejo, ali pa jih ima odbor internirancev.

Predpisi, ukazi, obvestila in objave vseh vrst se sporočijo internirancem in so izobešeni v kraju interniranja v jeziku, ki ga interniranci razumejo.

Vsi ukazi in povelja, namenjeni posameznim internirancem, so v jeziku, ki ga ti razumejo.

100. ČLEN

Disciplinska ureditev v krajih interniranja je v skladu s humanitarnimi načeli in nikakor ne vsebuje pravil, ki internirancem nalagajo telesne napore, nevarne za njihovo zdravje, ali vključujejo telesno ali moralno viktimizacijo. Prepovedano je tetoviranje in vtiskanje znakov ali znamenj na telo zaradi identificiranja.

Še posebej so prepovedani dolgotrajno stanje in poimensko klicanje, kaznovanje z drilom, vojaške vaje in manevri ter zmanjšanje obrokov hrane.

101. ČLEN

Interniranci imajo pravico, da pri oblasteh, pod oblastjo katerih so, vlagajo prošnje v zvezi z internacijskimi razmerami, v katerih živijo.

Interniranci imajo tudi pravico, da se brez omejitev prek odbora internirancev, ali če se jim zdi potrebno, tudi neposredno obrnejo na predstavnike sile zaščitnice glede vseh zadev v zvezi z internacijskimi razmerami, zaradi katerih se pritožujejo.

Prošnje in pritožbe se takoj nespremenjene pošljejo naprej; tudi če se izkažejo za neutemeljene, ne smejo biti povod za kaznovanje.

Odbori internirancev lahko predstavnikom sile zaščitnice pošiljajo redna poročila o razmerah v krajih interniranja in o potrebah internirancev.

102. ČLEN

V vsakem kraju interniranja interniranci vsakih šest mesecev svobodno in s tajnim glasovanjem volijo člane odbora, pooblaščenec, da jih zastopajo pred silo, ki jih pridržuje, silami zaščitnicami, Mednarodnim odborom Rdečega križa in vsako drugo organizacijo, ki jim lahko pomaga. Člani odbora so lahko znova izvoljeni.

Tako izvoljeni interniranci prevzamejo svoje naloge šele potem, ko njihovo izvolitev potrdijo oblasti, ki jih pridržujejo. Razlogi za vse morebitne zavrnitve ali razrešitve se sporočijo silam zaščitnicam.

103. ČLEN

Odbori internirancev skrbijo za telesno, duševno in umsko dobro počutje internirancev.

Če se interniranci odločijo, da bodo vzpostavili vzajemno pomoč, so za to pristojni odbori, ki to nalogo opravljajo poleg posebnih nalog, za katere so zadolženi na podlagi drugih določb te konvencije.

104. ČLEN

Od članov odbora internirancev se ne zahteva, da opravljajo še druga dela, če bi to otežilo opravljanje njihovih nalog.

Člani odbora internirancev lahko iz vrst internirancev imenujejo pomočnike, ki jih potrebujejo. Zagotovi se jim vse potrebno, zlasti delna svoboda gibanja, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih nalog (obiski delovnih enot, prevzem pošiljk itd.).

Članom odborov internirancev se zagotovi vse potrebno za komuniciranje po pošti in telegrafu z oblastmi, ki jih pridržujejo, silami zaščitnicami, Mednarodnim odborom Rdečega križa in njihovimi delegati ter organizacijami za pomoč internirancem. Članom odbora v delovnih enotah se prav tako zagotovi vse potrebno za komuniciranje z odborom internirancev v glavnem kraju interniranja. Tako komuniciranje se ne omejuje in se ne šteje za del kvote iz 107. člena.

Članom odborov internirancev, ki so premeščeni, se zagotovi dovolj časa, da svoje naslednike seznanijo s tekočimi zadevami.

VIII. POGLAVJE

STIKI Z ZUNANJIM SVETOM

105. ČLEN

Sile, ki pridržujejo zaščitene osebe, takoj po interniranju seznanijo internirance, silo, ki ji pripadajo, in njihovo silo zaščitnico s sprejetimi ukrepi za izvajanje določb tega poglavja. Sile, ki pridržujejo zaščitene osebe, obvestijo te strani tudi o vseh poznejših spremembah teh ukrepov.

106. ČLEN

Vsakemu internirancu se takoj po interniranju ali najpozneje teden dni po prihodu v kraj interniranja in tudi ob boleznih ali premestitvi v drug kraj interniranja ali bolnišnico omogoči, da pošlje neposredno svoji družini in osrednji agenciji iz 140. člena dopisnico o interniranju, ki je, če je le mogoče, podobna vzorcu, priloženemu tej konvenciji, in s katero jih obvesti o svojem pridržanju, naslovu in zdravstvenem stanju. Dopisnice se pošljejo čim prej in se nikakor ne smejo zadrževati.

107. ČLEN

Interniranci smejo pošiljati ter prejemati pisma in dopisnice. Če sila, ki pridržuje internirance, meni, da je treba omejiti število pisem in dopisnic, ki jih pošlje vsak interniranc, to število ne sme biti manjše od dveh pisem in štirih dopisnic na mesec; oblikovati jih je treba tako, da so čim bolj podobni vzorcem, priloženim tej konvenciji. Če je treba omejiti korespondenco, naslovljeno na internirance, to omejitev lahko odredi samo sila, ki ji interniranci pripadajo, lahko tudi na zahtevo sile, ki jih pridržuje. Pisma in dopisnice se pošljejo v razumnem roku; ne smejo se zadrževati iz disciplinskih razlogov.

Interniranci, ki so dolgo brez novic ali jih od svojih sorodnikov ne morejo prejemati ali jim jih pošiljati po redni pošti, in tudi tisti, ki so zelo oddaljeni od svojih domov, smejo pošiljati telegrame, pri čemer stroške plačajo v valuti, ki jim je na voljo. To določbo lahko uporabijo tudi v nujnih primerih.

Interniranci si praviloma dopisujejo v svojem jeziku. Strani v spopadu lahko dovolijo dopisovanje v drugih jezikih.

108. ČLEN

Interniranci smejo po pošti ali drugače prejemati osebne ali skupinske pošiljke, ki vsebujejo zlasti hrano, oblačila, zdravila, medicinske pripomočke in tudi knjige ter predmete za njihove verske, izobraževalne ali rekreativne potrebe. Take pošiljke nikakor ne odvezujejo sile, ki pridržuje internirance, njenih obveznosti po tej konvenciji.

Če je treba zaradi vojaške nujnosti omejiti količino takih pošiljk, se o tem ustrezno obvestita sila zaščitnica in Mednarodni odbor Rdečega križa ali vsaka druga organizacija, ki pomaga internirancem in je odgovorna za pošiljanje teh pošiljk.

Načini pošiljanja osebnih in skupinskih pošiljk se po potrebi določijo s posebnimi sporazumi med temi silami, ki nikakor ne smejo odlašati z razdelitvijo poslane pomoči internirancem. Knjige se ne smejo pošiljati skupaj s hrano ali oblačili. Zdravila in medicinski pripomočki se praviloma pošiljajo v skupinskih pošiljkah.

109. ČLEN

Če strani v spopadu med seboj nimajo sklenjenih posebnih sporazumov o načinih prejemanja in razdeljevanja pošiljk skupinske pomoči, se uporablja pravilnik o skupinski pomoči, ki je priložen tej konvenciji.

Navedeni posebni sporazumi nikakor ne omejujejo pravice odbora internancev do prevzemanja pošiljk skupinske pomoči, ki so namenjene internirancem, njihovega razdeljevanja in razpolaganja z njimi v korist prejemnikov.

Taki sporazumi prav tako ne omejujejo pravice predstavnikov sil zaščitnic, Mednarodnega odbora Rdečega križa ali vsake druge organizacije, ki pomaga internirancem in je odgovorna za pošiljanje skupinskih pošiljk, do nadziranja razdeljevanja teh pošiljk prejemnikom.

110. ČLEN

Vse pošiljke pomoči, namenjene internirancem, se oprostitjo vseh uvoznih, carinskih in drugih dajatev.

Vse po pošti poslane pošiljke, tudi paketi pomoči in denarne pošiljke, ki prihajajo iz drugih držav in so naslovljene na internirance ali jih pošiljajo interniranci neposredno ali prek informacijskih uradov iz 136. člena in osrednje agencije za obveščanje iz 140. člena, se oprostitjo poštne in izvirni državi, ciljni državi in vmesnih državah. Zato oprostitev, ki jo določajo Svetovna poštna konvencija iz leta 1947 in sporazumi Svetovne poštne zveze za korist civilnih oseb sovražnikovega državljanstva, pridržanih v taboriščih ali civilnih zaporih, velja tudi za druge internirance, ki jih ščiti ta konvencija. Države, ki niso podpisnice navedenih sporazumov, morajo zagotoviti oprostitev dajatev pod enakimi pogoji.

Stroške prevoza pošiljk pomoči, ki so namenjene internirancem in se zaradi teže ali drugega vzroka ne morejo poslati po pošti, na vseh ozemljih pod svojim nadzorom krije sila, ki pridržuje internirance. Druge sile, ki so pogodbenice te konvencije, krijejo stroške prevoza na svojih ozemljih.

Stroške v zvezi s prevozom takih pošiljk, ki niso zajeti v prejšnjih odstavkih, krijejo pošiljatelj.

Visoke pogodbenice si prizadevajo kar najbolj zmanjšati pristojbine za telegrame, ki jih pošiljajo interniranci ali so nanje naslovljeni.

111. ČLEN

Če vojaške operacije preprečijo silam, da bi izpolnile svoje obveznosti zagotavljanja prevoza pošte in pošiljk pomoči, kot določajo 106., 107., 108. in 113. člen, lahko sile zaščitnice, Mednarodni odbor Rdečega križa ali vsaka druga organizacija, ki jo strani v spopadu pravilnoodobrijo, prevzame prevoz teh pošiljk z ustreznimi sredstvi (vlak, motorna vozila, plovila, zrakoplov itd.). Visoke pogodbenice si za to prizadevajo priskrbeti ta prevozna sredstva in jim dovoliti prehod, zlasti z izdajo potrebnih dovolilnic.

Tak prevoz se lahko uporablja tudi za pošiljanje:

a) korespondence, seznamov in poročil, ki si jih izmenjujejo osrednja agencija za obveščanje iz 140. člena in nacionalni uradi iz 136. člena;

b) korespondence in poročil o internirancih, ki si jih sile zaščitnice, Mednarodni odbor Rdečega križa in druge organizacije, ki pomagajo internirancem, izmenjujejo s svojimi delegati ali stranmi v spopadu.

Te določbe v ničemer ne omejujejo pravice katere koli strani v spopadu, da organizira druga prevozna sredstva, če tako želi, in izdaja dovolilnice za ta prevozna sredstva pod vzajemno dogovorjenimi pogoji.

Stroške, ki nastanejo pri uporabi teh prevoznih sredstev, sorazmerno s pomembnostjo pošiljk krijejo strani v spopadu, katerih državljani imajo od teh pošiljk koristi.

112. ČLEN

Cenzura korespondence, ki je naslovljena na internirance ali ki jo ti pošiljajo, se opravi čim hitreje.

Pregled pošiljk, namenjenih internirancem, se ne opravlja v razmerah, v katerih bi se blago v pošiljkah pokvarilo. Pregled se opravi v prisotnosti naslovnika ali osebe, internirane skupaj z njim, ki jo naslovnik za to pravilno pooblasti. Dostava osebnih ali skupinskih pošiljk internirancem se ne sme odlašati z izgovorom o težavah s cenzuro.

Vsaka prepoved dopisovanja, ki jo odredijo strani v spopadu iz vojaških ali političnih razlogov, je le začasna in čim krajša.

113. ČLEN

Sile, ki pridružujejo zaščitene osebe, prek sile zaščitnice ali osrednje agencije iz 140. člena ali kako drugače zagotovijo vse potrebno za pošiljanje oporok, pooblastil, dovoljenj ali drugih dokumentov, ki so namenjeni internirancem ali jih ti pošiljajo.

Sile, ki pridružujejo internirance, vedno omogočijo pripravo in overovitev teh dokumentov v predpisani pravni obliki v imenu internancev; internirancem omogočijo zlasti posvetovanje s pravnikom.

114. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, jim zagotovi vse potrebno za upravljanje njihovega premoženja, če to omogočajo internacijske razmere in ni v nasprotju z veljavno zakonodajo. V nujnih primerih in če okoliščine to dopuščajo, jim ta sila lahko dovoli odhod iz kraja interniranja.

115. ČLEN

Vedno kadar je interniranec stranka v postopku, ki ga vodi katero koli sodišče, sila, ki ga pridržuje, na njegovo zahtevo obvesti sodišče o njegovem pridržanju in v zakonskih omejitvah zagotovi sprejetje vseh potrebnih ukrepov za preprečevanje kakršne koli škode, ki bi jo ta interniranec lahko utrpel zaradi internacije v zvezi s pripravo ali vodenjem zadeve ali izvršitvijo sodbe sodišča.

116. ČLEN

Vsak interniranec sme redno in kolikor je mogoče pogosto sprejemati obiskovalce, zlasti bližnje sorodnike.

Kolikor je to mogoče, smejo interniranci v nujnih primerih obiskati svoj dom, zlasti ob smrti ali hudi bolezni katerega od sorodnikov.

IX. POGlavJE

KAZENSKÉ IN DISCIPLINSKÉ SANKCIJE

117. ČLEN

Ob upoštevanju določb tega poglavja veljajo za internirance, ki med internacijo storijo kršitev, zakoni, ki veljajo na ozemlju, kjer so pridržani.

Če splošni zakoni, predpisi in ukazi dejanja, ki jih storijo interniranci, določajo za kazniva, pri čemer enaka dejanja niso kazniva, kadar jih storijo osebe, ki niso interniranci, se taka dejanja kaznujejo le disciplinsko.

Interniranec se za isto dejanje ali na podlagi iste obtožbe lahko kaznuje le enkrat.

118. ČLEN

Sodišča ali oblasti pri določanju kazni kar najbolj upoštevajo dejstvo, da obdolženec ni državljan sile, ki ga pri-

držuje. Lahko omilijo kazen, predpisano za kršitev, ki je interniranec obdolžen, niso pa dolžni uporabiti najnižje predpisane kazni.

Zapiranje v prostore brez dnevne svetlobe in na splošno vse oblike okrutnosti so brez izjeme prepovedani.

Z interniranci, ki so prestali disciplinsko ali sodno kazen, se ne ravna drugače kot z drugimi interniranci.

Čas trajanja preventivnega pridržanja interniranca se všteje v njegovo disciplinsko ali sodno kazen, ki vključuje odvzem prostosti.

Odbori internirancev so obveščeni o vseh sodnih postopkih proti internirancem in o njihovem izidu.

119. ČLEN

Internirancem se lahko izrečejo te disciplinske kazni:

1. denarna kazen do največ 50 odstotkov zneska, ki ga interniranec prejme na podlagi določb 95. člena v obdobju, ki ni daljše od tridesetih dni;

2. ukinitve ugodnosti, dodeljenih poleg obravnave, ki jo določa ta konvencija;

3. težaško delo v zvezi z vzdrževanjem kraja interniranja, ki ne presega dveh ur dnevno;

4. pripor.

Disciplinske kazni nikakor ne smejo biti nečloveške, surove ali nevarne za zdravje internirancev. Upoštevati je treba internirančevo starost, spol in zdravstveno stanje.

Trajanje posamezne kazni nikakor ne sme preseči tridesetih zaporednih dni, tudi če se interniranec obravnava zaradi več disciplinskih prekrškov, ki so lahko povezani ali ne.

120. ČLEN

Interniranci, ki so ujeti pri pobegu ali poskusu pobega, se za to dejanje kaznujejo samo disciplinsko, tudi če gre za ponovno kršitev.

Ne glede na tretji odstavek 118. člena so interniranci, ki so kaznovani zaradi pobega ali poskusa pobega, lahko pod posebnim nadzorom, ki se izvaja v kraju interniranja in ne odpravlja nobenih zaščitnih ukrepov po tej konvenciji, pod pogojem, da tak nadzor ne ogroža njihovega zdravja.

Interniranci, ki pomagajo pri pobegu ali poskusu pobega ali napeljujejo nanj, se kaznujejo le disciplinsko.

121. ČLEN

Pobeg ali poskus pobega, tudi ponovni, ne velja za oteževalno okoliščino, kadar je interniranec preganjan zaradi kršitve, storjene med pobegom.

Strani v spopadu zagotovijo, da so pristojne oblasti prizanesljive pri odločanju, ali se kršitev kaznuje disciplinsko ali sodno, zlasti glede dejanj v zvezi s pobegom, uspelim ali ne.

122. ČLEN

Dejanja, ki pomenijo disciplinsko kršitev, se takoj preiščejo. To pravilo se uporablja zlasti pri pobegu ali poskusu pobega. Znova ujeti interniranci se čim prej predajo pristojnim oblastem.

Pri disciplinskih kršitvah se vsem internirancem pripor med čakanjem na sojenje kar najbolj skrajša in ne traja več kot štirinajst dni. Čas trajanja pripora se vedno všteje v kazen odvzema prostosti.

Določbe 124. in 125. člena veljajo za internirance, ki v priporu čakajo na sojenje zaradi disciplinskih kršitev.

123. ČLEN

Brez poseganja v pristojnost sodišč in visokih oblasti lahko disciplinske kazni izreka le poveljnik kraja interniranja ali odgovorni častnik, na katerega je poveljnik prenesel svoja disciplinska pooblastila, ali častnik, ki ga nadomešča.

Pred izrekom disciplinske kazni je treba obdolženega interniranca natančno obvestiti o kršitvi, ki je obdolžen, in mu omogočiti, da pojasni svoje ravnanje in se zagovarja. Dovolj se mu, da povabi priče in po potrebi zahteva storitve

usposobljenega tolmača. Odločitev se razglasi v prisotnosti obdolženca in člana odbora internirancev.

Čas od izreka disciplinske kazni do njene izvršitve ne sme biti daljši od meseca dni.

Če je internirancu izrečena še kakšna disciplinska kazen, morajo med izvrševanjem ene in druge kazni preteči najmanj trije dnevi, če katera od teh kazni traja deset dni ali več.

Poveljnik kraja interniranja vodi evidenco izrečenih disciplinskih kazni, ki je na voljo za vpogled predstavnikom sile zaščitnice.

124. ČLEN

Interniranci se nikakor ne smejo premeščati v ustanove za prestajanje kazni (zapore, kazenske zavode, kaznilnice itd.), da bi tam prestajali disciplinske kazni.

Vsi prostori za prestajanje disciplinskih kazni so v skladu s higienskimi zahtevami; v njih je zagotovljena ustrezna posteljina.

Internirancem, ki prestajajo kazen, se omogoči vzdrževanje osebne higijene.

Internirane ženske, ki prestajajo disciplinsko kazen, so zaprte v prostorih, ločenih od prostorov, v katerih so internirani moški, in so pod neposrednim nadzorom žensk.

125. ČLEN

Interniranci, ki so disciplinsko kaznovani, se smejo gibati in smejo biti na svežem zraku najmanj dve uri na dan.

Na svojo zahtevo so lahko prisotni na dnevni zdravniških pregledih. Deležni so oskrbe, ki jo potrebujejo zaradi svojega zdravstvenega stanja, in se po potrebi premestijo v ambulanto v kraju interniranja ali v bolnišnico.

Smejo brati in pisati ter pošiljati in prejemati pisma. Njihovi paketi in denarne pošiljke se lahko zadržijo do konca prestajanja kazni; do takrat se zanje zadolži odbor internirancev, ki pokvarljivo blago iz paketov preda ambulanti.

Nobenemu internirancu, ki je disciplinsko kaznovan, se ne smejo odvzeti ugodnosti po določbah 107. in 143. člena te konvencije.

126. ČLEN

Določbe 71. do vključno 76. člena se smiselno uporabljajo za postopke proti internirancem, ki so na državnem ozemlju sile, ki jih pridružuje.

X. POGLAVJE

PREMESTITVE INTERNIRANCEV

127. ČLEN

Premestitev internirancev se vedno opravi človeško. Premestitev se praviloma opravi z vlakom ali drugimi prevoznimi sredstvi v razmerah, ki so najmanj enake tistim pri premeščanju oboroženih sil sile, ki pridružuje internirance. Če je treba take premestitve izjemoma opraviti peš, se lahko opravijo le, če so interniranci dobrega zdravja in pri tem nikakor niso izpostavljeni pretiranemu naporom.

Sila, ki pridružuje internirance, jim med premestitvijo zagotovi dovolj pitne vode in hrane, ki je ustrezna glede količine, kakovosti in raznovrstnosti, da se ohrani njihovo dobro zdravstveno stanje, in tudi potrebna oblačila, ustrezno zavetje in potrebno zdravstveno oskrbo. Sila, ki pridružuje internirance, sprejme vse ustrezne ukrepe, da zagotovi njihovo varnost pri premestitvi, že pred odhodom pa sestavi popoln seznam internirancev, ki se premeščajo.

Bolni, ranjeni ali onemogli interniranci in porodnice se ne premeščajo, če bi potovanje resno ogrozilo njihovo zdravje, razen če je to nujno zaradi njihove varnosti.

Če se območje bojevanja približuje kraju interniranja, se interniranci iz tega kraja premestijo le, če se premestitev lahko opravi dovolj varno ali če bi vztrajanje v kraju interniranja zanje pomenilo večje tveganje kot sama premestitev.

Pri odločanju o premestitvi sila, ki pridržuje internirance, upošteva njihove interese, predvsem pa ne stori ničesar, s čimer bi otežila njihovo repatriacijo ali vrnitev domov.

128. ČLEN

Pri premestitvi je treba internirance uradno obvestiti o odhodu in novem poštnem naslovu. Obveščeni morajo biti pravočasno, da lahko pripravijo prtljago in obvestijo bližnje sorodnike.

S seboj smejo vzeti osebne predmete, korespondenco in pakete, ki so prispeli zanje. Teža prtljage se po potrebi lahko omeji zaradi razmer premestitve, nikakor pa ne na manj kot petindvajset kilogramov na interniranca.

Korespondenca in paketi, naslovljeni na njihov prejšnji kraj interniranja, se jim pošljejo brez odlašanja.

Poveljnik kraja interniranja sprejme v soglasju z odborom internirancev potrebne ukrepe za zagotavljanje prevoza skupne lastnine internirancev in prtljage, ki je interniranci zaradi omejitev na podlagi drugega odstavka tega člena ne morejo vzeti s seboj.

XI. POGLAVJE

SMRT

129. ČLEN

Oporoke internirancev sprejemajo v hrambo pristojne oblasti; ob smrti interniranca se njegova oporoka brez odlašanja preda osebi, ki jo je pokojni predhodno določil.

Smrt interniranca vedno potrdi zdravnik; pripravi se poročilo o smrti, v katerem so navedeni vzrok smrti in okoliščine, v katerih je smrt nastopila.

Uradno potrdilo o smrti, vpisano v register, se sestavi v skladu s postopkom, ki velja na ozemlju kraja interniranja, njegova overjena kopija pa se brez odlašanja pošlje sili zaščitnici in osrednji agenciji iz 140. člena.

130. ČLEN

Oblasti, ki pridržuje internirance, zagotovijo, da so interniranci, ki umrejo med internacijo, dostojno pokopani, če je le mogoče v skladu z obredi veroizpovedi, ki so ji pripadali, ter da se njihovi grobovi spoštujejo, ustrezno vzdržujejo in označijo tako, da jih je vedno mogoče prepoznati.

Umrli interniranci se pokopljejo v posamične grobove, razen če jih je treba zaradi neizogibnih okoliščin pokopati v skupni grob. Trupla se smejo upepeliti le zaradi nujnih higienskih razlogov ali veroizpovedi pokojnika ali če je to v skladu s pokojnikovo izrecno željo po upepelitvi. Pri upepelitvi se v potrdilo o smrti vpiše zaznamek o upepelitvi in razlog zanjo. Pepel hranijo oblasti, ki pridržujejo internirance, in ga na zahtevo čim prej predajo bližnjim sorodnikom.

Takoj ko okoliščine to dopuščajo, najpozneje pa ob končanju sovražnosti sila, ki pridržuje internirance, prek informacijskih uradov iz 136. člena pošlje sezname grobov umrlih internirancev silam, ki so jim umrli interniranci pripadali. Ti sezname vsebujejo vse podatke, ki so potrebni za identifikacijo umrlih internirancev, in točen kraj njihovih grobov.

131. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, takoj uradno preišče vsako smrt ali hujšo poškodbo interniranca, ki jo je povzročil ali za katero se sumi, da jo je povzročil stražar, drug interniranec ali katera koli druga oseba, pa tudi vsako drugo smrt, katere vzrok je neznan.

O takih primerih se takoj obvesti sila zaščitnica. Pridobijo se izpovedi morebitnih prič, nato pa se pripravi poročilo, ki vključuje te izpovedi, in se pošlje sili zaščitnici.

Če se s preiskavo ugotovi krivda ene osebe ali več oseb, sila, ki pridržuje internirance, stori vse potrebno za sodni pregon odgovorne osebe ali oseb.

XII. POGLAVJE

OSVOBODITEV, REPATRIACIJA IN NASTANITEV V NEVTRALNI DRŽAVI

132. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, vsakega interniranca osvobodi takoj, ko ni več vzrokov za njegovo internacijo.

Strani v spopadu si poleg tega med trajanjem sovražnosti prizadevajo skleniti sporazume o osvoboditvi, repatriaciji, vrnitvi v kraj prebivališča ali nastanitvi v nevtralni državi za nekatere skupine internirancev, zlasti otroke, nosečnice, matere z dojenčki in majhnimi otroki, ranjence, bolnike in internirance, ki so že dolgo časa pridržani.

133. ČLEN

Internacija preneha čim prej po končanju sovražnosti.

Interniranci na ozemlju ene od strani v spopadu, proti katerim se vodi kazenski postopek zaradi kršitev, ki se ne kaznujejo samo disciplinsko, se lahko pridržijo do konca tega postopka, in če je zaradi okoliščin to potrebno, do izteka kazni. Enako velja za internirance, ki so bili že prej obsojeni na kazen odvzema prostosti.

Po dogovoru med silo, ki pridržuje internirance, in silami, na katere se to nanaša, se po končanju sovražnosti ali okupacije ozemlja ustanovijo komisije za iskanje razkropljenih internirancev.

134. ČLEN

Visoke pogodbenice si po končanju sovražnosti ali okupacije prizadevajo zagotoviti vrnitev vseh internirancev v njihov zadnji kraj prebivanja ali olajšati njihovo repatriacijo.

135. ČLEN

Sila, ki pridržuje internirance, krije stroške vrnitve osvobojenih internirancev v kraje, kjer so prebivali, ko so bili internirani, ali če so bili prijeti med potovanjem ali na odprtem morju, stroške dokončanja njihovega potovanja ali vrnitve v odhodni kraj.

Kadar sila, ki pridržuje internirance, osvobojenemu internirancu, ki je imel prej na njenem ozemlju stalno prebivališče, ne dovoli prebivati na svojem ozemlju, ta sila krije stroške repatriacije tega interniranca. Če se interniranec želi vrniti v svojo državo na lastno odgovornost ali zahtevo vlade sile, ki ji pripada, sili, ki ga pridržuje, ni treba kriti stroškov njegovega potovanja zunaj njenega ozemlja. Sili, ki pridržuje internirance, ni treba plačati stroškov repatriacije interniranca, ki je bil interniran na lastno zahtevo.

Če se interniranci premestijo v skladu s 45. členom, se sila, ki jih premesti, in sila, ki jih sprejme, dogovorita o medsebojni razdelitvi prej navedenih stroškov.

Navedeno ne posega v posebne sporazume, ki jih lahko sklenejo strani v spopadu v zvezi z izmenjavo in repatriacijo svojih državljanov, ki so v sovražnikovih rokah.

V. ODDELEK

INFORMACIJSKI URADI IN OSREDNJA AGENCIJA

136. ČLEN

Ob začetku spopada in v vseh primerih okupacije vsaka stran v spopadu ustanovi uradni informacijski urad, ki je odgovoren za prejemanje in pošiljanje informacij v zvezi z zaščitnimi osebami pod njeno oblastjo.

Vsaka stran v spopadu svojemu informacijskemu uradu kar najhitreje pošlje informacije o vsakem ukrepu, ki ga sprejme v zvezi z zaščitenimi osebami, ki je priprta več kot dva tedna, poslana na prisilno bivanje ali internirana. Poleg tega od svojih različnih služb, ki se ukvarjajo s temi zadevami, zahteva, da navedeni urad takoj obvestijo o vseh spremembah, ki se nanašajo na te zaščitene osebe, kot so premestitev, izpustitev, osvoboditev, repatriacija, pobeg, sprejem v bolnišnico, rojstvo in smrt.

137. ČLEN

Vsak nacionalni urad prek sil zaščitnic ali osrednje agencije iz 140. člena takoj in kar najhitreje pošlje informacije v zvezi z zaščitnimi osebami silam, katerih državljani so te zaščitene osebe, ali silam, na ozemlju katerih so te osebe prebivale. Uradi prav tako odgovorijo na vse prejete poizvedbe glede zaščitnih oseb.

Informacijski uradi pošiljajo informacije o zaščitni osebi, razen če bi pošiljanje teh informacij lahko škodovalo tej osebi ali njenim sorodnikom. Tudi v takem primeru se informacije ne smejo prikrivati osrednji agenciji, ki po seznanitvi z okoliščinami sprejme potrebne previdnostne ukrepe iz 140. člena.

Vsa pisna obvestila, ki jih izda kateri koli urad, so potrjena s podpisom ali žigom.

138. ČLEN

Informacije, ki jih prejema in pošilja nacionalni informacijski urad, so take, da omogočajo točno identifikacijo zaščitene osebe in hitro obveščanje bližnjih sorodnikov. Informacije v zvezi z vsako osebo zajemajo najmanj njen priimek, imena, kraj in datum rojstva, državljanstvo, zadnje prebivališče in posebne značilnosti, očetovo ime, dekliški priimek matere, datum in vrsto ukrepov, ki so bili sprejeti v zvezi s to osebo, pa tudi kraj, kjer so bili ti ukrepi sprejeti, naslov, kamor se ji lahko pošilja pošta, ter priimek, ime in naslov osebe, ki jo je treba obvestiti.

Prav tako se redno, če je le mogoče vsak teden, sporočajo informacije o zdravstvenem stanju hudo bolnih ali hudo ranjenih internirancev.

139. ČLEN

Vsak nacionalni informacijski urad je poleg tega odgovoren za zbiranje vseh osebnih dragocenosti, ki so jih pustile zaščitene osebe, navedene v 136. členu, zlasti tiste, ki so bile repatriirane ali osvobodene ali so pobegnile ali umrle; informacijski urad navedene dragocenosti neposredno ali po potrebi prek osrednje agencije pošlje osebam, ki jih to zadeva. Urad te predmete pošlje v zapečatenih paketih skupaj z izjavami, ki natančno dokazujejo identiteto osebe, ki so ji ti predmeti pripadali, in s popolnim seznamom vsebine paketa. O prejemih in odpremah takih dragocenosti se vodi podrobna evidenca.

140. ČLEN

V nevtralni državi se ustanovi osrednja agencija za obveščanje o zaščitnih osebah, zlasti internirancih. Mednarodni odbor Rdečega križa, če se mu zdi potrebno, predlaga silam, na katere se to nanaša, ustanovitev agencije, kot jo določa 123. člen Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949.

Naloga agencije je zbrati vse informacije, navedene v 136. členu, ki jih lahko pridobi po uradnih ali zasebnih poteh, in jih čim prej poslati državam, iz katerih udeležene osebe izvirajo ali v katerih imajo prebivališče, razen kadar bi tako pošiljanje škodilo osebam, na katere se informacije nanašajo, ali njihovim sorodnikom. Od strani v spopadu prejme vse potrebno za tako pošiljanje.

Visoke pogodbenice, zlasti tiste, katerih državljani uporabljajo storitve osrednje agencije, se zaprosijo za vso potrebno finančno pomoč za njeno delovanje.

Navedene določbe se nikakor ne razlagajo kot omejevanje humanitarne dejavnosti Mednarodnega odbora Rdečega križa in društev za pomoč iz 142. člena.

141. ČLEN

Nacionalni informacijski uradi in osrednja agencija za obveščanje so oproščeni plačila poštnine in deležni drugih oprostitvev, določenih v 110. členu, če je mogoče, pa so oproščeni tudi plačevanja telegrafskih pristojbin ali se jim te vsaj občutno znižajo.

IV. DEL

IZVAJANJE KONVENCIJE

I. ODDELEK

SPLOŠNE DOLOČBE

142. ČLEN

Sile, ki pridružujejo zaščitene osebe, ob upoštevanju ukrepov, ki so po njihovem mnenju nujni za zagotovitev njihove varnosti ali zadovoljevanje katere koli druge razumne potrebe, zagotovijo predstavnikom verskih organizacij, društvom za pomoč ali kakršni koli drugi organizaciji, ki pomaga zaščitnim osebam, ali njihovim pravilno akreditiranim zastopnikom vse potrebno za obiskovanje zaščitnih oseb, delitev pomoči in potrebščin iz katerega koli vira za izobraževalne, rekreativne ali verske namene ali za pomoč pri organiziranju njihovega prostega časa v krajih interniranja. Taka društva ali organizacije se lahko ustanovijo na ozemlju sile, ki pridružuje zaščitene osebe, ali v kateri koli drugi državi, lahko pa so tudi mednarodne.

Sila, ki pridružuje zaščitene osebe, lahko omeji število društev in organizacij, katerih delegati lahko opravljajo svoje naloge na njenem ozemlju in pod njenim nadzorom, vendar pod pogojem, da taka omejitev ne ovira učinkovite in zadostne pomoči vsem zaščitnim osebam.

Na tem področju se vedno priznava in upošteva poseben položaj Mednarodnega odbora Rdečega križa.

143. ČLEN

Predstavniki ali delegati sil zaščitnic imajo dovoljenje za obisk vseh krajev, kjer so zaščitene osebe, zlasti tistih, kjer so internirane, pridržane ali kjer delajo.

Imajo dostop do vseh prostorov, v katerih so zaščitene osebe, z njimi pa se lahko pogovarjajo brez prič s pomočjo tolmača ali brez njega.

Taki obiski se ne smejo prepovedati, razen zaradi vojaške nujnosti, in to le kot izjemen in začasen ukrep. Trajanje in pogostost teh obiskov nista omejena.

Predstavniki in delegati lahko popolnoma prosto izbirajo kraje, ki jih želijo obiskati. Sila, ki pridružuje zaščitene osebe, ali okupacijska sila, sila zaščitnica in po potrebi tudi sila, ki ji osebe, ki jih bodo obiskali, pripadajo, se lahko dogovorijo, da se obiskov smejo udeležiti rojaki internirancev.

Navedene pravice imajo tudi delegati Mednarodnega odbora Rdečega križa. Imenovanje delegatov odobri sila, ki upravlja ozemlja, na katerih bodo delegati opravljali svoje naloge.

144. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo v svojih državah v miru in vojni čim bolj širile poznavanje besedila te konvencije, zlasti da jo bodo vključile v programe vojaškega, in če je le mogoče tudi civilnega usposabljanja, tako da se z njenimi načeli lahko seznanijo vse prebivalstvo.

Vse civilne, vojaške, policijske ali druge oblasti, ki med vojno prevzamejo odgovornost za zaščitene osebe, morajo imeti besedilo konvencije in biti o njenih določbah posebej poučene.

145. ČLEN

Visoke pogodbenice si prek Švicarskega zveznega sveta, med sovražnostmi pa prek sil zaščitnic izmenjajo uradne prevode te konvencije ter zakone in druge predpise, ki jih lahko sprejmejo za zagotavljanje njene uporabe.

146. ČLEN

Visoke pogodbenice se zavezujejo, da bodo sprejele zakonodajo, potrebno za zagotovitev učinkovitih kazenskih sankcij za osebe, ki storijo ali ukažejo storiti katero koli od hudih kršitev te konvencije, ki so opredeljene v naslednjem členu.

Vsaka visoka pogodbenica mora poiskati osebe, ki so domnevno storile ali ukazale storiti tako hudo kršitev, in jih privedi pred svoje sodišče ne glede na njihovo državljanstvo. Če se ji zdi ustreznejše, jih lahko v skladu z določbami svoje zakonodaje izroči v sojenje drugi visoki pogodbenici, če ta zadostno izkaže utemeljene obtožbe proti njim.

Vsaka visoka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe za preprečevanje vseh dejanj, ki so v nasprotju z določbami te konvencije in niso hude kršitve, opredeljene v naslednjem členu.

Obdolžencem se vedno zagotovijo pravna jamstva glede sodnega postopka in obrambe, ki niso manj ugodna od tistih iz 105. člena in nadaljnjih členov Ženevske konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki z dne 12. avgusta 1949.

147. ČLEN

Huda kršitev iz prejšnjega člena je katero koli od teh dejanj, če je storjeno zoper osebe ali premoženje, ki jih štiti konvencija: naklepno pobijanje, mučenje ali nečloveško ravnanje, vključno z biološkimi poskusi, naklepno povzročanje velikega trpljenja, hudih telesnih poškodb ali okvar zdravja, protipravna deportacija ali premestitev ali protipravno pridržanje zaščitene osebe, prisila zaščitene osebe, da služi v oboroženih silah sovražne sile, ali naklepno odvzem pravice zaščiteni osebi do poštenega in rednega sojenja po tej konvenciji, jemanje talcev in obsežno uničevanje in prilaščanje premoženja, ki ju vojaška nujnost ne upravičuje ter sta storjena protipravno in samovoljno.

148. ČLEN

Nobeni visoki pogodbenici ni dovoljeno, da sebe ali drugo visoko pogodbenico odveže kakršne koli odgovornosti v zvezi s kršitvami iz prejšnjega člena, ki jo ima sama ali druga visoka pogodbenica.

149. ČLEN

Na zahtevo ene od strani v spopadu se ob vsaki domnevni kršitvi konvencije uvede preiskava na način, o katerem se dogovorijo zainteresirane strani.

Če se dogovor o postopku preiskave ne doseže, se strani sporazumejo o izbiri razsodnika, ki določi nadaljnji postopek.

Ko se ugotovi kršitev, jo strani v spopadu zatrejo in čim prej kaznujejo.

II. ODDELEK

KONČNE DOLOČBE

150. ČLEN

Ta konvencija je sestavljena v angleškem in francoskem jeziku. Besedili sta enako verodostojni.

Švicarski zvezni svet zagotovi uradna prevoda konvencije v ruski in španski jezik.

151. ČLEN

Danes sprejeta konvencija je na voljo za podpis do 12. februarja 1950 za sile, ki so imele predstavnike na konferenci, ki se je začela v Ženevi 21. aprila 1949.

152. ČLEN

Ta konvencija se čim prej ratificira, listine o ratifikaciji pa se deponirajo v Bernu.

O deponiranju vsake listine o ratifikaciji se sestavi zapisnik, overjeno kopijo zapisnika pa Švicarski zvezni svet pošlje vsem silam, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

153. ČLEN

Ta konvencija začne veljati šest mesecev po deponiranju najmanj dveh listin o ratifikaciji.

Zatem za vsako visoko pogodbenico začne veljati šest mesecev po deponiranju njene listine o ratifikaciji.

154. ČLEN

V odnosih med silami, ki jih zavezuje Haaška konvencija o zakonih in običajih vojne na kopnem, bodisi da gre za konvencijo z dne 29. julija 1899 bodisi za tisto z dne 18. oktobra 1907, in so pogodbenice te konvencije, ta konvencija dopolnjuje II. in III. poglavje pravilnika, ki je priložen prej navedenima haaškima konvencijama.

155. ČLEN

K tej konvenciji lahko po dnevu začetka veljavnosti pristopi vsaka sila, v imenu katere ni bila podpisana.

156. ČLEN

O pristopu se uradno pisno obvesti Švicarski zvezni svet, pristop pa začne učinkovati šest mesecev po dnevu prejema uradnega obvestila o pristopu.

Švicarski zvezni svet obvesti o pristopu vse sile, v imenu katerih je bila konvencija podpisana ali ki so ga o svojem pristopu uradno obvestile.

157. ČLEN

Ob nastopu razmer iz 2. in 3. člena imajo deponiranje listin o ratifikaciji, ki ga strani v spopadu opravijo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, in uradna obvestila o pristopu, ki jih pošljejo pred začetkom sovražnosti ali okupacije ali po tem, takojšnji učinek. Švicarski zvezni svet kar najhitreje pošlje obvestilo o ratifikacijah ali pristopih strani v spopadu.

158. ČLEN

Vsaka visoka pogodbenica lahko odpove to konvencijo.

Uradno pisno obvestilo o odpovedi se pošlje Švicarskemu zveznemu svetu, ki ga pošlje vladam vseh visokih pogodbenic.

Odpoved začne učinkovati leto dni po dnevu, ko je Švicarski zvezni svet o njej uradno obveščen. Odpoved, o kateri se pošlje uradno obvestilo v času, ko sila, ki jo je sporočila, sodeluje v spopadu, ne učinkuje, dokler ni sklenjen mir in niso končani postopki v zvezi z osvoboditvijo, repatriacijo in ponovno nastanitvijo oseb, ki jih ta konvencija štiti.

Odpoved velja samo za silo, ki jo sporoči. Ne vpliva na obveznosti, ki še naprej zavezujejo strani v spopadu na podlagi načel mednarodnega prava, kot izhajajo iz običajev, ustaljenih med civiliziranimi narodi, zakonov človečnosti in zapovedi javne vesti.

159. ČLEN

Švicarski zvezni svet to konvencijo registrira pri Sekretariatu Organizacije združenih narodov. Švicarski zvezni svet Sekretariat Organizacije združenih narodov obvešča o vseh ratifikacijah, pristopih in odpovedih, ki jih prejme v zvezi s to konvencijo.

V potrditev tega so podpisani, ki so predložili ustrezna pooblastila, podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Ženevi 12. avgusta 1949 v angleškem in francoskem jeziku. Izvirnik se hrani v arhivu Švicarske konfederacije. Švicarski zvezni svet pošlje overjeno kopijo konvencije vsaki državi podpisnici in vsaki državi, ki pristopi k njej.

PRILOGA I

OSNUTEK SPORAZUMA O BOLNIŠNIČNIH IN VARNIH OBMOČJIH IN KRAJIH

1. ČLEN

Bolnišnična in varna območja so namenjena samo osebam iz 23. člena Ženevske konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih silah na bojišču z dne 12. avgusta 1949 in 14. člena Ženevske konvencije o zaščiti civilnih oseb med vojno z dne 12. avgusta 1949 ter osebju, ki je

zadolženo za organizacijo in upravljanje teh območij in krajev ter oskrbo tam nastanjenih oseb.

Kljub temu imajo osebe, ki stalno prebivajo na teh območjih, pravico ostati tam.

2. ČLEN

Osebe, ki v kakršni koli vlogi prebivajo na bolnišničnem in varnem območju, ne smejo niti znotraj niti zunaj njega opravljati del, neposredno povezanih z vojaškimi operacijami ali proizvodnjo vojaškega materiala.

3. ČLEN

Sila, ki ustanovi bolnišnično in varno območje, sprejme vse potrebne ukrepe za prepoved dostopa vsem osebam, ki nimajo pravice do prebivanja na njem ali vstopa nanj.

4. ČLEN

Bolnišnična in varna območja izpolnjujejo te pogoje:

- a) obsegajo le manjši del ozemlja, ki ga upravlja sila, ki jih je ustanovila;
- b) glede na možnosti nastanitve so redko poseljena;
- c) oddaljena so od vseh vojaških ciljev in na njih ni nobenih vojaških ali velikih industrijskih objektov ali upravnih ustanov;
- d) niso na območjih, ki bi zelo verjetno lahko postala pomembna za vodenje vojne.

5. ČLEN

Za bolnišnična in varna območja veljajo te obveznosti:

- a) oskrbovalne poti in prevozna sredstva, ki so na njih, se ne uporabljajo za prevoz vojaškega osebja ali materiala, niti v tranzitu;
- b) nikakor se ne branijo z vojaškimi sredstvi.

6. ČLEN

Bolnišnična in varna območja se označijo s poševnimi rdečimi progami na beli podlagi, nameščeni na zgradbah in zunanji meji območja.

Območja, ki so namenjena samo ranjencem in bolnikom, se lahko označijo z rdečim križem (rdečim polmesečem, rdečim levom in soncem) na beli podlagi.

Ponoči so lahko podobno označena z ustreznimi svetilnicami.

7. ČLEN

Sile že v miru ali na začetku sovražnosti pošljejo vsem visokim pogodbenicam seznam bolnišničnih in varnih območij, ustanovljenih na ozemljih pod njihovo oblastjo. Obvestijo jih tudi o vsakem novem območju, ustanovljenem med sovražnostmi.

Takoj ko nasprotna stran prejme navedeno obvestilo, je območje pravilno ustanovljeno.

Če nasprotna stran meni, da pogoji iz tega sporazuma niso izpolnjeni, lahko priznanje območja zavrne, pri čemer mora o tem nemudoma obvestiti stran, ki je za to območje odgovorna, lahko pa svoje priznanje takega območja pogojuje z uvedbo nadzora iz 8. člena.

8. ČLEN

Vsaka sila, ki je priznala eno ali več bolnišničnih in varnih območij, ki jih je ustanovila nasprotna stran, ima pravico zahtevati, da posebna komisija ali več posebnih komisij preveri, ali območja izpolnjujejo pogoje in obveznosti iz tega sporazuma.

Zato imajo člani posebnih komisij vedno prost dostop do različnih območij in lahko tudi stalno prebivajo tam. Zagotovi se jim vse potrebno za opravljanje njihovih nalog v zvezi s takim nadzorom.

9. ČLEN

Če posebne komisije ugotovijo kakršna koli dejstva, za katera menijo, da so v nasprotju z določbami tega sporazuma, na to opozorijo silo, ki območje upravlja, in določijo petdnevni rok za odpravo nepravilnosti.

O tem uradno obvestijo silo, ki je območje priznala.

Če sila, ki območje upravlja, po izteku tega roka ne opozorila, lahko nasprotna stran izjavi, da je ta sporazum v zvezi s tem območjem ne zavezuje več.

10. ČLEN

Vsaka sila, ki vzpostavi eno ali več bolnišničnih in varnih območij, ter nasprotne strani, ki so bile obveščene o obstoju teh območij, imenujejo člane posebnih komisij iz 8. in 9. člena ali pa jih imenujejo sile zaščitnice ali druge nevtralne sile.

11. ČLEN

Bolnišnična in varna območja se nikakor ne smejo napasti. Strani v spopadu jih vedno zaščitijo in spoštujejo.

12. ČLEN

Med okupacijo ozemlja se bolnišnična in varna območja na tem ozemlju še naprej spoštujejo in uporabljajo kot taka.

Okupacijska sila lahko spremeni njihov namen pod pogojem, da sprejme vse ukrepe za zagotovitev varnosti oseb na njih.

13. ČLEN

Ta sporazum velja tudi za kraje, ki jih sile lahko uporabljajo za enake namene kot bolnišnična in varna območja

PRILOGA II

OSNUTEK PRAVILNIKA O SKUPINSKI POMOČI

1. ČLEN

Odbori internirancev lahko razdeljujejo pošiljke skupinske pomoči, za katere so odgovorni, vsem internirancem, ki so pod upravo kraja interniranja odbora internirancev, vključno s tistimi, ki so v bolnišnicah ali zaporih ali drugih ustanovah za prestajanje kazni.

2. ČLEN

Razdeljevanje pošiljk skupinske pomoči se opravi v skladu z navodili darovalcev in načrtom, ki ga pripravijo odbori internirancev. Razdeljevanje zalog zdravil in medicinskih pripomočkov se, če je le mogoče, opravi v soglasju z vojaškimi zdravniki z najvišjim činom, ki v bolnišnicah in ambulantah lahko ne upoštevajo teh navodil zaradi potreb bolnikov. V tako opredeljenih omejitvah se razdelitev vedno opravi pravično.

3. ČLEN

Člani odbora internirancev smejo odhajati na železniške postaje ali v ali na kraje, kamor prihajajo pošiljke pomoči, blizu krajev interniranja, da preverijo količino in kakovost prejetega blaga ter pripravijo podrobna poročila za darovalce.

4. ČLEN

Odborom internirancev se zagotovi vse potrebno za preverjanje, ali se je razdeljevanje skupinske pomoči v vseh pododdelkih in enotah njihovega kraja interniranja opravilo v skladu z njihovimi navodili.

5. ČLEN

Odbori internirancev smejo izpolniti obrazce ali vprašalnike, namenjene darovalcem, ki se nanašajo na pošiljke skupinske pomoči (razdelitev, potrebe, količine itd.), ali pa to naročijo članom odborov internirancev v delovnih enotah ali vojaškim zdravnikom z najvišjim činom v ambulantah ali bolnišnicah. Ti obrazci in vprašalniki se skrbno izpolnjeni brez odlašanja pošljejo darovalcem.

6. ČLEN

Zaradi rednega zagotavljanja pošiljk skupinske pomoči internirancem v krajih interniranja in zadovoljevanja potreb,

ki bi lahko nastale zaradi prihoda novih internirancev, smejo odbori internirancev pripraviti in vzdrževati zadostne zaloge skupinske pomoči. Za to imajo na voljo ustrezna skladišča; vsako skladišče ima dve ključavnici: ključ ene ključavnice ima odbor internirancev, ključ druge pa poveljnik kraja interniranja.

7. ČLEN

Visoke pogodbenice in še zlasti sile, ki pridružujejo internirance, odobrijo, kolikor je le mogoče in ob upoštevanju predpisov o oskrbi prebivalcev s hrano, nakupe blaga na svojem ozemlju zaradi razdeljevanja skupinske pomoči internirancem. Prav tako omogočijo tudi prenos sredstev in izvajanje drugih finančnih, tehničnih ali upravnih ukrepov zaradi takih nakupov.

8. ČLEN

Navedene določbe ne ovirajo pravice internirancev, da prejemajo skupinsko pomoč pred svojim prihodom v kraj interniranja ali med premestitvijo, niti predstavnikov sile zaščitnice, Mednarodnega odbora Rdečega križa ali katere koli druge humanitarne organizacije, ki pomaga internirancem in je odgovorna za pošiljanje te pomoči, pri zagotavljanju razdeljevanja te pomoči prejemnikom s kakršnimi koli po njihovem mnenju primernimi sredstvi.

PRILOGA III

I. DOPISNICA O INTERNIRANJU

1. Sprednja stran

POŠTA CIVILNEGA INTERNIRANCA		Prosto poštnine
DOPISNICA		
POMEMBNO	OSREDNJA AGENCIJA ZA OBVEŠČANJE O ZAŠČITENIH OSEBAH	
<p>To dopisnico mora izpolniti vsak interniranec takoj po interniranju in vsakič, ko se njegov naslov spremeni zaradi premestitve v drugi kraj interniranja ali bolnišnico.</p> <p>Ta dopisnica se razlikuje od posebne dopisnice, ki jo sme vsak interniranec poslati svojim sorodnikom.</p>		
MEDNARODNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA		

2. Zadnja stran

Piši čitljivo in z velikimi tiskanimi črkami – 1. Državljanstvo		
2. Priimek	3. Imena (<i>v celoti izpisana</i>)	4. Očetovo ime
.....		
5. Datum rojstva	6. Kraj rojstva	
7. Poklic		
8. Naslov pred pridržanjem		
9. Naslov bližnjega sorodnika		
.....		
*10. Interniran dne: (ali) Prišel iz (bolnišnice itd.) dne:		
*11. Zdravstveno stanje		
12. Zdajšnji naslov		
13. Datum	14. Podpis	
* Nepotrebno prečrtaj – Ne dodajaj nobenih pripomb – Glej pojasnila na drugi strani dopisnice		

(Velikost dopisnice: 10 x 15 cm)

PRILOGA III

II. PISMO

SLUŽBA CIVILNIH INTERNIRANCEV

Prosto poštnine

Naslovnik

Ulica in številka

Namembni kraj (z velikimi tiskanimi črkami)

Pokrajina ali okrožje

Država (z velikimi tiskanimi črkami)

Naslov kraja interniranja

Datum in kraj rojstva

Prilimek in ime

Posiljatelj:

(Velikost pisma: 29 x 15 cm)

PRILOGA III

III. DOPISNICA

1. Sprednja stran

<u>POŠTA CIVILNEGA INTERNIRANCA</u>		Prosto poštnine
DOPISNICA		
Pošiljatelj: Priimek in ime: Datum in kraj rojstva Naslov kraja interniranja	Naslovník	
	Ulica in številka	
	<u>Namembni kraj</u> (z velikimi tiskanimi črkami)	
	Pokrajina ali okrožje	
	Država (z velikimi tiskanimi črkami)	

2. Zadnja stran

Datum:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
Piši samo po črtah in kolikor je mogoče čitljivo.

(Velikost dopisnice: 10 x 15 cm)

Obvestila o začetku oziroma prenehanju veljavnosti mednarodnih pogodb

24. Obvestilo o začetku veljavnosti Sporazuma med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Ministrstvom za obrambo Gruzije o sodelovanju na obrambnem področju

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 108/09, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) Ministrstvo za zunanje zadeve

s p o r o č a,

da je 21. februarja 2019 začel veljati Sporazum med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Ministrstvom za obrambo Gruzije o sodelovanju na obrambnem področju, sklenjen v Batumiju 11. oktobra 2017 in objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 1/19 (Uradni list RS, št. 1/19).

Ljubljana, dne 25. marca 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

25. Obvestilo o začetku veljavnosti Konvencije o centraliziranem carinjenju v zvezi z razporeditvijo nacionalnih stroškov zbiranja, ki se zadržijo, kadar se tradicionalna lastna sredstva dajo na razpolago proračunu EU za Republiko Slovenijo

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) Ministrstvo za zunanje zadeve

s p o r o č a,

da je 11. novembra 2010 začela za Republiko Slovenijo veljati Konvencija o centraliziranem carinjenju v zvezi z razporeditvijo nacionalnih stroškov zbiranja, ki se zadržijo, kadar se tradicionalna lastna sredstva dajo na razpolago proračunu EU, podpisana v Bruslju 10. marca 2009 in objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 10/10 (Uradni list RS, št. 55/10).

Ljubljana, dne 28. marca 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

26. Obvestilo o začetku veljavnosti Spremembe Montrealskega protokola o substancah, ki škodljivo delujejo na ozonski plašč za Republiko Slovenijo

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) Ministrstvo za zunanje zadeve

s p o r o č a,

da je 1. januarja 2019 začela za Republiko Slovenijo veljati Sprememba Montrealskega protokola o substancah, ki škodljivo delujejo na ozonski plašč, sprejeta v Kigaliju 15. oktobra 2016 in objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 7/18 (Uradni list RS, št. 71/18) – razen sprememb 4. člena protokola, vsebovanih v I. členu spremembe protokola.

Ljubljana, dne 28. marca 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

27. Obvestilo o začetku veljavnosti spremembe Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča za Republiko Slovenijo

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD in 31/15) Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije

s p o r o č a,

da so 25. septembra 2014 za Slovenijo začele veljati spremembe Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča, sprejete v Kampali, 10. in 11. junija 2010 in objavljene v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 13/13 (Uradni list RS, št. 71/13).

Ljubljana, dne 3. aprila 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

28. Obvestilo o začetku veljavnosti Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi za Republiko Slovenijo

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) Ministrstvo za zunanje zadeve

s p o r o č a,

da je 8. februarja 2019 za Republiko Slovenijo začela veljati Pogodba o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi, sestavljena v Londonu, Moskvi in Washingtonu 27. januarja 1967 in objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 1/19 (Uradni list RS, št. 1/19).

Ljubljana, dne 26. aprila 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

29. Obvestilo o začetku veljavnosti Sporazuma o ustanovitvi Medameriške investicijske korporacije za Republiko Slovenijo

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) Ministrstvo za zunanje zadeve

s p o r o č a,

da je 11. aprila 2019 za Republiko Slovenijo začel veljati Sporazum o ustanovitvi Medameriške investicijske korporacije, sklenjen v Washingtonu 19. novembra 1984 in objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 1/19 (Uradni list RS, št. 1/19).

Ljubljana, dne 26. aprila 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

30. Obvestilo o začetku veljavnosti spremenjene Priloge I in Priloge II k Pogodbi o ustanovitvi Evropskega mehanizma za stabilnost med Kraljevino Belgijo, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Irsko, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Velikim vojvodstvom Luksemburg, Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Portugalsko republiko, Republiko Slovenijo, Slovaško Republiko in Republiko Finsko za Republiko Slovenijo

Na podlagi drugega odstavka 77. člena Zakona o zunanjih zadevah (Uradni list RS, št. 113/03 – uradno prečiščeno besedilo, 20/06 – ZNOMCMO, 76/08, 108/09, 80/10 – ZUTD, 31/15 in 30/18 – ZKZaš) Ministrstvo za zunanje zadeve

s p o r o č a,

da sta 19. februarja 2019 začeli za Republiko Slovenijo veljati spremenjeni Priloga I in Priloga II k Pogodbi o ustanovitvi Evropskega mehanizma za stabilnost med Kraljevino Belgijo, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Irsko, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Velikim vojvodstvom Luksemburg, Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Portugalsko republiko, Republiko Slovenijo, Slovaško Republiko in Republiko Finsko, ki ju je sprejel Svet guvernerjev Evropskega mehanizma za stabilnost v Luksemburgu 17. decembra 2018 in sta objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe, št. 2/19 (Uradni list RS, št. 9/19).

Ljubljana, dne 24. aprila 2019

Ministrstvo za zunanje zadeve
Republike Slovenije

VSEBINA

22.	Zakon o ratifikaciji Priloge I k Dopolnilnemu protokolu k Ženevskim konvencijam z dne 12. avgusta 1949 o zaščiti žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) z dne 8. junija 1977, kot je bila spremenjena 30. novembra 1993 (MPŽKMOS)	205
23.	Akt o dopolnitvah Akta o notifikaciji nasledstva glede konvencij Sveta Evrope, Ženevskih konvencij in dodatnih protokolov o zaščiti žrtev vojne in mednarodnih sporazumov s področja kontrole oborožitve, za katere so depozitarji tri glavne jedrske sile (MAŽŽV)	219
	<i>Obvestila o začetku oziroma prenehanju veljavnosti mednarodnih pogodb</i>	
24.	Obvestilo o začetku veljavnosti Sporazuma med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Ministrstvom za obrambo Gruzije o sodelovanju na obrambnem področju	309
25.	Obvestilo o začetku veljavnosti Konvencije o centraliziranem carinjenju v zvezi z razporeditvijo nacionalnih stroškov zbiranja, ki se zadržijo, kadar se tradicionalna lastna sredstva dajo na razpolago proračunu EU za Republiko Slovenijo	309
26.	Obvestilo o začetku veljavnosti Spremembe Montrealskega protokola o substancah, ki škodljivo delujejo na ozonski plašč za Republiko Slovenijo	309
27.	Obvestilo o začetku veljavnosti spremembe Rimskega statuta Mednarodnega kazenskega sodišča za Republiko Slovenijo	310
28.	Obvestilo o začetku veljavnosti Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi za Republiko Slovenijo	310
29.	Obvestilo o začetku veljavnosti Sporazuma o ustanovitvi Medameriške investicijske korporacije za Republiko Slovenijo	311
30.	Obvestilo o začetku veljavnosti spremenjene Priloge I in Priloge II k Pogodbi o ustanovitvi Evropskega mehanizma za stabilnost med Kraljevino Belgijo, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Irsko, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Velikim vojvodstvom Luksemburg, Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Portugalsko republiko, Republiko Slovenijo, Slovaško Republiko in Republiko Finsko za Republiko Slovenijo	311

